

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 7 Αυγούστου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 726

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΔΗΚΟ-ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Σπασμένο τηλέφωνο στον συντονισμό των δύο μερών

Στο ΔΗΚΟ αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει ανάγκη συντονισμού μεταξύ του κόμματος και του επιτελείου Χριστοδουλίδη, ωστόσο η επικοινωνία τους βρίσκεται σε βρεφικό στάδιο. Υπάρχουν επισκέψεις, επικοινωνίες κάποιων στελεχών, αλλά τίποτα δεν μαρτυρά πως τα δύο επιτελεία συνεργάζονται στενά. Κάποιοι στο ΔΗΚΟ έχουν ξεκινήσει να διασπορούν και διερωτούνται τι πιθανότερες επιτυχίες έχει η κατάσταση. **Σελ. 8**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Πατώντας σε ένα πολιτικό ναρκοπέδιο

Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης προσπαθεί να ισορροπήσει μεταξύ του ανεξάρτητου της υποψηφιότητάς του και της ΑΚΕλικής σφραγίδας. Αφενός για να κινητοποιήσει την Αριστερά και αφετέρου για να φέρει κοντά του ένα ευρύτερο ακροατήριο που θα τον στείλει στον β' γύρο. **Σελ. 8**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ 2023

Τι Κυπριακό θα βρει ο νέος πρόεδρος

Σημαντικές προκλήσεις θα έχει να αντιμετωπίσει ο νέος Πρόεδρος το 2023, καθώς μπορεί την τελευταία εξεστία να μην υπήρξαν ουσιαστικές συνομιλίες, είχαμε βέβαια τετελεσμένα από πλευράς Ερντογάν. **Σελ. 6**

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΕΣ

Το εκκλησιαστικό τοπίο αλλάζει

Στο εκκλησιαστικό τοπίο συντελούνται αλλαγές που εάν δεν διαφοροποιηθούν θα επηρεάσουν καταλυτικά το κεφάλαιο διαδοχής του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Β'. **Σελ. 9**

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ

Στόχος μας μία σταθερή οικονομία

Η Βουλή δεν είναι επικυρωτικό όργανο, δηλώνει στην «Κ» η πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών Χριστιάνα Ερωτοκρίτου. Τονίζει ότι η αντιμετώπιση του πληθωρισμού θα προκύψει με συνεργασία κυβέρνησης και βουλής και προσθέτει ότι στόχος είναι η σταθερότητα της οικονομίας. **Οικονομική, σελ. 4**

Πραγματικός ο κίνδυνος της ενσωμάτωσης

Ο Ε/κ διαπραγματευτής Μενέλαος Μενελάου αναλύει στην «Κ» τις νέες προκλήσεις στο Κυπριακό

Είναι ένας πραγματικός κίνδυνος η ενσωμάτωση ως αποτέλεσμα της συνέχισης της υπάρχουσας κατάστασης, ως αποτέλεσμα των πολιτικών της Τουρκίας, της πολιτικής εξισλαμισμού που εφαρμόζεται στα Κατεχόμενα, της πίεσης

που ασκείται στην προοδευτική μερίδα της τ/κ κοινότητας και της οικονομικής εξάρτησης των Κατεχομένων από την Τουρκία, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Ε/κ διαπραγματευτής Μενέλαος Μενελάου. Προειδοποιεί πως όσο συνε-

χίζεται η παρούσα κατάσταση υπάρχει ο κίνδυνος να φτάσουμε στο σημείο όπου το θέμα της προσάρτησης θα καταστεί πραγματικότητα. Χαρακτηρίζει οριακή την κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε λόγω των τουρκικών προκλή-

σεων και σημειώνει πως η μοναδική επιλογή για να αποφευχθεί η οριστική διχοτόμηση είναι η προσήλωσή στο συμφωνημένο πλαίσιο. Απαντά στα περί ιδεοθελών και σχολιάζει το πόσο βοηθά η αναβίωση του Κραν Μοντανά. **Σελ. 7**

Η ιστορία της νόσου και της μάχης εναντίον της

Σήμερα, και μέχρι τις 23 Ιανουαρίου της επόμενης χρονιάς, στο Μουσείο Επιστημών του Λονδίνου φιλοξενείται έκθεση «Αντικαρκινική επανάσταση: επιστήμη, καινοτομία και ελπίδα». Πρόκειται για την πρώτη σημαντική προσπάθεια παρουσίασης της ιστορίας της νόσου και των θεραπειών της. Οι αντικαρκινικές χημειοθεραπείες γεννήθηκαν όταν οι γιατροί παρατήρησαν πως στρατιώτες στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο που εισέπνευσαν αέριο μουστάρδας στα χαρακώματα, είχαν εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα λευκών αιμοσφαιρίων. Σήμερα τεχνητή νοημοσύνη και εικονική πραγματικότητα συμβάλλουν στην έγκαιρη διάγνωση και αποτελεσματική αντιμετώπιση της ασθένειας. **Σελ. 23**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Γερμανικές πλάτες στην Αγκυρα

Φραστικές υποδείξεις επιστρατεύει η Γερμανία κατά των έκνομων ενεργειών της Τουρκίας στην Κύπρο και των παράνομων διεκδικήσεών της στο Αιγαίο, χωρίς ωστόσο να γίνεται πειστικό. Και αυτό γιατί την ίδια ώρα οι ενέργειες του Βερολίνου «συνδράμουν» την αναθεωρητική πολιτική της Άγκυρας. **Σελ. 4**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Στην προπαρασκευή τα φωτοβολταϊκά

Από τις δύο κοινότητες στην Κύπρο, και από το κατά πόσο θα υπάρξει συμφωνία μεταξύ τους, εξαρτάται το κατά πόσο η Κομισιόν θα δώσει ώθηση στις προετοιμασίες για δημιουργία δικινοτικού πάρκου στην νεκρή ζώνη. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το τέρας του μίσους

Η Άκρα Δεξιά караδοκεί στην Ιταλία και στη Γαλλία, χώρες με εδραιωμένες τις αρχές της Δημοκρατίας. Ωστόσο, την περασμένη εβδομάδα στην ιταλική πόλη Τσιβιτανόβα Μάρκε ένας Ιταλός δολοφόνησε εν μέσω οδών έναν Νιγηριανό μικροπωλητή. Από την άλλη εδώ στην Κύπρο πριν από λίγες ημέρες ένας Ελληνοκύπριος επιτέθηκε πάλι εν μέσω οδών στη Λάρνακα σε μία γυναίκα από το Κονγκό, η οποία είχε αγκαλιά το μωρό της. Το τέρας του μίσους άρχισε να κάνει ξανά έντονη την εμφάνισή του και χρέος όλων μας είναι όχι απλώς να αποστρέψουμε το πρόσωπό μας από το τέρας, αλλά να το αντιστεκόμαστε, καθένas και καθεμία κατά τις δυνάμεις του/της και χρέος της Πολιτείας να μην ανέχεται τέτοιες πράξεις και να μην της αφήνει ατιμώρητες. **Σελ. 3**

Τα 3 σενάρια για το γεωτρύπανο

Πού θα γίνουν γεωτρήσεις

Οι πιο πιθανές περιοχές τέλεσης ερευνητικών γεωτρήσεων από το γεωτρύπανο της ΤΡΑΟ είναι είτε στην περιοχή βόρεια της Κύπρου, είτε σε περιοχές που βρίσκονται καθαρά εντός της οριοθετημένης ΑΟΖ στα νδ του νησιού, είτε στις περιοχές ανατολικά του 28ου μεσημβρινού. **Σελ. 17**

Λιφτινγκ δεκάδων εκατ. στα ορεινά

Νέες τουριστικές και οικιστικές μονάδες και ανακαινίσεις υφιστάμενων

Επενδύσεις δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ, με ιδιωτική πρωτοβουλία, αναμένεται να δώσουν νέα πνοή στα ορεινά θέρετρα. Επενδύσεις που αφορούν νέες τουριστικές και οικιστικές μονάδες και ανακαινίσεις υφιστάμενων. Μόνο για την αναπαλαίωση του ξενοδοχείου Βερεγγάρια στον Πρόδρομο, το Guru της DTA και τα ξενοδοχεία που

ανέλαβε η Property Gallery, οι επενδύσεις ξεπερνούν τα 100 εκατ. ευρώ. Την ίδια ώρα επενδυτές έκλεισαν το μάτι και σε μικρότερες επιχειρήσεις αναψυχής, κυρίως δε στην περιοχή των Πλατρών. Προσδοκία των τοπικών αρχών είναι μέχρι το 2026, το λιφτινγκ της περιοχής να έχει ολοκληρωθεί. **Οικονομική, σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Μια κοινωνία μοναχική

Η Κυπρία εικαστικός Κούλα Σαββίδου μιλάει στην «Κ» με αφορμή την έκθεση που παρουσιάζει έργα χρόνων στην στη Rodeo Gallery στην Αθήνα με τίτλο «Χρόνος, και Χρόνος Ξανά». **Τέχνες, σελ. 5**

ANIMAFEST

Το animation δεν είναι μόνο ένα πράγμα

Ο Γιώργος Τσαγγάρης, ένας από τους επιμελητές του Animafest μιλάει στην «Κ» για το 21ο Φεστιβάλ Animation Κύπρου που γίνεται στη Σαλαμιού της επαρχίας Πάφου. **Τέχνες, σελ. 8**

ΣΙΝΕΜΑ

Το Χόλυγουντ στην Ελλάδα

Ο Άρον Ράιντερ ένας από τους πιο επιτυχημένους παραγωγούς του σύγχρονου Χόλυγουντ, με συνεργάτες όπως ο Κρίστοφερ Νόλαν μιλάει στην «Κ». **Τέχνες, σελ. 1**

Advertisement for Bank of Cyprus, featuring the text 'Καλύτερη Τράπεζα στην Κύπρο για το 2022' and 'Σύμφωνα με το διεθνές περιοδικό «Euromoney»'. Includes the bank's logo and contact information.

Advertisement for Hublot watches, featuring a close-up of a watch and the text 'HUBLOT' and 'BIG BANG ONE CLICK STEEL WHITE DIAMONDS'. Includes the company name 'Vassos Eliades Accessories Ltd' and contact details.

Αέρας ζωής, ελευθερίας και τέχνης

Έκθεση σύγχρονης τέχνης στη Βιέννη για τη σύνθετη σχέση μας με τον άνεμο και τη λειτουργία της αναπνοής

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ**

Στο βίντεο της περφόρμανς «Breathing In / Breathing Out» του 1977 ο Ουλάι και η Μαρίνα Αμπράμοβιτς ανταλλάσσουν αέρα μέσα από τα στόματά τους. Οι μύτες τους είναι κλειστές και τα μικρόφωνα που συνδέονται με τον λάρυγγά τους ενισχύουν τους ήχους αυτής της ανταλλαγής. Με κάθε εκπνοή, η περιεκτικότητα σε οξυγόνο μειώνεται και όταν πια το διοξείδιο του άνθρακα κυριαρχήσει, οι δύο καλλιτέχνες, στα πρόθυρα της λι-

Με τον αέρα έχουμε συνδέσει ιαχές ελευθερίας, καλλιτεχνικά κινήματα, φωνές διαμαρτυρίας και περιβαλλοντικά ζητήματα.

ποθυμίας, απομακρύνονται ο ένας από τον άλλον.

Παρατηρώντας το βίντεο συνειδητοποιώ πως στα χρόνια της πανδημίας μια ανάλογη καλλιτεχνική πράξη θα είχε διχάσει το κοινό και η βασική πρόθεση των δημιουργών θα είχε μείνει στην άκρη. Οι δύο καλλιτέχνες δεν θα μπορούσαν να είχαν πλησιάσει τόσο πολύ και αν ακόμη είχαν αφηγήσει τους περιοριστικούς νόμους και τις αντιδράσεις των τρίτων, ο τρόμος θα ζωγραφιζόταν στο βλέμμα τους πολύ νωρίτερα. Το να αναπνέεις τον αέρα του άλλου είναι πια επικίνδυνο.

Η ανάσα

Με τον αέρα, το στοιχείο που συνδέεται τόσο άμεσα με τη ζωή, τον φορέα των οσμών, των ήχων και των αερολυμάτων, ασχολείται και η έκθεση «When the Wind Blows» στο Κουνσθκάους της Βιέν-

Οι πλαστικές σακούλες βρίσκονται σε κάθε γωνιά του πλανήτη, όπως θυμίζει ο Εντουάρντο Λεάλ (αριστερά). Η Χόντα Ασφαρ φωτογραφίζει τους δρόμους που φτιάχνει ο αέρας (κέντρο - επάνω). Το έργο «Wind Recorded» της Ουρλίκε Κένινγκσοφερ (κέντρο - κάτω) και η καταστρεπτική δύναμη του ανέμου όταν γίνεται τυφώνας στην εικόνα του Μπίγκερτ Μπέργκτρομ (δεξιά).

νης. Οι καλλιτέχνες, μέσα από φωτογραφίες, κολάζ, βίντεο και εγκαταστάσεις, μιλούν για τη σύνθετη σχέση μας με τον αέρα και τη λειτουργία της αναπνοής. Ένας άνθρωπος κατά μέσον όρο στη ζωή του εισπνέει και εκπνέει 300 εκατομμύρια λίτρα αέρα. Η ανάσα είναι το μόνο που γνωρίζουμε να εκτελούμε τέλεια όταν ερχόμαστε στον κόσμο και το τελευταίο που κάνουμε όταν φεύγουμε από αυτόν. Με τον αέρα έχουμε συνδέσει, επίσης, ιαχές ελευθερίας, κινήματα ανανεωτικά στην τέχνη, πρωτοπόρες ιδέες στον τομέα των επιστημών, φωνές διαμαρτυρίας για την κατοχύρωση ίσων δικαιωμάτων (η φράση «I can't breathe» πυροδότησε το Black Lives Matter) αλλά και περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση, που χρήζουν άμεσων αντιμετώπισης για τη συνέχιση της ζωής μας στη Γη. Οι δημιουργοί που έχουν προσκληθεί επιχειρούν

Τη σειρά «One More Night» εμπνεύστηκε ο Τζούλιους φον Μπίσμαρκ από τον δυνατό αέρα που του πήρε τη σκηνή και τον εξοπισμό του όταν έκανε κάμπινγκ στην έρημο.

μια συνολική θεώρηση του θέματος, σκυβόντας τόσο σε αρχαίους μύθους και δοξασίες για τη δύναμη του ανέμου όσο και σε μελέτες και επιστη-

μονικά πειράματα. Παίρνουν στοιχεία από διαφορετικές πηγές και τα «μπολιάζουν» με δικά τους βιώματα και εμπειρίες για να κάνουν από τον αέρα, το στοιχείο που υπάρχει μέσα μας αλλά διαφεύγει πολύ συχνά της προσοχής μας. Την ευρύτητα του θέματος καταλαβαίνει ο επισκέπτης ήδη από το ξεκίνημα της εκθεσιακής αφήγησης, όταν αντικρίζει το μεγάλων διαστάσεων κολάζ της Φινλανδής Νίγινα Βατάνεν. Εικόνες από σύννεφα και φυτά, λήψεις τυφώνων από δορυφόρο και φωτογραφικά στιγμιότυπα ανθρώπων που συνομιλούν «παντρεύονται» μεταξύ τους, καταγράφοντας όλους τους «τόπους» που ακουμπά ο αέρας.

Ο Ολάφουρ Ελίασον, με το «Windy Corner», το αόρατο γλυπτό που σχηματίζεται όταν ο αέρας έρθει σε επαφή με τα ανθρώπινα σώματα, μας θυμίζει να αποτινουμε φόρο τιμής στο αόρατο μνημείο της ύπαρξής

μας, ενώ ο Πορτογάλος Εντουάρντο Λεάλ επιρρίπτει ευθύνες για την επιπολαιότητά μας μέσα από μια σειρά ελκυστικών φωτογραφιών. Πολύχρωμες πλαστικές σακούλες γαντζωμένες πάνω σε θάμνους στις πιο απομονωμένες γωνιές του πλανήτη υπακούν στο ράπισμα του αέρα. Τι παρাসύρεται τελικά πιο εύκολα; Η συνειδησή μας ή το πλαστικό;

Κλιματική αλλαγή

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα δύο έργα με τα οποία συμμετέχει στην έκθεση η Εμίλι Πάρσονς-Λορντ, μια καλλιτέχνη με έδρα το Σίδνεϊ που έχει αφιερώσει όλο της το έργο στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και διαχειριζόμαστε τον αέρα. Στο τρικάναλο βίντεό της, με τίτλο «Our Fetid Rank», προβάλλει ομιλίες πολιτικών πάνω στους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής. Στο μοντάζ, ωστόσο,

κρατά έξυπνα μόνο τις ανάσες ανάμεσα στις λέξεις. Τι μένει, λοιπόν, εκτός από ζεστός αέρας; Στην εντυπωσιακή εγκατάστασή της «The Confounding Leaving» μας προσκαλεί να πάρουμε βαθιές ανάσες. Πριν από 300 εκατομμύρια χρόνια τα επίπεδα οξυγόνου ήταν διπλάσια σε σχέση με αυτό που είναι σήμερα, υποστηρίζει. Με αφετηρία αυτήν τη σκέψη ανέτρεξε στο παρελθόν της Γης και ανασύνθεσε τον αέρα από διαφορετικές γεωλογικές περιόδους, ετοιμάζοντας τα μείγματα με βάση επιστημονικές μετρήσεις. Πώς θα είναι να αλλάξεις τον αέρα σου από τον Φανεροζωικό Αιώνα στην εποχή του Μέλλοντος;

Εως 28/8, www.kunsthauwien.com.

Ο Σταύρος Χριστοδούλου απουσιάζει σε άδεια.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

7.8.1932

ΥΨΗΛΟΣ ΞΕΝΟΣ: Το υπουργείο της Αεροπορίας ειδοποιήθη χθες ότι την 13ην Αυγούστου επιβαίνων στρατιωτικού υδροπλάνου θα μεταβή εις Κέρκυραν ο πρίγκιπς της Ουαλλίας μετά της ακολουθίας του. Κατόπιν τούτου ο κ. υπουργός θα διατάξη την μετάβασιν εις Κέρκυραν πολε-

μικού, πιθανόν του «Λέοντος», προς απόδοσιν τιμών.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Το μέγαρον του Ειδικού Δικαστηρίου της ιταλικής πρωτεύουσας παρουσίασε πάλιν κατά τας τελευταίας ημέρας εξαιρετικήν κίνησιν εξ αφορμής της ανακαλυφθείσης νέας «συνωμοσίας» κατά του καθεστώτος και της ζωής του Ντούτσε. Πρόκειται περί των συλληφθέντων Ιταλών ως ανηκόντων εις την οργάνωσιν «Δικαιοσύνη και Ελευθερία» και περί των οποίων ο ασύρματος μετέδωκεν ήδη μερικής πληροφορίας. Δεν είναι η πρώτη φορά κατά την οποίαν διώκονται μέλη της οργανώσεως αυτής, η οποία δεν έχει καθωρισμένον πρόγραμμα, αλλά χρησιμεύει διά να συγκεντρώνη εις τους κόλπους της όλους τους αντιπάλους του φασιστικού καθεστώτος, ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων.

ΑΙΦΙΝΙΔΙΑΣΜΟΣ: Υπό των αστυνομικών οργάνων του ΙΕ' αστυνομικού τμήματος της συνοικίας Κολωνού, ανακαλύφθη τας πρωινάς ώρας της χθες παρά τον λόφον Σκουζέ χασισοποιείον λειτουργούν εντός του καφενείου του Ε. Πέτσα. Το τμήμα είχε από ημερών πληροφορίας ότι εις το καφενείον του Πέτσα ελιπεύργει χασισοποιείον, εις το οποίον εσύναζον και γυναίκες υπόπτου ηθικής. Ο διοικητής του τμήματος αστυνόμος κ. Ταμπούρος και ο υπαστυνόμος κ. Βάλας παραλαβόντες και άλλα κατώτερα αστυνομικά όργανα ενήργησαν αιφνιδιασμόν.

ΑΝΕΜΟΣ ΟΛΕΘΡΟΥ: Βόμβαι, συμπλοκαί, φόννοι, τραυματισμοί, τρομοκρατία πλήρης εις όλας τας πόλεις της Γερμανίας. Οι χιλιετικοί γίνονται ημέρα τη ημέρα επιθετικώτεροι, οι κομμουνισταί δεν καθυστερούν, γραφεία εφημερίδων καταστρέφονται, κεφαλαί θραύονται, φυσίγγια δυναμίτιδος ρίπτονται εις τας εξωθύρας των οικιών, δηλαδή άνεμος ολέθρου αγριώτατος πνέει εις την μεγάλην χώραν.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το **10**

1 Στις εξουσιάδες. Έκαναν λείε μιμητική δημοσκόπηση «on line». Βρε Πέτρο, γιατί δεν βγήκες στην πλατεία Ελευθερίας; Πιο μυστική θα ήταν.

2 Στους επαγγελματίες. Στην οπλινη δημοσκόπηση έβαλαν να συγκριθούν υποψήφιοι που κάνουν εκστρατεία τρία χρόνια με πολιτευτές που δεν δήλωσαν πρόθεση υποψηφιότητας. Να σας ζητήσουν οι δημοσκοπικοί σας εκεί στο αγαπημένο προεδρικό.

3 Στις πονηράδες. Επειδή λοιπόν γνωρίζουν τα επιτελεία πως δεν θα βγει η νέα δημοσκόπηση από ΜΜΕ τουλάχιστον μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου, άρχισαν οι «διαρροές» για «ανατροπές» από τη μία, «εκλογές ενός γύρου» και λοιπές μπουρδες από την άλλη.

4 Στη βιβλιογραφία. Αν διάβαζαν λίγο οι πολιτικοί μας θα ήξεραν πως η διεθνής βιβλιογραφία έχει αποδείξει πέραν πάσης αμφιβολίας πως οι δημοσκοπήσεις ΔΕΝ επηρεάζουν τα αποτελέσματα των εκλογών. Ρωτάτε τον Κασουλίδη, τον Τάσο, ή ακόμη και τον Αγαπούλα πρόεδρο που έλεγε θα βγει από τον πρώτο γύρο το 2013 και του είχε φτάνει η «Κ», η οποία (μόνη) έγραφε πως δεν παίζει τέτοιο σενάριο. Τα παραδείγματα πολλά, μαθήματα όμως δεν γίνονται.

«Μια ευγενική άρνηση είναι καλύτερη από μια αγενή δωρεά» Dr. Thomas Fuller

5 Στη γυναίκα. Τελικά αυτή η γυναίκα του Καίσαρα όλο την αναφέρουν αλλά κανείς δεν την υιοθετεί. Κάτι σαν ορφανό που το χρησιμοποιούν για δημόσιες σχέσεις.

6 Στις καταγγελίες. «Καταγγέλλει» λέει η μπρέτα του 40χρονου που έχει την ευλογία των πιθήκων, το νοσοκομείο και το Υπουργείο Υγείας. Καλύτερα να ανάψει ένα κερί θα έλεγα.

7 Στο προφανές. Η άλλη κυρία που καταγγέλλει, η Άννα Αριστοτέλους, την επιχειρούμενη εξόντωσή της, από την εισαγγελία(!) επειδή ορίστηκε ποινική έρευνα με ομάδα πέντε ανακριτών - προσωπικοτήτων. Και τι θα διερευνήσει η επιτροπή; Στη σχέση του οργανωμένου εγκλήματος

με τις φυλακές. Μα υπάρχει τέτοια σχέση κύριε εισαγγελέα; Σημείωση: Λάθος ο μη διορισμός ούτε μιας γυναίκας στους ποινικούς ανακριτές.

8 Στη λογική. Και γιατί να πάνε τα ασφατικά στο Μπιαρό; Να πάνε στην Κλήρου. Και γιατί να πάνε στην Τερσεφάνου; Και γιατί να πάνε στην Τερσεφάνου; Ας μείνουν εκεί που είναι στη Λευκωσία. Γιατί χρειαζόμαστε άσφαλο; Ας στρώνουμε τους δρόμους με κόμμα σιρό!

9 Στη σιωπή. Αγαπητή κυρία Πειλίδου μου, το ότι βγάζουν υπερέκρηδη λόγω του κόστους αποφυγής οι εταιρείες παραγωγής ΑΠΕ, δεν είναι το θέμα που μας ενδιαφέρει. Το ότι αγοράζουμε την ηλιακή ενέργεια

στα 0,20 σεντ την κιλοβατώρα είναι το ζήτημα, ενώ στη Γερμανία με τη μισή μας πλησιάζει την αγοράζουν στα 0,04 σεντ. Συνεχίζετε να σιωπάτε, και να βγάζετε εκθέσεις για «πιθανή κερδοσκοπία» την ώρα που ο κοσμάκης και οι επιχειρήσεις λιώνουν στο λογαριασμό της ΑΗΚ. Δεν λέμε πως εσείς είστε υπεύθυνα αλλά ο Γιώργος ο πονηρός. Η σιωπή σας όμως είναι εκνευριστική, πώς να το κάνουμε.

10 Στη γυναίκα του Καίσαρα. Το ότι καλούν οι ξενοδοχοί τους υπουργούς στα ξενοδοχεία τους δεν είναι ζήτημα. Το ζήτημα είναι αν πληρώνουν και πόσο στο check out. Ε Νίκο; Αγαπούλα μου θυμίζω τον Σαουδάραβα και το τζετ του οι ξενοδοχοί.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλ.κ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αυτό το καλοκαίρι, πάρε μαζί σου ό,τι πραγματικά χρειάζεσαι. Την κάρτα σου!

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από **01/08/22** έως **31/08/22**
και μπες στην κλήρωση για να γίνεις ένας από τους **100 τυχερούς**
που θα διεκδικήσουν από **€500** στο **Mple Rewards app** τους.

αυτό το καλοκαίρι
κάρτα πλήρες;

Ogilvy

#ToKalokairiTheleiKarta

Μάθε πώς στο
<https://www.hellenicbank.com/summer>

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

 HELLENIC BANK

Γερμανικές πλάτες στην Άγκυρα

Υποβρυχία 214, Drones και Leopard «συνδράμουν» τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας σε Κύπρο και Αιγαίο

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Φραστικές υποδείξεις επιστρατεύει η Γερμανία κατά των έκνομων ενεργειών της Τουρκίας στην Κύπρο και των παράνομων διεκδικήσεων της στο Αιγαίο, χωρίς ωστόσο να γίνεται πειστικό, καθώς την ίδια ώρα οι ενέργειες του Βερολίνου συνδράμουν την αναθεωρητική πολιτική της Άγκυρας. Από τη μία με τη συμμετοχή γερμανικής εταιρίας (ελεγχόμενης από το κράτος) στην παραγωγή των τουρκικών drones Bayraktar TB2 που έχουν εγκατασταθεί στο κατεχόμενο Λευκόνοικο και είχαν ενεργό ρόλο στις έκνομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ και από την άλλη με την παράδοση έξι υπερσύγχρονων υποβρυχίων 214 στο καθεστώς Ερντογάν. Η Γερμανία νίπτει τα χείρας

Η Γερμανία συνδράμει την Τουρκία, με υπερσύγχρονα εξοπλιστικά συστήματα, οδηγώντας σε αλλαγή την ισορροπία δυνάμεων εις βάρος της Ελλάδας, ενώ αφήνει ακάλυπτη την Κύπρο.

Το Βερολίνο δεν δείχνει διατεθειμένο να συζητήσει την επιβολή μέτρων εις βάρος της Τουρκίας, υπό το φως και της αναβάθμισης του ρόλου της ως «περιφερειακής δύναμης», συνεπεία της διαμεσολάβησης στο Ουκρανικό, ως επίσης και της συμφωνίας Μόσχα - Κιέβου στο ζήτημα των ουκρανικών σιτηρών.

της και για την αξιοποίηση της γερμανικής καταγωγής αρμάτων Leopard 2A4 στα Κατεχόμενα, από τον τουρκικό στρατό κατοχής. Σε όλες τις περιπτώσεις, η Γερμανία εμφανίζεται ορθή στο θεωρητικό κομμάτι δημοσίων δηλώσεων, με υποστηρικτικές τοποθετήσεις για την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα όλων των κρατών-μελών, περιλαμβανομένων Κύπρου και Ελλάδας. Επί του πρακτέου όμως, συνδράμει την Τουρκία με υπερσύγχρονα εξοπλιστικά συστήματα, οδηγώντας σε αλλαγή την ισορροπία δυνάμεων εις βάρος της Ελλάδας, ενώ αφήνει ακάλυπτη την Κύπρο που εισπράττει μεν φραστική αλληλεγγύη από το Βερολίνο και κατ' επέκταση από την Ε.Ε., αλλά βιώνει πολεμικές ιαχές από την Άγκυρα που έχει αποθρασυνθεί, συνεπεία και της διπρόωτης προσέγγισης της Γερμανίας.

Ενδεικτική της κατάστασης που επικρατεί, ήταν η τοποθέτηση πριν από μερικές μέρες της ΥΠΕΞ της Γερμανίας Αναλένα Μπέρμποκ, η οποία στήριξε λεκτικά την Ελλάδα έναντι των διεκδικήσεων της Τουρκίας στο Αιγαίο, δημιουργώντας την εντύπωση δηρπνοσ θέσεων αρχής. Ωστόσο, η Γερμανίδα ΥΠΕΞ επέλεξε τη «σιωπή», όταν ο Έλληνας ομόλογός της Νίκος Δένδιας ζήτησε δημοσίως από το Βερολίνο

να μην υλοποιήσει το συμβόλιον για την παράδοση των έξι υπερσύγχρονων υποβρυχίων 214 στην Τουρκία. Απολύτως δικαιολογημένα, ο κ. Δένδιας επεσήμανε προς την κ. Μπέρμποκ ότι «τα υποβρυχία αυτά κινδυνεύουν να αλλάξουν την ισορροπία δυνάμεων στην Ανατολική Μεσόγειο, υπέρ μιας χώρας που αν και είναι μέλος του ΝΑΤΟ, έχει εκδώσει απειλή πολέμου εναντίον της Ελλάδας». Η θέση του Έλληνα ΥΠΕΞ δεν είναι καινούργια. Άλλωστε, ο κ. Δένδιας είχε αποστείλει επιστολή στο Βερολίνο, στη διάρκεια της προηγούμενης διακυβέρνησης (Α. Μέρκελ), στον τότε ομόλογό του Χάικο Μάας, ο οποίος όμως απέρριψε το ελληνικό αίτημα και τάχθηκε υπέρ της υλοποίησης του συμβολαίου για τα έξι υποβρυχία. Ένα αίτημα τη λογική του οποίου όλοι αντιλαμβάνονται, πλην του Βερολίνου. Περιλαμβανομένων και διεθνών ΜΜΕ, όπως του Economist που πριν από ένα και πλέον έτος, στις 3 Ιουλίου 2021 επεσήμανε ότι «τα γερμανικά υποβρυχία παρέχουν πλεονέκτημα στην Τουρκία έναντι της Ελλάδας» (German submarines are giving Turkey an edge over Greece).

Ωστόσο, η κ. Μπέρμποκ που αναλώθηκε σε φραστικές υποδείξεις προς την Άγκυρα, απέφυγε να τοποθετηθεί, αφήνοντας μετέωρο το ελληνικό αίτημα και τρώοντας ει-

φανείς αποστάσεις από τη δικαιολογημένη θέση της Αθήνας. Η πολιτική συμπεριφορά της Αναλένα Μπέρμποκ αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία, καθώς το κόμμα των Πρασίνων της Γερμανίας, από το οποίο προέρχεται, είχε καταθέσει στις αρχές του 2021 (μαζί με το κόμμα της Αριστεράς) πρόταση στη γερμανική Βουλή, ζητώντας να ανακληθεί η άδεια εξαγωγής υποβρυχίων προς την Τουρκία. Προφανώς η θέση αυτή των Πρασίνων της Γερμανίας «ίχουσε» όσο βρίσκονταν στην αντιπολίτευση, ενώ αποκλίνει από την πολιτική που υλοποιούν τώρα, ως μέλος πλέον της κυβέρνησης συνασπισμού, υπό τους Σοσιαλιστές, του Καγκελάριου Όλαφ Σόλτς. Κάτι που δημιουργεί την εντύπωση ότι η Γερμανία, ανεξαρτήτως κυβερνήσεων και σε ό, τι αφορά τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας, θα συνεχίσει να λέει άλλα (πρώτιστα τους τύπους και επιχειρώντας να καίθευει τα αφτιά της Λευκωσίας και της Αθήνας) και θα πράττει τα ακριβώς αντίθετα, ικανοποιώντας «τα θέλω» της Άγκυρας.

Όπως είχε δημοσιεύσει η «Κ», το Βερολίνο διαδραματίζει ρόλο στην παραγωγή των τουρκικών drones Bayraktar TB2, που συμμετείχαν και στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ. Τα εν λόγω μη επανδρωμένα αε-

ροσκάφη είναι εξοπλισμένα με το σύστημα υπέρυθρης απεικόνισης Argos-II Hdt EO/IR Flir που παράγεται από τη γερμανική εταιρεία Hensoldt, μερίδιο της οποίας, ανήκει στο κράτος της Γερμανίας. Η κρατική συμμετοχή ανέρχεται στο 25,1%, κάτι που έχει εξαιρετική σημασία, καθώς σύμφωνα με τον γερμανικό νόμο, το ποσοστό αυτό, παρέχει στη γερμανική κυβέρνηση δικαίωμα αναστολέουσας μειωφίας, στη λήψη αποφάσεων. Και άρα, το Βερολίνο έχει ουσιαστικό λόγο στη δραστηριοποίηση και χρήση των Bayraktar TB2. Και συνεπώς, εμμέσως αν μη τι άλλο, έχει μερίδιο ευθύνης και για την όποια συμμετοχή τους σε έκνομες ενέργειες. Η Λευκωσία ζήτησε εξηγήσεις από το Βερολίνο, το οποίο, σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», έδωσε την αστεία απάντηση ότι η παραγωγή και πώληση του συστήματος υπέρυθρης απεικόνισης Argos-II Hdt EO/IR Flir γίνεται από τη νοτιοαφρικανική Hensoldt και όχι από τη γερμανική Hensoldt. Σε κάθε περίπτωση, η νοτιοαφρικανική Hensoldt (θυγατρική) και η γερμανική ομώνυμη εταιρία Hensoldt, ανήκουν στον ίδιο όμιλο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Ανάλογη στάση τήρησε το Βερολίνο και για τα γερμανικά καταγωγής άρματα μάχης Leopard που έχουν κατακλύσει την κατε-

χόμενη Κύπρο. Επί διακυβέρνησης Μέρκελ, ο τότε ΥΦΥΠΕΞ Μίχαελ Ροτ είχε ξεκαθαρίσει ότι η γερμανική κυβέρνηση δεν σκοπεύει να ζητήσει από την Άγκυρα την απόσυρση των γερμανικών καταγωγής αρμάτων μάχης. Ο υφυπουργός Εξωτερικών παρέπεμφε στην Ε.Ε. ως υπεύθυνη για την επιβολή εμπάργκο όπλων, την οποία ως γνωστόν το Βερολίνο χειραγωγεί και στο πλαίσιο αυτό είχε φρενάρει κάθε προσπάθεια για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Πόσω μάλλον για την επιβολή εμπάργκο όπλων.

Και τουρκικό υποβρυχίο

Τουρκικό κύκλο θεωρούν ως δεδομένη την υλοποίηση του συμ-

Σύμφωνα με κύκλους της Ε.Ε. εάν το τουρκικό γεωτρύπανο επικεντρωθεί στην Κύπρο, τότε οι Βρυξέλλες θα καλέσουν, την Άγκυρα να τερματίσει τις έκνομες ενέργειες και να σεβαστεί τα κυριαρχικά δικαιώματα όλων των κρατών-μελών.

βολαίου παράδοσης των έξι υπερσύγχρονων υποβρυχίων, εκτιμώντας ότι «η Γερμανία δεν πρόκειται να αναπαυηθεί», παρά το δικαίο και απολύτως δικαιολογημένο ελληνικό αίτημα. Σημειώνεται ότι τα υποβρυχία κατασκευάζονται από τη γερμανική ναυπηγική εταιρεία Howaldtswerke-Deutsche Werft (HDW), του ομίλου Thyssen, σε συνεργασία με το ναυπηγείο Golcuk της Τουρκίας. Η συμφωνία προβλέπει την προπαρασκευή των δομικών και μηχανικών μερών των υποβρυχίων στη Γερμανία, και την παραγωγή των ηλεκτρονικών, οπλικών συστημάτων και των αισθητήρων επικοινωνιών και επεξεργασίας δεδομένων στο τουρκικό ναυπηγείο.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, στον οποίο αναφέρθηκε και ο Ερντογάν, η παράδοση των έξι υποβρυχίων θα ολοκληρωθεί μέχρι το 2027. Ήδη το πρώτο υποβρυχίο Piri Reis βρίσκεται στο στάδιο δοκιμών και η παράδοσή του αναμένεται στα τέλη του τρέχοντος έτους. Θα ακολουθήσουν το Hizir Reis (2023), το Murat Reis (2024), το Aydin Reis (2025), το Seydi Ali Reis (2026) και το Selman Reis (2027).

Ο Ερντογάν εξήγγειλε επίσης ότι το 2025 θα αρχίσει να «τρέχει» πρόγραμμα MILDEN, για την κατασκευή ενός αμιγούς τουρκικού υποβρυχίου.

Τι κάλυψη θα λάβει η Κύπρος για το γεωτρύπανο;

Ερωτηματικά προκαλούνται αναφορικά με τα επίπεδα κάλυψης της Κύπρου από την Ε.Ε., στο ορατό ενδεχόμενο νέων έκνομων ενεργειών της Τουρκίας, στην κυπριακή ΑΟΖ, μετά τις 9 Αυγούστου, όταν ο Ταγίφ Ερντογάν οριστικοποίησε την πορεία του τουρκικού γεωτρύπανου Αμπντούλ Χαμίτ Χαν. Το Βερολίνο δεν δείχνει διατεθειμένο να συζητήσει την επιβολή μέτρων εις βάρος της Τουρκίας, υπό το φως και της αναβάθμισης του ρόλου της ως «περιφερειακής δύναμης», συνεπεία της διαμεσολάβησης στο Ουκρανικό, ως επίσης και της συμφωνίας Μόσχα - Κιέβου στο ζήτημα των ουκρανικών σιτηρών. Η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, δήλωσε στο ΚΥΠΕ ότι ενδεχόμενες νέες μονομερείς ενέργειες της Τουρκίας ή προκλήσεις κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου θα έχουν «πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις», κάτι πάντως που δεν είναι απλή υπόθεση και για να γίνει πραγματικότητα απαιτείται πολιτική απόφαση των 27 κρατών-μελών και εν συνεχεία νέα επίσης ομόφωνη απόφαση για τις όποιες, ενδεχόμενες, επιπτώσεις. Κύκλοι στην Ε.Ε. κρατούσαν μικρό καλάθι, υποστηρίζοντας ότι «εάν το τουρκικό γεωτρύπανο επικεντρωθεί στην Κύπρο», τότε οι Βρυξέλλες θα είναι έτοιμες να επαναλάβουν τη «γνωστή και διακρυμμένη θέση τους». Καλώντας δηλαδή, μεταξύ άλλων, την Άγκυρα να τερματίσει τις έκνομες ενέργειες και να σεβαστεί την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα όλων των κρατών-μελών. Ανάλογες ωστόσο τοποθετήσεις είχαν αποδειχθεί ανεπαρκείς στο παρελθόν και σε καμιά περίπτωση δεν κατόρθωσαν να φρενάρουν τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας, η οποία, ελλείψει κόστους, συνέχισε απόπειρα το «έργο» της, κάνοντας πάρτι στην κυπριακή ΑΟΖ. Κυρίαρχο ρόλο στην υποτονική αντίδραση της Ε.Ε. διαδραμάτισε η Γερμανία, η οποία ως γνωστόν είχε πρωτοστατήσει τότε στο αίτησμά της προσπάθειας που είχε καταβάλει η Λευκωσία, το 2020 και 2021, για επιβολή κυρώσεων. Υπενθυμίζεται ότι τους τελευταίους εννέα περίπου μήνες, η Λευκωσία επικεντρώνεται σε ΜΟΕ για τη δημιουργία προοπτικών επίλυσης του Κυπριακού και έχει αναστείλει τις όποιες προσπάθειες για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Κανείς όμως δεν μπορεί να προβλέψει την πορεία που θα προσλάβουν οι εξελίξεις σε έναν ενδεχόμενο νέο γύρο έκνομων ενεργειών της Τουρκίας, στην κυπριακή ΑΟΖ.

ΑΡΘΡΟ / Του δρος ΖΗΝΩΝΟΣ ΤΖΙΑΡΡΑ

Η άμαξα (το ΝΑΤΟ) μπροστά από τα άλογα (τη στρατηγική)

Στην ομιλία ανακήρυξης του ως προέδρου της Δημοκρατίας το 2013, ο Νίκος Αναστασιάδης διαβεβαίωσε πως μία από τις «πρώτες ενέργειες» της κυβέρνησής του θα ήταν η υποβολή αίτησης ένταξης της Κύπρου στον Συνεταιρισμό για την Ειρήνη (PfP) πρόγραμμα του ΝΑΤΟ που, σύμφωνα με τον οργανισμό, επιδιώκει την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ κρατών-μελών του ΝΑΤΟ και άλλων κρατών της Ευρώπης και του μετ-σοβιετικού χώρου. Το 2018, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης δήλωσε πως δεν μπορούσε να αγνοήσει το γεγονός ότι το ΝΑΤΟ θα μπορούσε «να διασφαλίσει την κατάρτιση των εγγυήσεων, των επεμβατικών δικαιωμάτων και της παρουσίας του τουρκικού στρατού» να λειτούργησει «υπό των συμφερόντων της Κύπρου». Παρά τις εξαγγελίες, η αίτηση στον Συνεταιρισμό δεν έγινε ποτέ, όπως και οποιαδήποτε ουσιαστική προσπάθεια για εμπλοκή του ΝΑΤΟ. Φυσικά αυτή η διαπίστωση δεν αποτελεί μομφή, κα-

θώς οι μη ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση μπορούν, θα έλεγε κανείς, να εξηγηθούν εύκολα.

Ωστόσο, δημιουργείται ένα σημαντικό ερώτημα: Από πού προκύπτουν οι ένθερμες δηλώσεις του υποψήφιου Προέδρου κ. Αβέρωφ Νεοφύτου και του ΔΗΣΥ ότι «από τώρα πρέπει η Κύπρος να προτάξει το θέμα της αίτησης ένταξης στο ΝΑΤΟ»; Μήπως όσο ήταν ο κ. Νίκος Αναστασιάδης στην εξουσία (εδώ και σχεδόν μια δεκαετία), ο ΔΗΣΥ δεν ήταν στην εξουσία; Δέκα χρόνια τώρα, δεν υπήρχε ο χρόνος και ο τρόπος να επιδιωχθούν αυτοί οι στόχοι που τώρα παρουσιάζονται ως καινοφανείς και πρωτοποριακοί; Φυσικά και υπήρχε. Η απάντηση που θα σπεύσουν κάποιοι να δώσουν είναι πως τώρα ήλθε το «πλήρωμα του χρόνου», αν λάβουμε μάλιστα υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις με τον πόλεμο στην Ουκρανία και την επεκτεινόμενη διένυσση του ΝΑΤΟ με την ένταξη της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Εν μέρει, μια λογική αλλά εξαιρετικά επιφανειακή

απάντηση. Κι αυτό διότι υπάρχει μια σειρά από ερωτήματα που πρέπει, αρχικά, να απαντηθούν:

Πρώτον, ρωτήσαμε καθόλου το ΝΑΤΟ εάν μας θέλει; Διότι μια «αίτηση ένταξης στο ΝΑΤΟ» ως τέτοια δεν υπάρχει. Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Συμφωνίας υπάρχει εκδήλωση ενδιαφέροντος στην οποία το ΝΑΤΟ πιθανόν να απαντήσει (ή όχι) με πρόσκληση για προετοιμασία και αξιολόγηση των δυνατοτήτων του κράτους προκειμένου, εάν πληροί τα πολιτικά, οικονομικά και στρατιωτικά κριτήρια, να εισέλθει σε διαδικασία ένταξης η οποία μπορεί και να διαρκέσει καιρό. Δεύτερον, με ποιες θεσμικές και επιχειρησιακές δυνατότητες/χωρητικότητες (capabilities) θα επιδιώξουμε ένταξη, ενώ έχουμε να αντιμετωπίσουμε θεμελιώδεις ελλείψεις ή αδυναμίες; Τρίτον, τι μας κάνει τόσο βέβαιους ότι το ΝΑΤΟ θέλει να κληρονομήσει το Κυπριακό, έχοντας μάλιστα γνώση της σχετικής δυσφορίας που υπάρχει εντός της Ε.Ε. γι' αυτό – για όσους νομίζουν ότι μπορούμε

να κάνουμε σκέψεις ένταξης, αγνοώντας τη διάσταση αυτή. Τέταρτον, χωρίς ζωντανή τη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού, από ποιο «παράθυρο» θα εισέλθει η ένταξη στο ΝΑΤΟ; Και όλα αυτά με δεδομένο ότι η Τουρκία δεν θα φέρει καμία ένσταση στην αίτηση ένταξης της Κύπρου στο ΝΑΤΟ (ιτυχία που δεν είναι, σε καμία περίπτωση, δεδομένη). Η δε άποψη που φέρει την Τουρκία να σπεύδει προς επίλυση του Κυπριακού μετά τη δική μας αίτηση ένταξης στο ΝΑΤΟ είναι εξαιρετικά αφελής και επικίνδυνη. Εξάλλου, αν μην ξεχνάμε ότι στην πρόσφατη διαπραγμάτευση ΝΑΤΟ - Τουρκίας - Σουηδίας - Φινλανδίας, η Άγκυρα πήρε ό,τι ζήτησε – κι αν βρίσκονταν, επί τούτου, ορισμένοι σε άρνηση. Έχει σκεφτεί κανείς τι σημαίνει αυτό στη δική μας περίπτωση;

Συνεπώς, προκύπτει ότι η ανακίνηση της συζήτησης για το ΝΑΤΟ έχει καθαρά λαϊκίστικους σκοπούς. Ο λαϊκισμός όμως πρέπει να έχει και όρια. Διότι σε θέματα εθνικής

στρατηγικής δεν χωρούν ούτε πυροτεχνήματα ούτε η «λογική του ταβλιού» που συχνά κυριαρχεί. Και το ζήτημα του ΝΑΤΟ είναι εξαιρετικά ευαίσθητο. Σε ένα τόσο τεταμένο και ρευστό διεθνές σύστημα, και με πιθανές στρατηγικές επιπτώσεις που δεν έχουν καν αξιολογηθεί και έχουν να κάνουν, μεταξύ άλλων, με τις πιθανές αντιδράσεις της Τουρκίας, προεκλογικά παιχνίδια καλό θα ήταν να μην παίζονται. Οι καιροί επιβάλλουν σοβαρότητα και προσοχή, όχι λαϊκισμό. Μας θυμίζουν την ανάγκη για χάραξη στρατηγικής και όχι φληναφήματα.

Θα περιμέναμε από τους υποψήφιους Προέδρους να μην αναλώνονται σε κενές περιεχομένου κινήσεις εντυπωσιασμού, αλλά να είχαν συγκεκριμένες προτάσεις για το πώς αυτό το κράτος μπορεί επιτέλους να αναπτύξει στρατηγική και να πάει μπροστά. Περιμένουμε να ακούσουμε για νομοθεσία που θα θεσμοθετεί ένα μη κομματοκρατούμενο Συμβούλιο Εθνικής

Ασφάλειας. Αναμένουμε ακόμα την υιοθέτηση Στρατηγικού Εγγράφου Εθνικής Ασφάλειας. Αναζητούμε, επίσης, σοβαρές προτάσεις δημοσιονομικές και πολιτικές συναίνεσης για το ποια πρέπει να είναι η στοχοθεσία στο Κυπριακό και πώς πρέπει να επιδιωχθεί. Ψάχνουμε συγκεκριμένες προτάσεις για στρατηγικές συζητήσεις με τους Τουρκοκύπριους κατά της Τουρκίας. Και αυτά είναι μόνο η αρχή. Δεν μπορούμε να προσποιούμαστε ότι είμαστε στρατηγικοί παίκτες στην Ανατολική Μεσόγειο και να κάνουμε μεγαλεπήβολες σκέψεις αναφορικά με τον διεθνή μας προσανατολισμό χωρίς να έχουμε επιλύσει βασικά ζητήματα. Διαφορετικά, όπως λέει και η γνωστή παροιμία, «πάμε ξεπόλητοι στα αγάθια» κι όταν το καταλάβουμε θα είναι πλέον αργά – και δεν θα είναι η πρώτη φορά.

Ο δρ Ζήνων Τζιάρρας είναι διεθνολόγος, συγγραφέας του βιβλίου «8+2 Μύθοι για την Τουρκική Εξωτερική Πολιτική».

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νέα εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νέο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Το αγκάθι της θητείας για το 2023-2028

Ποιες προκλήσεις στο Κυπριακό θα αντιμετωπίσει ο επόμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας από την επόμενη μέρα της εκλογής του

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η τροπή που η συζήτηση έχει πάρει, εν μέσω μάλιστα θέρους και υψηλών θερμοκρασιών, για το τι συνέβη στο Κραν Μοντανά και στο Μον Πελεράν σε σχέση με το Κυπριακό αποδεικνύει πως το τελευταίο παραμένει βασικό στοιχείο για τις προεδρικές του 2023 και η τάση μάλιστα δείχνει πως θα εντεινεται ως κομμάτι της προεκλογικής ατζέντας καθ' οδόν για τον Φεβρουάριο του 2023. Σημαντικότερες όμως πέραν της επαναφοράς του Κυπριακού στην τελευταία, παραμένουν οι ίδιες οι προκλήσεις του για τον επόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ιδίως σε μια περίοδο που διαμορφώνονται δύο ενδιαφέρουσες τάσεις: Από τη μία, ο χρόνος σωρευτικά μέχρι την ημέρα εκλογής του επόμενου Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή μια εξαετία χωρίς ουσιαστικές συνομιλίες.

Από την άλλη, η ίδια η περίοδος που έχει εισέλθει η Τουρκία, η οποία διανύει κι αυτή περίοδο κρίσιμων εκλογών στην οποία κρίνεται η παραμονή ή όχι του Ερντογάν στην εξουσία όσο και πολλές δυ-

Η προεδρική θητεία 2023-2028 δεν είναι και η καλύτερη δυνατή για τον επόμενο Πρόεδρο μιας και φέρει μέσα της τη διαμόρφωση αρκετών δεδομένων για τα επόμενα χρόνια.

ναμικές—λόγω οικονομίας και πολέμου στην Ουκρανία—που θα κρίνουν τον εξωτερικό προσανατολισμό της χώρας για τα επόμενα χρόνια.

Σε αυτό το πεδίο καθίσταται σαφές πως η συνήθης πρακτική της ελληνοκυπριακής πολιτικής κουλτούρας να αναμοχλεύει το Κυπριακό ως παιχνίδι εσωτερικής κατανάλωσης με το blame-game προς τη διεθνή κοινότητα (π.χ. τον ΟΗΕ ή τις ευθύνες της Τουρκίας) ή τον εσωτερικό πολιτικό αντίπαλο αποτελεί ένα επίπεδο. Που συσπειρώνει ή μετακινεί ένα μέρος του εκλογικού σώματος. Ωστόσο, το αποτύπωμα αυτού στο διεθνές επίπεδο σε συνδυασμό με τις κινήσεις της Τουρκίας και του διεθνούς παράγοντα στο ζήτημα διαμορφώνουν και την επόμενη ημέρα, που ανεξαρτήτως ποιος θα εκλεγεί στο αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας κρίνεται δύσκολη και γεμάτη, αυτή τη φορά, πραγματικές προκλήσεις.

Μεγάλες οι προκλήσεις

Η τάση της Τουρκίας να προχωρεί με τετελεσμένα στο Κυπριακό μετά το 2017 κορυφώθηκε την περίοδο 2018-2020 με τις γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και τη διάνοιξη της περικόστου περιοχής των Βαρωσίων ακολουθώντας ένα συστηματικό pattern μεταξύ ρητορικής, αφηγήματος (για λύση δύο ισότιμων κρατών) και πρακτικής «επί του εδάφους». Μετά το «διάλειμμα» της περιόδου 2020-2021 με φόντο μια ευρωτουρκική προσέγγιση για αποκλιμάκωση στην Ανατολική Μεσόγειο, η Άγκυρα δείχνει να επανέρχεται στη μεθοδολογία και το operandi της περιόδου, επιμέ-

Αυτό που διαφάνηκε έντονα τόσο στο πρώτο άτυπο debate είναι η παραδοχή τους πως πρέπει να συζητηθεί η επόμενη ημέρα στο Κυπριακό αμέσως μετά την επικράτηση, στη δημόσια συζήτηση, του blame-game για το τι συνέβη την περίοδο της τελευταίας κορύφωσης του Κυπριακού, το 2016-2017.

νοντας τόσο στο μέτωπο της Αμμοχώστου όσο και εγκαινιάζοντας μια νέα περίοδο εντάσεων στην Ανατολική Μεσόγειο αρχής γενομένης από νέες γεωτρήσεις, με αρχή την 9η Αυγούστου, που ενδέχεται να διαρκέσουν μέχρι το τέλος του χρόνου.

Αυτή τη φορά, η Τουρκία δείχνει, παράλληλα, να εστιάζει και στον πολιτικό και κοινωνικό μετασχηματισμό του γεωγραφικού χώρου των Κατεχομένων αλλά και να αναζητεί ως προς τις γεωτρήσεις μια προσέγγιση «τύπου 2.0» προκειμένου να προβεί στην ανακάλυψη ενός κοιτάσματος πέριξ της Κύπρου ή επί της ΑΟΖ της που θα άλλαζε άρδην τα δεδομένα ως προς τη διαπραγματευτική της ισχύ και τον τρόπο που θα ενίσχυε τη θέση της στο ενδεχόμενο επανεκκίνησης

του διαλόγου. Συνεπώς ως προς τη διάσταση των τετελεσμένων, σε όλο τους το φάσμα, ο επόμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα μπορούσε να έχει απέναντί του ως προκλήσεις:

- Την ανακάλυψη, εκ μέρους της ΤΡΑΟ, ενός κοιτάσματος που θα γίνονταν για την Άγκυρα μοχλός πίεσης τόσο για τους decision makers στην περιοχή (κράτη και εταιρείες) ως προς τη μεγάλη γεωπολιτική εικόνα της ενέργειας αλλά κι εργαλείο στο κομμάτι της πολιτικής ισορροπίας του Κυπριακού.

- Την περαιτέρω ανάπτυξη της Αμμοχώστου που σε συνδυασμό με τη ρητορική περί προσάρτησης θα καθιστούσε, για την Τουρκία, τη λύση δύο κρατών ως «τη δεύτερη καλύτερη λύση» σε διαπραγματευτικό επίπεδο.

- Μια διεθνή συγκυρία στην οποία, όπως και στην περίοδο 2019-2020, η διπλωματική προσπάθεια πρόκλησης εκ μέρους της Κύπρου πολιτικού και οικονομικού κόστους στην Τουρκία μέσω κυρώσεων θα έθετε έναν πήχη από τον οποίο η Λευκωσία θα περνούσε από κάτω και

- Τη σημαντική διάσταση της υπερχειλίσας μιας σοβαρής και παρατεταμένης κρίσης εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας το αποτύπωμα της οποίας θα προβάλλονταν, με τις ισχύουσες συνθήκες, εντός της επικράτειας της Κ.Δ.

Μπορεί η εξουσία στην Κύπρο να είναι μια ενδιαφέρουσα πολιτική και κοινωνική διεργασία, θα υποστήριζε ωστόσο κανείς πως η προεδρική θητεία 2023-2028 δεν είναι και η καλύτερη δυνατή για τον επό-

μενο Πρόεδρο μιας και φέρει μέσα της τη διαμόρφωση αρκετών δεδομένων για τα επόμενα χρόνια, από το δυσβάσταχτο πολιτικό κόστος μιας ντε φάκτο παγιωμένης διχοτόμησης που θα μπορούσε να πάει και στο επίπεδο της προσάρτησης, από την Τουρκία, των Κατεχομένων μέχρι μιας συμφωνίας, στο τραπέζι των συνομιλιών, της αλλαγής βάσης της λύσης του Κυπριακού, εξέλιξη που επίσης επιφέρει πολιτικό κόστος ως παραδοχή ήττας σε διπλωματικό επίπεδο.

Αντίφαση των υποψηφίων

Αυτό που διαφάνηκε έντονα τόσο στην πρώτη άτυπη τηλεμαχία μεταξύ των τριών, βασικών, υποψηφίων όσο και της συζήτησης που ακολούθησε μετά είναι η παραδοχή τους πως πρέπει να συζη-

τηθεί η επόμενη ημέρα στο Κυπριακό αμέσως μετά την επικράτηση, στη δημόσια συζήτηση, του blame-game για το τι συνέβη την περίοδο της τελευταίας κορύφωσης του Κυπριακού, το 2016-2017. Στη περίπτωση της υποψηφιότητας του κ. Νεοφύτου βλέπουμε το επιχείρημα της έγκαιρης προειδοποίησης, την γνωστή ατάκα περί «τσουνάμι» που ωστόσο δεν λειτουργήσε την περίοδο της επανεκλογής Αναστασιάδη και των όσων ακολούθησαν στον δημόσιο λόγο περί αποκέντρωσης, λύσης δύο κρατών και μιας πολιτικής που δεν παρεμπόδιζε τα τετελεσμένα επί του εδάφους της Τουρκίας στην απουσία συνομιλιών.

Στη περίπτωση του κ. Χριστοδουλίδη παρατηρούμε τη σθεναρή υπεράσπιση της πολιτικής του κ. Αναστασιάδη αλλά με το αφαιρετικό επιχείρημα πως η ε/κ πλευρά δεν πρέπει να κάνει εσωτερικά debate για το Κυπριακό αλλά να εστιάζει στο μέλλον και την επανέναρξη του διαλόγου. Σε μια περίοδο έξι σχεδόν ετών που δεν υπάρχει τέτοιος και που ως προς την πρώτη

Η τάση της Τουρκίας να προχωρεί με τετελεσμένα στο Κυπριακό μετά το 2017 κορυφώθηκε την περίοδο 2018-2020 με τις γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και τη διάνοιξη της περικόστου περιοχής των Βαρωσίων.

διάσταση δεν έχει υπάρξει, διαχρονικά, κουλτούρα ως προς τον σημαντικό αυτό διάλογο. Τέλος, στη περίπτωση του κ. Μαυρογιάννη βλέπουμε την ανακολουθία μεταξύ του ισχυρού blame-game για τις επιλογές στο Μον Πελεράν προς την κυβέρνηση Αναστασιάδη και τον ρόλο του κ. Χριστοδουλίδη αλλά, παράλληλα, μια παρεκκυστική επιχειρηματολογία όπως το επιχείρημα «περί ιδεοθύελλας» του κ. Αναστασιάδη ως προς την προοπτική μιας λύσης δύο κρατών. Αναπόφευκτα συνεπώς εδώ προκύπτει το εξής δεδομένο σε δύο ενδιαφέροντες άξονες:

- Στην αμνηστία των βασικών υποψηφίων αναφορικά με τη δυναμική πορεία προς την τελική σχηματοποίηση των ισχυρών τουρκοκυπριακών προκλήσεων της επόμενης ημέρας που όλοι γνωρίζουν πως σχηματοποιούνται και πως, πιθανόν, να εργαλειοποιηθούν στο τραπέζι των συνομιλιών τα επόμενα χρόνια.

- Στην ισχυρή αντίφαση ως προς την πρόταση επαναφοράς στο τραπέζι των συνομιλιών προκειμένου το Κυπριακό να επανεκκινήσει με το λιγότερο δυνατό κόστος (δύσκολο αλλά όχι, θεωρητικά, αδύνατο). Δηλαδή ανεξαρτήτως αν ο επόμενος Πρόεδρος προέρχεται από τον ΔΗ.ΣΥ, τον ενδιάμεσο χώρο με τη στήριξη ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ ή το ΑΚΕΛ (και τον τρόπο που κάθε πλευρά προτάσει τις θέσεις του για το Κυπριακό), στο σημείο που βρισκόμαστε, αλλά και διαχρονικά, ο τρόπος επανόδου στις συνομιλίες παραμένει διαδικαστικά πάνω κάτω ο ίδιος. Το πολιτικό κόστος της διαχείρισης δείχνει αυτή τη φορά να διαφοροποιείται.

Το τρυπάνι πέριξ της Κύπρου θα έχει ωστόσο σοβαρό αποτύπωμα, από τον Σεπτέμβριο, στο εσωτερικό σκηνικό του προεκλογικού αγώνα.

Προεκλογικός με... «Αμντούλ Χαμίτ»

Η σημειολογία του τέταρτου τρυπανιού της ΤΡΑΟ που ξεκινά την προσεχή Τρίτη τις έρευνές του στην Ανατολική Μεσόγειο έχει ξεχωριστό ενδιαφέρον μιας και ο 34ος σουλιτάνος της Τουρκίας εκτός από πρότυπο για τον Ερντογάν αποτελεί και το αντικείμενο της ανατροπής των Νεοτούρκων, το 1908, που εγκαινίασε και τη δεύτερη περίοδο συνταγματικών αναθεωρήσεων στην Τουρκία μετά το «Τανζιμάτ» οδηγώντας, το 1923, στη γέννηση του σύγχρονου κράτους. Το τρυπάνι πέριξ της Κύπρου θα έχει ωστόσο σοβαρό αποτύπωμα, από τον Σεπτέμβριο, στο εσωτερικό σκηνικό του προεκλογικού αγώνα σε σχέση με την

αντιμέτωπη ενός νέου γύρου τουρκοκυπριακών γεωτρήσεων ανοίγοντας, όπως στην πρώτη άτυπη τηλεμαχία έκανε η συζήτηση για το Μον Πελεράν, ένα νέο κεφάλαιο για το blame-game για την περίοδο της πολιτικής επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία για τις έξι γεωτρήσεις της (Μάιος 2019-Ιούλιος 2020) στην Κύπρο. Πεδίο που θα αναδείξει εκ νέου αντιφάσεις αλλά και που θα υπενθυμίσει πως το Κυπριακό, με τα ισχυρά του τετελεσμένα και τα διλήμματα ασφάλειας που δημιουργεί για τα επόμενα χρόνια, αναμένεται να επικρατήσει και σε αυτό τον προεκλογικό. Με τη δυσκολότερη ημέρα να είναι η επόμενη.

PLC
MEDOCHEMIE

Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής

46
ΧΡΟΝΙΑ
Φροντίδα για τον Άνθρωπο
και την Υγεία

Ο ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΣΤΗΝ «Κ

Κρίσιμο το κεκτημένο των συνομιλιών

Ο Ε/κ διαπραγματευτής κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και υπογραμμίζει πως ο κίνδυνος της ενσωμάτωσης είναι πλέον πραγματικός

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Είναι ένας πραγματικός κίνδυνος η ενσωμάτωση ως αποτέλεσμα της συνέχισης της υπάρχουσας κατάστασης, ως αποτέλεσμα των πολιτικών της Τουρκίας, ως αποτέλεσμα της πολιτικής εξισλαμισμού που εφαρμόζεται στα Κατεχόμενα, της πίεσης που ασκείται στην προοδευτική μερίδα της τ/κ κοινότητας και της οικονομικής εξάρτησης των Κατεχομένων από την Τουρκία» λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Ε/κ διαπραγματευτής Μενέλαος Μενελάου. Υποστηρίζει, πως όσο συνεχίζεται η παρούσα κατάσταση υπάρχει ο κίνδυνος να φτάσουμε στο σημείο όπου το θέμα της προσάρτησης θα καταστεί πραγματικότητα. Ο ίδιος δεν θεωρεί τα ΜΟΕ ως αυτοσκοπό, αλλά ως εργαλείο που θα αποτελέσουν ανάχωμα στις τουρκικές προκλήσεις. Κληθείς να σχολιάσει «τα περί ιδεοθυελλών» σημειώνει πως ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η επανένωση της Κύπρου είναι μέσα από την προσήλωση στο συμφωνημένο πλαίσιο.

«Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης παραιτήθηκε, γιατί όπως υποστήριξε δεν υπάρχει κινητικότητα στο Κυπριακό. Γιατί λοιπόν έπρεπε να διοριστεί νέος διαπραγματευτής;

«Διανύουμε μια δύσκολη περίοδο λόγω των θέσεων της Τουρκίας και της τ/κ πλευράς οι οποίες αμφισβητούν τη συμφωνημένη βάση λύσης και προτάσσουν τη θέση για «δύο χωριστά κράτη». Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει πως θα πρέπει να παραιτηθούμε από την προσπάθεια. Αντιθέτως, πρέπει να ενδυναμώσουμε τις προσπάθειές μας ώστε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις, στον βαθμό που εξαρτάται από εμάς, για να αναζωογονηθεί η ειρηνευτική διαδικασία και να φτάσουμε στο σημείο επανέναρξης των συνομιλιών. Γι' αυτό θεωρώ ότι δεν θα έδινε το σωστό μήνυμα, εάν η πλευρά μας επέλεγε να μην έχει διαπραγματευτή.

«Η περίοδος μέχρι και τις προεδρικές εκλογές στην Κύπρο και την Τουρκία δεν είναι νεκρή για διαπραγματεύσεις;

«Φαίνεται ότι μέχρι και τις εκλογές στην Τουρκία είναι δύσκολο να έχουμε επανέναρξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας, αλλά κύριος στόχος μας πρέπει να είναι να εργαστούμε σε αυτό το διάστημα για τη δημιουργία των προϋποθέσεων, ούτως ώστε να φτάσουμε στο σημείο επανέναρξης των συνομιλιών, όταν τα δεδομένα το επιτρέψουν.

«Στη δημιουργία των προϋποθέσεων θεωρείται και η ενίσχυση των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης;

«Και τα ΜΟΕ είναι ένα εργαλείο έτσι ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για να αναζωογονηθεί η ειρηνευτική διαδικασία. Οι εισηγήσεις για ΜΟΕ δεν είναι, ούτε ήταν ποτέ αυτοσκοπός και σίγουρα δεν υποκαθιστούν το κυρίως ζήτημα που είναι η λύση. Γίνονται για να υποβοηθήσουν τη διαδικασία επανέναρξης των συνομιλιών για την επίτευξη συνολικής λύσης και για να λειτουργήσουν ως ανάχωμα απέναντι στις προκλήσεις και παραβιάσεις της Τουρκίας, στο Βαρώσι και αλλού.

«Μπορούν να αναχαιτίσουν τις προκλήσεις στην Αμμόχωστο;

«Η στρατηγική της Τουρκίας έχει ως στόχο να εκτροχιαστεί το Κυπριακό από το συμφωνημένο πλαίσιο και για να το πετύχει αυτό επιχειρεί να οδηγήσει τα πράγματα σε τέλμα, με τις παραβιάσεις στο Βαρώσι και άλλες προκλήσεις. Γι' αυτό είναι σημαντικό εμείς να κάνουμε αυτά που περνούν από το δικό μας χέρι για να δημιουργήσουμε τα αναγκαία αναχώματα. Και οι προτάσεις για ΜΟΕ μπορούν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο κ. Μενελάου εξηγεί στην «Κ» γιατί ανέλαβε το θέμα του διαπραγματευτή δεδομένου ότι δεν υπάρχουν επί του παρόντος συνομιλίες και αν έχει κόκκινες γραμμές στο θέμα των διαπραγματεύσεων.

«Πόσο πυροδοτεί τις όποιες εξελίξεις μία νέα γεώτρηση;

«Αν έχουμε εξελίξεις που περιλαμβάνουν περαιτέρω παραβιάσεις και παράνομες ενέργειες, οπωσδήποτε αυτό δεν θα είναι καθόλου υποβοηθητικό προς την κατεύθυνση της δημιουργίας του κατάλληλου κλίματος.

«Με δεδομένη την επιδεινωσή της κατάστασης στην τ/κ πλευρά από τις παρεμβάσεις της Τουρκίας, η δική μας πλευρά δεν θα έπρεπε να κινητοποιήσει κάποιες διαδικασίες που θα βοηθούν την άλλη πλευρά και να βελτιώνουν το μεταξύ μας κλίμα;

«Προβαίνουμε σε ενέργειες. Ένα πρόσφατο παράδειγμα είναι η διευκρίνιση των προϊόντων που μπορούν να διακινούνται βάσει του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής. Υπάρχει περιθώριο να εργαστούμε πάνω σε κάποιες ιδέες που μπορούν να συζητηθούν στο πλαίσιο των τεχνικών επιτροπών και να διευρύνουμε όσο το δυνατόν περισσότερο τις πρωτοβουλίες μας προς αυτή την κατεύθυνση.

«Πώς βοηθούν την κατάσταση στην οποία βρίσκονται αυτή τη στιγμή οι Τ/κ τα θέματα των Τεχνικών Επιτροπών;

«Αν μη τι άλλο διατηρούν και ενδυναμώνουν το μήνυμα ότι εξακολουθούμε να εργαζόμαστε προς την κατεύθυνση δημιουργίας του κατάλληλου κλίματος στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών. Ότι δεν εγκαταλείπουμε την προσπάθεια έστω στον βαθμό τον οποίο μπορούμε να κάνουμε κάποια πρά-

“

Όσο συνεχίζεται η παρούσα κατάσταση υπάρχει ο κίνδυνος να φτάσουμε εν τέλει στο σημείο όπου αυτό το θέμα της προσάρτησης θα καταστεί πραγματικότητα.

“

Βρισκόμαστε σε ένα πάρα πολύ οριακό σημείο με μία συστηματική προσπάθεια από πλευράς της Τουρκίας να οδηγήσει τα πράγματα προς την οριστικοποίηση της διχοτόμησης. Η μοναδική επιλογή για εμάς είναι η αταλάντευτη προσήλωση μας στο συμφωνημένο πλαίσιο.

Το αφήγημα των κυρώσεων και τα κίνητρα

«Οι κυρώσεις θα είναι η μόνη διέξοδος ή δεν βοηθούν τελικά;

«Οι κυρώσεις είναι ως στόχο να αποτελέσουν ένα εργαλείο εξεύρεσης πολιτικής διέξοδου, για να τερματιστούν οι παράνομες ενέργειες και να οδηγηθούμε στο σημείο όπου θα έχουμε το κατάλληλο κλίμα για να επικεντρωθούμε στο κυρίως ζήτημα που είναι η επίλυση του Κυπριακού. Ο τρόπος με τον οποίο είχαν εξελιχθεί τα πράγματα, η προσέγγιση που υπήρχε και από πλευράς των εταίρων μας στην Ε.Ε. είχε οδηγήσει την κατάσταση σε ένα σημείο όπου επιλέγουμε μια άλλη προσέγγιση...

«Και η κυβέρνηση έχει υποβαθμίσει το

θέμα των κυρώσεων.

«Κάθε τακτική προσαρμόζεται αναλόγως των δεδομένων και των δυνατοτήτων. Λαμβάνοντας υπόψη και τις θέσεις των εταίρων μας είπαμε ότι μπορούμε να εξετάσουμε τρόπους άσκησης της αναγκαίας πίεσης προς την Τουρκία μέσα από το πρίσμα της θετικής ατζέντας. Σε κάθε περίπτωση η Ε.Ε. έχει αποφάσεις οι οποίες καλούν την Τουρκία να απέχει από νέες παράνομες ενέργειες και επαναβεβαιώνουν τη βούληση της Ε.Ε. να εξετάσει επιλογές που έχει στη διάθεσή της, εάν η Τουρκία δεν συμμορφωθεί.

«Δεν είναι αντικρουόμενο όμως με το γεγονός ότι ζητούμε πλέον να τυγχάνει ίδιας

Η συζήτηση για ΝΑΤΟ θέλει προσοχή

«Με αφορμή τον προεκλογικό έχει μπει στη δημόσια σφαίρα το ενδεχόμενο ένταξης μας στο ΝΑΤΟ. Είναι εφικτό κάτι τέτοιο;

«Όπως είπατε, το θέμα τέθηκε πρόσφατα στη δημόσια σφαίρα στο πλαίσιο των προεκλογικών συζητήσεων, στις οποίες δεν θα ήθελα να εμπλακώ. Θα πω μόνο ότι το θέμα αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή λόγω και των πτυχών του οι οποίες σχετίζονται με το Κυπριακό. Μπορεί να έρχεται στην επικαιρότητα λόγω του Ουκρανικού όμως στη δική μας περίπτωση υπάρχει μια διαφορά. Η απειλή σε μας προέρχεται από χώρα μέλος του ΝΑΤΟ. Το ΝΑΤΟ προστατεύει τα μέλη του έναντι απειλών από τρίτες χώρες και ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η επιθετικότητα που εκδηλώνει η Τουρκία απέναντι στην Ελλάδα, έναντι της οποίας η στάση της συμμαχίας είναι ουδέτερη. Συνεπώς πρέπει να ζυγιστούν με πάρα πολλή προσοχή τα υπέρ και τα κατά έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι στο τέλος δεν θα δημιουργηθούν αχρείαστες επιπλοκές και προβλήματα, αντί για κάποιο όφελος.

«Τι επιπλοκές;

«Για παράδειγμα, είναι η θέση μας πως η πιο καθοριστική πτυχή για τη λύση του Κυπριακού είναι η πτυχή της ασφάλειας. Ποια θα είναι η δική μας προσέγγιση σε μια ενδεχόμενη θέση ότι εφόσον θα είμαστε σύμμαχοι στο ΝΑΤΟ, τι εννοχλεί να διατηρηθεί μία τουρκική βάση και κάποια στρατεύματα στην Κύπρο; Γι' αυτό πρέπει να προσμετρήσουμε όλες τις παραμέτρους και τις επιπτώσεις που μπορεί να περιπλέξουν αντί να βοηθήσουν να ξεπεράσουμε ένα ζήτημα που έχουμε μπροστά μας.

«Διεθνής κοινότητα για τη βούλησή μας. Συμμερίζετε κάτι τέτοιο;

«Δεν θα ήταν σωστό να σχολιάσω δηλώσεις του προκατόχου μου. Εγώ αυτό το οποίο θα ήθελα να πω είναι ότι ενόσω υπάρχει το κυπριακό πρόβλημα, εκείνος ο οποίος φέρει τη μείζονα και θεμελιώδη ευθύνη για αυτή την ανοικτή πληγή είναι η Τουρκία. Από εκεί και πέρα θεωρώ ότι έχουμε να αποκομίσουμε όφελος, εάν ανασκοπώντας την εμπειρία των προσπαθειών λύσης του Κυπριακού διαχρονικά, προβληματιζόμαστε και κατά πόσο υπάρχουν πράγματα τα οποία και εμείς θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα, έχοντας το βλέμμα και το μυαλό μας στραμμένα στο μέλλον. Δηλαδή με γνώμονα πως θα δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις, στον βαθμό που εξαρτάται από εμάς, για μια νέα προσπάθεια η οποία αυτή τη φορά να ολοκληρωθεί με επιτυχία.

«Εσείς είχατε ακούσει τα περί ιδεοθυελλών για άλλες μορφές λύσης του Κυπριακού από την πλευρά μας;

«Έχω ακούσει όσα έχουν λεχθεί δημοσίως. Τίποτε πέραν αυτού. Από εκεί και πέρα θέλω να ξεκαθαρίσω ότι η δική μου εντολή είναι ότι διαπραγματευόμαστε στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου όπως καθορίζεται στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, που είναι η ΔΔΟ με πολιτική ισότητα. Αυτός είναι ο μόνος στόχος εκεί είναι επικεντρωμένη η προσπάθειά μας και η γνώμη μου είναι ότι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί ο στρατηγικός στόχος της απελευθέρωσης και επανένωσης της Κύπρου είναι

μέσα από την προσήλωση σε αυτό το συμφωνημένο πλαίσιο.

«Είναι η δική σας κόκκινη γραμμή; Επειδή έχει γίνει τεράστια συζήτηση με αφορμή την υποψηφιότητα Ανδρέα Μαυρογιάννη για το συνειδησιακό κομμάτι ενός τεχνοκράτη.

«Και πάλι θέλω να πω ότι δεν θεωρώ σωστό από μέρους μου να σχολιάσω στιδήποτε αφορά τον κ. Μαυρογιάννη. Προσωπικά δεν θέλω να κάνω πομπώδεις δηλώσεις περί κόκκινων γραμμών και συνειδησιακών θεμάτων. Επαναλαμβάνω ότι ο μόνος τρόπος για να φτάσουμε στον στρατηγικό στόχο της απελευθέρωσης και της επανένωσης είναι μέσα από την προσήλωση μας σε αυτό το συμφωνημένο πλαίσιο. Βρισκόμαστε σε ένα πάρα πολύ οριακό σημείο με μία συστηματική προσπάθεια από πλευράς της Τουρκίας να εκτροχιαστεί τα πράγματα και να τα οδηγήσει προς την οριστικοποίηση της διχοτόμησης. Μπροστά σε αυτά τα δεδομένα η μοναδική επιλογή για εμάς είναι η αταλάντευτη προσήλωση μας στο συμφωνημένο πλαίσιο.

«Ποια η άποψή σας για την αναβίωση της συζήτησης για τα τεκταίνοντα στο Κραν Μοντανά;

«Θα επαναλάβω αυτό που ανέφερα προηγουμένως. Ενόσω το Κυπριακό παραμένει ανοικτό την κύρια, θεμελιώδη ευθύνη για την ύπαρξή του τη φέρει η Τουρκία. Από εκεί και πέρα το να αξιολογούμε τη δική μας εμπειρία, όχι μόνο για το Κραν Μοντανά αλλά διαχρονικά, έχοντας το βλέμμα στο μέλλον, είναι κάτι που μπορεί να λειτουργήσει προς όφελός μας, έτσι ώστε στο βαθμό που εξαρτάται από εμάς να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για μια επόμενη ευκαιρία η οποία αυτή τη φορά να ολοκληρωθεί με επιτυχία.

«Θα πρέπει να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά;

«Ναι, είναι πολύ κρίσιμο και σημαντικό να διαφυλαχτεί αυτό που ονομάζουμε κεκτημένο των συνομιλιών. Εξάλλου οι συγκλίσεις οι οποίες είχαν επιτευχθεί ήταν αποτέλεσμα μακρόχρονης και εξαντλητικής προσπάθειας. Αν υπάρχει κάτι στο οποίο σχεδόν όλοι συμφωνούν είναι ότι τα πράγματα στο Κραν Μοντανά είχαν φτάσει πολύ κοντά σε μια θετική κατάληξη. Για να έχουμε συνεπώς τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις σε μια επόμενη προσπάθεια να φτάσουμε στην ολοκλήρωσή της με επιτυχία πρέπει να κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας για να διαφυλάξουμε όλα όσα είχαν επιτευχθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή.

«Λόγω της αριστερής σας καταβολής, κάποιοι είχαν πει πως θα έπρεπε να αρνηθείτε τη θέση. Ήταν κάτι που το σκεφτήκατε ή αποτέλεσμα μονόδρομο ο διορισμός;

«Είμαι υπηρεσιακός, διπλωμάτης καριέρας, μέλος της διπλωματικής υπηρεσίας από το 2001, στην οποία συνεχίζω να ανήκω. Όπως μου είχαν ανατεθεί στο παρελθόν τα καθήκοντα του προϊστάμενου του τμήματος Κυπριακού και Τουρκίας στο υπουργείο Εξωτερικών, τα καθήκοντα του αναπληρωτή μονίμου αντιπροσώπου της Κύπρου στον ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, του μέλους του διπλωματικού γραφείου και της διαπραγματευτικής ομάδας επί διακυβερνήσεων Δημήτρη Χριστοφίδη και Τάσου Παπαδόπουλου έτσι και σε αυτή την περίπτωση μου ανατέθηκαν αυτά τα καθήκοντα. Είμαι ευγνώμων που μου δόθηκε αυτή η ευκαιρία όπως ευγνώμων είμαι για όσα είχαν προηγηθεί τα οποία αν δεν είχαν γίνει δεν θα βρισκόμουν σήμερα σε αυτή τη θέση. Μέσα από αυτό το πρίσμα θα καταβάλω κάθε προσπάθεια, όπως έκανα πάντα, για ανταποκριθώ με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στα καθήκοντα τα οποία μου έχουν ανατεθεί.

Μαυρογιάννης σε πολιτικό ναρκοπέδιο

Ο υποψήφιος για την προεδρία θα κληθεί να ισορροπήσει σ' ένα δύσκολο σκηνικό για να κερδίσει ένα ευρύτερο ακροατήριο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τη νύχτα του άτυπου debate, ο Ανδρέας Μαυρογιάννης άνοιξε μέτωπο επίθεσης στον αμήχανο Νίκο Χριστοδουλίδη ήταν πολλοί πέραν του τέως υπουργού Εξωτερικών που εξεπλάγησαν με τη μετάλλαξη του μειλίχιου διπλωμάτη. Οι επιφυλακτικοί με την επιλογή Μαυρογιάννη ένωσαν πως ο εκλεκτός του κόμματος μπορεί να έρθει σε αντιπαράθεση και κυρίως να στριβίξει το αφήγημα του ΑΚΕΛ γύρω από το ποιο ευθύνονται για την κατάρρευση των συνομιλιών. Υπήρξαν ωστόσο και κύκλοι που θεωρήσαν πως το νέο κουστουμί της σύγκρουσης δεν του ταιριάζει. Διερωτήθηκαν λοιπόν αν η στάση Μαυρογιάννη σε εκείνο το πάνελ θα είναι η πορεία που θα ακολουθήσουν ο υποψήφιος για την προεδρία: ένα κλικ πιο αριστερά στο Κυπριακό, καθαρά αντιπολιτευτικά και σε πλήρη σύμπλευση με το ΑΚΕΛ. Μία πολιτική στο Κυπριακό που σίγουρα ικανοποιεί την παλιά φρουρά του ΑΚΕΛ – Άντρο Κυπριανού και Τουμάζο Τσελεπί – αλλά δεν υιοθετείται από ένα ευρύτερο ακροατήριο στο οποίο στόχευε άλλωστε με την επιλογή Μαυρογιάννη και όχι Αχιλλέα το ΑΚΕΛ, για να οδηγηθεί στον β' γύρο.

Το δύσκολο εγχείρημα

Το εγχείρημα Μαυρογιάννη σίγουρα δεν είναι εύκολο, καθώς πατά πάνω σε ναρκοπέδιο. Ξεκίνησε τον προεκλογικό αγώνα και μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα θα πρέπει:

- Να συσπειρώσει την Αριστερά.
- Να έχει διεισδυση στους υπόλοιπους χώρους.
- Να κινητοποιήσει κόσμο που δεν πήγε στην κάλπη στις τελευταίες εκλογές και προέρχεται κυρίως από το ΑΚΕΛ.
- Να ανατρέψει την εικόνα ότι η επιλογή Μαυρογιάννη δεν είναι επιλογή νίκης.

Για να τα πετύχει θα πρέπει να χρησιμοποιήσει όσο-όσο την πολιτική πείρα και το οργανωτικό κόκκαλο του ΑΚΕΛ, αλλά την ίδια ώρα να κτίσει το δικό του πρόγραμμα, με δικούς του ανθρώπους. Αφενός γιατί αν επικεντρωθεί μόνο στα ποσοστά του ΑΚΕΛ κινδυνεύει να μείνει εκτός δεύτερου γύρου και αφετέρου γιατί προβάλλοντας ως ανεξάρτητη την υποψηφιότητά του,

θα μπορέσει να πείσει ένα ακροατήριο που βλέπει με επιφυλάξεις την πολιτική ΑΚΕΛ στην οικονομία, ότι το κόμμα σε αυτή την τουλάχιστον την πτυχή, θα μείνει εκτός. Ένας υποψήφιος δηλαδή, με προοδευτική προσέγγιση στα κοινωνικά θέματα, λίγο πιο σκληρός στο Κυπριακό από το ΑΚΕΛ και με δεξιό πλάνο στην οικονομία. Πόσο εύκολη είναι όμως μία τέτοια συνταγή;

Ναρκοπέδιο Κυπριακό

Σε ό,τι αφορά το πολιτικό αφήγημα, η εμπλοκή και επιρροή ΑΚΕΛ ήταν εμφανής στο άτυπο debate, καθώς για την προετοιμασία Μαυρογιάννη είχαν δουλέψει μαζί του συγκεκριμένα στελέχη του κόμματος. Ήθελαν να αποσιείσουν από πάνω του το αφήγημα του άρχιμου τεχνοκράτη της Δεξιάς. Στόχος ήταν αφενός να κερδίσει τους ψηφοφό-

Η εμπλοκή Θεολόγου και τα απόνερα, ο ρόλος που θα έχει το ΑΚΕΛ στη διαδικασία και τα νέα πρόσωπα που αποκτούν ρόλο.

ρους του Αχιλλέα Δημητριάδη, οι οποίοι θέλουν υποψήφιο που να κτυπήσει τον Νίκο Αναστασιάδη στο Κυπριακό και όχι να είναι – έστω και ως τεχνοκράτης – στενός του συνεργάτης και κατ' επέκταση μέρος του προβλήματος. Αφετέρου ήθελαν να στείλει με την παρουσία του το μήνυμα πως αν και πολιτικά άπειρος μπορεί να καθορίσει την ατζέντα της τηλεμαχίας, να έρθει σε σύγκρουση και σίγουρα να μην περάσει αδιάφορος.

Και η αλήθεια είναι πως εκείνη η παρουσία του θεωρήθηκε στην Εξέκλιξη Παπαϊωάννου ότι πέτυχε τον στόχο της. Όσοι βεβαίως γνωρίζουν καλά τον Ανδρέα Μαυρογιάννη, λένε πως οι θέσεις του στο debate είναι καθαρά δικές του και δεν εμπνεύσαν ΑΚΕΛική σφραγίδα. Ο διπλωμάτης θεωρούσε εδώ και καιρό υπεύθυνο τον Νίκο Χριστοδουλίδη για τη διαχείριση των συνομιλιών. Αν και ο ίδιος πιστεύει πως δεν διαχειριστήκαμε ως ε/κ πλευρά σωστά την κατάσταση, εξακολουθεί να θεωρεί πως την κύρια

Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης θα πρέπει να ανατρέψει την εικόνα ότι χάνει στην παράσταση νίκης και παράλληλα να φέρει κοντά πρόσωπα από την ευρύτερη Αριστερά για να κατέλθει στον β' γύρο.

ευθύνη για το ναυάγιο την έχει η τουρκική προκλητικότητα. Εδώ βεβαίως παρουσιάζεται και η διαφορά στο αφήγημα Μαυρογιάννη - ΑΚΕΛ. Φάνηκε η παραφωνία, όταν βγήκε ο Τουμάζος Τσελεπίς και επέφριψε ευθύνες στον Νίκο Αναστασιάδη για το ναυάγιο, την ίδια στιγμή που στην πρώτη παρουσία Μαυρογιάννη στο Legal Matters που προκάλεσε κάποιον να φέρει μια ένδειξη ότι ο Τσαβούσογλου δέχτηκε την κατάργηση των εγγυήσεων. Το αξιοποίησε μάλιστα πλήρως ο Νικόλας Παπαδόπουλος για να δείξει την απουσία συνεννόησης. Στο ίδιο πλαίσιο και η διαφορετική αντίδραση στα πρακτικά που αποκάλυψε ο «Φιλελεύθερος», όταν ο Ανδρέας Μαυρογιάννης σχολίαζε πως αυτά δεν εμπνεύσαν ΑΚΕΛική σφραγίδα. Τα τελευταία χρόνια. Σε αυτό λοιπόν το πλαίσιο εντείνεται η ανησυχία πως η επιμονή στο τι έγινε στον Κραν Μοντάνα δεν θα βοηθήσει την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη. Όχι μόνο γιατί ΑΚΕΛ και υποψήφιος υποστηρίζουν διαφορετικά αφη-

γήματα, αλλά κυρίως γιατί αρκετοί εντός του θεωρούν τον κ. Μαυρογιάννη ότι έχει μέρος της ευθύνης. Από την άλλη και στην Εξέκλιξη Παπαϊωάννου αντιλαμβάνονται πως το σενάριο σύμπλευσης Μαυρογιάννη με τις θέσεις Τσελεπί ενδεχομένως να απομακρύνουν ένα κεντρικό ακροατήριο που τον βλέπει θετικά.

Στόχος είναι να διατηρηθεί το ανεξάρτητο της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη, όμως πολλοί αντιλαμβάνονται πως είναι δύσκολη εξίσωση. Δεν βοήθησε και το γεγονός ότι ο κ. Μαυρογιάννης ανέμενε τα συλλογικά όργανα του ΑΚΕΛ για να ανακοινώσει την υποψηφιότητά του. Αυτό που επιχειρείται είναι η σφραγίδα του ΑΚΕΛ σε ό, τι αφορά την εμπειρία στη διεξαγωγή εκλογών, το κτίσιμο του πολιτικού αφηγήματος, αλλά παράλληλα να επιτευχθεί και συμμετοχή νέων προσώπων που θα στείλουν αφενός το μήνυμα της ανεξαρτησίας υποψηφιότητας και αφετέρου θα φέρουν κοντά με την παρουσία τους

Το ρίσκο

Το ποιος θα είναι ο εκπρόσωπος Τύπου του επιτελείου είναι ακόμη ανοικτό και δεν θα ξεκαθαρίσει σύντομα όπως σημειώνεται. Είχε συζητηθεί έντονα το όνομα της Άννας Θεολόγου. Απορρίφθηκε, ωστόσο, καθώς πολλοί ήταν εκείνοι που είχαν επιφυλάξεις. Και για το θερμόαιμο του χαρακτήρα της που ενδεχομένως να φέρει την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη σε δύσκολη θέση, αλλά και για τις θέσεις της στην οικονομία. Όπως σημειώνεται η Άννα Θεολόγου έχει έρεισμα σ' ένα πιο αριστερό και νεανικό ακροατήριο, όμως οι θέσεις της στην οικονομία προκαλούν ανησυχία σε ένα κεντρικό ακροατήριο – στο οποίο στοχεύει ο Μαυρογιάννης – που επιθυμεί σταθερότητα και ρεαλισμό στην οικονομία. Η παρουσία της στο επιτελείο αλλά και η σφραγίδα της σε ζητήματα που αφορούν τις εκπομπές θεωρείται πως θα ενισχύσει τον κύριο φόβο που έχουν αρκετοί, ότι ρέπει προς τον λαϊκισμό.

κόσμο πέραν του ΑΚΕΛικού ακροατηρίου. Επί του παρόντος, για τη σύνθεση του επιτελείου επιχειρείται διακριτική συμβολή ΑΚΕΛικών στελεχών αλλά και το μπόλιασμα του με πολιτικά πρόσωπα της ευρύτερης Αριστεράς. Επικεφαλής της εκστρατείας είναι ο Λεόντιος Φιλοθέου, ο οποίος είχε εργαστεί στην προεκλογική εκστρατεία του Σταύρου Μαλά. Δεν ανήκει στον σκληρό πυρήνα και στον έμμισθο μηχανισμό, ωστόσο είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ και υπήρξε υποψήφιος βουλευτής του κόμματος στη Λευκωσία. Αυτό καταδεικνύει και τις διαφορές από το παρελθόν, αν λάβει υπόψη κανείς πως στον προεκλογικό Μαλά το 2013 ήταν οι Τάκης Χατζηγεωργίου-Νίκος Κατουρίδης και το 2018 μετακόμισε στο επιτελείο ο Στέφανος Στεφάνου για να βγει ο προεκλογικός. Στο επιτελείο βρίσκεται η πρόην οργανωτική Αμμοκώστος Κατερίνα Νεοφύτου, η οποία κρατά το πρόγραμμα του υποψηφίου.

Το πόσο ανεξάρτητος βεβαίως

είναι ο κ. Μαυρογιάννης και πόση απήχηση έχει σε μία ευρύτερη κοινωνία θα φανεί όταν ανακοινωθούν και οι ομάδες στήριξης του υποψηφίου. Ήδη σε συγκέντρωση του στη Λεμεσό, συμμετείχαν τέσσερις υποψήφιοι του ΔΗΚΟ στη Λεμεσό και αυτό έχει τη δική του σημασία. Στόχος είναι η σύμπλευση με το Κίνημα Οικολόγων ή τουλάχιστον να αποφευχθεί η επίσημη στήριξη του κόμματος σε άλλον υποψήφιο, καθώς στο ΑΚΕΛ αλλά και στο επιτελείο προσβλέπουν στην εμπλοκή κάποιων προσώπων από τους Πράσινους. Ήδη πάντως, στο επιτελείο βρίσκονται και πρόσωπα της ευρύτερης Αριστεράς. Αίσθησα προκάλεσε ότι επικεφαλής του προεκλογικού του προγράμματος είναι η γνωστή νομικός (Γραφείο Τάσος Παπαδόπουλος και συνεργάτες) Αλεξία Κουντούρη, η οποία ανήκει στην ευρύτερη Αριστερά, αλλά ουδέποτε μέχρι τώρα πολιτικοποιήθηκε. Είναι ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Σπουδών και Μέριμνας του ΤΕΠΑΚ Βασίλης Πρωτοπαπός που προέρχεται από τον χώρο της ΕΔΕΚ και ήταν ο στενότερος συνεργάτης του Πεύκιου Γεωργιάδη στο υπουργείο Παιδείας. Μαζί τους θα βρίσκεται και ο οικονομολόγος Πάνος Παρράς. Πρόσωπο από την ευρύτερη Αριστερά, ο οποίος είχε δημιουργήσει στην πρώτη μεγάλη ήττα του ΑΚΕΛ το 2016 την πλατφόρμα AKEL Listen, με αρθρογραφία για το τι πρέπει να αλλάξει για να εξελιχθεί και να γίνει πιο εξωστρεφές το ΑΚΕΛ. Στόχος του επιτελείου είναι πέραν των πρωτοκλασάτων στελεχών, μία ομάδα από νέα πρόσωπα να βγαίνουν μπροστά όπως οι Φιλοθέου, Πρωτοπαπός, Παρράς, ιδιαίτερα στο τέλος του προεκλογικού για να στείλουν το μήνυμα της ανανέωσης αλλά και της διεισδυτικότητας Μαυρογιάννη σε άλλες δεξαμενές.

Ενεργό ρόλο στην προεκλογική Μαυρογιάννη έχει ο επιχειρηματίας Πανίκος Παπανικολάου, ο οποίος για πολλά χρόνια ζούσε στη Νέα Υόρκη, είχε ενεργό ρόλο στην κυπριακή παροικία και διατηρεί στενές σχέσεις με τον γερουσιαστή Ρόμπερτ Μενέντεζ. Αξίζει να σημειωθεί πως ο κ. Παπανικολάου είχε κατηγορηθεί για δωροδοκία υπαλλήλου της Πολιτείας της Νέας Υόρκης, ωστόσο οι κατηγορίες αποσύρθηκαν στη συνέχεια.

Αναζητώντας τον χαμένο συντονισμό...

Ο Χριστοδουλίδης κρατάει αποστάσεις από το ΔΗΚΟ, προκειμένου να διατηρήσει ανεξάρτητο προφίλ

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Όταν Νικόλας Παπαδόπουλος και Νίκος Χριστοδουλίδης έδιναν τα χέρια, επισφραγίζοντας τη σύμπλευση του τελευταίου από το ΔΗΚΟ γεννήθηκαν και τα πρώτα ερωτήματα σε σχέση με την επόμενη μέρα και ποια η στρατηγική που θα ακολουθηθεί για προώθηση της υποψηφιότητας του πρόην ΥΠΕΕ. Από την αρχή της συνεργασίας μέχρι και σήμερα το επιτελείο Νίκου Χριστοδουλίδη ξεκαθαρίζει προς όλες τις κατευθύνσεις πως λειτουργεί αυτόνομα και δεν δέχεται παρεμβάσεις από κομματικά στελέχη. Μά-

Τα στελέχη του ΔΗΚΟ, χωρίς να εξαιρείται η ηγετική πυραμίδα, αντιλαμβάνονται πλέον την αναγκαιότητα για περαιτέρω συντονισμό μιας και ο χρόνος μετρά αντίστροφα.

λιστα επαναλαμβάνουν και τη θέση πως δεν επιθυμούν ταύτιση με κόμματα μιας και δημιουργείται ο κίνδυνος απομάκρυνσης των δεξιών ψηφοφόρων. Μία άποψη την οποία σέβονται και υιοθετούν πρωτοκλασάτα στελέχη του ΔΗΚΟ που από την πρώτη στιγμή τάχθηκαν υπέρ της συγκεκριμένης υποψηφιότητας.

Πάντως, μέχρι αυτή την ώρα τίποτα δεν έχει ξεκαθαριστεί. Η επικοινωνία μεταξύ του επιτελείου Νίκου Χριστοδουλίδη με τα

Τίποτα δεν έχει ξεκαθαριστεί για τη φύση της συνεργασίας, με τη επικοινωνία μεταξύ του επιτελείου Νίκου Χριστοδουλίδη με τα στελέχη του ΔΗΚΟ να βρίσκεται σε βρεφικό στάδιο.

στελέχη του ΔΗΚΟ βρίσκεται σε βρεφικό στάδιο. Πέρα από τις επισκέψεις του εκ των βοηθών γενικών οργανωτικών γραμματέων του ΔΗΚΟ Παναγιώτη Παλατέ στα γραφεία του επιτελείου του ανεξάρτητου υποψηφίου κυρίως για να παραδώσει καταλόγους με τα στοιχεία μελών με τα οποία θα υπάρξει τηλεφωνική επικοινωνία και κάποιες συνεννοήσεις με τη Μαρίνα Χατζημανώλη και τον Γιάννη Ιωάννου από το επιτελείο του Νίκου Χριστοδουλίδη κυρίως σε οργα-

νωτικό επίπεδο, δεν υπάρχει οτιδήποτε άλλο που να μαρτυρεί ότι τα δύο επιτελεία συνεργάζονται στενά. Βέβαια το μήνυμα που στέλνει προς τα έξω το ΔΗΚΟ είναι ότι θα εκμεταλλευτούν την καλοκαιρινή περίοδο ώστε να υπάρξει και ο απαιτούμενος συντονισμός και να έχουν μια πιο ξεκάθαρη ιδέα τόσο για την δημόσια εικόνα όσο και για τις κατ' ιδίαν αποφάσεις. Μάλιστα, όπως φαίνεται, τρεις είναι οι ενότητες να μπαίνουν από πλευράς του κόμματος ώστε να υπάρξει

καλύτερος συντονισμός. Πρώτον να υπάρξει συζήτηση για την οργάνωση, μία δεύτερη σύσκεψη σε σχέση με το επικοινωνιακό και μία τρίτη, ευρύτερη, για γενικότερα ζητήματα που προκύπτουν. Σε πρώτο πλάνο σε σχέση με την τρόπο διαχείρισης και αυτού του προεκλογικού αγώνα από πλευράς κόμματος τίθεται ο οργανωτικός γραμματέας του ΔΗΚΟ Φύτος Κωνσταντίνου με μακροχρόνια εμπειρία έχοντας στο πλευρό του, τους δύο βοηθούς γενικών οργανωτικών γραμματέων Ολύμπιο Χριστοφί και Παναγιώτη Παλατέ.

Ο Άθως και οι άλλοι...

Συχνή επικοινωνία θα πρέπει, όπως σημειώνουν στελέχη του ΔΗΚΟ, να υπάρχει και με τα μέλη των επαρχιακών γραμματέων για τις κινήσεις που θα γίνονται σε τοπικό επίπεδο ώστε να επιτυγχάνεται η παρουσία κομματικών μελών στις επισκέψεις που πραγματοποιεί ο Νίκος Χριστοδουλίδης στην επαρχία. Δεν αποκλείεται πάντως στην όλη συντονιστική προσπάθεια πρωταγωνιστικό ρόλο να παίξει και ο γ.γ. του ΔΗΚΟ Άθως Αντωνιάδης που γνωρίζει καλά πώς να διαχειρίζεται εκλογικές αναμετρήσεις αλλά και να συσπειρώνει τους ψηφοφόρους του κόμματος, ενώ οι σχέσεις του με το επιτελείο Νίκου Χριστοδουλίδη αλλά και με τον ίδιο προσωπικά είναι άριστες. Πιθανό ρόλο να αναλάβει και ο βουλευτής του κόμματος Χρύσος Παντελίδης αν το αποφασίσει η Γραμματεία. Πρόκειται για πρόσωπο που βρίσκεται πολιτικά κοντά στο Νικόλαο Παπαδόπουλο και χαιρεί εκτίμησες στο επιτελείο Νίκου Χριστοδουλίδη.

Η δυσφορία και ο χρόνος που μετρά αντίστροφα

Πάντως, τα στελέχη του ΔΗΚΟ, χωρίς να εξαιρείται η ηγετική πυραμίδα, αντιλαμβάνονται πλέον την αναγκαιότητα για περαιτέρω συντονισμό μιας και ο χρόνος μετρά αντίστροφα, ενώ άρχισαν και οι πρώτες φωνές διαμαρτυρίας αλλά και απογοητεύσεων από τοπικά στελέχη. Υπάρχουν και τα μέλη του κόμματος που πιέζουν για παρουσία του Νίκου Χριστοδουλίδη στις τοπικές οργανώσεις μιας και δέχονται πιέσεις, αν και ένα τέτοιο ενδεχόμενο μοιάζει απομακρυσμένο. Μάλιστα, πρόεδροι Τοπικών Επιτροπών απευθύνονται ήδη στην ηγετική πυραμίδα και εκφράζουν τη δυσσέρεσκαια του για τη μη παρουσία του υποψηφίου στις συνάξεις, λέγοντας χαρακτηριστικά πως δεν γίνεται να μην τους καταδεχτεί να φάει μαζί τους ένα σουβλάκι στο οικόμα τους, ρόλο που φαίνεται πως θα αναλάβει ο πρόεδρος του κόμματος Νικόλας Παπαδόπουλος. Ξεκαθαρίζεται, μάλιστα, ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα προχωρήσει σε μαζικές συναντήσεις ανά περιοχή, σε μη κομματικούς χώρους, ώστε να του δοθεί η ευκαιρία να συνομιλήσει με τους πολίτες, ενώ ανοικτό παραμένει το ενδεχόμενο να επισκεφτεί σε επαρχιακό επίπεδο τις επιτροπές του ΔΗΚΟ. Ο χρόνος πάντως μετρά αντίστροφα όπως επισφραγίζουν στελέχη του ΔΗΚΟ και θα πρέπει να δοθούν ξεκάθαρες κατευθυντήριες γραμμές ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος επιδείξεως αδιαφορίας και μη προσέλευσης στην κάλπη από ψηφοφόρους του ΔΗΚΟ με το σκεπτικό ότι ο υποψήφιος που στηρίζουν δεν νοιάζεται ουσιαστικά.

Οι Κυκκώτες αλλάζουν τις ισορροπίες

Νέο σκηνικό στο εσωτερικό της Εκκλησίας με κινήσεις επαναπροσέγγισης του μητροπολίτη Ταμασού με τους αρχιεπισκοπικούς

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Δύο γεγονότα τα οποία διαδραματίστηκαν το τελευταίο διάστημα και δεν έτυχαν ιδιαίτερης προσοχής δείχνουν πως στο εκκλησιαστικό τοπίο συντελούνται αλλαγές που εάν δεν διαφοροποιηθούν θα επηρεάσουν καταλυτικά το κεφάλαιο διαδοχής του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Β', όταν αυτό ανοίξει ή δρομολογηθεί από τον ίδιο τον Προκαθήμενο της Εκκλησίας. Πρόκειται για γεγονότα τα οποία διαδραματίστηκαν εκτός Κύπρου και που στο βάθος έχουν να κάνουν πρώτον με τη σύγκρουση Μόσχας με το Φανάρι και όπως αυτή αν-

Μετά τον μητροπολίτη Ταμασού Ησαΐα τον δρόμο προς το Φανάρι ετοιμάζεται να πάρει και ο μητροπολίτης Λεμεσού Αθανάσιος. Επισκέψεις που κατά εκκλησιαστικούς κύκλους σχετίζονται με τα σενάρια διαδοχής του Προκαθήμενου της Εκκλησίας.

γίζει την Εκκλησία της Κύπρου και δεύτερον με τη στάση που τήρησε ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας, η οποία οδήγησε στη γνωστή σύγκρουση του ίδιου αλλά και του Οικουμενικού Πατριαρχείου με τους πέντε κύριους Ιεράρχες (Ταμασού, Λεμεσού, Κύκκου, Μόρφου, Αμαθούντος). Πρωταγωνιστής των κινήσεων που γίνονται στο παρασκήνιο είναι η πλευρά του Κύκκου, η οποία εκδήλησε σημάδια διάθεσης επιστροφής στην παραδοσιακή της θέση που ήταν κοντά στον εκάστοτε Αρχιεπίσκοπο Κύπρου. Η επίσκεψη του μητροπολίτη Ταμασού Ησαΐα στο Φανάρι δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως μια κίνηση άσχετη με τα εσωτερικά δρώμενα της Εκκλησίας της Κύπρου, αν ληφθεί μάλιστα υπόψη η αυστηρή γλώσσα που χρησιμοποίησε στο παρελθόν ο Προκαθήμενος της Ορθοδοξίας για τα πέντε μέλη-αντάρτες της Ιεράς Συνόδου. Η στροφή που παρατηρείται να ερμηνευθεί στην «Κ» εκκλησιαστικοί παράγοντες, ουσιαστικά έρχεται να ενισχύσει τις πληροφορίες που υπήρχαν για ρήγμα στις σχέσεις των Κυκκωτών με τον μητροπολίτη Λεμεσού (είχε γράψει εγκαίρως η «Κ») με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται για το διαδοχικό ζήτημα, διαφοροποιώντας τους κανόνες και τις ισορροπίες.

Η σύγκρουση με Μόσχα

Αν κάποιος αναζητήσει το σημείο μηδέν των μεταπολίσεων που συντελούνται στις ισορροπίες της Εκκλησίας της Κύπρου

Με την υγεία του Αρχιεπισκόπου να μην προκαλεί ανησυχία, οι παρασκηνιακές διαβουλεύσεις για το ενδεχόμενο να ανοίξει αρχιεπισκοπικό ζήτημα συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό παρά τις διαφεύσεις που γίνονται από τους άμεσα ενδιαφερόμενους Ιεράρχες.

θα πρέπει να δείξει ιδιαίτερη προσοχή σε μια απόφαση που έλαβε τον περασμένο Ιούνιο η Ιεράς Σύνοδος του Πατριαρχείου Μόσχας, η οποία μεταξύ άλλων κήρυξε σχισματικό τον μέχρι πρότινος προσηλυτισμένο της, μητροπολίτη Κιέβου Ουνούφριο. Αφορμή υπήρξε η απόφαση της Ουκρανικής Εκκλησίας που βρισκόταν στη σφαίρα επιρροής της Μόσχας να εκφράσει δημόσια τη διαφωνία της με τη στήριξη του Πατριάρχη Μόσχα στον Βλαντιμίρ Πούτιν και τον πόλεμο στην Ουκρανία. Η ρωσο-ουκρανική εκκλησιαστική σύγκρουση, όπως επισημαίνουν εκκλησιαστικοί κύκλοι, ουσιαστικά άφησε εκτεθειμένους τους εδώ ιεράρχες που είχαν συνταχθεί στο πλευρό του Πατριαρχείου Μόσχας για το Ουκρανικό εκκλησιαστικό ζήτημα. Το δεύτερο σημείο το οποίο πρέπει να τύχει προσοχής είναι η επίσκεψη που πραγματοποίησε ο μητροπολίτης Ταμασού Ησαΐας στο Φανάρι και η συνάντησή του με τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Γεγονός που έτυχε ευρείας επικοινωνιακής προβολής από το περιβάλλον του ιεράρχη.

Ο Ταμασού

Η επίσκεψη Ταμασού στο Φανάρι πραγματοποιήθηκε 25 μέρες μετά τη απόφαση της Μόσχας για τον εκλεκτό της, Μητροπολίτη Ουνούφριο. Όπως γίνεται αντιληπτό η επίσκεψη δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα τυχαίο γεγονός που προέκυψε από την ανάγκη προσοχής στα ιερά κόμματα της μητέρας Εκκλησίας. Το τυπικό

της επίσκεψης μπορεί να αμφισβητηθεί και από το γεγονός ότι αριθμός αρχιεπισκόπων που συνόδευαν τον μητροπολίτη Ταμασού έλαβαν το πατριαρχικό οφίκιο. Η επίσκεψη καθώς και οι συνεχιζόμενες πληροφορίες που υπάρχουν ότι συνεχίζονται οι παρασκηνιακές διεργασίες επί κυπριακού εδάφους, συντηρούν το κλίμα πως ο μητροπολίτης Ταμασού προετοιμάζεται για το ενδεχόμενο να προκύψει θέμα διαδοχής. Οι πληροφορίες που υπάρχουν επιμένουν πως το περιβάλλον του μητροπολίτη συνεχίζει να προσεγγίζει άτομα τα οποία θα είναι σε θέση να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο στις φιλοδοξίες του όταν έλθει το πλήρωμα του χρόνου. Οι κινήσεις για επαναπροσέγγιση με την αρχιεπισκοπική πλευρά και μέσω Φαναρίου δεν φαίνεται να κάμπτονται τις όποιες φιλοδοξίες του Ταμασού Ησαΐα να δοκιμάσει τις δυνάμεις του, όταν έλθει η ώρα. Καταλύτης των μελλοντικών εξελίξεων θα αποτελέσει το κατά πόσο ο μητροπολίτης Ταμασού θα αποφασίσει να ριζεί αυλαία στη σύγκρουση, συλλειτουργώντας με τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο και μνημονεύοντας εκ των πραγμάτων τον από το Φανάρι αναγνωρισμένο Προκαθήμενο της Ουκρανικής Εκκλησίας, Μητροπολίτη Επιφάνιο. Όπως αναφέρουν πληροφορίες στις προθέσεις του Ταμασού δεν είναι να περιοριστεί σε ένα περιφερειακό ρόλο όταν θα ανοίξει θέμα διαδοχής αλλά να είναι ο εκλεκτός της αρχιεπισκοπικής πλευράς. Πληροφορίες της «Κ» ανα-

φέρουν πως ο ιεράρχης έχει συναντηθεί δύο φορές με τον Αρχιεπίσκοπο, προφανώς σε μια προσπάθεια να κλείσει το χάσμα που δημιουργήθηκε το προηγούμενο διάστημα στις σχέσεις των δυο.

Ο Αθανάσιος

Οι εξελίξεις στην Ουκρανία αφήνουν το αποτύπωμά τους και στην πλευρά του μητροπολίτη Λεμεσού Αθανάσιου, ισχυρού επίσης πόλου στο θέμα διαδοχής του Αρχιεπισκόπου. Όπως και στην περίπτωση του Ταμασού το Φανάρι ετοιμάζεται να επισκεφθεί και ο Λεμεσού Αθανάσιος σύμφωνα με πληροφορίες του δημοσιογράφου Αριστείδη Βικέτου. Κίνηση που στόχο έχει να αποκαταστήσει τις γέφυρες με το Οικουμενικό Πατριαρχείο με όποιο αντίκτυπο έχει η κίνηση αυτή στο εσωτερικό. Εδώ πρέπει να υπενθυμίσουμε πως ο Λεμεσού Αθανάσιος στις 13/11/2021 συλλειτουργήσε με τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β στα ονομαστήριά του, ενέργεια που θεωρείται ότι προκάλεσε ρήγμα στις σχέσεις του, με τους Κυκκώτες ιεράρχες. Παρά τις λιγοστές πληροφορίες που υπάρχουν και η πλευρά του μητροπολίτη Λεμεσού φαίνεται να προετοιμάζεται για το ενδεχόμενο να προκύψει ζήτημα διαδοχής του Αρχιεπισκόπου. Η διαφορά με τον μητροπολίτη Λεμεσού, έλεγαν εκκλησιαστικοί κύκλοι στην «Κ», είναι πως οι κινήσεις του Αθανάσιου ένεκα και των μοναστικών καταβολών του είναι περισσότερο στεγανοποιημένες.

Οι τρεις βοηθοί

Οι διεργασίες που συντελούνται από την πλευρά των Κυκκωτών ιεραρχών δίνουν μεγαλύτερη άνεση στο προβάδισμα που φαίνεται να έχει η αρχιεπισκοπική πλευρά εντός της Ιεράς Συνόδου. Εδώ πρέπει να γίνει υπενθύμιση πως με βάση τις πρόνοιες του νέου καταστατικού χάρτη της Εκκλησίας τον τελευταίο λόγο στην εκλογή νέου Αρχιεπισκόπου έχει η Ιερά Σύνοδος, η οποία θα επιλέξει τον νέο Προκαθήμενο από τη λίστα του τριπρόσωπου που θα προκύψει από τις εκλογές, ασχέτως ποσοστού που θα λάβουν οι τρεις πρώτοι ιεράρχες.

Με τα σημερινά δεδομένα η πρωτιά των αρχιεπισκοπικών είναι εύθραυστη και ο λόγος, όπως σημειώνουν εκκλησιαστικοί κύκλοι, είναι οι τρεις βοηθοί του Αρχιεπισκόπου. Οι Επίσκοποι Καρπασίας Χριστοφόρος, Μεσσαρίας Γρηγόριος και Νεαπόλεως Πορφύριος φαινομενικά συγκαταλέγονται στους αρχιεπισκοπικούς, ωστόσο υπάρχουν απόψεις που δεν τους θεωρούν σίγουρα καρτιά.

Η προσθήκη των Κυκκωτών ιεραρχών, όπως γίνεται αντιληπτό, θα δώσει περιθώρια κινήσεων στους αρχιεπισκοπικούς στην περίπτωση που δεν κυλήσουν όλα ομαλά συν το γεγονός ότι θα κλειδώσει η παρουσία του επίσης προερχόμενου από τον Κύκκο, μητροπολίτη Κυρήνειας Χρυσόστομου, στην αρχιεπισκοπική ομάδα. Στην πλευρά του Αρχιεπισκόπου τρεις είναι οι επικρατέστεροι που ενδεχομένως να αποτελέσουν επιλογή για τη μετά Χρυσόστομο εποχή. Ο μητροπολίτης Πάφου Γεώργιος, ο μητροπολίτης Κωνσταντίας και Αμμοχώστου Βασίλειος και ο μητροπολίτης Κιτίου Νεκτάριος. Το ποιος από τους τρεις θα πάρει το χρίσμα θα αποφασισθεί όταν θα καταρτιστεί το τριπρόσωπο και εφόσον μετρηθούν οι συσχετισμοί εντός της Συνόδου.

Η προσθήκη του μητροπολίτη Βασιλείου θεωρείται η αναλλακτική επιλογή στην περίπτωση που ο μητροπολίτης Πάφου δεν συγκεντρώσει την απαιτούμενη πλειοψηφία. Η περίπτωση του μητροπολίτη Κιτίου θεωρείται αξιόλογη, ωστόσο ο ίδιος φαίνεται να μην δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το παζλ των εν δυνάμει υποψηφίων συμπληρώνει ο μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος οι κινήσεις και οι δημόσιες εμφανίσεις του οποίου, τα τελευταία χρόνια, δείχνουν ότι θα διεκδικήσει συμμετοχή στο τριπρόσωπο. Ωστόσο, όπως σημειώνεται από εκκλησιαστικούς κύκλους, η διαδρομή του θα σταματήσει εκεί μιας και τα τελευταία χρόνια ο επιθετικός λόγος που εκφέρει δημόσια κυρίως σε κοινωνικά θέματα έχουν εξασθενήσει το όποιο έρεισμα διέθετε εντός της Ιεράς Συνόδου.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ

Τα γεγονότα της Τηλλυρίας και το Σχέδιο Ατσεσον (μέρος Α')

Σε ένα από τα πρώτα βιβλία που γράφτηκαν για το Κυπριακό, «Το Κυπριακό και οι συνομιλίες του», ο συγγραφέας Ε.Ν. Τζελέπης ικνυλάει με τεκμηριώωση τη σχέση του πρωτοεμφανισθέντος σχεδίου Ατσεσον με τα γεγονότα της Τηλλυρίας του Αυγούστου του 1964, τα οποία στην πραγματικότητα, αποτέλεσαν την πρώτη επέμβαση της Τουρκίας στην Κύπρο. Γράφει ο Τζελέπης, σελ. 253 και επόμενα: «Η πραγματική «καμπή», όμως, είχε σημειωθεί με τις δεσμεύσεις που είχε αναλάβει ο κ. Παπανδρέου, τόσο στην Ουάσιγκτον όσο και στο Λονδίνο. Το γεγονός αυτό, άλλωστε, έμελλε να επιβεβαιωθεί κατά τον πιο συγκλονιστικό τρόπο. Στις 30 Ιουλίου δημοσιεύσαν η είδηση ότι ο κ. Ντίν Ατσεσον -ξενώντας τον διακριτικό ρόλο του «αντιπροσώπου των ΗΠΑ εις διαθεσιμότητα» στις συνομιλίες της Γενεύης- πρότεινε στην Ελληνική και την Τουρκική κυβέρνηση ένα «σχέδιο» από πέντε σημεία, για τη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Το σχέδιο αυτό πρόβλεπε:

- Την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.
- Την παραχώρηση στην Τουρκία, από την Ελλάδα, μιας νήσου από τα Δωδεκάνησα (Καστελλόριζο) που θα ήταν κοντά στα τουρκικά παράλια της Μικράς Ασίας.

- Την εγκατάσταση μιας τουρκικής στρατιωτικής βάσης στην Κύπρο.

- Οικονομικές αποζημιώσεις για τους Τουρκοκύπριους που θα επιθυμούσαν να εγκαταλείψουν την Κύπρο και να εγκατασταθούν αλλού».

Βρετανικοί και αμερικανικοί κύκλοι υποστήριξαν τότε ότι το σχέδιο αυτό δεν έπρεπε να αντιμετωπισθεί σαν επίσημη πρόταση της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών και ότι έπρεπε μάλλον να θεωρηθεί ότι εκφράζει τις «προσωπικές απόψεις» του κ. Ατσεσον. Παρ' όλα αυτά το «σχέδιο Ατσεσον» αποτέλεσε ένα ντοκουμέντο που έμελλε να χρησιμοποιηθεί αργότερα σαν βάση για τις διαπραγματεύσεις Αθηνών - Άγκυρας.

Αυτός ήταν, άλλωστε, και ο σκοπός του «σχεδίου Ατσεσον». Με τις υπερβολές του, που του έδιναν ένα χαρακτήρα «Ντικιτάτ», όπως αυτά που επιβάλλονται σε μια νηπιμένη χώρα, το σχέδιο αυτό άφηνε μεγάλα περιθώρια συζήτησης για να βρεθεί μια «συμβιβαστική λύση» που θα διατηρούσε όμως ανέπαφο τον πραγματικό του πυρήνα: Τη διχοτόμηση της Κύπρου.

Όπως είδαμε, όταν ρίχτηκε για πρώτη φορά η ιδέα των απ' ευθείας «συνομιλιών» ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους στη Γε-

νεύη, υπό την αιγίδα του μεσολαβητή του ΟΗΕ και με τη βοήθεια του Ντίν Ατσεσον, οι επίσημοι κύκλοι στην Αθήνα άφησαν να εννοηθεί ότι δεν έπαιρναν στα σοβαρά αυτή την πρωτοβουλία της Ουάσιγκτον. «Δεν υπάρχουν απ' ευθείας επαφές, εις οιονδήποτε επίπεδο, μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων, ούτε εις την Γενεύη, ούτε αλλαχού» βεβαίωνε στις 30 Ιουνίου ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Κωστόπουλος,

Το μεγάλο εμπόδιο ήταν πάντα ο Μακάριος. Τούτη τη φορά, όμως, έγινε προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί ο Γρίβας για να ασκηθεί πίεση πάνω του.

διαφεύδοντας την είδηση που μετέδιδε η Άγκυρα ότι επρόκειτο στις 10 Ιουλίου να αρχίσουν ελληνο-τουρκικές συνομιλίες στη Γενεύη, πράγμα που -εμπόσω εν παρόδω- ήταν ακριβές.

Ο μεσολαβητής του ΟΗΕ, τόνιζαν από την πλευρά τους οι κυβερνητικές εφημερίδες, είχε αποκρούσει τις υπηρσίες του κ. Ατσεσον, έτσι ώστε ο Αμερικανός πρώην υπουργός των Εξωτερικών κινδύ-

νευε να «γελοιοποιηθεί» τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στη Γενεύη, όμως, διεξάγονταν κανονικές απ' ευθείας ελληνο-τουρκικές συνομιλίες με όλη τη σημασία του όρου. Και σαν να υπήσταν αυτό, οι διαπραγματεύσεις βασιζόνταν σε ένα «σχέδιο» που είχε παρουσιάσει ο κ. Ατσεσον, το οποίο προέβλεπε τη διανομή της Κύπρου ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία, περιφρονώντας τελείως τις -υποτιθέμενες- θέσεις της ελληνικής κυβέρνησης για τη λύση του Κυπριακού. Και τούτα συνέβαιναν τη στιγμή που ο Έλληνας υπουργός των Εξωτερικών βεβαίωνε σε συνέντευξή του σε εφημερίδα της Λευκωσίας ότι η ιδέα της αδόμευτης ανεξαρτησίας της Κύπρου «είχε ωριμάσει διεθνώς».

Η πρώτη αντίδραση της ελληνικής κυβέρνησης στο «σχέδιο Ατσεσον» υπήρξε, χωρίς αμφιβολία, αρνητική. Μόνο η τουρκική κυβέρνηση -το εγκλωπώθηκε αμέσως, πράγμα που ήταν απόλυτα φυσικό, εάν λάβει κανείς υπόψη ότι οι προτάσεις αυτού του σχεδίου είχαν συζητηθεί κατά τις συνομιλίες Τζόνσον - Ινονού στην Ουάσιγκτον.

Από τις αρχές Αυγούστου ήδη, αναφέρονταν στον αθηναϊκό Τύπο πληροφορίες για «έντονη διπλωματική δραστηριότητα» στην ελληνική πρωτεύουσα. Στο επίκεντρο

αυτής της «δραστηριότητας» βρισκόταν το «σχέδιο Ατσεσον». Οι διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις αναφέρονταν πράγματι στην Ένωση, όπως το πρόβλεπε το σχέδιο. Και αν δεν προκωρούσαν, αυτό οφειλόταν στις απαιτήσεις των Τούρκων, οι οποίοι υπογράμιζαν έντονα το γεγονός ότι στην ουσία δεν επρόκειτο παρά για τη διχοτόμηση της Κύπρου. Η Άγκυρα διεκδικούσε παραχώρηση κυπριακών εδαφών υπό τη μορφή στρατιωτικής βάσης, στην οποία θα μπορούσε για πάντα να ασκεί απόλυτη κυριαρχία.

Η κυβέρνηση της Άγκυρας επέμενε, εξάλλου, στη συγκέντρωση του τουρκικού πληθυσμού της Κύπρου σε ένα ορισμένο τμήμα της νήσου, το οποίο θα είχε πλήρη δικαστική αυτονομία. Κατά την αποψη των Τούρκων τούτο θα αποτελούσε -μαζί με την τουρκική στρατιωτική βάση- την πρώτη φάση για τη διχοτόμηση της Κύπρου.

Με όλο τους το δίκιο, λοιπόν, οι κυβερνητικοί κύκλοι στη Λευκωσία μιλούσαν για «βαθύ χάσμα» που χωρίζε την ελληνική από την κυπριακή κυβέρνηση.

Το χάσμα οφειλόταν στο ότι η Αθήνα αναζητούσε λύση του Κυπριακού «εντός των πλαισίων των συμμαχιών της», ενώ η Λευκωσία έμενε σταθερά προσπωμένη στην

απόφασή της να φέρει το ζήτημα στην Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

Το μεγάλο εμπόδιο ήταν πάντα ο Μακάριος. Τούτη τη φορά, όμως, έγινε προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί ο Γρίβας για να ασκηθεί πίεση επάνω του. Ο στρατηγός είχε έρθει -ή είχε κληθεί να έρθει- ξαφνικά στην Αθήνα. Και οι συνομιλίες του με την ελληνική κυβέρνηση αφορούσαν φυσικά την Ένωση και το «σχέδιο Ατσεσον», όπως άλλωστε έγραφε και ο αθηναϊκός Τύπος.

Μόλις ο στρατηγός γύρισε στη Λευκωσία, στις 6 Αυγούστου, πήγε να επισκεφθεί τον Μακάριο. Το τι ακριβώς συζητήθηκε σε εκείνη τη συνομιλία μπορεί κανείς να το φανταστεί, διαβάζοντας μια δήλωση του υπουργού των Εξωτερικών κ. Κωστοπούλου, ο οποίος εξέφρασε την ελπίδα ότι ο στρατηγός θα καθόρθωνε να πείσει τον πρόεδρο Μακάριο «να αναθεωρήσει τις απόψεις του», δηλαδή να ευθυγραμμισθεί με την πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης για τις απ' ευθείας διαπραγματεύσεις με την Τουρκία, πάνω στη βάση του «σχεδίου Ατσεσον».

Την επόμενη Κυριακή το μέρος Β': «Το αιματηρό διάλειμμα»

Ο κ. Γιαννάκης Α. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής.

Στην προπαρασκευή τα φωτοβολταϊκά

Δικονομικές διαβουλεύσεις για ηλιακό πάρκο στη Νεκρή Ζώνη – Η αξιοποίηση του FSRU στο πλαίσιο ΜΟΕ δεν είναι νέα ιδέα

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Από τις δύο κοινότητες στην Κύπρο, και από το κατά πόσο θα υπάρξει συμφωνία μεταξύ τους όσον αφορά τους όρους και την τεχνική διάσταση του εγχειρήματος, εξαρτάται το κατά πόσο η Κομισιόν θα δώσει ώθηση στις προετοιμασίες για δημιουργία δικονομικού ηλιακού πάρκου στη Νεκρή Ζώνη, όπως ενημερώνεται η «Κ». Στην πράξη, αυτό σημαίνει πως το έργο, στο οποίο αναφέρθηκε σε συνέντευξη της στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων η Πρόεδρος της Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, αν και θεωρητικά εντυπωσιακό, βρίσκεται ακόμα στα αρχικά του στάδια. Η διαδικασία για διενέργεια προπαρασκευαστικής μελέτης σκοπιμότητας δεν έχει ακόμα ξεκινήσει, και θα ξεκινήσει όταν και εφόσον υπάρξει συμφωνία μεταξύ εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων και των Ηνωμένων Εθνών, όπως αντιλαμβάνεται η «Κ».

Όσον αφορά την ιδέα στην οποία αναφέρθηκε η κ. Φον ντερ Λάιεν για διαμοιρασμό και στις δύο κοινότητες της ηλεκτρικής ενέργειας που θα παράγεται στο μέλλον με φυσικό αέριο που θα φτάνει στην Κύπρο μέσω της υπό κατασκευή πλωτής μονάδας επαναεριοποίησης και αποθήκευσης (FSRU), έχει συζητηθεί αρκετές φορές μεταξύ εκπροσώπων της Κομισιόν και της κυβέρνησης. Οι αναφορές αυτές έρχονται σε συνέχεια των ιδεών που επικοινωνούν εδώ και αρκετό καιρό οι Βρυξέλλες για ενδεχόμενα ΜΟΕ στον τομέα της

ενέργειας, όχι απαραίτητα σε σχέση με τους πολιτικά... εύφλεκτους υδρογονάνθρακες, αλλά στο νέο περιβάλλον των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, προτροπές που είχαν γίνει και στο «έγγραφο επιλογών» για τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας το οποίο αναπτύχθηκε σε επίπεδο 27 στα τέλη του 2021.

Πρώτα η μελέτη

Η πρόταση για κατασκευή πάρκου φωτοβολταϊκών στη Νεκρή Ζώνη δεν ήρθε από το πουθενά κα-

Η διαδικασία για διενέργεια προπαρασκευαστικής μελέτης σκοπιμότητας δεν έχει ακόμα ξεκινήσει, και θα ξεκινήσει όταν και εφόσον υπάρξει συμφωνία μεταξύ εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων και των Η.Ε.

θώς, όπως γνωρίζει η «Κ», έχει συζητηθεί με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή εκπροσώπους της Κυπριακής Δημοκρατίας και της τ/κ κοινότητας, με την προσέγγιση τους να είναι θετική. Στις 14 Ιουνίου, σε ανάρτησή του στο Twitter, ο Μάριο Νάβα, επικεφαλής της Γενικής Διεύθυνσης Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (DG REFORM) που περιλαμβάνει τα κονδύλια στήριξης της τ/κ κοινότητας και της διαδικασίας επανένωσης, ανέφερε πως είχε συνάντηση με

Η πρόταση για κατασκευή πάρκου φωτοβολταϊκών στη Νεκρή Ζώνη δεν ήρθε από το πουθενά καθώς, όπως γνωρίζει η «Κ», έχει συζητηθεί με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή εκπροσώπους της Κυπριακής Δημοκρατίας και της τ/κ κοινότητας, με την προσέγγισή τους να είναι θετική.

τον Τ/Κ ηγέτη Ερσιν Τατάρ με τον οποίο συζητήσε «έργο ανανεώσιμης ενέργειας» με «εξέκαθαρη δυναμική να διασφαλίσει την παροχή ενέργειας, να κάνει το ενεργειακό μείγμα πιο πράσινο, να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να χτίσει γέφυρες μεταξύ των δύο κυπριακών κοινοτήτων».

Ωστόσο, το κατά πόσο θα προχωρήσει το έργο, και οι όποιες περαιτέρω εις βάθος προετοιμασίες και συζητήσεις, θα εξαρτηθούν από το αποτέλεσμα της προκατα-

ρκτικής μελέτης σκοπιμότητας. Προσ το παρόν κοινοτικοί αξιωματούχοι αποφεύγουν να αναφερθούν σε συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα. Αν και περισσότερες λεπτομέρειες για το έργο θα αναπτυχθούν στη συνέχεια, αυτό το οποίο συζητείται είναι η δημιουργία ενός πάρκου φωτοβολταϊκών με μονάδα αποθήκευσης ενέργειας.

Ρεύμα από το FSRU

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αν και δεν βρίσκεται σε διάθεση κινητο-

ποίησης για το Κυπριακό, δεδομένης και της προεκλογικής περιόδου και της έλλειψης ουσιαστικής κινητικότητας από τις δύο κοινότητες, εστιάζει σε επίπεδο πράξης αλλά και ρητορικής στην ανάπτυξη ΜΟΕ σε έναν τομέα ο οποίος ήδη έχει ιστορικό στην Κύπρο, αυτόν της ενέργειας.

Στις Βρυξέλλες έχει καταγραφεί πως οι δύο κοινότητες μοιράζονται εδώ και χρόνια ηλεκτρική ενέργεια μέσω της διασύνδεσης των ηλεκτρικών τους δικτύων, με τη μία

πλευρά να στηρίζει την άλλη ανάλογα με τις ανάγκες για διατήρηση της σταθερότητας των δύο δικτύων. Σε αυτό το πλαίσιο έρχεται και η αναφορά της κ. Φον ντερ Λάιεν στην ενδεχόμενη αξιοποίηση των νέων υποδομών για παραγωγή ηλεκτρισμού και για την τ/κ κοινότητα, με τη χρήση φυσικού αερίου που θα εισάγεται μέσω του πλωτού θερμικού επαναεριοποίησης και φύλαξης (FSRU) στην περιοχή του Βασιλικού. Αν και όπως αντιλαμβάνεται η «Κ» η ιδέα έχει συζητηθεί αρκετές φορές μεταξύ εκπροσώπων των Βρυξελλών και των δύο κοινοτήτων, η Κομισιόν αποφεύγει να προχωρήσει σε πιο συγκεκριμένες προτάσεις καθώς οι όποιες αποφάσεις εναπόκεινται στις δύο κοινότητες.

Γενικότερα πάντως οι Βρυξέλλες κινούνται με προσοχή όσον αφορά τις προτάσεις για ΜΟΕ που πάνε και έρχονται μεταξύ των δύο πλευρών της Λευκωσίας. Ως θετική καταγράφεται στην έδρα της Ε.Ε. η απόφαση της Κυπριακής Δημοκρατίας να άρουν την απαγόρευση για διέλευση μέσω της Πράσινης Γραμμής για έξι επεξεργασμένα τρόφιμα προϊόντα μη ζωικής προέλευσης.

Ωστόσο, αν και από πλευράς Λευκωσίας η απόφαση αυτή παρουσιάζεται παρασκηνιακά σχεδόν ως μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης, οι Βρυξέλλες θεωρούν πως αυτό που έγινε ήταν απλά ένα βήμα προς την ορθή κατεύθυνση, δηλαδή την τήρηση του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής, ο οποίος προβλέπει τη διέλευση όλων των επεξεργασμένων τροφίμων.

Στην Ουκρανία δεν υπάρχει ειρηνευτική διαδικασία

Στην περίπτωση της Ουκρανίας δεν υπάρχει καθορισμένη διαδικασία από τα Ηνωμένα Έθνη αναφορικά με την επίλυση της σύγκρουσης ή την αντιμετώπισή της, ανέφερε μιλώντας στην «Κ» ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Πίτερ Στάνο, κληθείς να σχολιάσει πληροφορίες που έχει δημοσιεύσει η εφημερίδα που θέλουν το κυπριακό ΥΠΕΞ να έχει δώσει οδηγίες σε διπλωμάτες να προβάλουν διεθνώς τους παραλληλισμούς των περιπτώσεων της Ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και της Τουρκικής εισβολής στην

Αφορμή η κίνηση της Λευκωσίας να προχωρήσει σε παραλληλισμό του ουκρανικού με το Κυπριακό.

Κύπρο. Ο κ. Στάνο υπογράμμισε πως «δεν εναπόκειται σε εμάς να σχολιάσουμε εσωτερικές οδηγίες και διεργασίες εντός των ΥΠΕΞ των κρατών μελών» απαντώντας ευθέως στη σχετική ερώτηση. Σχολιάζοντας

την κατάσταση στην Ουκρανία, επισήμανε πως «αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη πόλεμος κατά της χώρας αυτής» η οποία «υπόκειται σε βάνουση επίθεση από τη Ρωσία, με συνεχιζόμενους βομβαρδισμούς και βιαιοπραγίες σε καθημερινή βάση κατά πολιτών, συμπεριλαμβανομένων βιασμών γυναικών και ακόμα και παιδιών, εγκλήματα κατά αιχμαλώτων πολέμου, βασανισμούς και αυθαίρετες δολοφονίες». «Μη στρατιωτικές υποδομές καταστρέφονται, μεταξύ τους ιατρικές εγκαταστάσεις και

αγροτικός εξοπλισμός» πρόσθεσε, υπενθυμίζοντας πως οι πόροι της χώρας λεηλατούνται, πολίτες εκτοπίζονται ενώ καταγράφονται «απαγωγές τοπικών αξιωματούχων, δημοσιογράφων, ακτιβιστών, γίνονται αυθαίρετες κρατήσεις και εξαφανίσεις ατόμων που αντιτίθενται στις Ρωσικές ενέργειες και προωδω δεν υπάρχει καθορισμένη διαδικασία από τα Ηνωμένα Έθνη αναφορικά με την επίλυση της σύγκρουσης ή την αντιμετώπισή της» κατέληξε ο κ. Στάνο.

Σε πολιτικό επίπεδο δεν υπάρχει καθορισμένη διαδικασία από τα Ηνωμένα Έθνη αναφορικά με την επίλυση της σύγκρουσης ή την αντιμετώπισή της ανέφερε με νόημα στην «Κ» ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Πίτερ Στάνο για την περίπτωση του Ουκρανικού.

ΑΡΘΡΟ / Της ΓΙΟΥ ΤΖΙΕ ΤΣΕΝ

«Είμαι από την Ταϊβάν και θέλω να ευχαριστήσω τη Νάνσι Πελόζι»

Την περασμένη χρονιά, το περιοδικό Economist χαρακτήρισε την Ταϊβάν «το πιο επικίνδυνο μέρος στον κόσμο». Οι κάτοικοί της έχουν μάθει να ζουν κάτω από τις κινεζικές –ρητορικές μέχρι στιγμής– απειλές περί απορρόφησης της νήσου. Η ενίσχυση των αμυντικών ικανοτήτων της Κίνας κατέστησε αληθοφανείς τις απειλές αυτές.

Προετοιμαζόμαστε τώρα για νέα ενίσχυση της πίεσης με αφορμή την επίσκεψη της Νάνσι Πελόζι στην Ταϊπέι. Η Κίνα συνθηρίζει να αντιδρά με οργή σε κάθε επίσκεψη Αμερικανού αξιωματούχου στην Ταϊβάν, αλλά αυτή τη φορά τα πράγματα είναι διαφορετικά. Το Πεκίνο

απεχθάνεται την Πελόζι εξαιτίας της επικριτικής της στάσης απέναντι στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπίεση, εγκλωβώντας τον πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ για τα φαινόμενα ανελευθερίας.

Παρότι οι Ταϊβανοί δεν πανικοβάλλονται εύκολα, δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν μόνοι την κινεζική απειλή. Η επίσκεψη Πελόζι υπήρξε μία ευπρόσδεκτη επίδειξη αμερικανικής αλληλεγγύης προς την Ταϊβάν και οφείλω να της εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου για την απόφασή της να υποχωρήσει στις απειλές του Πεκίνου. Το ίδιο θάρρος πρέπει να επιδείξουν και άλλες δημοκρατίες.

Υπόδειγμα δημοκρατίας

Η Ταϊβάν είναι κρίσιμη για το παγκόσμιο δημοκρατικό πείραμα. Η δημοκρατία μας είναι ζωντανή ενώ είμαστε η πρώτη χώρα στην Ασία που νομιμοποίησε τον γάμο των ομοφυλόφιλων και η πρώτη που εξέλεξε γυναίκα πρόεδρο. Ιδιαιτέρως αξία έχει το γεγονός ότι η πρόεδρος Τσάι Ινγκ Ουέν δεν προέρχεται από πολιτικό σόι. Η οικονομία μας είναι ισχυρή, με το βιοτικό μας επίπεδο να είναι από τα υψηλότερα στην Ασία. Εχουμε διατηρήσει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά θανάτων από COVID-19, χωρίς να καταφύγουμε στα απάνθρωπα lockdowns της Κίνας.

Αν η Ταϊβάν υποταχθεί στην Κί-

να, ο κόσμος θα έχει χάσει ένα λαμπρό παράδειγμα δημοκρατίας και φιλελεύθερης οικονομικής διαχείρισης σε μια εποχή κατά την οποία τα αυταρχικά πλοκάμια της Ρωσίας και της Κίνας επεκτείνονται. Αυτοί είναι άλλωστε οι λόγοι που η Κίνα απειλεί την Ταϊβάν: γιατί η Κίνα μας φοβάται. Κάθε ένας από τους 23 εκατομμύρια κατοίκους της Ταϊβάν είναι μια ζωντανή διάψευση του ισχυρισμού του ΚΚ Κίνας ότι η καταπίεση και ο αυταρχισμός είναι τα μόνα κατάλληλα πρότυπα για την κινεζική κοινωνία.

Η Ταϊβάν αντιμετωπίζεται συχνά σαν περιθωριακό πόνι στη σκακιέρα των μεγάλων δυνάμεων. Τα μέσα ενημέρωσης έδωσαν έμφαση

μόνο στις επιπτώσεις που είχε στις sino-αμερικανικές σχέσεις το ταξίδι Πελόζι στην Ταϊβάν. Οι Ταϊβανοί σπάνια ερωτώνται. Όταν ο Μάο επικράτησε στον κινεζικό εμφύλιο πόλεμο το 1949, το εθνικιστικό καθεστώς υπό τον Τσιάνγκ Κάι Σεκ κατέφυγε στην Ταϊβάν, όπου υιοθέτησε δικτατορικές μεθόδους. Μεγαλώνοντας τη δεκαετία του 1980, οι συμμαθητές μου κι εγώ δεν είχαμε δικαίωμα να μιλάμε σε ταϊβανική διάλεκτο, καθώς το καθεστώς του Τσιάνγκ –που πέθανε το 1975– συνέχισε να καλλιέργει την ψευδαισθητική «ανακτούσε την ενδοχώρα». Μέσα από τις προσπάθειες των οπαδών της δημοκρατίας και της ηγεσίας που δια-

δέχθηκε τον Τσιάνγκ, το πολίτευμα εξελίχθηκε σε αξιοπιστη δημοκρατία, με ελεύθερες εκλογές και ελευθερία λόγου.

Σε κίνδυνο η ελευθερία

Οι милитарιστικές απειλές της Κίνας αποτελούν απειλή για την ελευθερία σε όλο τον κόσμο. Για να ορίσουμε σαφή κόκκινη γραμμή θα πρέπει τα πραγματικά δημοκρατικά καθεστώτα να στηρίξουν την Ταϊβάν μέσω διμερών εμπορικών συμφωνιών και επιτροπών στη χώρα να γίνει μέλος περιφερειακών εμπορικών οργανισμών, περιορίζοντας έτσι την οικονομική εξάρτηση της Ταϊπέι από το Πεκίνο.

THE NEW YORK TIMES

Πρόγραμμα Εγγύησης Ελαστικών

από το δίκτυο επιλεγμένων συνεργατών της Εταιρείας Καποδίστριας

✉ warrantytyres@chrkapodistrias.com

🌐 www.safetytogether.cy

Ένα σπασμένο τηλέφωνο στις παρόδους της Γρίβα Διγενή

Οι αντιδράσεις του ΤΕΤ Α ΤΕΤ

Το καλοκαιρινό συναπάντημα του υποψηφίου για την Προεδρία Νίκου Χριστοδουλίδη με τον πρώην υπουργό Ενέργειας Γιώργο Λακκοτρύπη, πυροδότησε συναρτήσεις και ερωτήματα στα πηγαδάκια. Για κάποιους ήταν αναμενόμενη λόγω της στενής φιλίας που δένει τους δύο πολιτικούς άνδρες. Για κάποιους άλλους αυτό ενίσχυε τη φήμη πως ο Γιώργος Λακκοτρύπης θα στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη στις επικείμενες εκλογές. Μάλιστα, κάποιοι είχαν αναφέρει πως αναλαμβάνει τον ρόλο του επικεφαλής της καμπάνιας, κάτι που διαψεύδεται από το επιτελείο. Όλο αυτό βεβαίως, δεν πέρασε απαρατήρητο στη Δημοκρατική Παράταξη. Δεν πέρασε απαρατήρητο δεδομένου ότι η Δημοκρατική Παράταξη δεν πήρε ξεκάθαρη θέση. Κάποια στελέχη της ΔΗΠΑ ζήτησαν από τον Μάριο Καρογιάν να πάρει τον Νίκο Χριστοδουλίδη και να του πει να σβήσει την εν λόγω ανάρτηση, διαφορετικά θα πρέπει να βγάλουν σχετική ανακοίνωση. Όπως σημείωσαν αυτή η κίνηση στέλνει το μήνυμα απαξίωσης των συλλογικών οργάνων και του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατικής Παράταξης.

Αδελφικές αναρτήσεις...

Ήδη, Γιάννος Λακκοτρύπης έσπευσε να τοποθετηθεί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και να στείλει το μήνυμά του προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ίσως και στον αδελφό του Γιώργο. «Πρόθεσή μας να διαβουλευθούμε με όλους τους υποψηφίους, όσες φορές χρειαστεί και να εξαντλήσουμε την αξιολόγηση για το ποιος πληροί τα κριτήρια για να διαχειριστεί τις πολύ σοβαρές προκλήσεις που έπονται από το ανώτατο αξίωμα του προέδρου της Δημοκρατίας. Η απόφαση θα ληφθεί στα συλλογικά όργανα της παράταξης και θα ανακοινωθεί τον Σεπτέμβριο. Μέχρι τότε, φίλοι, φωτογραφικό υλικό και άλλες κινήσεις οι οποίες προκαταλαμβάνουν αποφάσεις, μόνο εκ του πονηρού μπορούν να χαρακτηριστούν» ανέφερε χαρακτηριστικά και όποιος ήθελε να καταλάβει, κατάλαβε τι συμβαίνει μέσα στο νεοουσταθέν κίνημα.

Οι συνάξεις

Την ώρα που οι μπαταρίες των άλλων υποψηφίων άρχισαν να αδειάζουν, ο Αβέρωφ Νεοφύτου φαίνεται να παίρνει τα πάνω του. Το άτυπο debate προκάλεσε χαμόγελα αυτοπεποίθησης στην Πινδάρου και κινητοποίησε πλήρως τον μηχανισμό. Εμφανές ότι αλλάζει το κλίμα απηχώντας στον ΔΗΣΥ, μετά και τις ομολογούμενες συσπειρωμένες συνάξεις του συναγερμικού προέδρου σε Αργάκα και Λάρνακα. Είδαμε

Οι ΔΗΚΟϊκοί φαίνεται να περιμένουν σήμα από τον Νίκο για να ενεργοποιηθούν όμως εκείνος σφυρίζει μάλλον αδιάφορα.

άγνωστα πρόσωπα, είδαμε και πολλά συναγερμικά στελέχη που έδωσαν το παρών τους για να στηρίξουν με τον τρόπο τους τον Πρόεδρο.

Τα συνθήματα

Αυτός ο κόσμος προκάλεσε ριπή συγκίνησης στον Πάφιο Πρόεδρο, με αποτέλεσμα το αμίμητο «με ξέρετε καλά; με ξέρετε καλά; πιστεύετε σε μένα; Θα κερδίσουμε, θα κερδίσουμε!» Αυτά καλά είναι να αποφεύγονται βεβαίως, καθώς δεν αρμόζουν σε έναν υποψήφιο μετριοπαθή και προπάντων ψυχραιμό.

Το πυροτέχνημα NATO

Μιλώντας πάντως για μετριοπάθεια και ψυχραιμία, το δικό του ενδιαφέρον έχει η

τοποθέτηση του Ε/κ διαπραγματευτή Μενέλαου Μενελάου σε ό,τι αφορά τη συζήτηση για την ένταξη της Κύπρου στο NATO. «Το θέμα αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή λόγω και των πτυχών του οι οποίες σχετίζονται με το Κυπριακό» ανέφερε ο διαπραγματευτής σημειώνοντας πως «πρέπει να ζυγιστούν με πάρα πολλή προσοχή τα υπέρ και τα κατά έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι στο τέλος δεν θα δημιουργηθούν ακρέιαστες επιπλοκές και προβλήματα, αντί για κάποιο όφελος» Κληθείς πάντως να αναφέρει τι είδους επιπλοκές μπορεί να δημιουργηθούν ανέφερε το εξής: «Για παράδειγμα, είναι η θέση μας πως η πιο καθοριστική πτυχή για τη λύση του Κυπριακού είναι η πτυχή της ασφάλειας. Ποια θα είναι η δική μας προσέγγιση σε μια ενδεχόμενη θέση ότι εφόσον θα είμαστε σύμμαχοι στο NATO, τι ενοχλεί να διατηρηθεί μία τουρκική βάση και κάποια στρατεύματα στην Κύπρο; Για αυτό πρέπει

να προσμετρήσουμε όλες τις παραμέτρους και τις επιπτώσεις που μπορεί να περιπλέξουν αντί να βοηθήσουν να ξεπεράσουμε ένα ζήτημα που έχουμε μπροστά μας» σημείωσε χαρακτηριστικά. Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε.

Οι ασυμβίβαστοι

Σε μία χώρα, όπου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εγκρίνει κατ'εξίρεση διαβατήρια στα οποία εμπλέκεται το δικηγορικό γραφείο των θυγατέρων του και οι επιχειρήσεις των γαμπρών του, σε μία χώρα που οι υπουργοί κάνουν πολιτογραφήσεις και παράλληλα υπογράφουν τις κατ'εξίρεση αυτές πολιτογραφήσεις, συγκλόνησε την Πολιτεία «το ασυμβίβαστο» του Θωμά Αντωνίου. Καλή μας τύχη λοιπόν.

Γράφει Ο ΙΑΝΟΣ

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Νικόλας Παπαδόπουλος

Ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος μπας και φιλοτιμηθεί να διακόψει για λίγο τις διακοπές και να δουλέψει για τον προεκλογικό. Γιατί όπως μαθαίνουμε, βαριέται...

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Εντάξει, κάπου έλεος

Διαμαρτύρεται το ΕΒΚΑΦ επειδή, κακώς κατά τη γνώμη μου -αλλά άλλη συζήτηση, κατεδαφίστηκε η Διανέλλειος Τεχνική Σχολή» στη Λάρνακα. Θα μπορούσαν λέει να αποκατασταθεί με κονδύλια από την Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς ή του UNDP. Σωστά, διότι αφού μπορούσε να σωθεί... Βέβαια στον Κορμακίτη το έριξαν το σχολείο, δεν ήταν βακουφικό το φυσικό το οικόπεδο, άλλα μνημεία τα έχουν για να τα τρώει η μαρμαγκα και ειδικά στα κατεχόμενα χωριά, που οι νέες χαράξεις δρόμων τρώνε προαύλια εκκλησιών, κοιμητήρια και αν δεν προλάβει η Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς ή το UNDP, τα παίρνει όλα παραμάζωμα η μπουλντόζα... Εντάξει, είπαμε να πείτε, αλλά μην πουλάτε και ευαισθησία. Εφκάλατε και το σοσινί τζαί το παλούκι!

Μετά Χριστόν προφήτες

Πέθανε ο συναγωνιστής του Αυξεντίου Αυγουστής Ευσταθίου και ξεκίνησαν πάλι τα ποιος ήταν, αν ήταν και τι ήταν. Τι έκανε και τι δεν έκανε ο μακαρίτης. Και μέσα από όλα αυτά τα αναπάντητα ερωτηματικά, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βέβαια, όπου η γνώμη είναι δωρεάν και αλλάζει άμα λάχει, προκύπτει το ένα και μοναδικό ερώτημα. Οι μετά Χριστόν προφήτες και οι μετά θάνατον επικριτές ουδέν προσφέρουν, μόνο φωνάζουν και αποπροσανατολίζουν τη συζήτηση. Κάποτε θα πρέπει να μάθουμε να κουβεντιάζουμε ήσυχα, ήσυχα και απλά, αν θέλουμε να δούμε αυτόν τον έρημο τον τόπο να μην αιμορραγεί.

Βέβαια στον Κορμακίτη το έριξαν το σχολείο, πέρσαι τέτοιες μέρες, δεν ήταν βακουφικό φυσικό το οικόπεδο, άλλα μνημεία τα έχουν για να τα τρώει η μαρμαγκα και ειδικά στα κατεχόμενα χωριά.

αλλου fan park, που λέμε

Και τέταρτο γεωτρήσανο η Τουρκία, και εμείς, όχι δηλαδή εμείς, αλλά κάποιοι άλλοι έλεγαν ότι δεν θα βρει ούτε τσάπα ο Ερντογάν! Καλά, δεν το έλεγαν έτσι ακριβώς, αλλά ότι θα δυσκολευόντουσαν λιγάκι. Από την άλλη τα Βαρώσια μάς χαιρετάνε και αυτά και εμείς περιμένουμε

από τον έρημο τον Πενταδάκτυλο να τους αποσειεί. Εμ, βουνό είναι αυτό, δεν είναι τραμπολίνο! Το θέμα είναι εμείς τι κάνουμε από εδώ και πέρα, και όταν λέω εμείς, δεν εννοώ τον κόσμο τον απλό, αλλά τους πολιτικούς μας, οι οποίοι περιέργως αυτόν τον Αύγουστο είναι ακόμα όλοι εδώ! Γιατί σε καιρούς αλλοτινούς

ήταν αλλού, αλλου fan park, που λέμε και μην τους είδατε...

Πολιτιστική χρονοκάψουλα

Λέμε, λέμε για τα μουσεία μας και τους αρχαιολογικούς μας χώρους από εδώ,

αλλά και στα Κατεχόμενα τα πράγματα στα μουσεία και στα μνημεία είναι λίγο τραγικά, ιδίως εκτός της Λευκωσίας. Πολύ έντομο πεθαμένο και γενικά ακαταστασία... όπου δεν είναι βιτρίνα. Αν εξιρέσεις τον κλιματισμό, όταν μπαίνεις σε μουσεία είναι σαν να εισέρχεσαι σε χρονοκάψουλα. Welcome to Cyprus 1970! Σοβαρά, τώρα, δεν ξέρω τι μπορεί να γίνει, αλλά θα ήταν καλό κάποιοι/ες να τα σκεφτούν, γιατί είναι κρίμα ό,τι σώθηκε και πέρασε διά πυρός και σιδήρου να το καταστρέψει η αδιαφορία. Ακόμα υπάρχει καιρός, αν και ιδίως σε εκκλησίες και καμπαναριά η καταπόνηση είναι ορατή διά γυμνού οφθαλμού.

Πολιτισμός μια μπιζνα

Και μίας και πιάσαμε τα πολιτιστικά μαθαίνει η στήλη πως υπάρχουν δυνάμεις στον Δήμο Λευκωσίας που προσπαθούν να δώσουν πνοή στον πολιτισμό, να βρουν λύσεις και να αξιοποιήσουν κάθε χώρο και πόρο προς όφελος όλων. Υπάρχουν και εκείνες όμως οι δυνάμεις που βλέπουν τον πολιτισμό ως μία επιχείρηση, μια μεγάλη μπιζνα κατά το λαϊκότερο και θέτουν συνεχώς προσκόμματα και αναζητούν το οικονομικό όφελος. Αφορμή για να τα ακούσει όλα αυτά η στήλη είναι οι προσκλήσεις ενδιαφέροντος για την παραχώρηση του Πολιτιστικού και Κοινωνικού Κέντρου «Οι Μύλοι» στο Καϊμακλί και του κτηρίου της πρώην Συνεργατικής Καϊμακλίου. Η πόλη και οι πολιτιστικοί φορείς και ομάδες έχουν ανάγκη από χώρους, ας σκεφτεί ο Δήμος δημιουργικά και ας νικήσει το καλό!

Ιδέες ευάλωτες στην απόσταση

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Η τηλεργασία λιγοστεύει την έμπνευση, μειώνει τον ζήλο, λένε ερευνητές, όμως το δρομολογημένο αύριο επιφυλάσσει άλλες απαντήσεις. Υποβαθμίζεται η ποιότητα των ιδεών όταν οι άνθρωποι συνεργάζονται από απόσταση; Θολώνει ο όγκος του μόχθου που έχει οικοδομηθεί χιλιόμετρα μακριά από την εργασιακή εστία; Λιγοστεύει η απουσία προσωπικής επαφής τις ευφυείς λύσεις; Είναι η επικοινωνία στον κυβερνοχώρο μια σκιά, ένα θραύσμα της πραγματικής ζωής;

Δεκάδες έρευνες και άρθρα μετρούν τις κερδοζήμιες της τηλεργασίας μετά δύομισι χρόνια πανδημίας. Μισοάδεια τα γραφεία, για πολλούς το εργασιακό σύμπαν ακόμη συμπυκνώνεται στην οθόνη του υπολογιστή. Το έργο αποστέλλεται άμεσα, καθαρά, πληθωρικό σε λέξεις ή ήχους και εικόνες, δεν φτάνει με σήματα καπνού, περιστέρια, ημεροδρόμους, μπουκάλια, τηλεβόδες, φρυκτωρίες, αεροστάτα, τηλεγράφους, ασυρμάτους, αλλά μέσω δορυφόρων αυτοστιγμεί ή ξεδιπλώνεται σε μακροσκελείς βιντεοσυνομιλίες και τηλεδιασκέψεις, που έσωσαν την οικονομία στις καραντίνες. Όμως ως τελικό προϊόν υφίσταται κριτική. Ομάδα του Πανεπιστημίου του Μπέριελκλι μελέτησε, κατά παραγγελία της Microsoft, την επικοινωνία 60.000 εργαζομένων και διαπίστωσε ότι ενώ αυξήθηκε ο αριθμός των μηνυμάτων μεταξύ συναδέλφων, περιορίστηκε δραστικά η ουσία της πληροφορίας. Ερευνητές από το MIT, όπως αναφέρει το The Atlantic, διαπίστωσαν ότι εργαζόμενοι που είχαν περισσότερες ώρες προσωπικής συνεργασίας κατοχύρωσαν περισσότερα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Μελέτη που δημοσιεύτηκε στο Nature συμπεραίνει πως ομάδες που συνεργάζονται ψηφιακά παράγουν λιγότερες και ασθενέστερες ιδέες από τις ομάδες οι οποίες έδρασαν ζωντανά. Το συνολικό πόρισμα; Τα εικονικά σαλόνια, τα διαδικτυακά πηγαδάκια δεν γονιμοποιούν με τον ίδιο τρόπο τη διασταύρωση ανθρώπων από διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα. Οι τηλεδιασκέψεις είναι σαν το πρόχειρο φαγητό. Εύκολο και βολικό, αλλά καλύτερο του κανονικού γεύματος. Και είναι εξουθενωτικές. Ατελείς συνδέσεις, απουσία γλώσσας του σώματος, συνδιαλλαγή με πολλά πρόσωπα, παράλληλες εργασίες—έλεγχος email, κουβεντούλες στο κινητό, αναζήτηση πληροφοριών σε άλλες ιστοσελίδες—, πλημμελής συμμετοχή στη διάσκεψη. Οι ελεύθερες εξισωτικές συζητήσεις στο γραφείο, οι λέξεις που λέγονται πρόσωπο με πρόσωπο, ακόμη και τα πειράγματα, οι εκμυστηρεύσεις, τα επιφωνήματα, τα αστεία, η συμπύκνωση του σώματος και του πνεύματος, του χθεσινού και του σημερινού, του καινούργιου και του παλιού, βαθύνουν την εμπιστοσύνη, εκκολάπτουν την καινοτομία. Και ενώ η δουλειά από οπουδήποτε είναι ευεργετική για τους βετεράνους υπαλλήλους, αφήνει αζύμωτους τους νέους, που δεν έχουν σμιλευτεί μέσα στην εργασιακή ομήγυρη και στο χωρικό της σύμπαν.

Όμως η τηλεργασία ριζώνει στα θεμέλια του μέλλοντος. Πώς εξελίσσεται το αίσθημα απομόνωσης, μικρότερης πρόσβασης στη γνώση, απομάκρυνσης από τον χώρο που λειτουργεί ως κίνητρο απόδοσης; Μια ομάδα επιστημόνων αποφαινεται πως δεν εξελίσσεται. Η προσωπική επαφή είναι αναγκαία. Μια άλλη ομάδα ειδικών πιστεύει πως η τεχνολογία λύνει τα προβλήματα που δημιουργεί. Το νέο είναι εκ φύσεως μεταβατικό, μια αδιαμόρφωτη συνθήκη που κάνει τη ρευστότητα της μόλις εγκατασταθεί. Η τηλεργασία είναι μια δεξιά που αποκτάται. Σήμερα, οι διακρατικές επιστημονικές ομάδες που επικοινωνούν διαδικτυακά παράχουν το πιο σημαντικό και καινοτόμο έργο. Νέα τεχνολογικά εργαλεία, ισχυρότερα δίκτυα, λιγότερα λάθη, περισσότερη ψυχή, όνειρα δραστηρίων που μεταμορφώνονται από κοινού σε επαναστάσεις: στις ενσωματώσεις της κίνησης των ανθρώπων προς το μέλλον και τους παραδείσους του. Μόλις δρασκελισαμε την είσοδο στον εικονικό χώρο μεταξύ μας, μόλις αντικρίσαμε τις προσομοιώσεις (βλ. metaverse) της προηγμένης αυριανής πραγματικότητας, του θηριώδους μεταπολιτισμού που θα ξεδιπλώνεται σε ακανθιά παράλληλα σύμπαντα. Ένας άλλος κόσμος καιροφυλακτεί. Όμως, ίσως, θα θέλουμε πάντα να είμαστε κάτι περισσότερο από άβυσσος που συνταλάγεται σε ψηφιακά γραφεία, να ψηλαφούμε το εγκόσμιο σώμα, να επιστρέφουμε στον θνητό χρόνο, να διατρέχουμε την πεζή απτή Εδέμ που εξαντλήσαμε.

Η Ελένη Ξένου επανέρχεται δριμύτερη το φθινόπωρο.

Εύπνιση από τα άγρια χαράματα για να πάρει θέση δροσιάς, στο καυτό Βερολίνο.

Οι σπόροι του κακού

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν τον Ιούνιο του 2021, ο Αβέρωφ Νεοφύτου ένεφε στους βουλευτές του ΕΛΑΜ να σπώσουν χωρίς δεύτερη σκέψη το χέρι και να ψηφίσουν για την προεδρία της Βουλής την Αννίτα Δημητρίου, πολλοί ήταν εκείνοι που διερωτόνταν ποιο να ήταν άραγε το αντάλλαγμα σε αυτό το απροσδόκητο δώρο. Η απάντηση δεν άργησε να έρθει και ονομαζόταν Ad Hoc Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη Μελέτη του Δημογραφικού Προβλήματος. Για κάποιους ήταν ο ανώδυνος συμβιβασμός καθότι η φημολογία της περιόδου ήθελε τον Χρίστο Χρίστου να διεκδικεί την προεδρία της Επιτροπής Άμυνας. Για άλλους, είδηση ανακούφισης, γιατί δεν έχαναν τα κεκτημένα τους. Τι θα μπορούσε λοιπόν να πάει λάθος σε μια ad hoc επιτροπή για το δημογραφικό; Πρώτα από όλα το ότι ουδέποτε έδωσε λύσεις για την υπογεννητικότητα. Όμως και μόνο να μελετούσε κάποιος ποιοι βουλευτές συνέδεσαν την επιτροπή θα ήταν αρκετό για να διαπιστώσει το μέγεθος του λάθους. Ένας κόπος για να παίζει μάλα το ΕΛΑΜ και να το σιγοντάρουν οι υπόλοιποι ακραίες φωνές της Βουλής. Μία επιτροπή-καφενείο, με πρόσβαση όμως και προβολή στα ΜΜΕ έτσι; Ένα καφενείο που νομιμοποιούσε τη διασπορά ψευδών ειδήσεων, τον άκρατο λαϊκισμό και την έξαρση της ξενοφοβίας, δηλαδή τριπλάζοντα μέρη με τη μέρα όλο και περισσότερο την κοινωνία.

Το αποτύπωμα η περίπτωση του προέδρου Συνδέσμου Γονέων που κατήγγειλε κατά τη διάρκεια συνεδρίασης της επιτροπής πως μαθητής με μεταναστευτική βιογραφία σχεδίαζε να κάνει μακελειό στο σχολείο. Χρειάστηκε να περάσουν 24 ώρες, να γίνει πρώτο θέμα στα ΜΜΕ, να τραυματιστεί ανεισανόρθετο ένα παιδί, για να διαπιστωθεί πως δεν ήταν τίποτα άλλο από διασπορά ψευδών ειδήσεων.

Το ψέμα όμως πέρασε στα μαλακά και χωρίς καμία συνέπεια, ενώ η δράση της επιτροπής απέδειξε πως ο λόγος λειτουργίας της ήταν ακριβώς η νομιμοποίηση της ξενοφοβίας. Ο Λίνος Παπαγιάννης συνέχισε ακάθεκτα να προειδοποιεί για τα «υπέρογκα ποσά» που φορτώνεται το κράτος για τους μετανάστες «τη στιγμή που οι δικόι μας που υποφέρουν», παραμελώντας επιμελώς να αναφέρει ότι αποτελεί συγκεκριμένο κονδύλι από την Ε.Ε. Δημοσιοποιούσε στην επιτροπή ιστορίες για εμπλοκή μεταναστών με ναρκωτικά, με την πορνεία, αλλά και την έξαρση σεξουαλικών μεταδιδόμενων ασθενειών, προειδοποιώντας πως κινδυνεύει ο «γλιγενης πλν-

θυσμός». Και βεβαίως τη λύση στο τελευταίο βρήκε ο Ζαχαρίας Κουλιός που ζήτησε πιστοποιητικό υγείας για τους αλλοδαπούς που εργάζονται ως delivery. Και ενώ ο Ζαχαρίας Κουλιός έβγαζε τρόπο να προστατεύσει τον «γλιγενη πληθυσμό» από τα νοσήματα, ο Αλέκος Τρυφονίδης εξιστορούσε αποκάλυψη του κοινοτάρχη, που είδε απόδειξη τράπεζας ενός αιτητή ασύλου και διαπίστωσε πως ο αιτητής αυτός είχε στον λογαριασμό του 65.000 ευρώ. Λες και τα τραπέζια δεδομένα είναι ανοικτά για τους κοινοτάρχες και τους χωριανούς. Μία επιτροπή που κανονικοποιεί τη μισαλλοδοξία και ενεργοποιεί όλα τα θλιβερά στερεότυπα, ένας δήμαρχος που όταν πέφτουν μπαλκόνια στην πόλη του και τραυματίζονται άνθρωποι τα φορτώνει στα θύματα. Και βεβαίως ένας υπουργός Εσωτερικών που έσπειρε αργά και μεθοδικά όλη αυτή την οργή για τον «άλλον». Με τις περιφραξίες του, τα συρματοπλέγματά του και τον απολυταρχισμό του. Με αυτό τον κακό σπόρο, «φύτρωση» ο ξυλοδαρμός της 23χρονης από το Κογκό, με το παιδί της στην αγκαλιά της και ο άγριος ξυλοδαρμός του 23χρονου από το Πακιστάν, στην καρδιά της Λευκωσίας. Εξαιτίας αυτού του κακού σπόρου πολύ φοβούμαστε τι θα θερίσουμε. Από τα περιστατικά στους δρόμους που θα πληθύνουν μέχρι και το πώς θα κάνουν τη δουλειά τους οι 300 ειδικοί αστυνομικοί που «θα προσληφθούν με διαδικασίες εξπρές» για να ανακόψουν τις μεταναστευτικές ροές από τα Κατεχόμενα. Ένας τρομακτικός κόσμος βρίσκεται ενόψει. Και δυστυχώς δεν είναι κυπριακό το φαινόμενο. Το μεταναστευτικό αποτελεί μία σοβαρή πληγή και η Κύπρος δεν μπορεί να διαχειριστεί τις αυξημένες ροές προσφύγων. Υπάρχει όμως η νομιμότητα, οι διεθνείς συμβάσεις που διέπουν το προσφυγικό. Αυτές τις συμβάσεις τις έχει υπογράψει η χώρα μας. Και θα πρέπει να διεκδικήσει καλύτερους όρους, με σεβασμό στον κάθε άνθρωπο και την ιστορία του. Χωρίς να τους διαβάλλει και να τους εκθέτει από τα μικρόφωνα. Και επειδή οι κακοί σπόροι που έσπειραν όλο αυτό το διάστημα πρόσωπα με εξουσία και δημόσιο βήμα έβλαψαν σοβαρά τον τόπο μας και έστρωσαν με μασετρία το χαλί της οργής, εμείς θα ζητήσουμε σε αυτό τον προεκλογικό συγκεκριμένο πλαίσιο για το μεταναστευτικό. Μαζί του και προτάσεις για ανακοπή του ρατσισμού που νομιμοποιούσαν για λίγες ψήφους και που μας προετοίμαζαν για μέρες πολύ σκοτεινές.

economidou@kathimerini.com.cy

Αλλαγές και αποτροπές

Του ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Κάποιος θα έλεγε, απλοποιώντας τα πράγματα, ότι δύο ειδών καλές πολιτικές αποφάσεις υπάρχουν: αυτές που αλλάζουν πράγματα προς το καλύτερο και αυτές που αποτρέπουν κακά πράγματα από το να συμβούν. Οι πρώτες γίνονται εύκολα αντιληπτές. Όταν ένας φορέας διοίκησης φτιάχνει ένα δρόμο, μια πλατεία ή μια παιδική χαρά, η πολιτική απόφαση και το αποτέλεσμα της φαίνονται είναι προφανή. Το δεύτερο είδος αποφάσεων, όμως, είναι πιο θολό και περιπλοκό. Γιατί και σε αυτή την περίπτωση μπορεί η πολιτική παρέμβαση να είναι ουσιαστική και κρίσιμη, αλλά είναι και πιο έμμεση. Φαίνεται λιγότερο. Ας πούμε ένα παράδειγμα.

Μπορείς να διπλασιάσεις τα τεχνικά μέσα για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, να εκσυγχρονίσεις τα υπηρεσιακά σχέδια, να συντονίσεις καλύτερα τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η πυρκαγιά θα έρθει, όμως—πάντα θα έρχεται—και θα κάψει 50.000 στρέμματα και είκοσι σπίτια. Κανένας δεν θα σου πει μπράβο. Επειδή κανένας δεν πρόκειται ποτέ να δει—να ζήσει—τι θα γινόταν εάν δεν είχες διπλασιάσει τα τεχνικά μέσα, εάν δεν είχες εκσυγχρονίσει τα σχέδια. Αν δεν το είχες κάνει, η ίδια πυρκαγιά θα είχε κάψει 250.000 στρέμματα, τετρακόσια σπίτια και πενήντα ανθρώπους. Αν δεν τα είχες κάνει, όλοι θα είχαν καταλάβει πόσο ανίκανος και επικίνδυνος είσαι. Τώρα που τα έκανες, κανένας δεν θα σου πει μπράβο, γιατί κανείς δεν μπορεί να δει τι απέτρεψες. Το μόνο που βλέπουν είναι πενήντα σπίτια, καμένα.

Σε κάποιο βαθμό είναι φυσιολογικό και δικαιολογημένο, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και ένα σοβαρό πρόβλημα για την πολιτική γενικότερα. Στη δική μας χώρα, δε, όπου το πολιτικό ραντάρ του εκλογικού σώματος είναι διαχρονικά κι αξιοσημείωτα ξεχαρβαλωμένο, είναι ακόμη εντονότερο. Αφενός, επειδή δεν αξιολογούμε σωστά αυτά που έχουν γίνει και, αφετέρου, επειδή ως ψηφοφόροι δεν διεκδικούμε περισσότερες τέτοιες πολιτικές λύσεις.

Δεν τις καταλαβαίνουμε, δεν τις επιβραβεύουμε, δεν τις απαιτούμε ή, τις απαιτούμε μόνο στη θεωρία και, όταν υλοποιούνται, δεν το παίρνουμε χαμπάρι. Άλλο παράδειγμα: κανείς και καμιά από εμάς δεν έχει ως βίωμα έναν μεγάλους κλίμακας ελληνοτουρκικό πόλεμο. Και δεν το έχουμε ως βίωμα για ένα λόγο: επειδή η Ελλάδα είναι μέλος του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν υπάρχει λογικός άνθρωπος που να πιστεύει ότι, αν η Ελλάδα ήταν ολομόναχο, εκτός των ισχυρότερων συμμαχιών του κόσμου, σαν ένα παραθαλάσσιο Κόσοβο με αρχαία, θα είχε περάσει αλώβητη τις τελευταίες σχεδόν πέντε δεκαετίες.

Πενήντα χρόνια δίπλα σε μια ασαφή, αυταρχική χώρα που πολεμάει διαρκώς (και αυτήν τη στιγμή που μιλάμε) σε διάφορα μέρη εναντίον άλλων εκχθρών σε σχεδόν όλα τα υπόλοιπα σούρα της, με την παραμικρή αφορμή. Ποιος πιστεύει ότι, αργά ή γρήγορα, δεν θα είχαμε βρεθεί σε πόλεμο μαζί της χωρίς το ΝΑΤΟ; Αλλά η επίπτωση εκείνης της πολιτικής απόφασης δεν έχει γίνει πολιτική συνείδηση του εκλογικού σώματος. Δεν την έχουμε αξιολογήσει ως θρίαμβο, ως σωτήρια παρέμβαση, επειδή δεν έχουμε ζήσει αυτό που απέτρεψε. Υπάρχουν και άλλες πολιτικές κινήσεις που περνούν απαρατήρητες παρόλο που είναι απαραίτητες. Για παράδειγμα, οι αποφάσεις που προκαλούν αλλαγές, μεν, αλλά πιο μακροπρόθεσμες. Κανένας δεν θα πει μπράβο για τη μείωση της ηλικίας ένταξης στην υποχρεωτική εκπαίδευση στα 4 χρόνια (πέρασε και στην Ελλάδα το 2019), η οποία θα βελτιώσει ελαφρά μα ουσιαστικά τη ζωή και τις προοπτικές ολόκληρων γενιών ανθρώπων—αλλά από το 2035 και ύστερα.

Αλλά οι άλλες, οι «αόρατες» πολιτικές αποφάσεις που περισσότερο αποτρέπουν παρά προκαλούν, είναι ακόμη δυσκολότερο να αναγνωριστούν και να διεκδικηθούν από τους ψηφοφόρους. Κατά συνέπεια, θα είναι πολύ μικρότερες οι πιθανότητες να υλοποιηθούν στο μέλλον. Αυτό είναι πολύ σοβαρό, επειδή πάρα πολλές τέτοιες αποφάσεις γίνονται όλο και περισσότερο απαραίτητες για την αντιμετώπιση μεγάλων, παγκόσμιων φαινομένων, όπως οι δημογραφικές αλλαγές και η κλιματική κρίση.

Από ό,τι φαίνεται, ο μόνος τρόπος για να καταλάβουμε την αξία τους είναι να μην τις πάρουμε, να ζήσουμε τις συνέπειες, και μετά να ταξιδέψουμε πίσω στον χρόνο για να τις απαιτήσουμε.

Ο Σταύρος Χριστοδούλου απουσιάζει σε άδεια.

Ο τελευταίος τροχός της άμαξας των ΗΠΑ

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Όταν αναλάμβανε η νέα αμερικανική διοίκηση υπό τον Τζο Μπάιντεν, τον Ιανουάριο 2021, οι Βρυξέλλες και όλα σχεδόν τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. αισθάνονταν ανακούφιση, καθώς προσέβλεπαν σε αποκατάσταση των σχέσεων της γηραιάς ηπείρου με τις ΗΠΑ. Οι οποίες είχαν περάσει από χίλια κύματα, επί Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος μάλιστα έφτασε σε σημείο να απειλήσει με μετακίνηση της έδρας του ΝΑΤΟ από τη βελγική πρωτεύουσα, εάν οι Ευρωπαϊκοί εταίροι της Συμμαχίας δεν προχωρούσαν σε σημαντική αύξηση των κονδυλίων που διέθεταν για την άμυνα και την ασφάλεια. Και είναι γεγονός ότι η νέα αμερικανική διοίκηση καθυστάσεως την Ε.Ε., κάνοντας και ανοίγματα προς τις Βρυξέλλες, στα οποία περιλαμβάνονταν μεταξύ άλλων, η επανένταξη των ΗΠΑ στη Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα και στον ΠΟΥ. Θετική ήταν η εικόνα και στις πρώτες συζητήσεις που έγιναν σε επίπεδο των ΥΠΕΞ των 27

κρατών-μελών και των Ηνωμένων Πολιτειών. Δεν πέρασαν όμως παρά μόνο μερικοί μήνες και η διοίκηση Μπάιντεν χωρίς καν να ενημερώσει τους Ευρωπαίους «εταίρους», αποκάρησε ατάκτως από το Αφγανιστάν, αφήνοντας στους Ταλιμπάν τέρρατα «στρατιωτική προίκα». Οι Ταλιμπάν που σύμφωνα με τις ίδιες τις ΗΠΑ εκκόλαπταν τρομοκράτες, «αξιοποιώντας» την παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών, είχαν πλέον στα χέρια τους 33 ελικόπτερα UH-60 BlackHawk, 33 Mi-17, 43 MD530, 23 αεροπλάνα Embraer EMB 314/A29 super Tucano, 28 Cessna 208, 10 Cessna AC-208, 4 C-130, δεκάδες χιλιάδες οχήματα μεταφοράς προσωπικού και εκατοντάδες τεωρακισμένα, αντιαεροπορικά και μισό περίπου εκατομμύριο ατομικά πυροβόλα όπλα και πιστόλια, ως επίσης και διόπτρες νυχτερινής όρασης. Την ίδια περίπου χρονική περίοδο, η Ε.Ε. ενέκρινε «νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της

τρομοκρατίας», την οποία φρόντισαν όμως να προκρίσουν οι ΗΠΑ, χωρίς κανένα ενδοιασμό.

Λίγους μήνες αργότερα, η διοίκηση Μπάιντεν δεν ενημέρωσε την Ε.Ε. ούτε για τη συμφωνία ασφαλείας, ΑΥΚΥΣ, με τη Βρετανία και την Αυστραλία, με αφετηρία την κατασκευή οκτώ πυρηνικών πυλώνων υποβρυχίων. Γεγονός που προκάλεσε σοβαρές αναταράξεις στις μονιμώς τεταμένες σχέσεις με την Κίνα, ενώ οδήγησε τον ΥΠΕΞ της Γαλλίας Ζαν-Ιβ Λε Ντριάν να κάνει λόγο για πτώσιματα μαχαίρωματά, που όπως είπε, θύμισαν την περίοδο Τραμπ.

Ενδιάμεσα έγιναν κι άλλα πριν φτάσουμε στα πλέον πρόσφατα, με επίκεντρο την αδράνεια που επέδειξε η ΗΠΑ στο ζήτημα της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Αν και η ευθύνη ανήκει στον εγκληματία πολέμου Βλαντιμίρ Πούτιν, κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει ότι η Ουάσινγκτον δεν ενεργοποιήθηκε στον βαθμό που θα μπορούσε προκειμένου να φρενάρει τη ρωσική εισβολή, σε ευρωπαϊκό έδαφος. Ούτε

βεβαίως μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι συνενεία της εισβολής, οι ΗΠΑ έχουν δρομολογήσει ένα οριστικό ξεκαθάρισμα στις σχέσεις με τη Ρωσία, συμπαροσύροντας και την Ε.Ε., (η οποία πιθανότατα να είχε ενεργήσει διαφορετικά και αποτρεπτικά, εάν στο τιμόνι της Γερμανίας βρισκόταν η Άγκελα Μέρκελ). Ως αποτέλεσμα, η Ε.Ε. αποφάσισε απεξάρτηση από τη ρωσική ενέργεια χωρίς εναλλακτικό σχέδιο και οδηγείται σε εξάρτηση από τις ΗΠΑ. Παράλληλα, ο τζίρος της κούρσας των εξοπλισμών αυξάνεται, ενώ και το μέχρι πρότινος «εγχευτικό νεκρό» ΝΑΤΟ έχει καταφέρει να καθυποτάξει τις όποιες φωνές περί «αυτόνομης» ευρωπαϊκής άμυνας και ασφαλείας, οδηγώντας στους κόλπους του ακόμη και τις «ουδέτερες» Φινλανδία και Σουηδία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και για την Κύπρο. Και είναι βεβαίως προφανές ποιος είναι ο κερδισμένος.

Το τελευταίο δε «κρούσμα», αυτό της επίσκεψης της προέδρου αμερικανικής Βουλής Νάνσι Πελόζι στην Ταϊβάν, δημιουργεί

την εντύπωση ότι η διοίκηση Μπάιντεν είναι εκτός τόπου και χρόνου. Αν και άλλο η Βουλή και άλλο η εκτελεστική εξουσία, θα ανέμενε κανείς ότι θα υπήρχε ένας συντονισμός στην Ουάσινγκτον. Και ότι στην οποία λήψη αποφάσεων θα συνοπολογίζονταν ότι το τελευταίο που χρειάζεται ο πλανήτης, εν μέσω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, είναι μια νέα ανάφλεξη. Και ότι επίσης θα είχε προσμετρηθεί ότι ο καθόλου δημοκρατικός ηγέτης της Κίνας, δρομολογεί τρίτη θητεία στην ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος και ότι αν μη τι άλλο, αυτή δεν ήταν η κατάλληλη στιγμή για τις ΗΠΑ να δοκιμάσουν τα αντανάκλαστικά του.

Σε κάθε περίπτωση, η Ουάσινγκτον καταδεικνύει ότι δεν λαμβάνει υπόψη την Ε.Ε. (και τις αννοχηίες της), η οποία τόσο επί Τραμπ, όσο και επί Μπάιντεν, χρησιμοποιείται ως ο τελευταίος τροχός της άμαξας των ΗΠΑ. Ενίοτε, δυστυχώς, και με ευθύνη των Ευρωπαίων ηγετών.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Αν το 1974 υπήρχαν κοινωνικά δίκτυα

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

ΕΧΕΤΕ ποτέ σκεφτεί πώς θα ήταν η Μεταπολίτευση του 1974 αν υπήρχαν τότε και μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Εχετε αναρωτηθεί αν το πραγματικό «θαύμα» που επιτελέστηκε στη χώρα μας, με την ομαλή και ήπια μετάβαση στη δημοκρατία, θα ήταν εφικτό με τις σημερινές συνθήκες αγριότητας και κανιβαλισμού στον δημόσιο διάλογο;

Εχοντας ασχοληθεί πολύ με τα γεγονότα εκείνου του καλοκαιριού, προσπαθώ να μπω στα «παπούτσια» του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ο οποίος βρέθηκε μέσα σε μία νύχτα να κυβερνάει μια χώρα με την τουρκική εισβολή στην Κύπρο σε εξέλιξη,

Ο Καραμανλής θα έτρωγε «ξύλο» με λύσσα, επειδή δεν εκτέλεσε τους πραξικοπηματίες, δεν έδωσε τις βάσεις, δεν έφυγε εντελώς από το ΝΑΤΟ, δεν, δεν...

τους μηχανισμούς του κράτους στα χέρια της χούντας και ένα λαό που είχε ξεσπάσει δικαιολογημένα, αλλά και οργισμένα, απέναντι στη Δύση και στο παλιό κατεστημένο. Εκείνες τις ώρες, όμως, δεν ήξερε αν ο αστυφύλακας που τον φρουρούσε στο δωμάτιό του στη «Μεγάλη Βρετανία» τον φυλούσε ή τον παρακολουθούσε. Στον Εθνικό Κήπο στρατοπέδευαν πεζοναύτες για να αποτρέψουν μια επίθεση εναντίον του και ένα νέο πραξικόπημα, καθώς απαιτούσε να φύγουν οι μεγάλες μονάδες από την Αττική.

Την ίδια στιγμή, αντιμετώπιζε ένα κρίσιμο δίλημμα, να βοηθήσει την Κύπρο στρατιωτικά ή όχι. Ήξερε ότι αν δεν το έκανε, θα τον κατηγορούσαν ως προδότη. Αν πάλι έπαιρνε το ρίσκο, θα μπορούσε να έχει εμπλέξει τη χώρα σε μια ατέ-

λειωτη περιπέτεια. Η μόνη εισήγηση που είχε μπροστά του ήταν από τους τότε αρχηγούς Ενόπλων Δυνάμεων, οι οποίοι πρότειναν να σταλεί μια νηοπομπή με στρατό, υπό τον όρο ότι «θα είχε την κάλυψη του Εκτου Στόλου». Απαύγασμα στρατηγικής και πρακτικής σκέψης.

Απέναντί του είχε επίσης πολιτικούς αρχηγούς που μιλούσαν για αλλαγή νατοϊκής φρουράς. Και όμως, μπόρεσε μέσα σε αυτόν τον κυκεώνα αντιρροπων, ισχυρών δυνάμεων να χαράξει μια συνετή πορεία που μας πέρασε απέναντι χωρίς να χυθεί άλλο αίμα, χωρίς νέα πραξικοπήματα ή εμφυλίους.

Ορισμένοι τον κατηγορούσαν εκ των υστέρων ότι πήρε αποφάσεις που κόστισαν στη χώρα. Πράγματι, η αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ μάς κόστισε, ειδικά στο Αιγαίο. Και η «σοσιαλμανία» κόστισε, όπως και ο ισοπεδωτισμός που επικράτησε στην ανώτατη παιδεία. Αυτή η κριτική, ωστόσο, αγνοεί την πραγματικότητα. Αγνοεί την εικόνα ενός ηγέτη που βρίσκεται αντιμετώπιζε με ένα τσονάμι οργής και διαμαρτυρίας, που ξέρε ότι πρέπει να κρατήσει τα μπόσικα, αλλά δεν μπορεί να πάει εντελώς κόντρα στο κύμα. Η ελληνική κοινωνία έβραζε κυριολεκτικά μετά τη χούντα και όσα είχαν προηγηθεί.

Τώρα, σκεφθείτε το κλίμα της εποχής με μέσα κοινωνικής δικτύωσης –που λειτουργούν σαν επιταχυντής στον ακραίο λαϊκισμό– και δημόσιο διάλογο σαν τον σημερινό. Ο Καραμανλής θα έτρωγε «ξύλο» με λύσσα, επειδή δεν εκτέλεσε τους πραξικοπηματίες, δεν έδωσε τις βάσεις, δεν έφυγε εντελώς από το ΝΑΤΟ, δεν, δεν... Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πού θα είχαμε οδηγηθεί ως χώρα και αν ο ίδιος ο Καραμανλής θα άντεχε την πίεση. Αφήστε και το άλλο... Σκέπτομαι με τρόπο μερικές φορές τι αποτέλεσμα θα είχε βγάλει ένα δημοψήφισμα (με social media στο προσκήνιο) για το αν έπρεπε να μπουέ στην ΕΟΚ.

Βρετανικές ιδιορρυθμίες

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Είναι η χώρα του παραδόξου η Βρετανία για τους πολίτες και την ηγεσία των κρατών της ηπειρωτικής Ευρώπης. Είναι η χώρα που δεν προσφέρεται για αντιγραφή και μίμηση και όσοι το επιχειρούν απλώς γελοιοποιούνται. Διότι η Βρετανία παραμένει χώρα ακατανόητη. Είτε όταν εις την περίοδο της απόλυτης ακμής της, επί πρωθυπουργίας του Λόρδου Σόσμπερι, επέλεγε μία πολιτική «Λαμπράς απομονώσεως». Είτε όταν πριν από λίγα χρόνια οι πολίτες της –διαψεύδοντας όλες τις προβλέψεις– υπερψήφισαν την έξοδο της χώρας τους από την Ε.Ε. –το θαυμαστό εγχείρημα των κρατών της ηπειρωτικής Ευρώπης που εμφανίζετο πλέον σοβαρότατα συμπτώματα αποσυνθέσεως.

Στις μέρες μας η Βρετανία περνάει περίοδο μειζόνος εσωτερικής πολιτικής αναταραχής καθώς βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία αναδείξεως νέου ηγέτη του κόμματος των Συντηρητικών, μετά την αποκαθάλωση του κ. Μπόρις Τζόνσον, από υπουργούς και βουλευτές του κόμματος που ανέδειξε στην εξουσία στις εκλογές του 2019, όταν εξασφάλισε τη μεγαλύτερη νίκη στο κόμμα από το 1987. Δεν είναι πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι αντίστοιχο στους Συντηρητικούς. Στις 28 Νοεμβρίου 1990 και αφού είχε προηγηθεί πριν από δύο εβδομάδες η πρόκληση του «εκσυγχρονιστού» και πολλά υποσχόμενου τότε πολιτικού Μάικλ Χέζελτάν, η Θάτσερ εγκατέλειψε με δάκρυα την πρωθυπουργική κατοικία στην Ντάουνινγκ Στριτ. Ωστόσο, όποιος τραβήξει πρώτος το σπαθί δεν είναι βέβαιο ότι εντέλει θα εξασφαλίσει και το στέμμα. Και έτσι, ήταν ο Τζον Μέτζορ που ανεδείχθη διά-

δοχος της Θάτσερ και όχι ο Χεζελτάν.

Σήμερα, δύο είναι πλέον οι διεκδικητές της ηγεσίας των Συντηρητικών και η επιλογή ανήκει αποκλειστικώς στα μέλη του κόμματος, που υπολογίζονται σε εκατόν ογδόντα χιλιάδες. Όχι στον κάθε περαστικό, που εγγράφεται στιγμιαία για να εκλέξει τον ηγέτη ενός κόμματος που ίσως ποτέ δεν ψήφισε. Και οι δύο υποψήφιοι έχουν σημείο αναφοράς τις παρακαταθήκες της Θάτσερ. Όμως διαφέρουν συγκλονιστικά. Η κ. Λιζ Τρας, υπουργός Εξωτερικών, το «κορίτσι από την πόλη Leeds», μαθήτευσε σε δημόσιο σχολείο. Εμφανίσθηκε στις περιοδείες της με σκουλαρίκια 4,5 λιρών. Έκανε λάθη αλλά θα μάθει. Είναι η φωνή του συντηρητικού σκληρού πυρήνα. Προηγείται με διαφορά μέχρι στιγμής στις δημοσκοπήσεις. Ο έτερος υποψήφιος, ο κ. Ρισι Σούνακ, είναι γιος ζεύγους Ινδών μεταναστών που εργάστηκαν σκληρά και έστειλαν τον γιο τους να σπουδάσει στο Κολέγιο του Γουίντσεστερ, όπου τα ετήσια διδάκτρα είναι κοντά στις πενήντα χιλιάδες λίρες. Οι Συντηρητικοί αντιπάλου του κ. Σούνακ αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματά του με τρόπο που θυμίζει τον σαιξπηρικό Μάρκο Αντώνιο, όταν εξήρε τα προτερήματα του Βρούτου για να στρέψει τους Ρωμαίους εναντίον του δολοφόνου του Ιουλιού Καίσαρα. Διότι ήταν ο Σούνακ που εστράφη πρώτος εναντίον του Τζόνσον. Είναι μία λαμπρή περίπτωση προσοντούχου νέου που ανήκει στη νέα ελίτ. Και ως αυτοδημιούργητος έχει ανάγκη να το δείξει. Φοράει παπούτσια Prada 490 λιρών. Κοστούμι παραγγελίας σε ραφτάδες της Savile Row 3.500 λιρών. Τα αποτελέσματα θα δείξουν εάν θα πείσει τους Συντηρητικούς ψηφοφόρους.

Να καταργηθεί η διδασκαλία της λογοτεχνίας

Του ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Την εβδομάδα που μας πέρασε την αφιέρωσα σχεδόν εξ ολοκλήρου στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη μέση εκπαίδευση. Ζήτημα για τους περισσότερους μάλλον περιθωριακό. Εδώ πασχίζουμε να βρούμε τρόπους ώστε τα παιδιά μας να αποκτήσουν δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν, όταν θα αποφοιτήσουν, να ενταχθούν στην παραγωγική διαδικασία κι εσύ ασχολείσαι με τον μέθυσο κοσμοκαλόγερο από τη Σκιάθου ή εκείνον τον άλλον που τον έκλεισαν στο Δρομοκάπτεο. Κατ' αρχάς, ας σημειώσουμε τη διαφορά των μεγεθών. Ο τρόπος με τον οποίον το γυμνάσιο και το λύκειο προετοιμάζει τους εφήβους για τη συνέχεια είναι ένα τεχνικό ζήτημα. Αναζητούνται παράμετροι οι οποίες επεξεργάζονται τις κατάλληλες δεξιότητες. Στον τομέα αυτόν απαιτείται ευλυγισία του συστήματος και, κυρίως, εγρήγορη για την παρακολούθηση των απαιτήσεων της παναγίας και πανταχού παρούσας «αγοράς».

Η διδασκαλία της λογοτεχνίας, όμως, είναι υπαρκτό ζήτημα για την εκπαίδευση. Τι εννοώ; Από τη διδασκαλία της λογοτεχνίας εξαρτώνται η σχέση του εφήβου με τη γλώσσα του και η δυνατό-

τητα του να κατανοήσει ένα κείμενο. Δύο δεξιότητες συνυφασμένες, στις οποίες ξέρουμε ότι υστερούν όχι μόνον οι σημερινοί έφηβοι αλλά και οι χθεσιννοί και οι προχθεσιννοί. Και το λέω αυτό για να τονίσω ότι το πρόβλημα δεν είναι πολιτικό με τη στενή σημασία της πολιτικής, αν ο υπουργός δηλαδή είναι αριστερός ή δεξιός. Το πρόβλημα μπορεί να είναι πολιτικό, όμως με την ευρεία έννοια της πολιτικής, τον τρόπο που η ελληνική κοινωνία ως σύνολο αντιμετωπίζει την εκπαίδευση. Και εκεί η διδασκαλία της λογοτεχνίας είναι το ελάχιστο. Γιατί η λογοτεχνία είναι το ελάχιστο. Η ελληνική κοινωνία είναι μια κοινωνία που μιλάει πολύ και έχει απόψεις περί παντός, ωστόσο διαβάζει ελάχιστα, αν όχι καθόλου. Και όσο λιγότερο διαβάζει τόσο περισσότερες απόψεις έχει. Ως εκ τούτου, δεν αντιλαμβάνεται την αξία της λογοτεχνίας. Και όταν λέω λογοτεχνία δεν αναφέρομαι μόνο στις συμβατικές εκδοχές της, την ποίηση ή την πεζογραφία. Αναφέρομαι σε αυτήν με την ευρύτερη δυνατή σημασία. Το έργο του εθνικού μας ιστορικού Κωνσταντίνου Παπαρηγόπουλου είναι ένα πρώτο μεγέθους λογοτεχνικό έργο. Γιατί απουσιάζει, ακόμη και ως

απλή αναφορά, από την εκπαίδευση;

Ας μη γελοιομαστε. Οι «φιλόλογοι» το ζουν στο πετό τους. Κάποτε ήταν η ελίτ ενός συστήματος που αντιμετώπιζε τα «φιλολογικά» μαθήματα ως ραχοκοκαλιά του. Σήμερα παλεύουν να επιβιώσουν επιχειρηματολογώντας για τη σημασία του γνωστικού τους πεδίου. Κάποτε στις φιλοσοφικές σχολές δίδωναν υποψήφιοι όσοι «αγαπούσαν το διάβασμα» –αχ, αυτή η έκφραση. Αγαπούσαν το διάβασμα και πρώτευαν στα φιλολογικά μαθήματα. Σήμερα, ποιοι δλώνουν ενδιαφέρον για τις φιλολογικές σπουδές; Και πόσοι απ' αυτούς αντιλαμβάνονται ότι η γλώσσα είναι κάτι παραπάνω από απλό γνωστικό πεδίο. Η γλώσσα δεν είναι ένα γνωστικό πεδίο. Είναι το εργαλείο που ξεκλειδώνει τους δρόμους της γνώσης και της σκέψης.

Και εδώ φτάνουμε στον πυρήνα του προβλήματος. Δεν διδάσκουν σοβαρά τη λογοτεχνία στη μέση εκπαίδευση όχι επειδή δεν θέλουν. Επειδή δεν μπορούν. Και αυτό δεν είναι θέμα πολιτικής βούλησης, δεξιάς ή αριστεράς. Είναι θέμα της μιας και κυρίαρχης πολιτικής βούλησης της ελληνικής κοινωνίας, η οποία αντιμετωπίζει τη λογοτεχνία ως πάρεργο. Κοινώς

αντιμετωπίζει τη γλώσσα μας ως πάρεργο. Η γλώσσα μας δεν είναι ένα σύνολο γραμματοσυντακτικών και ορθογραφικών κανόνων. Η γλώσσα μας είναι μια πολύπλοκη μηχανή που λειτουργεί βάσει κανόνων, όμως παράγει πολύ περισσότερα από όσα αυτοί οι κανόνες επιβάλλουν. Και με αυτά τα «πολύ περισσότερα» περιμένω η εκπαίδευση να φέρει σε επαφή τον έφηβο. Δεν λέω ότι θα τα εξαντλήσει. Όμως, τουλάχιστον να του επιτρέψει να τα γευθεί.

Όταν μπήκα στο γυμνάσιο η «λογοτεχνία» αντιμετωπιζόταν ως σχεδόν ανατρεπτική δραστηριότητα. Ήταν τα χρόνια της χούντας. Ούτε και θυμάμαι ποια κείμενα μας δίδασκαν τότε. Και δεν μπορώ να πω πως η επαφή με τα κείμενα μέσα στην τάξη ήταν καλύτερη. Τότε μας ζητούσαν «καλλοιογικά» στοιχεία, τώρα ζητούν «τροπική» βεβαιότητα και «επιστημικά» βεβαιότητα –ο Θεός να σε φυλάει.

Αναρωτιέμαι μήπως θα ήταν καλύτερο να μη διδάσκαται η λογοτεχνία στο σχολείο. Να αφήναμε τα παιδιά ελεύθερα να την προσεγγίζουν με τον τρόπο τους. Δεν είναι κακή ιδέα. Προκειμένου να τα σπρώχνουμε να την αντιπαθήσουν.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Προκλητική η σιωπή των ενόχων

Του ΧΡΗΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Το νεοελληνικό κράτος ξεκίνησε την ιστορική του ύπαρξη και πορεία ως ρομαντικό επιπόνημα των Ευρωπαίων «φιλελλήνων». Ο «λαός» που θα το αποτελούσε έβγαине απευθείας από τα εγχειρίδια των πολιτικών ιδεών του «Διαφωτισμού», τα πραγματικά του γνωρίσματα και οι πραγματικές του ανάγκες δεν ενδιέφεραν κανέναν. Ο Κοραΐς και ο Ψυχάρης τού έφτιαξαν γλώσσα (ο καθένας με δική του συνταγή), ωσάν ως τότε να ήταν άγλωσσος ο λαός. Οι Βαυαροί του φτιάξαν πολιτεύματα και θεσμούς, ωσάν ως τότε να μη λειτουργούσε οργανωμένος κοινωνικός βίος. Του κατασκευάσαν πρωτεύουσα βιάζον Βρούτου για να στρέψει τους Ρωμαίους εναντίον του δολοφόνου του Ιουλιού Καίσαρα. Διότι ήταν ο Σούνακ που εστράφη πρώτος εναντίον του Τζόνσον. Είναι μία λαμπρή περίπτωση προσοντούχου νέου που ανήκει στη νέα ελίτ. Και ως αυτοδημιούργητος έχει ανάγκη να το δείξει. Φοράει παπούτσια Prada 490 λιρών. Κοστούμι παραγγελίας σε ραφτάδες της Savile Row 3.500 λιρών. Τα αποτελέσματα θα δείξουν εάν θα πείσει τους Συντηρητικούς ψηφοφόρους.

Η ωρίμανση της συλλογικής συνείδησης γίνεται με ρυθμούς απίστευτα βραδείς: Χρειάστηκαν εκατό χρόνια για να αρχίσει αμυ-

Βολικοί και εύχρηστοι οι ολιγόνες,

δρά (δηλαδή μόνο χρησιμοθηρικά) να υποψιάζεται η ελλαδική κοινωνία ότι, και πριν από τον Κοραΐ και τους Βαυαρούς, κάποιο πολιτισμό σάρκωνε αυτός ο λαός και η γη του, πολιτισμό λαϊκό, δηλαδή σαρκωμένο (όχι ρομαντικό φάντασμα) σε αδιάκοπη συνέχεια χιλιάδων χρόνων. Κι αν δεν προσαρμωστεί το δάνειο (τεχνητό) κρατικό σχήμα στην πραγματικότητα (επιτέλους) του συγκεκριμένου λαού, στην ιδιαιτερότητα των αναγκών του, των ελαττωμάτων του και των αρετών του, αυτή η χώρα θα είναι πάντα θέατρο σκιάων.

Με τη λεγόμενη «γενιά του '30» ξεμύτισαν αυτές οι συνειδητοποιήσεις. Μοιάζει να χρειάζονται άλλα εκατό χρόνια για να ωριμάσει πολιτικό αποτέλεσμα. Ακούμε τους πολιτικούς, δεκαετίες τώρα, να κενολογούν για «εκσυγχρονισμό», και την «προοδευτική» διάνοχη να κοάζει φαντασμένο και οργίλο αντιθετικισμό στο όνομα πάντοτε της κοραϊκής «μετακέ-

νωσης». Και δυσκολεύομαστε να διακρίνουμε, σε ποιον αιώνα έχει καθλωθεί η νεοελληνική κοινωνία. Ωσάν όλοι να υπηρετούμε ακόμα το φανταστικό κείμενο της ex nihilo συγκρότησης κράτους «ευρωπαϊκού» –ωσάν να μην υπάρχει πια λαός με ρεαλιστικό ιστορικό παρελθόν, με ιδιαιτερότητα ιστορικών ευθυνών και τραυματικών συμπλεγμάτων.

Όποιος έρχεται σε κάποια επαφή με την «κρατική μηχανή» στη σημερινή Ελλάδα, απορεί και εξίσταται: πώς και ακόμα λειτουργεί συλλογικός βίος, πώς εξακολουθεί να υπάρχει κράτος ελληνώνυμο. Πώς γίνεται να δουλεύουν παραγωγικά και να φορολογούνται τόσο λίγοι, ενώ ταυτόχρονα τόσο πολλοί κατακλύβουν ξεδιάντροπα τα κρατικά ταμεία. Πώς εξηγείται, να ψηφίζει ο «λαός» κατ' εξακολούθησιν τους επιδέξιους σε επιδόσεις διαφθοράς και ανικανότητας.

Για την ιστορική έρευνα δεν έχουν καμιά περιέργεια (επομένως ούτε και ενδιαφέρον) τα υποθετικά ερωτήματα. Όμως, η ερευνητική περιέργεια δεν μπορεί να τα αποκλείσει, τουλάχιστον ως ενδείξεις συγκριτικών επιγνώσεων του «τελευταίου εκβάντος». Ποια,

λ.χ., θα ήταν η ελληνικότητα του Νέου Ελληνισμού, αν η Ελληνική Επανάσταση είχε πετύχει στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες και είχε αποτύχει στον Μοριά και στη Ρούμελη. Ποια θα ήταν η ελληνικότητα των Νεοελλήνων, αν δεν είχε δολοφονηθεί ο Καποδίστριας και δεν είχε υπάρξει Βαυαροκρατία –βίαιη, πειθαναγκαστική επιβολή των ιδεολογημάτων του Κοραΐ. Γιατί ο μικρασιατικός και ποντιακός Ελληνισμός που, ως το 1922, είχαν κατορθώσει τον εκπληκτικό «εξευρωπαϊσμό» τους χωρίς να αλλοτριωθεί η ελληνική πολιτισμική τους ταυτότητα, γιατί δεν κινήθηκε ποτέ επαναστατικά εναντίον των Τούρκων;

Τα ερωτήματα βοηθάνε, ίσως, να συνειδητοποιήσουμε την αποφασιστική σημασία που είχαν για τον Ελληνισμό (για τη ζωή μας και την ποιότητα του κοινωνικού μας βίου) κάποια καταγωγικά της κρατικής μας υπόστασης γεγονότα. Είναι περισσότερο από φανερό ότι ελληνική κρατική αξιοπρέπεια δεν υπήρξε στα διακόσια χρόνια από τότε που «μετ'ελλάξαμε τυράννους». Η ωρίμανση συλλογικής συνείδησης γίνεται με ρυθμούς απίστευτα βραδείς.

Η φυλακή

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Στην αρχή της φυλακής ο «φούντος» σημαίνει το πέταγμα, από τον εξωτερικό χώρο προς το προαύλιο της τελευταίας, αντικειμένων που δεν θα μπορούσαν να εισαχθούν, διά της νόμιμης οδού. Ένα μαχαίρι, ναρκωτικές ουσίες, κλειδιά, ακόμη και πυροβόλα, κάποτε, όπλα. Ο «φούντος» τείνει να εκλείψει στις μέρες μας μιας και οι φυλακές, σε όλα τα κράτη, σχεδιάζονται και χτίζονται ώστε μεταξύ του προαυλίου χώρου και της περιοχής που γειτνιάζει με το σωφρονιστικό κατάστημα, έχουν αυξηθεί τόσο οι δυνατότητες αστυνόμευσης όσο και οι λεγόμενες «νεκρές ζώνες» προκειμένου, όσο ψηλό κι αν είναι το σύρμα ή τα τείχη της φυλακής να αποθαρρύνεται η απόδραση.

Η φράση ωστόσο για κάτι «που πάει για φούντο», στη νέα ελληνική, είναι από αυτές που ο κόσμος των εγκλειστών δάνεισε στον έξω κόσμο, ακριβώς για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο ρισκάρεις να θυσιάσεις κάτι, μη γνωρίζοντας, όπως στην περίπτωση της ρίψης ενός πολυτιμου αντικειμένου εντός της φυλακής, αν τελικά θα φτάσει

ματικότητα δεν ανθεί σε επίπεδο σοβαρών εγκλημάτων (ανθρωποκτονιών) όπως σε άλλα κράτη της Ε.Ε. και που οι συνθήκες, εκεί έξω, είναι σχετικά ασφαλείς για τον μέσο πολίτη.

Επειδή οι φυλακές, ο τρόπος διαβίωσης των κρατουμένων και εν γένει το σωφρονιστικό σύστημα είναι ο καθρέπτης για το πού βρίσκεται ένα κράτος σε επίπεδο ωρίμανσης, δημοκρατίας και εσωτερικής ανάπτυξης καλό είναι να θυμόμαστε πως στην περίπτωση της Κύπρου, ιδίως τα τελευταία χρόνια, οι κεντρικές φυλακές ήρθαν στο προσκήνιο της επικαιρότητας για όλους τους λάθος λόγους. Σήμερα, που επανέρχονται, κανείς δεν συζητάει για τον ίδιο τον θεσμό και τη φιλοσοφία πίσω από το τι φυλακή επιδιώκει αλλά το ζήτημα στρέφεται περίξ των προσώπων που πρωταγωνιστούν, στη λογική που μας διακατέχει στην Κύπρο όλα να στρέφονται γύρω από τα πρόσωπα, να ανάγονται σε προσωπικό επίπεδο και ελάχιστοι να υπενθυμίζουν πως τους θεσμούς του κράτους τους υπηρετείς. Σημαντικότερο από το πρόσωπο είναι ο θεσμός. Πόσο υγιής, λειτουργικός κι αποτελεσματικός είναι. Και προφανώς στην περίπτωση των κεντρικών φυλακών δεν μπορείς να έχεις συνθήκες κάτεργων αλλά ούτε κι απόλυτη ελευθερία για το τι υπάρχει μέσα, όπως π.χ. τα κινητά τηλέφωνα. Αλλά εκείνη τη χρυσή τομή που θα σου επιτρέπει την ισορροπία ανάμεσα στις καλές συνθήκες διαβίωσης και σωφρονιστικών των εγκλειστών, χωρίς αυτοκτονίες, αλλά και τον περιορισμό της δράσης του οργανωμένου εγκλήματος μέσα από τις δομές της ίδιας της φυλακής. Στην Κύπρο, μια κοινωνία που δεν φημίζεται για τους φημισμένους της φονιάδες, τους ικανότατους διαρρήκτες της και τους βαρόνους των ναρκωτικών που περνούν τα μικρά μας, νησιωτικά, σύνορα (αλλά έχει πολλούς και φημισμένους απατεώνες κάθε είδους οικονομικού εγκλήματος ή πολιτικής διαφθοράς) οφείλουμε να κατανοήσουμε πως τα εγκλήματα του ποινικού δικαίου δεν θα εξαλειφθούν, ωστόσο οφείλουμε ως κοινωνία να τα περιορίσουμε και ακόμη σπουδαιότερα να καταπολεμήσουμε τα αίτια τους, που συχνά συνδέονται και με τις συνθήκες της φτώχειας ή της κοινωνικής ανισότητας. Η φυλακή συνεπώς αποτελεί αυτό που, από τη γέννησή της στην ανθρώπινη ιστορία, είναι: Ένα εργαλείο. Που πρέπει να σωφρονίζει αλλά που σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να μας κάνει –μαζί με τα παραφερνάλια της– να ντρεπόμαστε ως πολίτες. Και που για να την κατοικήσει κανείς δεν πρέπει να έχει μόνο το άσπρο ή το μαύρο της. Αλλά πολλές αποκρώσεις, ενδιάμεσα, στις οποίες βρισκονται και οι ευκαιρίες για την ενδυνάμωση του θεσμού πίσω από αυτά.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Προσωπικό ασφαλείας προσπαθεί να συγκρατήσει μέλη του Κογκρέσου κατά τη διάρκεια πορείας διαμαρτυρίας κατά της ινδικής κυβέρνησης, στο Νέο Δελχί της Ινδίας. Βουλευτές του Ινδικού Κογκρέσου συνελήφθησαν ενώ διαμαρτύρονταν για την αύξηση των τιμών των βασικών εμπορευμάτων, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και την επιβολή φόρου αγαθών και υπηρεσιών σε διάφορα εμπορεύματα.

Άξονες και εξορύξεις

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Ξεκίνησε επί Γ. Κληρίδη με πρωτοβουλίες Ρολάνδη. Έκανε βήματα πρόδου επί Δ. Χριστόφια. Ολοκλήρωσε 10 χρόνια με Ν. Αναστασιάδη. Φυσικό αέριο, ερευνητικό πρόγραμμα, εξορύξεις. Απολογισμός: αέριο στον βυθό, ο EastMed στα αζήτητα, Τριμερείς στο συρτάρι, συμφωνία Ε.Ε. - Αιγύπτου - Ισραήλ, αποκλεισμός δραστηριότητας του ερευνητικού σκάφους «Nautical Geo».

Ύστερα η Τουρκία: με ελάχιστες δυνατότητες πριν από πέντε χρόνια για έρευνα/εξορύξη, με αποκλεισμό από περιφερειακές συνεργασίες, τεράστια εξάρτηση από εισαγωγές Φ.Α. (Νιγηρία, Αλγερία, Ιράκ, Αζερμπαϊτζάν, Ιράν).

17 χρόνια μετά: Η Κύπρος εκτός ενεργειακού νυμφώνος. Η Τουρκία ετοιμάζεται να μεταφέρει σε εγκαταστάσεις της, ο' ένα χρόνο από τώρα, Φ.Α. από τη Μαύρη Θάλασσα. Στις 9 Αυγούστου το γεωτρήπανο «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν», θα αρχίσει έρευνα στην Α. Μεσόγειο με απόπλου από το λιμάνι της Μερσίνας. Στα χρόνια που μεσολάβησαν, η χώρα αυτή έχει πλέον τέσσερα γεωτρήπανα, με το τελευταίο να είναι πιο αναβαθμισμένο τεχνολογικά (7ης γενιάς), «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν», μήκους 238 μέτρων και πλάτους 42 μέτρων.

Πώς η Κύπρος που ξεκίνησε πριν από 17 χρόνια σχεδιασμούς/επαφές/έρευνες έμεινε στα ρηκά, ενώ η Τουρκία που μπήκε πολύ αργότερα στο παιχνίδι, ήδη κινείται στα βαθιά;

• Η εγκατάλειψη της διαπραγματευτικής διαδικασίας, 2017-2020. Η απόλυτη ενασχόληση του ηγέτη της χώρας με τα «χρυσά διαβατή-

ρια». Η μικρή χώρα-θύμα εισβολής που διέθετε συμπάθειες στον διεθνή χώρο, σταδιακά απώλεσε μεγάλο μέρος της αξιοπιστίας της.

• Η ψευδαισθησιολογία που εγκαταλείποντας τη γραμμή της επίλυσης θα μπορούσαμε να επιβάλουμε τη γραμμή μας με άλλα μέσα, είτε μέσω Ισραήλ, είτε μέσω τριμερών σχημάτων («άξονες»), είτε, σε συνδυασμό των πιο πάνω, με κυρώσεις κατά Τουρκίας μέσω Ε.Ε.

• Η στρόφι της τουρκικής πολιτικής έχει δημιουργήσει νέες ισορροπίες τις οποίες η Ε.Ε. δεν μπορεί να επηρεάσει. Αντίθετα, όταν η διαπραγματευτική διαδικασία ήταν κάτω από την ομπρέλα ΟΗΕ-Ε.Ε., τα δεδομένα ήταν διαφορετικά, υποσχόταν αποτέλεσμα. Τώρα η Ε.Ε. ηγεσία παρακολουθεί τις εξελίξεις για να μάθει πού θα πάει το γεωτρήπανο και ανάλογα να βγάλει και μια ανακοίνωση.

• Ήταν νομοτελειακά όλα αυτά; Κανένας δεν τα προέβλεψε; Ένας μόνο. Κώστας Σημίτης: «Η ανεύρεση κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στην λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου δημιουργούν προϋποθέσεις συνεργασίας, αλλά και ενέχουν τον κίνδυνο οριστικών ρήξεων», Λευκωσία, 29/11/2013.

Οι οριστικές ρήξεις δεν προκύπτουν από το πουθενά. Επιλέγονται ή προκύπτουν εκ του αποτελέσματος. Στην περίπτωση Αναστασιάδη έχουν επιλεγεί. Το 2016 ζήτησε πρόταση του εδαφικού με την ελπίδα να μην μπορεί ο Ακιντζι να κάνει το έξτρα βήμα! Στο Μον Πελεράν, η Ε.Ε. πλευρά πρότεινε για το εδαφικό 29,2%, και η τ/κ 28,2%. Ο δικηγόρος Π. Πολυβίου, μέλος της Διαπραγματευτικής Ομάδας, δήλωσε στις 29/7 στον «Πολίτη»

107.6 & 97.6, πως «ξαφνικά έγινε ένα μικρό θαύμα και βρεθήκαμε εντός ακτίνας συμφωνίας... Μας χώριζαν πολύ-πολύ μικρά πράγματα». Βέβαια κανένα θαύμα δεν έγινε. Ήταν εκεί ο Μ. Ακιντζι, ο οποίος μπορούσε να διαβάσει σημαντικές ενδοσυνθέσεις (και) της Ε.Ε. κοινότητας. Γνώριζε πως χωρίς σοβαρές εδαφικές αναπροσαρμογές στην Ε.Ε. πολιτεία, όλα θα πήγαιναν στον κλασικό μας φαύλο κύκλο.

Αφού ο Μ. Ακιντζι έδειξε ηγετικότητα και πήρε το εδαφικό σε ακτίνα συμφωνίας, ο Αναστασιάδης άλλαξε θέση, δήλωνε «να προταχθεί η ασφάλεια!» Κραν Μοντάνα, οκτώ μήνες μετά. Τα πρακτικά του ΟΗΕ μιλούν: «Ο γ.γ. ενημέρωσε (τον Ν. Αναστασιάδη) ότι η Τουρκία του παρουσίασε κάποιες ιδέες εμπιστευτικά. Η Τουρκία υπέδειξε την πρόθεσή της να καταργηθεί η Συνθήκη Εγγυήσεων του 1960 και το μονομερές δικαίωμα επέμβασης» (πηγή: ο Φιλελεύθερος, 30/11/2021).

Οι τακτικισμοί (πρώτα εδαφικό) και οι μανούβρες του ίδιου (πρώτα ασφάλεια), εξαντλήθηκαν. Του έμεινε μια μόνο επιλογή: να σπκωθεί και να φύγει. Ο Π. Πολυβίου είπε στον «Πολίτη» και τα εξής: «Ο Ακιντζι ήθελε να μείνουμε στο Μον Πελεράν, ή να πάμε Κύπρο και να επιστρέψουμε πίσω σε δύο με τρεις μέρες μάξιμουμ, για να διατηρηθεί το μομέντουμ. Δυστυχώς, ο Πρόεδρος αποφάσισε κάτι άλλο. Χάσαμε δύο μεγάλες ευκαιρίες. Εγώ γνωρίζω ότι στο τραπέζι ήταν το 28,2% και 29,2% που ήταν μεγάλη επιτυχία. Εάν το εδαφικό έκλεινε στο 28,7%, έστω, θα ήταν θρίαμβος, αφού θα επέστρεφαν 80 με 85 χιλιάδες Ε.Ε. πρόσφυγες».

Έτσι γύρισαν όλα στην κυπρια-

κή μας ρουτίνα. Στις 25 Ιουλίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το ετήσιο «Πρόγραμμα Δράσης 2022 για την Τουρκοκυπριακή Κοινωνία», ύψους 33,4 εκατ. ευρώ. Η Επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων Ελιζα Φερέϊρα: «Είμαι πεπεισμένη ότι το πρόγραμμα θα συμβάλει στις προσπάθειες για την επανένωση της Κύπρου, η οποία είναι ο απώτερος στόχος του προγράμματός μας».

Το πρόγραμμα παρέχει ουσιαστική χρηματοδότηση στην Επιτροπή για τους Αγνοούμενους και στην Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά, με σκοπό την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην Κύπρο. Ουσιαστική βοήθεια για την εφαρμογή της δέσμης μέτρων για την ΠΟΠ Χαλλούμι/Hellim. Μεταξύ 2006 και 2022 διατέθηκαν 656 εκατ. ευρώ για έργα στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας, το οποίο διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (REFORM) της Επιτροπής». (Πηγή: Δελτίο Τύπου της Επιτροπής)

Όλα αναπτύσσονται με στόχο την «επανένωση της Κύπρου», αλλά το λέει αυτό μόνο η Επιτροπή. Το κράτος-μέλος δεν έχει να πει κάτι για τη μεγάλη δυνατότητα της Ε.Ε., λες και το πρόγραμμα αφορά τη... Μάλτα. Το ζήτημα για την Κύπρο είναι καθαρό: ή μαζί με το πρόγραμμα θα αναπτύσσεται μια δραστηρία πολιτική για την επίλυση ή το πρόγραμμα για την τ/κ κοινότητα θα εξελίσσεται δίπλα από το κύριο πολιτικό του σώμα. Η Επίτροπος «είναι πεπεισμένη» για το πρώτο, η παράδοσή μας δείχνει το δεύτερο...

www.larkoslarkou.org.cy

Απεσταλμένοι και τεχνοκράτες

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Το άρθρο του πρώην Προέδρου της Βουλής Γιάννη Ομήρου την περασμένη εβδομάδα είχε ένα ξεχωριστό ενδιαφέρον. Η προεκλογική συζήτηση για διορισμό απεσταλμένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Κυπριακό αποτέλεσε την αφορμή ο κ. Ομήρου να καταγράψει ένα μέρος του ιστορικού ακόμα και τις προτάσεις για απεγκλωβισμό του Κυπριακού που πάντα σκοντάφτονται στο περιεχόμενο και στους χειρισμούς μας.

Ο κ. Ομήρου αναφέρθηκε στην πρόταση από τον αείμνηστο Γιάννη Κρανιδιώτη και από τον ίδιο, στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε συναντήσεις του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ και της ΕΔΕΚ, της ανάγκης συμμετοχής της Ε.Ε. στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό.

Η πρόταση συμπεριλάμβανε τον διορισμό πολιτικής προσωπικότητας ως ειδικού απεσταλμένου της Ε.Ε. για το Κυπριακό και υποθέτηση βασικών αρχών λύσης του Κυπριακού από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ώστε να ταυριάζει μια πιθανή λύση σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Σε αυτές τις Προεδρικές, και σε αυτόν τον γύρο του Κυπριακού, δηλαδή στη φάση διαχείρισης του τεύλους του Κυπριακού μετά την καταστροφική κυβερνητική πολιτική της περιόδου μετά το Μον Πελεράν και το Κραν Μοντάνα και της απραξίας της δεύτερης πενταετίας Αναστασιάδη, την πρόταση επανέφεραν αρχικά ο Αχιλλέας Δημητριάδης (στο πλαίσιο των θέσεων που δημοσίευσε για το Κυπριακό) και ο Νίκος Χριστοδουλίδης (στο debate της 21ης Ιουλίου στο ΡΙΚ).

Ζητώ συγγνώμη αν παρέβλεψα τυχόν αναφορά από άλλους υποψήφιους στην ιδέα, όμως αυτό δεν

Πρέπει να σκεφτούμε καλά πώς θα πετύχουμε να πειστεί η Τουρκία από την Ε.Ε., και αν θα χρειαστούν ανταλλάγματα όσον αφορά τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας.

έχει σημασία γιατί η ιδέα μέχρι στιγμής δεν παρουσιάζεται με συγκεκριμένο περιεχόμενο αλλά μοιάζει περισσότερο με ευκολόγιο, το οποίο δεν γνωρίζουμε πώς θα επιτευχθεί. Ο κ. Ομήρου ορθά σημειώνει πως η πρόταση δεν πρέπει να απορρίπτεται με αφορισμούς στο πλαίσιο της προεκλογικής αντιπαράθεσης. Όμως δεν πρέπει να προβάλλεται χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο. Όπως πώς θα πειστεί η Τουρκία και η τ/κ πλευρά να συνααινέσει,

όταν ακόμα και σε καλές εποχές δεν συναίνεσε σε διορισμό απεσταλμένου του γ.γ. του ΟΗΕ με καταγωγή από την Ε.Ε., ούτε σε διορισμό απεσταλμένου της Ε.Ε.

Και όπως, ποια θα είναι η εντολή της ή του εκπροσώπου; Χρειάζομαστε πραγματικά ακόμα έναν διεθνή αξιωματούχο τον οποίο θα δαιμονοποιήσουμε, όταν έρθει η ώρα να προτείνει κάτι που δεν μας αρέσει ή όταν το βαθύ κράτος του ΥΠΕΕ αποφασίσει πως αποτελεί ακόμα έναν εχθρό;

Δεν λέω πως η πρόταση δεν μπορεί να υλοποιηθεί. Αλλά πώς πρέπει να σκεφτούμε καλά πώς θα πετύχουμε να πειστεί η Τουρκία από την Ε.Ε., και αν θα χρειαστούν ανταλλάγματα όσον αφορά τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας και τις στάσεις της Λευκωσίας, αν δηλαδή μπορούμε τα βέτο μας να τα αξιοποιήσουμε ως καρτό για να πάρουμε κάτι, αντί μόνο ως μαστίγιο. Και θα πρέπει

να σκεφτούμε πώς θέλουμε να αξιοποιήσουμε τον απεσταλμένο της Ε.Ε., πέραν από τους συμβολισμούς.

Αν ο στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι πρόνοιες της λύσης θα συνάδουν με το κοινοτικό κεκτημένο και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτό έχει ήδη γίνει μέσω του διορισμού τεχνοκράτη στην αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στη διαδικασία διαπραγματεύσεων 2014-2016. Κατά γενική ομολογία, η συμμετοχή του συγκεκριμένου τεχνοκράτη, του Πίτερ βαν Νούφελ, ως εκπροσώπου του τότε Προέδρου της Κομισιόν Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, είχε ως αποτέλεσμα να ξεκαθαρίσει αν ήταν εφικτά στο πλαίσιο της Ε.Ε. αρκετά σημεία τα οποία ζητούσε η τ/κ πλευρά, και να βελτιωθούν πρόνοιες που αποτελούσαν πρόβλημα για τους Ε.Ε. από την εποχή του Σχεδίου Ανάν.

Οι στόχοι τους οποίους καταγράφει ο κ. Ομήρου στο άρθρο του

έχουν σε μεγάλο βαθμό επιτευχθεί, χάρη μεταξύ άλλων στη στρατηγική σκέψη και ενέργειες ανθρώπων όπως του Γιάννη Κρανιδιώτη. Το Κυπριακό αποτελεί πρόβλημα της Ε.Ε., και ως τέτοιο θα λυθεί, αν λυθεί.

Αν και συμφωνώ με τον κ. Ομήρου πως ο διορισμός ενός πολιτικού απεσταλμένου (αν οι υποψήφιοι για την Προεδρία έχουν στρατηγική για να τον πετύχουν) θα ήταν καλή ιδέα, διαφωνώ πως ο διορισμός τεχνοκρατών απέτυχε. Ο τεχνοκράτης δεν είναι παρά ένα «εργαλείο», και η αξιοποίηση της παρουσίας του εναπόκειται στις δύο πλευρές και τα Ηνωμένα Έθνη. Τα τρία αυτά μέρη, και μαζί τους οι εγγυητικές δυνάμεις, ήταν αυτές που απέτυχαν στο Κραν Μοντάνα, ανεξάρτητα από το πώς διαμοιράζουμε την ευθύνη.

gakouris@gmail.com

56 «μάστρου» στη Βουλή

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Η δυσκολότερη δουλειά στην Κύπρο, αλλά και η πιο συναρπαστική, είναι στη Βουλή των Αντιπροσώπων, έλεγε συνταξιούχος πρώην υψηλόβαθμος εργαζόμενος στο κοινοβούλιο. Δεν έχεις ένα «μάστρο» πάνω από το κεφάλι σου, αλλά 56 «μάστρους». Στο Προεδρικό έχουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στα υπουργεία τον υπουργό και στις επιχειρήσεις το αφεντικό. Στη Βουλή οι εργαζόμενοι, έχουν 56 αντιπροσώπους του λαού, οι οποίοι δικαιοματικά απαιτούν να γίνει το αίτημά τους «χθες», αφού έχουν να δώσουν λόγο στον λαό. Ασχέτως ότι κάθε βουλευτής έχει βοηθούς, επιστημονικούς συνεργάτες και άλλους πολλούς παρατεταμένους, οι οποίοι δηλώνουν έτοιμοι να εκτελέσουν κάθε επιθυμία τους. Πρόθυμοι μιν, αλλά χωρίς τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες, για να ικανοποιήσουν τη βούληση των βουλευτών. Δεν είναι τυχαίο ότι οι ορισμένοι τεχνοκράτες του κοινοβουλίου λαμβάνουν δικαίως δημοσίως επαίνους, από το βήμα της Ολομέλειας της Βουλής.

Ο καλός συνταξιούχος, μεταξύ καφέ και ταξινόπιττας, θυμήθηκε ένα σωρό ιστορίες από πρώην και νυν βουλευτές, ακόμη και μεγαλοδικηγόρους, οι οποίοι ήθελαν να προωθήσουν μια πρόταση νόμου. Έβριζαν τους βοηθούς τους και έγραφαν πάνω σε ένα χαρτί το κείμενο. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές ήταν έκθεση ιδεών. Από την ιδέα του βουλευτή, μέχρι την ετοιμασία ενός νομικού κειμένου, μέχρι τον εντοπισμό άρθρων τα οποία έπρεπε να τροποποιηθούν και μέχρι να ετοιμασθεί το νομοσχέδιο, απαιτείτο μεγάλος κόπος και πολύς χρόνος.

Ο πρώην υπάλληλος του κοινοβουλίου σημείωνε με ικανοποίηση, ότι η δουλειά του ήταν μια σπουδαία δημιουργία, η οποία του πρόσφερε τεράστια ψυχική ικανοποίηση. Ιδιαίτερα χαρούμενος ήταν όταν ψηφίζονταν νομοθετήματα, τα οποία στήριζαν αναξιοπαθούντες και όταν εγκαθιδρύαν θεσμούς, για αντιμετώπιση της διαφθοράς και της διαπλοκής. Ο ίδιος έλεγε, ότι σε πολλές περιπτώσεις εντόπιζε «παγίδες» τις οποίες έστηναν, είτε υπουργοί, είτε υπηρεσιακοί της κυβέρνησης και «γλύτωσε» πολλά εκατομμύρια από τις τσέπες των φορολογούμενων. Έκανε αναφορά σε «ιερά τέρατα» της Βουλής, όπως χαρακτηρίσε πρώην βουλευτές, οι οποίοι ακτινοβολούσαν από γνώσεις και σοφία. Πολλοί πρώην βουλευτές είναι σήμερα μακαρίτες, αλλά η φήμη τους εξακολουθεί να πλανάται στα βουλευτικά έδρανα.

Ο πολύπειρος πρώην εργαζόμενος δεν έκρυψε και την πίκρα του, γιατί υπήρχαν και «πονηροί βουλευτές»

οι οποίοι επιχειρούσαν με προτάσεις νόμου να εξυπηρετήσουν δικά τους μικροσυμφέροντα. Με αυτούς έλεγε, «τα χαλούσα» και τότε στρέφονταν σε άλλους συναδέλφους ή σε ανθρώπους εκτός Βουλής, χρυσοπληρώνοντάς τους, για να κάνουν τη δουλειά τους. Η τραγωδία, υποδείκνυε, είναι ότι οι τροπολογίες καμουφλάρονταν τόσο καλά, ώστε σχεδόν κανένας τεχνοκράτης και κανένας βουλευτής να μην παίρνει είδηση τι γίνονταν. Ακόμη χειρότερο, έλεγε, ήταν το γεγονός ότι πολλοί βουλευτές νόμιζαν ότι επιτελούσαν το καθήκον τους, ψηφίζοντας τις τροπολογίες, μόνο που στο τέλος της ημέρας αντιλαμβάνονται και αυτοί ήταν απλώς «κρήσμοι πλίθιοι». Ανάλογες κουτοπονηριές έκαναν και οι κυβερνώντες με δυσνόητα νομοθετήματα, με χειρότερο παράδειγμα την ψηφοφορία για το κούρεμα των καταθέσεων.

Ο σοφός άνθρωπος έλεγε ότι μεγάλο πρόβλημα, ακόμη και την εποχή του διαδικτύου, εξακολουθεί να αποτελεί η πολυνομία, αλλά και η κακή σύνταξη των νόμων. Έχουμε σοβαρό πρόβλημα, έλεγε, με τη γνώση της ελληνικής γλώσσας, τη νομική σύνταξη κειμένων και κυρίως με τις «στατιστικές» λεγόμενων ειδικών. Έρχονται κείμενα στη Βουλή από την κυβέρνηση, τα οποία θεωρητικά πέρασαν από τη Υπουργεία, εξετάστηκαν από τη Νομική Υπηρεσία, εγκρίθηκαν από Υπουργικό Συμβούλιο και όμως δεν λείπουν τα συντακτικά, ακόμη και τα ορθογραφικά λάθη. Στο παρελθόν έγιναν αρκετές συζητήσεις για σύσταση ενός σώματος, το οποίο θα έλεγχε συντακτικά και ορθογραφικά, τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμου. Ωστόσο όλα χάθηκαν στην πορεία, αφού φαίνεται ότι για να κάνει κάποιος ένα τέτοιο έργο, χρειάζεται να έχει την εξουσία και τη δύναμη του Ηρακλή.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, υποδείκνυε ο καλός άνθρωπος, είναι ένα τεράστιο ανοικτό πανεπιστήμιο, αποτελεί τον καθρέπτη της κοινωνίας, είναι η ουσιαστική κόνιστρα της πολιτικής ζωής, είναι ο χώρος όπου προστατεύονται, στο μέτρο του δυνατού, τα συμφέροντα των μικρών και των λιγότερο τυχερών ανθρώπων. Αν δεν ήταν η Βουλή και δεν γίνονταν εκλογές κάθε λίγα χρόνια, έλεγε με νόημα, θα ζούσαμε με μισθούς πείνας και σε εργασιανά κάτεργα. Και πάλι με τόσους ελέγχους και τόση δημόσια διαπόμπευση, τα σκάνδαλα και η διαφθορά θηριεύουν. Αλλά έτσι είναι η ζωή και ό,τι λάμπει σίγουρα δεν είναι πάντα χρυσός. Το μόνο σίγουρο, κατέληξε ο σοφός πρώην «εργάτης» του νομοθετικού σώματος, είναι ότι όλα εδώ πληρώνονται, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και κανένας δεν μπορεί να ξεφύγει από τη θεία δίχνη.

kaparispan@yahoo.gr

Νύξεις περί ευθανασίας μέσα από τρεις ταινίες: Triage, You Don't Know Jack και Blackbird (μέρος Α')

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΘΩΜΑ

■ εκθαριζώ ήδη από τον τίτλο του συν-■ του άρθρου μου, ώστε να αποφευχ-■ θούν παρεξηγήσεις, ότι όσα θα παραθέσω στις επόμενες γραμμές, δανειζόμενος την κοφτερή ματιά του κινηματογράφου, δεν αποτελούν κανενός είδους απάντηση που στοχεύει σ' ένα βέβαιο «ναι» ή σ' ένα απόλυτο «όχι», σ' ένα «πρέπει» ή σ' ένα «δεν πρέπει», συζητώντας την πρόκληση της ευθανασίας. Προτού περάσω στις πολύ αξιόλογες ταινίες, που θίγουν με τρόπο καθολικό το ζήτημα επί της μεγάλης οθόνης και επί τάπητος, θα ήθελα να κάνω μία αναγκαία διάκριση: δουλειά του επιστήμονα θεολόγου (ή του ακαδημαϊκού θεολόγου, αν προτιμούμε) δεν είναι να κηρύττει ποιμαντικά, ούτε να ορίζει την πίστη, όπως το έκαναν οι Σύνοδοι της Εκκλησίας, χωρίς να σημαίνει ότι αυτά, αν είναι μέλος της Εκκλησίας, κληθεί και επιθυμεί να τα επιχειρήσει, δεν μπορεί να τα πράξει ορθά και εποικοδομητικά. Εργασία του επιστήμονα θεολόγου και των θεολογικών σχολών είναι να ερευνούν πολύπλευρα και εις βάθος και να στοχάζονται με ανάλογο τρόπο στις μελέτες τους στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής ελευθερίας χωρίς τον φόβο της λογοκρισίας ή της ετεροχρονισμένης ιερής εξέτασης των φονταμενταλιστών της θρησκοληψίας. Εξάλλου, η Εκκλησία ως σώμα πιστών καλείται να αντιλήσει με σοφία και απροκατάληπτα από τους καρπούς της ακαδημαϊκής έρευνας και συζήτησης, γιατί ούδέποτε ο εκκλησιαστικός λόγος –στην αυθεντική του μορφή– δεν υπήρξε αντιπροστυμωτικός και ανορθολογικός. Διάκριση λοιπόν, αλλά όχι διαχωρισμός.

Προχωρώ ευθύς στο θέμα μας, ομολογώντας πως δεν έχω εντυφώσει στον κλάδο της Βιοηθικής που υπάρχει για χρόνια και στις θεολογικές σχολές εν Ελλάδι και μελετά

τέτοια θέματα με τον φακό των βασικών αρχών της Ηθικής, που είναι άρρηκτα δεμένη με τις αρχές πίστης, αλλά έχω μελετήσει την ευθανασία ως εκπαιδευτικός που χρειάστηκε να τη συζητήσει για χρόνια στην Αγγλική Σχολή και είμαι πεπεισμένος ότι οι οπτικές γωνίες που οι κινηματογραφιστές στις εν λόγω ταινίες την αντικρίζουν –ως μείζονα πρόκληση και έσοχα επιλογή– είναι ιδιαίτερες αποκαλυπτικές. Στέκομαι λοιπόν με ειλικρίνεια απέναντί σας και υποστηρίζω πως η προσέγγιση την οποία υπηρετώ ως συγγραφέας για αρκετά χρόνια –αυτή της φιλόκαλης αισθητικής, που φέρνει τη σύγχρονη θεολογία σε διάλογο με τις τέχνες και ασφαλώς με τον κινηματογράφο–, είναι εκ των αν ουκ άνευ για να στοχαστούμε ολιστικά επάνω στην ευθανασία. Ας ακουστεί απόλυτο: κανένας διάλογος για θέματα υπαρξιακά με προεκτάσεις ανθρωπολογικές / κοινωνικές δεν μπορεί να αγνοεί τα σπουδαία έργα του κινηματογράφου, όπως δεν μπορεί να αγνοεί την ποίηση και τη λογοτεχνία, διαφορετικά θα είναι ελλιπής και φτωχότερος.

Στην ταινία Triage (2009) ο Davis Tanovic περιλαμβάνει δύο στιγμιότυπα μάλλον αλληγορικά από τη δράση δύο Βρετανών φωτορεπόρτερ κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης στον Κουρδιστάν το 1989: ένα φορτηγό με βαριά τραυματισμένους καταφθάνει από τη μάχη, οι δύο ρεπόρτερ ακολουθούν αυτούς που θα τους μεταφέρουν σε σπηλιά, έτοιμοι να απαθανατίσουν τις ακραίες εικόνες που εκτυλίσσονται.

Ο γιατρός, με ματωμένη τη λευκή ποδιά (μοιάζει πολύ με κασάφι) τους υποδέχεται και τους δίνει τυπικές οδηγίες που φαίνεται να γνωρίζουν, επιτρέποντάς τους να κάνουν τη δουλειά τους. Βασική ομολογία του: «δεν έχω εξοπλισμό, δεν έχω τρεχούμενο νερό,

δεν έχω φάρμακα...». Οι Βρετανοί φωτογραφίζουν με κομμένη την ανάσα τον γιατρό αυτόν να εξετάζει τα τραύματα και να δίνει στους τραυματίες ανάλογα με τη διάγνωση μία μπλε ή μία κίτρινη κάρτα. Όσοι παίρνουν κίτρινη δείχνουν ανακούφιση, αλλά κάποιος που παίρνει την μπλε, τραβάει τον ένα ρεπόρτερ από το μανίκι και τον εκκρίπτει με λυγμούς... Περιβάλλον σκοτεινό και πνηγρό, σαν αμυντήριστη λήψη από επείγοντα κατατρεγμένου νοσοκομείου. Στην επόμενη σκηνή οι 10 περίπου τραυματίες οδηγούνται με τάξη εκτός της σπηλιάς, σε πρόχειρα φορεία κι ένας –μάλλον Μουσουλμάνος– διαβάζει γονατιστός κάτι, ίσως απ' το Κοράνι. Ο γιατρός περνάει από πάνω τους και τους πυροβολεί έναν-έναν στο κεφάλι. Η μπλε κάρτα πέφτει από τον νεκρό χέρι του τελευταίου. Σίγουρα έχουν απαλλαγεί από τους αφόρητους πόνους· ίσως ο πυροβολισμός να ήταν και ανώδυνος... Ο γιατρός υψώνει τα χέρια και κάνει μια προσευχή.

Αν όντως οι κινηματογραφιστές δημιουργούν μια αλληγορία για την ευθανασία, τότε μας δείχνουν κυρίως αυτά που δεν θα πρέπει να ισχύσουν σε πολιτισμένες και συντεταγμένες μονάδες υγείας. Τα ακρότατα όρια του πολέμου δεν μπορούν να ισχύσουν σε συνθήκες ειρήνης, με πρώτο απ' όλα την ακούσια, χωρίς συγκατάθεση θανάτωση, έστω κι αν αυτή σημαίνει το τέλος του πόνου. Όσο για τη θρησκεία (ή την Εκκλησία), προτού αποδεχθεί, προσευχηθεί ή ευλογήσει (ή προτού εναντιωθεί), οφείλει και να συζητήσει και να προνοήσει.

Η συνέχεια την επόμενη Κυριακή.

Ο κ. Παναγιώτης Θωμάς είναι δρ θεολογίας (Α.Π.Θ.), εκπαιδευτικός.

ΣΚΙΤΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΕΤΡΑ ΠΕΤΡΩΛΑΧΗ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Παθολογίες του έρωτα

Η κύρια συζήτηση στα διαδικτυακά και μιντιακά φόρα, σε σχέση με τις ειδικές δολοφονίες γυναικών από συζύγους ή συντρόφους, αφορά τη κρίση ή μη του όρου «γυναικοκτονία». Η «πατριарχία» και οι κοινωνικά απαρχαιωμένες νοοτροπίες καταγγέλλονται, ενώ παράλληλα οι επιπτώσεις της παρατεταμένης κατάστασης εγκλεισμού λόγω πανδημίας κρίνονται ως ο βασικός λόγος εξάρτησης της βίας κατά των γυναικών.

Ωστόσο το βάθος και η υφή του προβλήματος παραγνωρίζονται από όσους αποδίδουν το φαινόμενο είτε σε χρόνιες συμπεριφορές είτε σε συγκυριακούς παράγοντες. Η συζήτηση γύρω από τη «γυναικοκτονία» κατάφερε εντούτοις να φέρει στο προσκήνιο το τεράστιο κενό που υπάρχει στο θέμα της κοινωνικής προστασίας των γυναικών από παθολογικές συμπεριφορές ανδρών. Πού οφείλονται όμως τέτοιου τύπου παθολογικές συμπεριφορές; Μήπως ο λόγος για τον οποίο η κοινωνία είναι ανήμπορη να αντιδράσει είναι επειδή είναι τυφλωμένη από

στερεότυπα γύρω από τη φύση του ερωτικού φαινομένου, με αποτέλεσμα να μην παρεμβαίνει παρά μόνο όταν είναι πλέον αργά; Πόσο γνωστές είναι στη σημερινή κοινωνία οι παθολογίες του έρωτα; Όχι μόνο τα εκπαιδευτικά εγχειρίδια δεν προβάλλουν τον έρωτα ως παθολογικό φαινόμενο, αλλά και τον ανάγουν σε σύμβολο αγνότητας και αλήθειας των διαπροσωπικών σχέσεων. Και όμως οι αρχαίοι φιλόσοφοι είχαν απόλυτη συνείδηση της διαμετρικής φύσης του μικρού φτερωτού όντος που οι σύγχρονοι αποκαλούν «θεό».

Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο οι σύγχρονες κοινωνίες δεν αντιλαμβάνονται τις παθολογίες του έρωτα είναι γιατί δεν κατανοούν τον όρο «ψυχή», παρότι αρχαία ειδήματα απεικονίζουν την ένωση του έρωτα με την ανθρώπινη ψυχή. Η σημερινή επιστήμη δεν κατανοεί ούτε τον έρωτα ούτε την ψυχή, και για αυτό τον λόγο δεν μπορεί ούτε να συνειδητοποιήσει, ούτε ασφαλώς και να ελέγξει την επίδραση του έρωτα στην ψυχική γυναικών και ανδρών. Όπως χαρακτηριστικά έγραψε ο Michel Foucault, η ερωτική τέχνη (ars erotica) της αρχαιότητας έχει

Πρέπει ο κάθε εραστής να μάθει να χαλιναγωγεί τις ορμές του. Τέτοιος εραστής βέβαια, για τον Πλάτωνα, είναι μόνο ο φιλόσοφος.

αντικατασταθεί από τη σεξουαλική επιστήμη (scientia sexualis). Όσο όμως σεξουαλική διαπαιδαγώγηση κι αν δώσουμε στα παιδιά μας, δεν θα καταφέρουμε να τους διδάξουμε τον έρωτα. Η ερωτική τέχνη στήριζεται στη γνώση των ορμηκών και του Πλάτωνα, του Αριστοφάνη και του Αρτεμίδωρου, γνώση ωστόσο που τείνουμε να υποτιμάμε.

Όποιος μελετήσει την αρχαία ερωτική τέχνη θα διαπιστώσει πόσο απέχει από τις σημερινές μας αντιλήψεις περί έρωτος. Ο έρωτας όχι μόνο δεν είναι «δημοκρατικός», όχι μόνο δηλαδή δεν βασίζεται στην ισότητα και την ελευθερία των συντρόφων, αλλά αντίθετα τρέφεται από την ανισότητα των δύο. Είναι άραγε τυχαίο ότι στη

συντριπτική πλειοψηφία των ερωτικών ζευγαριών, ο άνδρας είναι ηλικιακά μεγαλύτερος από τη γυναίκα; Ο Πλάτωνας εισηγήθηκε στον «Φαίδρο» ότι ο έρωτας είναι η έλξη ανάμεσα στον ηλικιακό και κοινωνικά ανώτερο «εραστή» και στον άπειρο «ερώμενο», ο οποίος τις περισσότερες φορές είναι τυφλωμένος από τον έρωτα και υποχείριος του εραστή του. Και αν ο εραστής δεν μπορεί να συγκρατήσει τις ορμές του, αν ορμάει στον ερώμενο όπως ο λύκος στο πρόβατο, τότε η ερωτική σχέση είναι καταστροφική για τον ερώμενο. Συνεπώς δύο πράγματα πρέπει να συμβούν ώστε ο πάθος να μην οδηγήσει στην εξάρτηση και την καταστροφή. Πρέπει ο κάθε εραστής να μάθει να χαλιναγωγεί τις ορμές του. Τέτοιος εραστής βέβαια, για τον Πλάτωνα, είναι μόνο ο φιλόσοφος. Και, ακόμη πιο σημαντικό, πρέπει ο ερώμενος να μάθει να διακρίνει έναν τέτοιο ενάρετο εραστή, αποφεύγοντας τους αρπακτικούς και κακοπονητικούς «λύκους». Αν δεν διδάξουμε στους νέους την καταστροφική φύση του «τύραννου» έρωτα, όπως χαρακτηριστικά τον

αποκαλεί ο Πλάτωνας, πώς θα μπορέσουμε να τους πείσουμε να χαλιναγωγήσουν την ψυχή τους ώστε να συγκρατούν τα πάθη τους και να κάνουν ορθή επιλογή συντρόφου; Κατά δεύτερον, σκοπός του έρωτα είναι η μύηση του ερώμενου από τον εραστή στο ζωτικό όλο του ανθρώπου και της κοινωνίας. Υπό αυτή την έννοια, η ορμή του έρωτα τροφοδοτεί την παιδεία και μορφώνει ερώμενο και εραστή. Μοιάζει σαν έναν χειμάρρο, που οι καταστροφικές του συνέπειες έχουν αποτραπεί με την τοποθέτηση συστήματος φραγμάτων και καναλιών. Έτσι ο χειμάρρος αυτός πλέον ποτίζει την καλλιεργησιμη προσφέροντας όσο νερό χρειάζεται για να μην πλημμυρίζουν οι καλλιέργειες. Σκοπός του έρωτα, γράφει ο Πλάτωνας στο «Συμπόσιο», είναι η αναπαραγωγή, η γέννηση του ωραίου και του αγαθού, όχι η κτηνοτροφία του εραστή ή του ερώμενου. Ο έρωτας είναι μια τυφλή δύναμη που οδηγεί στην υποτέλεια και την υποδούλωση, γι' αυτό και είναι από τη φύση του τυραννικός. Και μόνο όταν χαλιναγωγηθεί, μόνο όταν κάποιος γνωρίζει και αποφεύγει

τις ολέθριες του επιπτώσεις μπορεί να λειτουργήσει θετικά. Ο έρωτας σβήνει στον βαθμό που εραστής και ερώμενος εξισώνονται μέσα από την επώδυνη και απειλητική μυσταγωγία του έρωτα. Αυτό που ακολουθεί, αν υπάρξει συνέχεια, είναι μια χρόνια φιλία, χάριν των παιδιών τις περισσότερες φορές ή ενός κοινού ανώτερου πάθους, που οι περισσότεροι σήμερα συγχέουν με τον έρωτα. Ο έρωτας είναι μια διαδικασία που αφορά τις ψυχές, όχι τα σώματα. Υπήρξε ποτέ εγκλημα πάθους μετά από ερωτική συνένωση μιας βραδιάς, όπου οι εραστής δεν γνωρίζουν καν ο ένας το όνομα του άλλου; Εκεί δεν υπάρχει έρωτας. Ο έρωτας σκλαβώνει τις ψυχές, όχι τα σώματα. Αντί όμως να πούμε την αλήθεια στα παιδιά μας, τα τυφλώνουμε έχοντας ως κοινωνικό οδηγό τη σύγχρονη βιομηχανία του έρωτα, που εκτείνεται από τη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο έως τα εστιατόρια και τα ταξιδιωτικά γραφεία.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστίας είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

«Θα σκοτώσει κι εμένα, όπως εκείνες»

Πολλές γυναίκες θα είχαν σωθεί, αν οι Αρχές είχαν δράσει μετά τις καταγγελίες – Τι φταίει και πώς μπορεί να διορθωθεί

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Μολονότι οι δύο γυναίκες αξιωματικοί που λόγω των εξειδικευμένων σπουδών τους είχαν τεθεί επικεφαλής του πολυδιαφημισμένου στις αρχές του '20 επιτελικού Τμήματος Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας της ΕΛ.ΑΣ. – άγνωστο γιατί – δεν βρίσκονται πλέον στο πόστο τους, η δουλειά που είχαν ξεκινήσει ήταν σημαντική: 1.200 αστυνομικοί εκπαιδεύθηκαν στην αντιμετώπιση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Κι όμως. Η μεγαλύτερη εξειδίκευση, οι οργανώσεις, οι ξενώνες, τα συμβουλευτικά κέντρα, η καμπάνια για την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900, δεν στάθηκαν αρκετά να σώσουν τη 41χρονη γυναίκα που είχε καταγγείλει τον βίαιο εν διαστάσει σύζυγό της στη Ζάκυνθο. Δεν ήταν αρκετά ούτε για να προλάβουν το κακό στο Ρέθυμνο. Ή να γίνουν ασπίδα για τη 17χρονη μαθήτριά στο Περιστέρι.

Τι πάει λάθος; Πού βρίσκεται το μοιραίο κενό στο σύστημα αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας στη χώρα μας; Γιατί δεν μπορούμε να προστατεύσουμε τις γυναίκες ακόμη και όταν καταγγέλλουν την κακοποίησή τους; Η μαύρη λίστα των 17 γυναικοκτονιών του 2021 οδήγησε σε έκρηξη των καταγγελιών στην αστυνομία. «Θα σκοτώσει κι εμένα, όπως σκότωσαν εκείνες», έλεγαν οι γυναίκες, καθώς αντιλαμβάνονταν ότι η βία είναι μοιραίο να κλιμακωθεί. Τυπικά, με το που μια γυναίκα εμφανιστεί στο αστυνομικό τμήμα και δηλώσει θύμα ενδοοικογενειακής βίας, ξεκινάει η διαδικασία της προανάκρισης, γίνεται παραγγελία ιατροδικαστικής εξέτασης, συλλαμβάνεται ο φερόμενος ως δράστης και οδηγείται στον/ην αρμόδιο/α εισαγγελέα στο πλαίσιο του αυτοφώρου. Οι αστυνομικοί οφείλουν επίσης να ενημερώσουν το θύμα για τις υπάρχουσες δομές φιλοξενίας όπως και για την ψυχολογική στήριξη που δικαιούται. Μολονότι φαίνεται ότι τα έξι ειδικά τμήματα Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας που λειτουργούν στη χώρα (πέντε στην Αθήνα και ένα στη Θεσσαλονίκη) επιτελούν σημαντικό έργο στέλνοντας πολλά περιστατικά στο αυτόφωρο, δεν συμβαίνει το ίδιο παντού. «Μπορεί μια γυναίκα να πάει στο τμήμα λέγοντας “κάντε κάτι να σταματήσει”. Μόλις της πουν “εντάξει, αλλά θα πρέπει να καταθέσεις μήνυση και να τον συλλάβουμε”, η γυναίκα μπορεί να φοβηθεί. Και είναι λογικό, γιατί αν δεν έχει πού να πάει, σε λίγες ώρες ο δράστης θα είναι πάλι έξω», λέει στην «Κ» η ψυχολόγος και πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου κατά της Βίας Κική Πετρούλακη.

«Ξέρετε κανέναν να έχει μπει φυλακή για ενδοοικογενειακή βία;» αναρωτιούνται με νόημα οι γνωρίζοντες. Πώς μια γυναίκα να νιώσει ασφαλής;

5.139

περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας έχουν χειριστεί τα αστυνομικά τμήματα της χώρας το πρώτο εξάμηνο του 2022

2.675

ήταν τα περιστατικά το αντίστοιχο διάστημα του 2021

15900

η τηλεφωνική γραμμή SOS για κακοποιημένες γυναίκες της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων

17

γυναικοκτονίες καταγράφηκαν εντός του 2021

137

γυναίκες δολοφονούνται κάθε μέρα σε όλο τον κόσμο από πρώην ή νυν συζύγους ή συντρόφους ή από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους

τρούλακη. «Σε άλλες περιπτώσεις, της λένε ότι υπάρχει πιθανότητα να της κάνει ο θύτης αντιμνήυση που σημαίνει ότι θα πρέπει να κρατηθεί και η ίδια στο πλαίσιο του αυτοφώρου. “Έχεις κάπου να αφήσεις το παιδί;”. Οπότε πολλές γυναίκες κάνουν πίσω». Αυτεπάγγελτα διωκόμενο αδίκημα βέβαια σημαίνει ότι η αστυνομία μπορεί να προχωρήσει και χωρίς την άσκηση μήνυσης.

Ακόμη όμως και στην περίπτωση που όλα γίνουν όπως πρέπει, τίποτα δεν εγγυάται την ασφάλεια του θύματος σε δεύτερο χρόνο. Αν ο δράστης συλληφθεί και έπειτα αφεθεί ελεύθερος πώς προστατεύεται η γυναίκα; Το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα (νόμος 3500/2006) δίνει τη δυνατότητα στον/ην εισαγγελέα να επιβάλει στον δράστη περιοριστικούς όρους (όπως την απομάκρυνσή του από την οικογενειακή κατοικία, τη μετοίκισή του, την απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή εργασίας του θύματος κ.λπ.). Στη Ζάκυνθο μετά τον ξυλοδαρμό της συζύγου του, ο θύτης είχε αφεθεί ελεύθερος με τον περιοριστικό όρο να μην πλησιάζει τη σύζυγό του και τη συζυγική εστία στα 100 μέτρα. Εκείνη ωστόσο κάποια στιγμή τον δέχθηκε στο σπίτι. «Η γυ-

ναίκα που αποφασίζει να χωρίσει ειδικά στην επαρχία φέρει ένα στίγμα το οποίο εσωτερικεύει», σχολιάζει η εγκληματολόγος του ΚΕΘΙ Ελενα Συρμαλή. «Σε άλλες βαραίνει περισσότερο ο φόβος ή η σκέψη ότι δεν θα επιβιώσει οικονομικά για τα παιδιά της. Είναι σημαντικό να βρούμε τρόπο να μιλήσουμε στο θύμα». Τα ερωτήματα είναι πολλά. Είχε ενημερωθεί η γυναίκα για τη δυνατότητα παροχής ψυχολογικής στήριξης ώστε να γνωρίζει ότι, παρά όσα υπόσχεται ο δράστης, εξακολουθεί να κινδυνεύει; Ακόμη και αν μια γυναίκα δεν επιθυμεί να τιμωρηθεί ο δράστης, παύει να είναι ευάλωτη; Η ενδοοικογενειακή βία είναι ιδιωτικό ζήτημα; Σε άλλες χώρες η παραβίαση των περιοριστικών όρων σε τέτοιες υποθέσεις τιμωρείται με φυλάκιση, στην Ελλάδα οι δράστες πέφτουν συστηματικά στα μαλακά. «Ξέρετε κανέναν να έχει μπει φυλακή για ενδοοικογενειακή βία;» αναρωτιούνται με νόημα οι γνωρίζοντες. Πώς μια γυναίκα να νιώσει ασφαλής;

«Στην περίπτωση που ο δράστης σπάσει την πόρτα και μπει στο σπίτι σου, ακόμη και αν του έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι, το μόνο που μπορεί να κάνει μια γυναίκα είναι μια ακόμη

μήνυση. Και το δικαστήριο ξέρετε πότε θα γίνει...» λέει η κ. Πετρούλακη. «Στην Ισλανδία, στις περιπτώσεις που κρίνονται επικίνδυνες, υπάρχει παρακολούθηση των γυναικών από την αστυνομία και με τηλεφωνικές επικοινωνίες και με επιτόπιες επισκέψεις». Με συντονιστή το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας, βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ισλανδίας σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας στο πλαίσιο του Active Citizens Fund, με φορείς εταιρείας του Αρχηγείου της Αστυνομίας της Ισλανδίας και το Χαμόγελο του Παιδιού και με τη συμμετοχή μεταξύ άλλων του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ., του υπουργείου Δικαιοσύνης, της Γ.Γ. Ισότητας Φύλων, του ΚΕΘΙ. «Στην Ισλανδία με το που παίρνει μια γυναίκα στο 112 – αυτός είναι εκεί ο αριθμός – εμφανίζεται στο σπίτι της ομάδα από την αστυνομία και την υπηρεσία προστασίας παιδιών, η οποία δεν φεύγει εάν δεν ολοκληρώσει τη συλλογή στοιχείων. Στη συνέχεια διατάσσονται την άμεση απομάκρυνση του δράστη. Δεν είναι το θύμα που αναζητά ξενώνες». Υστερα από επίσκεψη εκπροσώπων των φορέων στην Ισλανδία σε λίγες μέρες, σχεδιάζεται η μεταφορά της τεχνογνωσίας στην Ελλάδα

με πιλοτικό πρόγραμμα που θα υλοποιηθεί αρχικά στον Δήμο Αγίου Δημητρίου.

Σημαντικό ρόλο αναμένεται να παίξει και το «Εργαλείο εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής/έμφυλης βίας» που έχει αναπτύξει το υπουργείο Εργασίας και θα βοηθάει τους επαγγελματίες των υπηρεσιών πρώτης υποδοχής να εντοπίζουν παράγοντες κινδύνου για την επανεμφάνιση κακοποιητικών συμπεριφορών. Το εργαλείο χρησιμοποιείται ήδη πιλοτικά στους Δήμους Περιστερίου, Καβάλας και Ηρακλείου Κρήτης. Θυμίζεται επίσης ότι έχει προαναγγελθεί η δημιουργία εφαρμογής τύπου «panic button» στο κινητό, με την οποία μια γυναίκα σε κίνδυνο θα μπορεί να ζητήσει βοήθεια και μέσω της οποίας οι Αρχές θα εντοπίζουν το στίγμα της ώστε να παρεμβαίνουν άμεσα. Το πρόγραμμα υλοποιείται με συνεργασία των υπουργείων Εργασίας, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Προστασίας του Πολίτη. Στη Γαλλία, στην Ισπανία και στις ΗΠΑ, στη μάχη κατά της ενδοοικογενειακής βίας έχουν τεθεί και ειδικά βραχιολάκια με σύστημα εντοπισμού GPS, που ειδοποιούν τις Αρχές όταν ο θύτης πλησιάζει σε επικίνδυνο βαθμό το θύμα.

ΑΠΟΨΗ

Η αμείλικτη πραγματικότητα των αριθμών...

Της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ Ε. ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ***

Κάποιοι ισχυρίζονται ότι αν λες «γυναικοκτονία» την ανθρωποκτονία, αυτό σημαίνει ότι «δεν θεωρείται ανθρώπινος τις γυναίκες και ότι επιστρέφεις στην εποχή του “έχω δύο παιδιά και ένα κορίτσι”».

Η «γυναικοκτονία» (femicide στα αγγλικά) είναι όρος διεθνής που έχει υιοθετηθεί από τον ΟΗΕ, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Να επιστημονούμε αρχικά ότι δεν ορίζεται ως «γυναικοκτονία» κάθε φόνος, κάθε δολοφονία γυναικας. Ο όρος «γυναικοκτονία» δηλώνει τη δολοφονία γυναίκας επειδή είναι γυναίκα, είναι σύντροφος, μπορεί σύζυγος, είναι μητέρα ή κόρη. Δεν θα έχουμε «γυναικοκτονία» αν κάποιος εισβάλει π.χ. στην τράπεζα, στο πολυκατάστημα και προβεί σε ένοπλη ληστεία με θύματα γυναί-

Η νομική αναβάθμιση του εγκλήματος της «γυναικοκτονίας» με νομοθετική ρύθμιση ως επιβαρυντικής περίπτωσης ανθρωποκτονίας από πρόθεση ή ως ιδιώνυμου εγκλήματος θα επιτελέσει και κοινωνικό ρόλο.

κες. Ούτε αν κάποιος σκοτώσει γυναίκα για διαφορές επί ακίνητης περιουσίας.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τη «γυναικοκτονία» διαπράττει ο σύντροφος ή πρώην σύντροφος που συνήθως είχε και κακοποιητική

συμπεριφορά, απειλούσε, κακοποιούσε ή/και εκφόβιζε τη γυναίκα, η οποία πολύ συχνά βρίσκεται σε θέση φυσικής ή/και οικονομικής αδυναμίας σε σχέση με αυτόν.

Οι «γυναικοκτονίες», όπως χαρακτηρίζονται οι φόνοι γυναικών λόγω του ότι είναι γυναίκες, δεν πρέπει να κρύβονται πίσω από τον μεταμφιεστικό μανδύα των «εγκλημάτων πάθους» ή των «εγκλημάτων τιμής». Είναι υποσύνολο ή υποπερίπτωση, θα λέγαμε, των ανθρωποκτονιών, όπως υποσύνολο αποτελούν τα ρατσιστικά ή τα ομοφοβικά εγκλήματα, τα εγκλήματα της ενδοοικογενειακής βίας.

Να προσθέσω εδώ ότι το «εγκλημα τιμής» μπορεί να μην χρησιμοποιείται, αλλά κατά κόρον ακόμη η διαβάζουμε το «οικογενειακή τραγωδία» για τις περιπτώσεις που ο πάτερ φαμίλιας δολοφονεί

σύζυγο και παιδιά. «Οικογενειακή τραγωδία» είναι να χάσεις τη γυναίκα σου ή το παιδί σου από δυστύχημα, από αρρώστια, όχι επειδή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας αποφάσισε να την «ξεκληρίσει», ακόμη κι αν αυτός εν συνεχεία αυτοκτόνησε.

Η «γυναικοκτονία» δεν είναι μόνο έγκλημα κατά της ζωής, είναι έγκλημα κατά του γυναικείου φύλου και αποτελεί το αποκορύφωμα μιας έμφυλης βίας. Οι γυναίκες που δολοφονούνται από έναν άνδρα του οικογενειακού ή οικείου περιβάλλοντος δολοφονούνται αποκλειστικά λόγω του φύλου τους, των ρητών ή των άρητων σχεδίων των φύλων μέσα στην πατριαρχία, των παρωχημένων αντιλήψεων. Αν δεν το ονοματίσουμε αυτό, δεν θα γίνει αντιληπτό το πώς μια ιδιοκτησιακή αντίληψη για τη γυναικεία ζωή οδηγεί στην αφαίρεσή της.

Αποτελεί συνεπώς ολοκληρωμένη αποκορύφωση ενός φάσματος συνεχούς βίας, που ξεκινάει από το σεξιστικό μπουλινγκ, τη σεξουαλική παρενόχληση, τον βιασμό, την ενδοοικογενειακή βία κτλ. Για να αυξηθεί η επίγνωση του προβλήματος, για να γίνει ένα πρώτο βήμα σε επίπεδο ευαισθητοποίησης, είναι αναγκαίο να ενταχθεί ως ποινική κατηγορία τέτοια που να μη χάνει την πραγματική διάστασή της, ούτε να στερείται του βάθους και του νομικού χαρακτηρισμού της ως «έμφυλου εγκλήματος».

Στην Ελλάδα, βάσει του άρθρου 299 Π.Κ. η ανθρωποκτονία από πρόθεση τιμωρείται. Η «γυναικοκτονία», δηλαδή η με δόλο αφαίρεση της ζωής γυναικών επειδή είναι γυναίκες, δεν αναγνωρίζεται από τον νομοθέτη και δεν τιμωρείται βαρύτερα. Στην Ευρώπη, η Ισπανία και η Ιταλία επιδεικνύουν με-

γαλύτερη ευαισθησία στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, τα αδικήματα αντιμετωπίζονται ως «gender neutral» (δεν λαμβάνεται υπόψη το φύλο του θύματος). Χώρες όπως η Γαλλία και το Βέλγιο έχουν θεσπίσει επιβαρυντική περίπτωση τιμωρώντας αυστηρότερα περιπτώσεις γυναικοκτονιών.

Η νομική αναβάθμιση του εγκλήματος της «γυναικοκτονίας» με νομοθετική ρύθμιση ως επιβαρυντικής περίπτωσης ανθρωποκτονίας από πρόθεση ή ως ιδιώνυμου εγκλήματος θα επιτελέσει και έναν κοινωνικό ρόλο. Η βαρύτερη τιμωρία είναι σημαντική, γίνεται επιτακτική από την κοινωνική ανάγκη και το αίτημα να «παταχθεί» το φαινόμενο της βίας εναντίον των γυναικών, το οποίο έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις.

* Η κ. Μαργαρίτα Ε. Δακορώνια είναι δικηγόρος.

Το χρονικό της εκκαθάρισης της ΕΥΠ

«Όλα στο φως», η στρατηγική του Μαξίμου μετά τον αιφνιδιασμό από την αποκάλυψη της παρακολούθησης Ανδρουλάκη

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Μερικές ώρες: τόσο χρειάστηκε η επιτροπή της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), που συγκροτήθηκε για να διερευνήσει τη δημόσια καταγγελία του προέδρου του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, Νίκου Ανδρουλάκη, για απόπειρα παγίδευσης του κινητού τηλεφώνου του, για να εντοπίσει την άρση απορρήτου από την ΕΥΠ. Η επιτροπή συγκροτήθηκε την περασμένη Τετάρτη, την Πέμπτη τα μέλη της επισκέφθηκαν τον πάροχο κινητής τηλεφωνίας του κ. Ανδρουλάκη και την Πέμπτη το απόγευμα ενημερώθηκε ο πρωθυπουργός ότι η ΕΥΠ είχε παρακολουθήσει το τηλέφωνο του κ. Ανδρουλάκη. Από εκείνη τη στιγμή το Μαξίμου επιδίδεται σε αγώνα περιορισμού της ζημιάς που προκαλεί αυτό που η αντιπολίτευση κάνει σημαία ως «σκάνδαλο υποκλοπών». Η γραμμή της κυβέρνησης είναι «όλα στο φως». Έτσι, το Μαξίμου δήλωσε ότι θα ανταποκριθεί θετικά σε αίτημα για σύγκληση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας αλλά και στο αίτημα για εξεταστική επιτροπή.

Με βάση την αλληλουχία γεγονότων ήταν βέβαιο ότι η παρέμβαση της ΑΔΑΕ θα αποκάλυπτε τον μηχανισμό «νόμιμης συνακρόασης». Εν μέρει η οργή με την οποία, σύμφωνα με συνεργάτες του, αντέδρασε ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης όταν πληροφορήθηκε την παρακολούθηση, μπορεί να αποδοθεί και σε αυτό. Το Μέγαρο Μαξίμου βρέθηκε εκτεθειμένο και σε αιφνιδιασμό. Για ένα θέμα που ο χειρισμός του, διαβεβαιώνουν συνομιλητές του πρωθυπουργού, θα ήταν εντελώς διαφορετικός εάν είχε γίνει καλύτερη διαχείριση και είχε υπάρξει ενημέρωση του κυβερνητικού επιτελείου. Ενημέρωση στην αφετηρία, όταν η ΕΥΠ δέχθηκε, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, αίτημα ξένων υπηρεσιών για παρακολούθηση του κ. Ανδρουλάκη. Οι ίδιες πηγές κατηγορηματικά βεβαιώνουν ότι ποτέ δεν θα είχε δοθεί κυβερνητική συγκατάθεση για παρακολούθηση πολιτικού προσώπου.

Το δεύτερο επίπεδο αιφνιδιασμού του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος ήρθε, λένε, από τη συνειδητοποίηση ότι υπάρχει μια τόσο σημαντική παράμετρος σε ένα θέμα που έχει αναδειχθεί σε κυρίαρχο της πολιτικής συζήτησης τις προηγούμενες εβδομάδες, χωρίς οι έχοντες γνώση να θεωρήσουν ότι όφειλαν να ενημερώσουν. Και πάλι η κυβέρνηση θα βρισκόταν εκτεθειμένη, αλλά θα είχε περιθώριο καλύτερου χειρισμού και ανάληψης της πρωτοβουλίας των κινήσεων αντί να δίνεται βήμα για κριτική ότι εάν δεν υπήρχε η ΑΔΑΕ, το θέμα θα έμενε θαμμένο.

Οι παραπτώσεις του επικεφαλής της ΕΥΠ, Παναγιώτη Κοντολέοντος, και του γραμματέα του πρωθυπουργού, Γρηγόρη Δημητριάδη, ήταν οι επιβεβλημένες κινήσεις σε μια διαδικασία ελεγχόμενης διαχείρισης της κρίσης. Γιατί, όπως ομολογείται, η κυβέρνηση καλείται να διαχειριστεί τη

Σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, η παραιτήση του μέχρι πρότινος γενικού γραμματέα του πρωθυπουργού Γρηγόρη Δημητριάδη ήταν αναπόφευκτη, καθώς «μέσα σε ένα κλίμα τοξικότητας, τα πράγματα θα ήταν εξαιρετικά δυσλειτουργικά και για την κυβέρνηση και για τον ίδιο».

Ήταν βέβαιο ότι η πρωτοβουλία της ΑΔΑΕ θα αποκάλυπτε τον μηχανισμό νόμιμης συνακρόασης του προέδρου του ΠΑΣΟΚ.

χειρότερη πολιτική κρίση της θητείας της. Η αντιπολίτευση μπορεί να πείσει με ένα θέμα που κρατάει ζωντανό το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Και οι γραμμές της αντιπολιτευτικής επίθεσης έχουν ήδη χαρακτηρίσει: είτε η κυβέρνηση γνώριζε, οπότε είναι έκθετη για σοβαρή παραβίαση δικαιωμάτων, είτε το αγνοούσε, οπότε ανεξέλεγκτα κέντρα δρουν παρακολουθώντας, χωρίς να δίνουν λογαριασμό. Η παράλληλη συνέπεια είναι ότι η συζήτηση για προσφυγή στις κάλπες που με προσωπική επιμονή ο πρωθυπουργός έβαλε στο περιθώριο, επανέκαμψε δυναμικά ακόμα και ως αναγκαία διέξοδος από ένα ιδιαίτερα τοξικό περιβάλλον.

Από την Πέμπτη

Η παραιτήση Κοντολέοντος κρίθηκε αναγκαία από το Μαξίμου και είχε αποφασιστεί από το βράδυ της Πέμπτης, χωρίς όμως να τίθεται και θέμα Δημητριάδη. Επίσης, στον διοικητή της ΕΥΠ

αποδίδεται ολοκληρωτικά η ευθύνη για τις επιλογές που έγιναν στην υπόθεση Ανδρουλάκη. Πολύ περισσότερο που μόλις μία εβδομάδα πριν, στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας ο επικεφαλής της ΕΥΠ εμφανίστηκε δηλώνοντας πλήρη άγνοια για τις καταγγελίες Ανδρουλάκη, με την αντιπολίτευση, πλέον, να του αποδίδει εσκεμμένη παραπληροφόρηση και απόπειρα συγκάλυψης. Στις εξηγήσεις που κλήθηκε να δώσει το βράδυ της Πέμπτης, εμφανίζεται να είπε ότι το αίτημα για την παρακολούθηση Ανδρουλάκη έγινε από τις ξένες υπηρεσίες σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τις σχετικές διαδικασίες και ότι τα κριτήρια που τίθενται για την ικανοποίηση ανάλογων αιτημάτων από την ΕΥΠ πληρούνταν όλα. Ωστόσο, δεν κατάφερε πειστικά να απαντήσει γιατί σε ένα τόσο σημαντικό ζήτημα που αφορά σε παρακολούθηση πολιτικού προσώπου, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι ο κ. Ανδρουλάκης δεν είχε γίνει ακόμα πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, θεώρησε ότι μπορούσε να αποφασίσει μόνος του χωρίς να ενημερώσει αρμοδίως για το αίτημα.

Με την υπεραντίδραση της αντιπολίτευσης να προεξοφλείται, ήταν δεδομένο ότι δεν θα αρκούσε η παραιτήση Κοντολέοντος. Ο πρωθυπουργός κάλεσε στο γραφείο του τον Γρηγόρη Δημητριάδη, του είπε ότι δεν υπήρχε σαφής εικόνα για το βάθος της υπόθεσης και του ζήτησε να παραιτηθεί. Ίσως η πιο αναμενόμενη κίνηση από πλευράς Μαξίμου. Ο Δημητριάδης εδώ και καιρό επίμονα μπαίνει στο κάδρο των παρακολουθήσεων από δημοσιογραφικές έρευνες και, φυσικά, από την αντιπολίτευση, που επιδιώκει να συνδέσει όσο περισσότερο μπορεί το άμεσο περιβάλλον του πρωθυπουργού με τις παρακολουθήσεις. Προεξοφλήθηκε ότι η γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας της ΑΔΑΕ θα προκαλούσε έναν νέο, ακόμα πιο έντονο κύκλο επιθέσεων κατά του Δημητριάδη, αυτό που πηγές του Μαξίμου ονόμασαν «κύκλο τοξικότητας».

Πέραν της στόχευσης από την αντιπολίτευση, ένα μέρος της ευθύνης για τα λάθη στη συγκεκριμένη υπόθεση επιμερίζεται στον κ. Δημητριάδη. Διότι, όπως λένε από το επιτελείο του Μαξίμου, εκ της θέσεώς του θα έπρεπε να γνωρίζει, είχε την ευθύνη να ενημερώνεται προκειμένου να ενημερώνει τον πρωθυπουργό.

Πάντως, πληροφορίες αναφέρουν ότι όλη την εβδομάδα ο κ. Δημητριάδης είχε περιορίσει την κινητικότητα του στο Μαξίμου και είχε ακυρώσει όλα τα ραντεβού του με υπουργούς και κυβερνητικά στελέχη. Από ορισμένους αυτό ερμηνεύεται ως

σαφής ένδειξη ότι ο τώως γραμματέας του πρωθυπουργού είχε τεθεί σε αναμονή, καθώς και χωρίς τις τελευταίες εξελίξεις οι επιθέσεις που δεχόταν ήταν διαρκείς και έδειχναν ότι θα έχουν συνέχεια. Οπότε είχε ήδη αρχίσει να καλλιεργείται η ιδέα της αντικατάστασής του, η οποία τελικά κατέστη μονόδρομος.

Η ενημέρωση
Από την κυβέρνηση, αμέσως μετά τη γνωστοποίηση των παραπτώσεων Δημητριάδη - Κοντολέοντος έδωσαν τις πληροφορίες για τα ευρήματα της ΑΔΑΕ, επιβεβαιώνοντας την επιχείρηση που οργάνωσε η ΕΥΠ. Ταυτόχρονα, έσπευσαν να δηλώσουν ότι βρίσκονται στη διάθεση του κ. Ανδρουλάκη για οτιδήποτε επιπλέον χρειαστεί, πέρα από την ιδιαίτερη ενημέρωση που ανέλαβε η ΕΥΠ, υπό τη νέα διοίκηση, να κάνει στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ.

Αν και αρχικά η γνωστοποίηση των παραπτώσεων αποδόθηκε σε επιλογή του χρόνου δρομολόγησής τους από την κυβέρνηση τώρα, ώστε το θέμα να ξεκαθαριστεί μέσα στην αυγουσιώτικη ραστώνη, τα όσα ακολούθησαν δεν δείχνουν να επιβεβαιώνουν αυτή την εκδοχή. Ίσα ίσα, η δρομολόγηση των κοινοβουλευτικών διαδικασιών επιταχύνει τις εξελίξεις.

Εντονη συζήτηση για το θέμα υπήρξε και στο εσωτερικό της κυβέρνησης, με την Κοινοβουλευτική Ομάδα να είναι σε αναβρασμό. Οπως έλεγαν πολλά στελέχη στην «Κ», το θέμα των παρακολουθήσεων δεν συνάδει με την ιστορία της παράταξης και ορθώς ο κ. Μητσοτάκης έκανε αποδεκτή την παραιτήση του κ. Κοντολέοντος με συνοπτικές διαδικασίες. Παρενέργειες βλέπουν εμπειρα στελέχη και στη διάταξη του πολιτικού σκηνικού. Το ενδεχόμενο μετεκλογικής σύγκλησης της Νέας Δημοκρατίας με το ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να θεωρείται ενταφιασμένο καθώς,

οπως έλεγαν, οι παρακολουθήσεις εξωθούν ήδη τον κ. Ανδρουλάκη σε μετωπική σύγκρουση με την κυβέρνηση. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως όταν οδηγηθούμε σε εκλογές –είτε του χρόνου, είτε κατ'εξάίρεση νωρίτερα ανάλογα τις εξελίξεις– τότε η αυτοδυναμία προβάλλει ως μονόδρομος χωρίς εναλλακτικές για τη Νέα Δημοκρατία.

Τέλος, ένα ακόμη σενάριο που συζητείται είναι πως οι τελευταίες εξελίξεις μπορεί να επιταχύνουν την πιθανότητα κάποιου ανασχηματισμού, τόσο για λόγους ουσίας, όσο και αλλαγής ατζέντας.

Το ενδεχόμενο μετεκλογικής σύγκλησης της Νέας Δημοκρατίας με το ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να θεωρείται ενταφιασμένο καθώς,

Παρεμβατικός και παράτολμος

Σαν κεραυνός εν αιθρία έπεσε την Παρασκευή το πρωί η παραιτήση του τώως πλέον γενικού γραμματέα του πρωθυπουργού, Γρηγόρη Δημητριάδη. Οι παραιτούμενοι την κυβέρνηση Μητσοτάκη γνωρίζουν πολύ καλά τον κεντρικό ρόλο που είχε ο Δημητριάδης στην καθημερινή διαχείριση του κυβερνητικού έργου και πόσο παρεμβατικός ήταν ο ρόλος του σε όλα τα πεδία της κυβερνητικής δράσης – με προεξάρχοντα τον τομέα της ασφάλειας, τη διεύθυνση του οποίου ο παραιτηθείς γραμματέας είχε αναλάβει με ιδιαίτερο προσωπικό ζήλο. Στελέχη πλησίον του πρωθυπουργού χαρακτηρίζουν τον κ. Δημητριάδη «πολυεργαλείο», καθώς σε αντίθεση με άλλα στελέχη τεχνοκρατικού προφίλ που είναι κοντά στον πρωθυπουργό, ο τώως γ.γ. και ανιψιός του πρωθυπουργού διαθέτει έντονο «πολιτικό ζώο», αφού και ο ίδιος είναι γόνος πολιτικής οικογένειας. Αυτό, λένε οι ίδιες πηγές, του έδωσε τη δυνατότητα να παίρνει πολύ γρήγορα αποφάσεις, που όμως αρκετές φορές αποδεικνύονταν παράτολμες. Χάρη σε αυτά τα χαρακτηριστικά του, και στη σχέση εμπιστοσύνης που είχε λόγω δεσμού αίματος με τον πρωθυπουργό, ο Δημητριάδης είχε φτάσει να είναι ο πιο στενός συνομιλητής του. Και τα 3,5 χρόνια που έμενε στη θέση του στο Μαξίμου αποτέλεσε σημείο αναφοράς για πολλούς υπουργούς, αλλά και για πολλά μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας. Δεν απέφυγε ωστόσο τις συγκρούσεις, ορισμένες εκ των οποίων εξελίχθηκαν σε βεντέτες που αποτιμήθηκαν και σε αλλαγές στη σύνθεση του κυβερνητικού σχήματος. Για όλους τους παραπάνω λόγους η παραιτήσή του από τη θέση του γενικού γραμματέα ερμηνεύεται ως απόδειξη ότι για τον κ. Μητσοτάκη «δεν υπάρχουν εξαρτήσεις από πρόσωπα ισχύει», σύμφωνα με την εκτίμηση κυβερνητικού στελέχους, «100% το ουδείς αναντικατάστατος». Οπως ανέφεραν άλλες πηγές, η παραιτήση του κ. Δημητριάδη ήταν αναπόφευκτη, καθώς «μέσα σε ένα κλίμα τοξικότητας, τα πράγματα θα ήταν εξαιρετικά δυσλειτουργικά και για την κυβέρνηση και για τον ίδιο τον κ. Δημητριάδη».

ΣΤ. Π.

Το κυβερνητικό στρατόπεδο μετράει «μετασεισμούς»

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Αλυσιδωτές πολιτικές αντιδράσεις σε πολλά επίπεδα προκαλούν οι παραιτήσεις των κ. Γρηγόρη Δημητριάδη και Παναγιώτη Κοντολέοντος. Το Μαξίμου, με διαρροές μέσω κυβερνητικών πηγών την Παρασκευή το μεσημέρι, κατέστησε σαφές πως το τοξικό κλίμα που πήγε να δημιουργηθεί με επίκεντρο τις παρακολουθήσεις τηλεφώνων και η στοχοποίηση του γενικού γραμματέα της κυβέρνησης, Γρηγόρη Δημητριάδη, ήταν τα στοιχεία εκείνα που έκαναν δεκτό από πλευράς του πρωθυπουργού την παραιτήση.

Εμπειρα στελέχη προέβλεπαν τοξική αντιπαράθεση το φθινόπωρο και δεν απέκλειαν αναθέρμανση των σεναρίων για πρόωρες εκλογές.

Η απάντηση του Μαξίμου στις επικρίσεις της αντιπολίτευσης είναι πως από τη στιγμή που υπήρχαν «λανθασμένες ενέργειες στη διαδικασία των νόμιμων επισυνδέσεων» η παραιτήση του κ. Κο-

ντολέοντος, διοικητή της ΕΥΠ, ήταν μονόδρομος, καθώς δεν είχε ενημερωθεί το Μέγαρο Μαξίμου, όπως όφειλε. Αυτή αναμένεται να είναι η γραμμή άμυνας της κυβέρνησης για το θέμα από τούδε και στο εξής, καθώς το ζήτημα είναι βεβαίως πως θα έρθει στην Ολομέλεια μόλις ανοίξει η Βουλή. Κυβερνητικές πηγές πάντως επισμαίνουν πως δεν αλλάζει κάτι στον ευρύτερο πολιτικό προγραμματισμό της κυβέρνησης και, μετά τις παραπτώσεις, το κυβερνητικό έργο συνεχίζεται κανονικά.

Στο παρασκήνιο πάντως στις συζητήσεις που πυροδότησαν οι παραιτήσεις κυριαρχούσε η ανη-

συχία για τους πολιτικούς μετασεισμούς της υπόθεσης. Αρκετοί είναι αυτοί που προβλέπουν πως η τοξικότητα που θα αναπτυχθεί το επόμενο διάστημα θα είναι τέτοια, ώστε η πρόωρη προσφυγή σε εκλογές μπορεί να επανέλθει στο τραπέζι. Για παράδειγμα, αρκετοί σημειώνουν πως το αίτημα της αντιπολίτευσης για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής που ο πρωθυπουργός είχε περιγράψει ως αφόρητο για τη χώρα. Η επίκληση αυτού του λόγου θα μπορούσε να οδηγήσει σε πρόωρες κάλπες.

Εντονη συζήτηση για το θέμα υπήρξε και στο εσωτερικό της κυβέρνησης, με την Κοινοβουλευτική Ομάδα να είναι σε αναβρασμό. Οπως έλεγαν πολλά στελέχη στην «Κ», το θέμα των παρακολουθήσεων δεν συνάδει με την ιστορία της παράταξης και ορθώς ο κ. Μητσοτάκης έκανε αποδεκτή την παραιτήση του κ. Κοντολέοντος με συνοπτικές διαδικασίες. Παρενέργειες βλέπουν εμπειρα στελέχη και στη διάταξη του πολιτικού σκηνικού. Το ενδεχόμενο μετεκλογικής σύγκλησης της Νέας Δημοκρατίας με το ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να θεωρείται ενταφιασμένο καθώς,

οπως έλεγαν, οι παρακολουθήσεις εξωθούν ήδη τον κ. Ανδρουλάκη σε μετωπική σύγκρουση με την κυβέρνηση. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως όταν οδηγηθούμε σε εκλογές –είτε του χρόνου, είτε κατ'εξάίρεση νωρίτερα ανάλογα τις εξελίξεις– τότε η αυτοδυναμία προβάλλει ως μονόδρομος χωρίς εναλλακτικές για τη Νέα Δημοκρατία.

Ψυχροπολεμικό θρίλερ πέντε ετών

Από τη σύλληψη του «Mr Bitcoin» στη Χαλκιδική το 2017 μέχρι την πρόσφατη έκδοσή του στις ΗΠΑ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Προτού ξεκινήσει την κατάθεσή του ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών Θεσσαλονίκης έτεινε προς την εικόνα του Χριστού πίσω από την έδρα. «Είμαι Χριστιανός Ορθόδοξος και θα μιλήσω μπροστά σε μια θρησκευτική εικόνα», είπε ο Αλεξάντερ Βίνικ. Με αυτά τα λόγια ξεκίνησε στις 29 Σεπτεμβρίου 2017 η πρώτη πράξη ενός ψυχροπολεμικού θρίλερ, το οποίο ολοκληρώθηκε πέντε χρόνια αργότερα με την έκδοσή του στις ΗΠΑ. Ο Ρώσος πολίτης που δήλωνε τεχνικός Διαδικτύου έγινε μίλον της Εριδος μεταξύ τριών χωρών και κεντρικό πρόσωπο σε μια πρωτοφανή για τα ελληνικά δικαστικά χρονικά υπόθεση.

Την περασμένη Πέμπτη ο Βίνικ μετέβη από τη Γαλλία στην Αθήνα, επιβιβάστηκε υπό άκρα μυστικότητα σε ιδιωτικό αεροσκάφος και μεταφέρθηκε στις ΗΠΑ. Αφού προσγειώθηκε στη Βοστώνη, του επιτέτραψε να τηλεφωνήσει στη μητέρα του στη Ρωσία και έπειτα μεταφέρθηκε στο Σαν Φρανσίσκο, όπου είχε εκδοθεί ένταλμα εναντίον του. Η συνήγορός του, Ζωή Κωνσταντοπούλου, σε ανακοίνωσή της έκανε λόγο για «απαγωγή και βίαιη εξαφάνιση από ελληνικό έδαφος», επισημαίνοντας ότι δεν της επιτέτραψε να επικοινωνήσει μαζί του και ότι εκκρεμούσε αίτημα ασύλου του Βίνικ.

Το νήμα της ιστορίας ξεκινάει στις 25 Ιουλίου 2017 στη Χαλκιδική, όπου ο Βίνικ παραθέριζε μαζί με τη γυναίκα του και τους δύο γιους τους. Ήταν η τέταρτη φορά που επισκέπτονταν για διακοπές την Ελλάδα. Είκοσι άτομα, κάποιοι φορώντας μπλουζάκια και βερμούδες, όπως είχε περιγράψει ο σύζυγός του, εμφανίστηκαν στην παραλία και πέρασαν χειροπέδες στον τότε 38 ετών Ρώσο. Eis βάρος του είχε εκδοθεί στις ΗΠΑ, από τις 17.1.2017, διεθνές ένταλμα σύλληψης για αδικήματα στον κυβερνοχώρο.

Σύμφωνα με το αμερικανικό καταγορητήριο, ο Βίνικ φέρεται να ήταν διαχειριστής της πλατφόρμας BTC-e, ενός από τα πιο διαδεδομένα ανταλλακτάρια ψη-

Ο Βίνικ αποχωρεί από τον Αρειο Πάγο τον Σεπτέμβριο του 2018. «Φοβάμαι ότι δεν πρόκειται να γυρίσω ποτέ από τις ΗΠΑ εάν εκδοθώ», είχε πει σε παλαιότερες δηλώσεις του στην «Κ». «Θέλουν να μου επιβάλουν ποινή 55 ετών. Ουσιαστικά πρόκειται για ισόβια στέρηση της ελευθερίας μου.

Ο Αλεξάντερ Βίνικ αποκαλεί τη δίωξή του «πολιτική» και ότι σκοπός είναι να χρησιμοποιηθεί «ως πολεμοφόδιο στον πόλεμο πληροφοριών μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας».

φιακών νομισμάτων. Ωστόσο την πλατφόρμα φέρονται να χρησιμοποιούσαν και κυβερνοεκβιαστές, διεφθαρμένοι ομοσπονδιακοί πράκτορες, χάκερ που υπέκλεπταν προσωπικά δεδομένα. Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν ότι η πλατφόρμα δεν έθετε σε εφαρμογή μηχανισμούς κατά του ξεπλύματος εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα κατά παράβαση ομοσπονδιακού νόμου των ΗΠΑ και ότι μέσα σε

έξι χρόνια λειτουργίας της είχε νομιμοποιήσει 4 δισ. δολάρια.

Τα ελληνικά ΜΜΕ του έδωσαν το προσωνύμιο «Mr Bitcoin» και ο Βίνικ, από την πρώτη στιγμή και σε κάθε δικαστική διαδικασία έκτοτε, υποστηρίζει ότι είναι αθώος και αρνείται ότι υπήρξε διαχειριστής της BTC-e. Γεννήθηκε στην πόλη Κουργκάν στα Ουράλια Όρη, ο πατέρας του ήταν ξυλουργός και η μητέρα του μαγειρίσσα. Οπως είχε δηλώσει ο ίδιος, από μικρός έδειξε ενδιαφέρον για την τεχνολογία. Διέλυε και συναρμολογούσε ραδιόφωνα, δικάζετο μόνος του γλώσσα προγραμματισμού και σε μικρή ηλικία πειραματιζόταν αρχικά με έναν οικιακό υπολογιστή ZX Spectrum.

Ο φόβος του

Τον Νοέμβριο του 2017, σε μία από τις συνεδριάσεις του Αρείου Πάγου που είχε κληθεί να αποφασίσει για την έκδοσή του στις ΗΠΑ, η «Κ» είχε καταφέρει να μι-

λήσει μαζί του. Εξήγησε ότι λειτουργούσε ως εμπειρογνώμονας σε θέματα κρυπτονομισμάτων για διάφορες εταιρείες. «Φοβάμαι ότι δεν πρόκειται να γυρίσω ποτέ από τις ΗΠΑ εάν εκδοθώ», είχε πει. «Θέλουν να μου επιβάλουν ποινή 55 ετών. Ουσιαστικά πρόκειται για ισόβια στέρηση της ελευθερίας μου. Στις ΗΠΑ μιλάμε για πραγματικά έτη, όχι όπως συνηθίζεται στην Ελλάδα όπου μπορείς να εκτίσεις 8 χρόνια αντί για 100».

Η Ρωσία προσπάθησε να τον διεκδικήσει με παράλληλα αιτήματα έκδοσης, αρχικά για απάτη σε αγοραπωλησία εμπροσθημάτων και έπειτα για αδίκημα στον κυβερνοχώρο. Ο ίδιος δήλωνε αθώος, αλλά συναινούσε να σταλεί στην πατρίδα του καθώς θεωρεί ότι μόνο εκεί θα έχει δικαιοδίκη. Στον κορό της διεκδίκησης προστέθηκε και η Γαλλία, η οποία εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εις βάρος του με αφορμή τη

διασπορά του ransomware Locky, ενός από τα πιο δημοφιλή κακόβουλα λογισμικά σε περιστατικά ψηφιακής ομηρίας.

Τον Νοέμβριο του 2018, όσο ακόμη παρέμενε άγνωστο σε ποια χώρα θα καταλήξει, ο Βίνικ ξεκίνησε πολυήμερη απεργία πείνας και λίγες εβδομάδες αργότερα νοσηλεύτηκε φρουρούμενος στο Τζάνειο νοσοκομείο. Σε βίντεο που είχαν δημοσιοποιηθεί συνήγοροί του εμφανιζόταν αδύναμος, με ρουφηνιμένα από την αστία μάγουλα. «Μήπως είμαι αιχμάλωτος πολέμου;» έλεγε. Στις 19 Δεκεμβρίου 2019, με απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης Κώστα Τσιόρα διατάχθηκε η παράδοση του Βίνικ στη Γαλλία και ορίστηκε ότι μετά την περάτωση της ποινικής δίκης και την όποια έκταση ποινής θα έπρεπε να επιστραφεί στην Ελλάδα για να εκδοθεί στις ΗΠΑ. Τρίτη κατά σειρά προτεραιότητας στην έκδοση ήταν η Ρωσία.

Πέρα από τους Έλληνες δικηγόρους που είχε όλα αυτά τα χρόνια στην υπεράσπισή του, ο Βίνικ είχε σταθερά από την πρώτη στιγμή στο πλευρό του τον Ρώσο νομικό Τιμοφεί Μουσότοφ, ο οποίος είχε αποτρέψει την έκδοση του Ρώσου χάκερ Ντιμίτρι Ζουμπάκα στις ΗΠΑ μετά τη σύλληψή του στην Κύπρο το 2012. Τον Απρίλιο του 2020 ο Μουσότοφ βρέθηκε νεκρός στη Μόσχα, σύμφωνα με πληροφορίες έπειτα από πτώση σε σκάλα.

Η παράδοση στη Γαλλία

Τον Νοέμβριο του ίδιου έτους πέθανε η γυναίκα του Βίνικ, Αλεξάντρα Σεβτσένκο, σε ηλικία 34 ετών από καρκίνο στον εγκέφαλο. Ο Ρώσος εκζητούμενος παραδόθηκε το 2020 από την Ελλάδα στη Γαλλία, όπου αθώωθηκε για τις κακουχηματικές διώξεις που αντιμετώπιζε. Του επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης πέντε ετών για πλημμέλημα και στις 30.6.2022 επρόκειτο να απολυθεί από τη δικαστική φυλακή Λα Ζαντέ, αλλά παρατάθηκε η κράτησή του έως τις 4 Ιουλίου όταν μετέβη στην Ελλάδα.

Η κ. Κωνσταντοπούλου υποστηρίζει ότι ο εντολέας της δεν έπρεπε να μείνει ούτε και μία ώρα από κράτηση. Επικαλούμενη νομικούς και ανθρωπιστικούς λόγους είχε υποβάλει στον Αρειο Πάγο αίτηση επανάληψης της διαδικασίας και είχε ζητήσει να αναθεωρηθεί η απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης για τριπλή έκδοση σε Γαλλία, ΗΠΑ, Ρωσία που προέβλεπε επαναμεταγωγές του Βίνικ σε καθεστώς κράτησης. Έχει κάνει λόγο για ένα «δικαστικό, διπλωματικό, διακυβερνητικό και ανθρωπιστικό σκάνδαλο», που στερεί τον εκζητούμενο από τα παιδιά του, Πλάτων και Λεβ, ηλικίας 8 και 11 ετών.

Σε αίτημά του για χορήγηση ασύλου στην Ελλάδα από το 2019 (είχε απορριφθεί άλλο αίτημά του σε πρώτο και δεύτερο βαθμό το 2018) ο Βίνικ αποκαλεί τη δίωξή του «πολιτική» και ότι σκοπός είναι να χρησιμοποιηθεί «ως πολεμοφόδιο στον πόλεμο πληροφοριών μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας».

Ενας στους πέντε ασθενείς έχει νοσήσει ξανά

Πώς εξηγούν οι ειδικοί το φαινόμενο των συχνών επαναλοιμώξεων από κορωνοϊό – Οι εκτιμήσεις για την εξέλιξή του

Της ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Ενα στα πέντε περιστατικά COVID-19 που καταγράφονται τις τελευταίες εβδομάδες στη χώρα μας είναι επαναλοιμώξες. Ενα φαινόμενο που έως πριν από το τέλος του 2021 θεωρείτο σπάνιο, πλέον με τη διαδοχική επικράτηση υποπαράλλαγών της Ομικρον και τη μεγάλη χρονική απόσταση από τον εμβολιασμό για την πλειονότητα του πληθυσμού, έχει γίνει ιδιαίτερα συχνό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν συλλέξει και επεξεργαστεί οι επιστήμονες του ΕΟΔΥ (πρόεδρος Θεοκλής Ζαούτης, αντιπρόεδρος Δημήτρης Παρασκευής, και η προϊστάμενη της Διεύθυνσης Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης για τα Λοιμώδη Νοσήματα Κασσιανή Μέλλου), από τις 27 Δεκεμβρίου 2021 έως το τέλος Ιουλίου 2022 έχουν καταγραφεί στη χώρα μας 280.865 επαναλοιμώξεις. Στη συντριπτική πλειονότητά τους (98,3% ή 276.115 περιστατικά) πρόκειται για πρώτη επαναλοιμώξες. Στο 1,7% των περιπτώσεων (4.706 περιστατικά) οι ασθενείς είχαν δύο επαναλοιμώξεις μέσα σε αυτό το διάστημα, ενώ καταγράφηκαν και 44 περιστατικά με τρεις ή και περισσότερες επαναλοιμώξεις. Από τις 280.865 επαναλοιμώξεις που έχουν καταγραφεί αυτό το επτάμηνο του 2022, σχεδόν οι 110.000 εντοπίστηκαν μέσα στον Ιούλιο. Και σύμφωνα με τα δεδομένα του

ΕΟΔΥ πλέον το 20% των κρουσμάτων που δηλώνονται αφορούν επαναλοιμώξεις.

«Έχουμε ένα αυξανόμενο ποσοστό επαναλοιμώξεων τις τελευταίες εβδομάδες. Αυτό είναι συνέπεια τριών παραμέτρων: Αρχικά, έχει επικρατήσει η υποπαράλλαξη ΒΑ.5 η οποία έχει χαρακτηριστικά ανοσιακής διαφυγής. Επιπλέον, το χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει από τον εμβολιασμό είναι σχετικά μεγάλο και συνεπώς η ανοσία έναντι μόλυνσης έχει εξασθενήσει για μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. Και τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού έχει ήδη μολυνθεί, οπότε αυτό στατιστικά αυξάνει και το ποσοστό των επαναλοιμώξεων», σημειώνει στην «Κ» ο αναπληρωτής καθηγητής Επιδημιολογίας και Πρόληπτικής Ιατρικής στο ΕΚΠΑ αντιπρόεδρος του ΕΟΔΥ Δημήτρης Παρασκευής.

Ακόμη και για τις επαναλοιμώξεις ο εμβολιασμός μπορεί να κάνει διαφορά. Σύμφωνα με ανάλυση δεδομένων του ΕΟΔΥ το 50,2% των περιπτώσεων πρώτης μόλυνσης που καταγράφηκαν από τις 27 Δεκεμβρίου 2021 έως και τα μέσα Ιουνίου 2022 αφορούσε ανεμβολίαστους και το υπόλοιπο ποσοστό εμβολιασμένων. Επαναλοιμώξη εμφάνισε το 84,6% των ανεμβολίαστων και μόλις το 15,4% των εμβολιασμένων που είχαν νοσήσει στο παρελθόν. «Αυτό σημαίνει ότι η υβριδική ανοσία, από εμβόλιο

Η επικράτηση υποπαράλλαγών της Ομικρον και η μεγάλη χρονική απόσταση από τον εμβολιασμό για την πλειονότητα του πληθυσμού, έχει κάνει ιδιαίτερα συχνό το φαινόμενο να «ξανακολλά» κάποιος κορωνοϊό.

281.000

επαναλοιμώξεις έχουν καταγραφεί από αρχές του έτους έως τέλος Ιουλίου.

4.700

ασθενείς έχουν μολυνθεί δύο φορές επιπλέον της αρχικής μόλυνσης.

110.000

έχουν καταγραφεί μόνο τον Ιούλιο 2022.

και μόλυνση, προστατεύει από τις επαναλοιμώξεις», εξηγεί ο κ. Παρασκευής.

Στην ερώτηση πόσο συχνά μπορεί να νοσήσει κάποιος ξανά με COVID-19, ο καθηγητής επισφαινει ότι «αυτό εξαρτάται επίσης από κάποιες παραμέτρους. Εάν το άτομο έχει εμβολιαστεί, τότε έχει εμβολιαστεί και ποια είναι τα χαρακτηριστικά των παραλλαγών που κυκλοφορούν τη δεδομένη στιγμή. Κατά κανόνα η ανοσία έναντι μόλυνσης είναι αρκετά αποτελεσματική, για ένα χρονικό διάστημα περίπου τριών μηνών. Μετά το τρίμηνο αυτή σταδιακά μειώνεται, ενώ μετά το εξάμηνο

η ανοσία έναντι μόλυνσης εξασθενεί σημαντικά και η πιθανότητα για κάποιον να μολυνθεί ξανά είναι πολύ μεγάλη».

«Τη στιγμή που έχουμε 2,5 χρόνια πανδημίας σαφώς υπάρχουν άνθρωποι που έχουν ξανανοσήσει», σημειώνει στην «Κ» η αναπληρώτρια καθηγήτρια Πνευμονολογίας στην Α' Κλινική Εντατικής Θεραπείας στον Ευαγγελισμό, Παρασκευή Κατσαούνου. Οπως αναφέρει, «στην πραγματικότητα μπορούμε να τους διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες. Είναι αυτοί που έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μία ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη καταβολή. Και υπάρχει μια ομάδα ασθενών που έχει νοσήσει σχετικά πρόσφατα με προηγούμενες υποπαράλλαγές της Ομικρον και οι οποίοι έχουν νοσήσει το 2020-2021 με προηγούμενα στελέχη του ιού, και τώρα που μολύνονται από την Ομικρον εμφανίζουν σχεδόν όλη την κλινική εικόνα αυτής της παραλλαγής, δηλαδή έντονο πυρετό και μεγάλη

Η αποκατάσταση

«Η συνολική καμένη έκταση αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 10% του εθνικού πάρκου. Ομως έχει καεί σχεδόν ο μισός νότιος πυρήνας. Ευτυχώς όχι ολοσχερώς, υπάρχουν αρκετές άκαυτες νησίδες που θα βοηθήσουν τη φυσική αποκατάσταση», λέει η Σύλβια Ζακκάκ, βιολόγος στη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δαδιάς - Δέλτα Εβρου.

Η πρόσβαση

«Ακούστηκε ότι η Δαδιά δεν είχε δρόμους για τα πυροσβεστικά, κάτι που δεν είναι αληθές. Στον πυρήνα, που έχει έκταση 70.000 στρεμμάτων, υπάρχουν 115 χιλιόμετρα χωματόδρομων και 34 χιλιόμετρα ασφαλτοδρομων. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι το δάσος της Δαδιάς είναι "κλειστό", λέει ο δασολόγος Δημήτρης Βασιλάκης.

Η συντήρηση

«Το δάσος της Δαδιάς έχει εγκριμένη διαχειριστική μελέτη από το 2016, την οποία τόσα χρόνια προσπαθούμε λίγο λίγο να εφαρμόσουμε, επιλέγοντας κάποια έργα με τα πενιχρά χρήματα που μας δίνονται. Φέτος για πρώτη φορά λάβαμε 400.000 ευρώ και συντηρήσαμε τους δρόμους και τις αντιπυρικές ζώνες», λέει η δασάρχης Σουφλίου Γιαννούλα Διαγκάκη.

Δαδιά: οι γύπες πετούν ακόμη

Η φωτιά πλήγωσε το δάσος, αλλά όχι στην καρδιά του, οι άνθρωποι που το φροντίζουν αγωνιούν όμως για το μέλλον του

Του απεσταλμένου μας
ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Από το χωριό Λευκίμμη, κοντά στην Εγνατία Οδό, ξεκινά ένας ασφαλτοδρόμος που εισχωρεί βαθιά μέσα στο δάσος. Καθώς ο δρόμος ανφορίζει, η βλάστηση γίνεται ολόενα και πιο πυκνή, τα κλαδιά ακουμπούν κατά διαστήματα και τις δύο πλευρές του αυτοκινήτου. Ένα τέταρτο αργότερα, βρισκόμαστε στο Κάψαλο, την υψηλότερη κορυφή της Δαδιάς. Αφήνουμε το αυτοκίνητο, περνάμε κάτω από τις πανύψηλες κεραιές της ΕΡΤ – ο αέρας φυσάει δυνατά και ο ήχος από το θρόισμα των φύλλων μπερδεύεται με έναν μονότονο μεταλλικό συριγμό από τους σιδερένιους πύργους, δημιουργώντας μια απρόσμενη «μουσική» υπόκρουση στο τοπίο. Ακολουθούμε το μονοπάτι για μερικές δεκάδες μέτρα, σκαρφαλώνουμε λίγο ψηλότερα και φθάνουμε εκεί: μπροστά μας βρίσκεται μια θάλασσα από πράσινο, η «καρδιά» του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς.

Αποσβολωμένοι από το τοπίο, χρειάζεσαι μερικά λεπτά για να απορροφήσεις αυτό που βλέπεις. Η Δώρα Σκαρτσά, υπεύθυνη του προγράμματος της περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF στη Θράκη, μας εξηγεί: «Εδώ βρίσκεται η καρδιά του εθνικού πάρκου που γλιτώνει. Η φωτιά έφτασε στο όριο της και ο φόβος μας ήταν μη γίνει ο αέρας ανατολικός, μπει στον πυρήνα και αλλάξει σε νοτιά, όπως έδειχναν οι προβλέψεις. Αν καγόταν αυτό το μέρος, θα ήταν αναντικατάστατο, ακόμη κι αν γλίτωνε όλο το υπόλοιπο εθνικό πάρκο».

Οι φωλιές του μαυρόγυπα

Στο τοπίο ξεχωρίζει ένας μεγάλος βράχος. Πίσω από αυτόν, στο βάθος, βρίσκεται η περιοχή όπου συγκεντρώνονται οι φωλιές του μαυρόγυπα, ενός από τα απειλούμενα είδη αρπακτικών που κάνουν το δάσος της Δαδιάς μοναδικό στη χώρα μας. «Δεν είναι τυχαίο ότι έχει "πίσει" αυτή την περιοχή. Αυτό το μεγάλο και επιβλητικό πουλί θέλει συγκεκριμένες συνθήκες αέρα για να προσγειωθεί και να απογειωθεί. Για τη φωλιά του επιλέγει κομμάτια του δάσους με απότομες κλίσεις, μακριά από δρόμους και όχλους». Τα ακριβή σημεία των φωλιών πρέπει να κρατούνται μυστικά, για ευνοϊκούς λόγους.

Ευτυχώς, ο μεγαλύτερος από τους δύο πυρήνες του δάσους (ζώνη Α1) γλίτωσε από τη φωτιά που κατέκαψε για οκτώ ημέρες τη Δαδιά. Η Πυροσβεστική, εθελοντές, υλοτόμοι από τα χριστιανικά και τα μουσουλμανικά χωριά, όλοι «έπεσαν» να σώσουν το χωριό Δαδιά και τον πυρήνα. «Όλοι οι συνεταιρισμοί ήρθαμε εδώ και κόβαμε δέντρα για να μην περάσει η φωτιά. Ανοίγαμε το δάσος, περνούσε από πίσω η μπουλντόζα και απέναντι περίμεναν πυροσβέστες και εθελοντές τη φωτιά», διηγείται ο Βαγγέλης Μπινέκνης, πρόεδρος του Δασικού Συνεταιρισμού Δαδιάς.

Δυστυχώς, δεν είχε την ίδια τύχη ο δεύτερος πυρήνας του εθνικού πάρκου. «Η συνολική καμένη έκταση αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 10% του εθνικού πάρκου. Ομως έχει καεί σχεδόν ο μισός νότιος πυρήνας (ζώνη Α2). Ευτυχώς όχι ολοσχερώς, υπάρχουν αρκετές άκαυτες νησίδες

που θα βοηθήσουν τη φυσική αποκατάσταση», εξηγεί η Σύλβια Ζακκάκ, βιολόγος στη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δαδιάς - Δέλτα Εβρου (πρόκειται για τμήμα του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, το οποίο διαδέχθηκε τον φορέα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής).

Περπατώντας μέσα στην καμένη περιοχή, καταλαβαίνεις ότι η φωτιά λειτούργησε με έναν ασυνήθιστο τρόπο. Σε κάποια σημεία κατέκαψε τα πάντα, ακόμη και ψηλά πεύκα. Σε άλλα κινήθηκε στο έδαφος, έρπουσα, καίγοντας μόνο χαμηλή βλάστηση, αφήνοντας σχεδόν άθικτα τα δέντρα. Οι διαδρομές της ήταν περίεργες, οφιοειδείς, δημιουργώντας ένα παζλ καμένων και άκαυτων εκτάσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΦΥΠΕΚΑ, από τη συνολική έκταση που επλήγη (45.412 στρέμματα), μόνο η μισή (22.197 στρέμματα) έχει καεί εντελώς. Το είδος της καταστροφής, σε συνδυασμό με την απουσία ανθρωπογενών πέσεων στο δάσος, δημιουργεί την ελπίδα ότι η φύση θα ανακάμψει γρήγορα.

Όσο κι αν ακούγεται παράδοξο, το μωσαϊκό καμένων και άκαυτων εκτάσεων είναι πολύ πιθανό να ωφελήσει τα απειλούμενα αρπακτικά πουλιά που ζουν στην περιοχή. «Βραχυπρόθεσμα κάποια είδη, όπως ο σταυραετός, ο φιδαιτός, ο κραυγαετός, έχουν υποστεί ζημιά γιατί κάπκαν οι φωλιές τους και μαζί οι νεοσσοί. Σε κάποιες θέσεις όμως ίσως η φωτιά να ήταν και ευεργετική γιατί δημιούργησε "ανοίγματα" στην πυκνή βλάστηση, στα οποία τα αρπακτικά μπορούν να κυνηγούν τη λεία τους, ερπεντά και μικροθηλαστικά», εξηγεί ο δασολόγος Δημήτρης Βασιλάκης, που υπηρετώντας από το 2010 στις δασικές υπηρεσίες της περιοχής, συμμετείχε στην ομάδα που συνέταξε το διαχειριστικό σχέδιο της Δαδιάς.

Ακριβώς λόγω της παρουσίας των αρπακτικών, η επιστημονική προσέγγιση του δάσους της Δαδιάς είναι διαφορετική. Οι περιοχές που σχηματικά ονομάζουμε «πυρήνες» δεν είναι περιοχές «απόλυτης προστασίας» όπως σε άλλα εθνικά πάρκα (αυτό που ονομάζουμε «α' ζώνη»), αλλά «περιοχές προστασίας της φύσης», που αντιστοιχούν σε αυτό που ονομάζουμε «β' ζώνη». Με άλλα λόγια, επιτρέπονται πολύ περισσότερες ανθρωπογενείς επεμβάσεις. «Το βασικό διαχειριστικό πρόβλημα της προστατευόμενης περιοχής είναι η πυκνωση της βλάστησης», εξηγεί η κ. Σκαρτσά από το WWF. «Η πυρκαγιά προφανώς δεν είναι ο τρόπος να αραιώσει η βλάστηση, είναι ένα βίαιο γεγονός που προκαλεί μεγάλη καταστροφή. Αλλωστε, χωρίς διαχείριση, έπεται από μερικά χρόνια η βλάστηση θα ξαναπυκνώσει».

Διάνοξη δρόμων

Πολλά ακούστηκαν αυτές τις ημέρες για τη φωτιά στη Δαδιά, που κράτησε οκτώ ημέρες. Ένα τμήμα της τοπικής κοινωνίας υποστηρίζει ότι το δάσος δεν έχει αρκετούς δρόμους και αντιπυρικές ζώνες εξαιτίας του αυστηρού καθεστώτος προστασίας. «Αυτό δεν είναι αληθές», λέει ο κ. Βασιλάκης. «Στον πυρήνα, που έχει έκταση 72.900 στρέμματα,

Στην «ταϊότρα», ένα βράχο στην καρδιά του εθνικού πάρκου, αφήνεται τροφή για τα απειλούμενα αρπακτικά της περιοχής.

428.000

στρέμματα είναι η έκταση του εθνικού πάρκου Δαδιάς

72.900

στρέμματα είναι η έκταση των δύο πυρήνων της προστατευόμενης περιοχής

360-400

είδη φυτών έχουν καταγραφεί στο δάσος της Δαδιάς, εκ των οποίων 29 προστατευόμενα

36

από τα 39 είδη αρπακτικών της Ευρώπης έχουν καταγραφεί στη Δαδιά

1980

η περιοχή χαρακτηρίστηκε προστατευόμενη

2006

χαρακτηρίστηκε Εθνικό Πάρκο

22%

μείωση παρουσίασε ο πληθυσμός του Δήμου Σουφλίου στη νέα απογραφή (2011-2021)

υπάρχουν 115 χιλιόμετρα δρόμων γ' κατηγορίας (χωματόδρομοι) και 34 χιλιόμετρα β' κατηγορίας (ασφαλτοδρόμοι). Επιπλέον υπάρχουν 123 χλμ. αντιπυρικών ζωνών στο σύνολο του εθνικού πάρκου, εκ των οποίων τα 48 χλμ. γύρω από τους πυρήνες. Το διαχειριστικό σχέδιο προβλέπει τη διάνοξη και άλλων δρόμων διαφόρων κατηγοριών, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορείς να υποστηρίξεις ότι το δάσος της Δαδιάς είναι "κλειστό". Το θέμα είναι πώς συντηρείς αυτό το δικτυο, που λόγω των πλημμυρών και του βαρύτερου χειμώνα της περιοχής καταστρέφεται».

Φέτος, χάρη στο πρόγραμμα Antinero του υπουργείου Περιβάλλοντος (χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης) δόθηκαν στο δασαρχείο Σουφλίου περίπου 400.000 ευρώ, ένα ποσό πρωτόγνωρο για τα δεδομένα του. Όπως αναφέρουν όλοι οι εμπλεκόμενοι, αν δεν είχε δοθεί φέτος ένα τόσο μεγάλο ποσό για να συντηρηθούν δασικές οδοί και να καθαριστούν οι αντιπυρικές ζώνες, η καταστροφή θα ήταν πολύ απλάσια. Ομως η πολιτεία –εν προκειμένω το υπουργείο Περιβάλλοντος– αδυνατεί να κατανοήσει ότι τα τραγικά υποστελεχωμένα δασαρχεία δεν μπορούν να ανταποκριθούν πα στον ρόλο τους. «Είμαστε εδώ 14 άτομα – κανένας δασολόγος–, οι περισσότεροι κοντά στη σύνταξη», λέει η δασάρχης Σουφλίου, Γιαννούλα Διαγκάκη. «Το δάσος της Δαδιάς έχει εγκριμένη διαχειριστική μελέτη από το 2016, την οποία τόσα χρόνια προσπαθούμε λίγο λίγο να εφαρμόσουμε, επιλέγοντας κάποια έργα με τα πενιχρά χρήματα που μας δίνονται, συνήθως 50.000 ευρώ. Μα τι να κάνεις σε 800.000 στρέμματα δάσους με 50.000 ευρώ; Αν τόσα χρόνια είχαμε την τύχη της φετινής χρηματοδότησης, θα μπορούσαμε να κάνουμε πραγματική δουλειά».

Παρά την εφήμερη χρηματοδότηση, η ουσία του προβλήματος –η υποστελέχωση– παραμένει. «Δεν έχουμε πρόσωπο στην κοινωνία», λέει η κ. Διαγκάκη. «Δεν κοιμόμαστε το καλοκαίρι γιατί ποτέ δεν είμαστε έτοιμοι. Δεν γίνεται δουλειά με παρακάλια και φιλότιμο. Αν δεν στείλουν προσωπικό, θα κλείσουμε». «Εδώ και χρόνια η περιοχή έχει ξεμείνει από δασολόγο και δεν έρχεται κανείς από την Αλεξανδρούπολη ή αλλού... γιατί θεωρούν το εθνικό πάρκο μελά»,

εκτιμά η κ. Σκαρτσά. «Η δασική υπηρεσία χρειάζεται επείγοντως νέο κόσμο, όχι μόνο για να λειτούργησει σωστά, αλλά και για να εκσυγχρονιστεί η προσέγγισή της».

Πολλοί στην τοπική κοινωνία αποδίδουν μέρος της ευθύνης για την πυρκαγιά στους περιορισμούς που η θέσπιση ενός εθνικού πάρκου συνεπάγεται. «Τόσα χρόνια δεν δουλέψαμε στο εθνικό πάρκο», λέει ο κ. Μπινέκνης. «Μόλις το 2016 ξεκινήσαμε να καθαρίζουμε από τα πεύκα την περιοχή εκατέρωθεν των δασικών δρόμων και να υλοτομούμε τις συστάδες που μας ορίζει το δασαρχείο. Τώρα πια όμως οι υλοτόμοι είμαστε ελάχιστοι και όλοι μεγάλοι στην ηλικία. Οι κτηνοτρόφοι επίσης είναι ελάχιστοι, δεν βόσκουν πια ζώα στο δάσος. Η νεολαία πάνε για ΕΠΟΠ και συνυποφύλακες».

«Η περιοχή μας έχει από τη μια πλευρά τον ποταμό Εβρο και από την άλλη το δάσος. Η προστατευόμενη περιοχή φθάνει στο όριο των οικισμών. Δεν μπορούμε ούτε να επεκτείνουμε τους οικισμούς ούτε να γίνουν νέες επεκτασεις», λέει ο δήμαρχος Σουφλίου, Παναγιώτης Καλακίκος. «Ένας άνθρωπος που έχει μια αποθήκη στο όριο, δεν μπορεί να επεκτείνει τη δραστηριότητά του. Γιατί να έρθει κάποιος να επενδύσει εδώ όταν είναι γεμάτο περιορισμούς; Ο υποτιθέμενος οικολόγος δεν έρχεται να ζηήσει στη Δαδιά, μόνο όσοι έχουν οικονομικό όφελος. Και μας κατηγορούν ότι δεν κάνουμε τίποτα για την προστασία του δάσους, αυτοί που έδιωξαν τους βόσκους, τους κτηνοτρόφους. Ομοίως, είμαστε επιφυλακτικοί ως προς τις πολιτικές που χαράσσονται... από δορυφόρους (σ.σ. από μακριά), χωρίς να λάβουν υπόψη τις τοπικές ανάγκες. Σήμερα αυτά τα λάθη πληρώνουμε».

Πόσο πραγματικές είναι αυτές οι αιτιάσεις; «Οι άνθρωποι που διοικούν την περιοχή έχουν μπει στην παλιά νοοτροπία. Λένε λ.χ. ότι οι οικολόγοι δεν μας αφήνουν να κάνουμε ξενοδοχεία στα δάσος. Μα όταν έχεις το Σουφλί, γεμάτο ερειπωμένα αρχοντόσπιτα, γιατί πρέπει να έρθεις μέσα στο δάσος;» λέει η κ. Σκαρτσά. «Οι άνθρωποι που ασχολούνται με τα κοινά θέλουν να φέρουν εδώ ιδέες από πράγματα που έχουν δει σε επισκέψεις τους σε άλλες χώρες, από τρενάκια μέχρι σαλέ. Είναι όμως αυτό που χρειάζεται η Δαδιά; Ο φορέας διαχείρισης κάνει σοβαρές προσπάθειες, όμως έχει πεπερασμένες δυνατότητες. Δεν μπορεί να κάνει διαχείριση τουρισμού, αυτά χρειάζονται επαγγελματίες».

«Πρακτικά ζητήματα»

«Νομίζω ότι κάποια από τα παράπονα της τοπικής κοινωνίας οφείλονται στο ότι δεν έχουν κατανοήσει τι επιτρέπεται και τι όχι, νομίζουν ότι στις Natura απαγορεύονται τα πάντα», λέει η κ. Ζακκάκ. «Υπάρχουν όμως και κάποια πρακτικά ζητήματα που όντως δεν έχουν αντιμετωπιστεί σωστά: για παράδειγμα, το όριο ύψους στις αποθήκες δημιουργεί πρόβλημα τώρα που οι επαγγελματίες αγοράζουν μεγαλύτερα τρακτέρ. Γι' αυτό και τώρα, κατά την επέκταση της προστασίας στις άλλες δασικές εκτάσεις της περιοχής εκτός εθνικού πάρκου,

δεν θέλουμε να επεκτείνουμε τα πρακτικά προβλήματα, να προστατεύσουμε τη φύση χωρίς να κάνουμε τη ζωή των ανθρώπων δύσκολη».

Με όλα αυτά τα δεδομένα, η διαχείριση της «επόμενης ημέρας» της πυρκαγιάς είναι μια δύσκολη υπόθεση. Ο ΟΦΥΠΕΚΑ ανακοίνωσε πριν από λίγες ημέρες μια σειρά από μέτρα για την παρακολούθηση του δάσους και των προστατευόμενων ειδών. Ομως το ζήτημα παραμένει: η διαχείριση όχι της έκτασης που κάπκε, αλλά αυτής που γλιτώνει. Καθώς δεν υπάρχει πια αρκετή κτηνοτροφία στην περιοχή, η μονάδα του ΟΦΥΠΕΚΑ προωθεί ένα έργο για να φέρει άλλα ζώα να βοσκούν στο δάσος, άρα να μειώσουν την καύση ύλη: τα πλατώνια, ένα είδος ελαφιού. Ο διαγωνισμός για την κατασκευή περιφράξης εκεί που αρχικά θα «εισάγονταν» τα πλατώνια βρίσκεται σε εξέλιξη, όμως το σημείο κάπκε. «Ελπίζουμε ότι ολοσχερώς, γιατί αν πρέπει να τοποθετηθεί η περιφράξη σε άλλο σημείο, πρέπει να γίνει νέα μελέτη, νέος διαγωνισμός. Στο Δημόσιο είναι πολύπλοκα τα πράγματα», λέει η κ. Ζακκάκ.

Η μονάδα τηλεθέρμανσης

Στο χωριό Δαδιά βρίσκεται μια μονάδα τηλεθέρμανσης που κατασκευάστηκε με κοινοτικούς πόρους (600.000 ευρώ) πριν από μια εικοσαετία με σκοπό να θερμάνει 80 σπίτια, χρησιμοποιώντας βιομάζα από το δάσος. «Ηρθε ο υπουργός Οικονομικών Απόστολος Φωτιάδης και το εγκαθίστασε. Είχαν έρθει ειδικοί από την Αυστρία και το έφτιαξαν, θα ήταν μια λύση και για το δάσος και για τη στήριξη της τοπικής κοινωνίας, που ζορίζεται από τον βαρύτερο χειμώνα. Ομως δεν λειτουργήσει ποτέ», λέει ο Γιάννης Κίτσιος και ο Θεόδωρος Τσιάγκας, κάτοικοι της Δαδιάς. Ερωτώμενος από την «Κ», ο δήμαρχος Σουφλίου υποστήριξε ότι η μονάδα δεν λειτουργήσει γιατί... δεν είχε τις απαραίτητες άδειες. «Τώρα είναι πια απαραίτητες, πρέπει να γίνει νέα μελέτη», λέει.

Ολόκληρος ο Εβρος είναι ένα νεκροταφείο κοινοτικών προγραμμάτων. «Από τι ζει ο Εβρος; Από τον στρατό. Οι άνθρωποι εδώ έχουν όνειρο να γίνουν συνυποφύλακες και πενταετούς θητείας, έχουν βουλιάξει», λέει η Αγγέλα Γιαννακίδου, ιδρύτρια και πρόεδρος του Εθνολογικού Μουσείου Θράκης και ένας από τους ανθρώπους που γνωρίζουν όσο λίγοι τη Θράκη. «Το όραμα της αυτοδιοίκησης φτάνει μέχρι τη ψηφουλάκια και τα ΕΣΠΑ. Κι όμως, ο τόπος αυτός έχει τα πάντα. Το Σουφλί έχει προβιομηχανικά κτίρια που είναι διαμάντια, έχει τον Τεκέ της Ρουσσας, έχει το μετάξι, το κρασί, την καρποποιία. Η Δαδιά έχει ένα από τα ωραιότερα δρώμενα στα Θεοφάνια, το μοναστήρι της Πορταϊτίσσης. Τα χωριά έχουν μουσική, γαστρονομία. Έχουν μια φύση ποικιλόμορφη, όσο και ο ανθρωπογεωγραφία τους. Μπορείς να δημιουργήσεις τόσα πράγματα, αρκεί να έχεις ένα όραμα και να το κυνηγήσεις. Αρκεί να αποφασίσουν οι άνθρωποι να ξεκολλήσουν από τη μιζέρια τους, με πρώτη την τοπική αυτοδιοίκηση».

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Στη θάλασσα

ΕΚΤΑΚΤΩΣ
ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

13/8

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ | DOMA

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2022

Εκμαγείο του προσώπου του Ρόμπερτ Πένμαν. Σε ηλικία 16 ετών παρατήρησε στη γνάθο του έναν όγκο που διαρκώς μεγάλωνε. Το 1828, όταν ο Πένμαν ήταν 24 ετών, ο Σκωτσέζος χειρουργός Τζέιμς Σάιμ πραγματοποίησε τη χειρουργική του αφαίρεση.

Δεινόσαυρος με καρκίνο και χειρουργείο χωρίς αναισθησία

Η ιστορία της νόσου και της μάχης εναντίον του σε έκθεση στο Λονδίνο

Του **ΑΛΕΞ ΜΑΡΣΑΛ**
THE NEW YORK TIMES

Είναι ανυπολόγιστος ο αριθμός των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο που επηρεάζονται, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, από τον καρκίνο. Το 40% των Αμερικανών θα διαγνωστεί με τη νόσο κάποια στιγμή της ζωής του. Θα ήταν, λοιπόν, εύλογο να ασχοληθούμε με το θέμα τα μουσεία. Όμως έχουν πραγματοποιηθεί ελάχιστες τέτοιες εκθέσεις και τα χρονικά διαστήματα ανάμεσά τους είναι τεράστια.

Σήμερα, και μέχρι τις 23 Ιανουαρίου της επόμενης χρονιάς, στο Μουσείο Επιστημών του Λονδίνου φιλοξενείται έκθεση «Αντικαρκινική επανάσταση: επιστήμη, καινοτομία και ελπίδα». Πρόκειται για την πρώτη σημαντική προσπάθεια παρουσίασης της ιστορίας της νόσου και των θεραπειών της. Η έκθεση περιλαμβάνει ιατρικά εργαλεία από τις πρώτες χειρουργικές θεραπείες, οι οποίες χρησιμοποιούνταν χωρίς αναισθησία, ενώ εκτίθενται σε οθόνες οι τρόποι με τους οποίους η τεχνητή νοημοσύνη και η εικονική πραγματικότητα συμβάλλουν στην έγκαιρη διάγνωση και αποτελεσματική αντιμετώπιση της ασθένειας.

Η έφορος του Τμήματος Ιατρικής του μουσείου, Κέιτι Ντάμπιν, επισημαίνει ότι υπήρχε μεγάλος κίνδυνος η έκθεση να είναι κάτι «ψυχρό και αποστειρωμένο, που δεν θα προσείκευε οικογένειες στην κυριακάτικη έξοδό τους». Για να το αποφύγει φρόντισε να περιλάβει στην έκθεση αντικείμενα που θα μπορούσαν να διεγείρουν το ενδιαφέρον και ταυτόχρονα να επιτρέψουν στους επισκέπτες να μιλήσουν ελεύθερα για τις ελπίδες και τους φόβους τους για τον καρκίνο. Η Ντάμπιν, στην ωριαία τηλεφωνική συνέντευξή της, αναφέρθηκε στα πιο παράξενα εκθέματα, όπως ένας όγκος που βρέθηκε σε δέντρο, αλλά και στις συσκευές που συνιστούν την τελευταία λέξη της τεχνολογίας, όπως αυτές που χρησιμοποιούνται για την τροποποίηση των γονιδίων. Τονίζει επίσης ότι η λανθασμένη αντίληψη πως ο καρκίνος είναι μια αποκλειστικά ανθρώπινη, σύγχρονη ασθένεια, δημιουργεί ενόχους στους ασθενείς που και σήμερα, η χειρουργική εκτομή του καρκινικού όγκου είναι η ενδεδειγμένη αρχική προσέγγιση. Η έκθεση περιλαμβάνει το πρόπλασμα του προσώπου του Ρόμπερτ Πένμαν. Σε ηλικία 16 ετών παρατήρησε στη γνά-

Αντιασφυξιογόνος μάσκα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι αντικαρκινικές χημειοθεραπείες γεννήθηκαν όταν οι γιατροί παρατήρησαν πως στρατιώτες που εισέπνευσαν αέριο μουστάρδας στα χαρακώματα είχαν εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα λευκών αιμοσφαιρίων.

Τεχνητή νοημοσύνη και εικονική πραγματικότητα συμβάλλουν σήμερα στην έγκαιρη διάγνωση και στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της ασθένειας.

έζησε πριν από 75 εκατομμύρια χρόνια και έπασχε από καρκίνο, ενώ καρκινικοί όγκοι εμφανίζονται και στα φυτά. Εξαιτίας των σκληρότερων κυτταρικών τοιχωμάτων τους, όμως, η ασθένεια εξαπλώνεται με διαφορετικό τρόπο από ό,τι στον άνθρωπο και στα ζώα.

Οι γιατροί ανέκαθεν γνώριζαν την ύπαρξη του καρκίνου. Προφανώς στους αρχαίους χρόνους δεν διέθεταν κάποια δυνατότητα παρέμβασης. Η εξέλιξη των γνώσεων ανατομίας και η βελτίωση των ιατρικών τεχνικών άλλαξαν την κατάσταση. Ακόμη και σήμερα, η χειρουργική εκτομή του καρκινικού όγκου είναι η ενδεδειγμένη αρχική προσέγγιση. Η έκθεση περιλαμβάνει το πρόπλασμα του προσώπου του Ρόμπερτ Πένμαν. Σε ηλικία 16 ετών παρατήρησε στη γνά-

θο του έναν όγκο που διαρκώς μεγάλωνε. Το 1828, όταν ο Πένμαν ήταν 24 ετών, ο Σκωτσέζος χειρουργός Τζέιμς Σάιμ πραγματοποίησε τη χειρουργική του αφαίρεση. Αυτό συνέβη πολλά χρόνια πριν ξεκινήσει η ευρεία χρήση των αναισθητικών και ο πόνος του αρρώστου πρέπει να ήταν αφόρητος. Παρέμεινε όμως ακίνητος στην πολυθρόνα καθ' όλη την επέμβαση, που διάρκεσε 24 λεπτά. Ανέρωσε πλήρως.

Οι ακτίνες X

Μετά το 1895 και την ανακάλυψη των ακτίνων X, η αντικαρκινική μάχη απέκτησε ένα νέο όπλο: τις ακτινοβολίες. Οι γιατροί αρχικά διαπίστωσαν ότι οι ακτίνες X κατέστρεφαν το υγιές δέρμα. Έτσι, πιθανολόγησαν ότι ίσως να έκαναν το ίδιο στα καρκινικά κύτταρα. Η πιο διαδεδομένη συσκευή ακτινοθεραπείας σήμερα είναι οι γραμμικοί επιταχυντές σωματιδίων. Αναπτύχθηκαν το 1950 και στην πραγματικότητα δεν είναι άλλο από μεγάλες συσκευές ακτίνων X.

Οι χημειοθεραπείες

Μια άλλη εξέλιξη που επέφερε επανάσταση είναι οι χημειοθεραπείες. Οι ριζες τους είναι εντυπωσιακές. Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι γιατροί διαπίστωσαν ότι οι στρατιώτες που

είχαν εκτεθεί στο αέριο μουστάρδας είχαν πολύ χαμηλό αριθμό λευκών αιμοσφαιρίων. Έτσι σκέφτηκαν ότι αν το τοξικό αέριο τα σκοτώνει, μπορεί να συμβάλει στη θεραπεία των αιματολογικών καρκίνων, όπου τα λευκά αιμοσφαίρια πολλαπλασιάζονται ανεξέλεγκτα. Δύο Αμερικανοί γιατροί, οι Λούις Γκούντμαν και Άλφρεντ Τσίλμαν, πειραματίστηκαν με τη χορήγηση αζωτούχου υπερίτη ως θεραπεία του προχωρημένου λεμφώματος. Αυτή ήταν η αρχή των χημειοθεραπειών. Τις δεκαετίες 1950 και 1960, οι παρενέργειες των χημειοθεραπευτικών μέσων ήταν τέτοιες που η επιστημονική κοινότητα τα αμφισβητούσε ως θεραπείες. Σήμερα, πολλές χημειοθεραπείες έχουν παρενέργειες, αλλά ταυτόχρονα έχει ανακαλυφθεί πληθώρα σκευασμάτων για την αντιμετώπισή τους.

Ο τομέας της αντικαρκινικής έρευνας έχει συναρπαστικές πτυχές, αλλά καμία δεν είναι πιο σημαντική από την έγκαιρη διάγνωση, που σώζει ζωές. Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες μεθόδους είναι αυτή που χρησιμοποιείται για την έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του οισοφάγου, η οποία είναι εξαιρετικά δύσκολη καθώς συχνά συγχέεται με τη γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση. Το «cytosponge» λαμβάνεται ως χάπι και καθώς διαλύεται μεταμορφώνεται σε μικρό σπόγγο, που παρασύρει κύτταρα κατά τη διαδρομή του στον οισοφάγο. Αυτά εξετάζονται εργαστηριακά με καινοτόμους μεθόδους και γίνεται αμέσως η διάγνωση.

Οι κυτταροθεραπείες

Τέλος, ένας εξαιρετικά ενδιαφέρον νέος τομέας των αντικαρκινικών θεραπειών είναι οι εξατομικευμένες κυτταροθεραπείες. Τα λευκά αιμοσφαίρια του ασθενούς αφαιρούνται με την ειδική συσκευή και μεταφέρονται σε εργαστήριο όπου τροποποιούνται γενετικά και τους προστίθεται ένας υποδοχέας, που τους επιτρέπει να εντοπίζουν και να καταστρέφουν τα καρκινικά κύτταρα. Η θεραπεία δεν είναι αποτελεσματική σε όλους και είναι γολγοθάς για όσους υποβληθούν σε αυτήν. Επίσης είναι πανάκριβη, χρονοβόρος και εξαιρετικά δύσκολη. Αυτό όμως που επιχειρούν οι ειδικοί είναι η εύρεση μεθόδων θανάτωσης των καρκινικών κυττάρων χωρίς τη χρήση φαρμάκων. Είναι πολύ καλύτερο να εκπαιδύσουμε τον οργανισμό μας να «αυτοϊάται».

ΕΚΠΑ

Στα κορυφαία 200 ΑΕΙ παγκοσμίως

Για δεύτερη συνεχόμενη φορά το ΕΚΠΑ βρέθηκε στα κορυφαία 200 πανεπιστήμια διεθνώς σε μία από τις πλέον

σημαντικές παγκόσμιες κατατάξεις, η οποία βασίζεται και αξιολογεί την ποιότητα, την ποσότητα και την επιδραστικότητα του ερευνητικού έργου των ιδρυμάτων του κόσμου. Το ΕΚΠΑ κατέλαβε την 186η θέση ανάμεσα στα 1.000 καλύτερα ΑΕΙ, σύμφωνα με τον διεθνή αναγνωρισμένο πίνακα κατάταξης «Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities». Η προηγούμενη ανάλογη επιτυχία ήταν του Ιανουαρίου του 2021 όταν το ίδρυμα βρέθηκε στην 182η θέση στην κατάταξη της Webometrics. Στην πρόσφατη αξιολόγηση το ΕΚΠΑ ήταν πρώτο μεταξύ των επτά ελληνικών πανεπιστημίων που συμπεριλαμβάνονται στον συγκεκριμένο πίνακα κατάταξης. Στη 2η θέση στην Ελλάδα και στην 350ή θέση παγκοσμίως βρέθηκε το ΑΠΘ, και ακολούθησαν το Πανεπιστήμιο Κρήτης στην 493η θέση, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στις θέσεις 601-650, το ΕΜΠ στις θέσεις 651-700, το Πανεπιστήμιο Πατρών στις θέσεις 801-850, και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας στις θέσεις 901-950.

ΙΟΣ ΔΥΤΙΚΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

Πού «συχνάζουν» τα κουνούπια

Στην **Κεντρική Μακεδονία** φαίνεται να επικεντρώνεται προς το παρόν η «κυκλοφορία» μολυσμένων με τον ιό του Δυτικού Νείλου κουνουπιών. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δεδομένα, η συντριπτική πλειονότητα των σοβαρών λοιμώ-

ξεων από τον ιό του Δυτικού Νείλου στη χώρα μας έχει καταγραφεί στην περιφερειακή ενότητα Θεσσαλονίκης καθώς και σε Κιλκίς, Ημαθία και Χαλκιδική. Από την αρχή του καλοκαιριού έως και τα μέσα της περασμένης εβδομάδας είχαν διαγνωσθεί και διερευνηθεί στη χώρα μας 25 κρούσματα λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου, εκ των οποίων τα 19 παρουσίασαν εκδηλώσεις από το κεντρικό νευρικό σύστημα και έξι είχαν ήπιες εκδηλώσεις. Στην Ευρώπη έως τώρα κρούσματα λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου είχαν καταγραφεί εκτός από την Ελλάδα και σε Ιταλία, Σλοβακία και Σεβρία.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΙΜΙΑ

«Όσοι μπορούν ας δώσουν αίμα»

Εκκλήση προς όλους τους πολίτες που μπορούν, να προσέλθουν στις αιμοδοσίες των νοσοκομείων στα οποία υπάρχουν Μονάδες Μεσογειακής Αναιμίας (Παιδών «Η Αγία Σοφία», Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Γεννηματάς», Ευαγγελισμός, Λαϊκό, Ιπποκράτειο, Νίκαιας) ή σε όποιο νοσοκομείο είναι πιο κοντά τους και να προσφέρουν αίμα, απευθύνει ο Πανελληνιος Σύλλογος Πασχόντων από Μεσογειακή Αναιμία και Δρεπανοκυτταρική Νόσο. Ο Σύλλογος εκπέμπει μήμα κινδύνου για άλλη μία φορά εν μέσω καλοκαιριού λόγω έντονων ελλείψεων αίματος που επιβαρύνουν σημαντικά την υγεία των θαλασσαιμικών και δρεπανοκυτταρικών πολυμεταγχιζόμενων ασθενών. Οι ελλείψεις σε κάποιες περιπτώσεις οδηγούν σε ολιγοήμερες αναβολές των μεταγγίσεων ή σε μεταγγίσεις που γίνονται με μειωμένες κατά το ήμισυ ποσότητες αίματος. «Τα άτομα με μεσογειακή αναιμία και δρεπανοκυτταρική νόσο βιώνουν τεράστια ψυχολογική πίεση, ανατρέπεται κάθε προγραμματισμός της καθημερινότητάς τους όχι μόνο λόγω επιβάρυνσης της υγείας τους αλλά και διότι δεν μπορούν να έχουν κανονική ζωή, σπουδές, εργασία», αναφέρει ο Σύλλογος.

ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑΣ

Στόχος η... ανταλλαγή κρατουμένων

ΜΟΣΧΑ. Δικαστήριο της Μόσχας καταδίκασε την Αμερικανίδα μασκατεμπολήστρια Μπρίντνι Γκράινερ σε εννέα χρόνια κάθειρξη και

πρόστιμο ένα εκατομμύριο ρούβλια με την κατηγορία της κατοχής ναρκωτικών σε μια υπόθεση πολιτικά φορτισμένη που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανταλλαγή κρατουμένων μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας. Η Γκράινερ, η οποία αγωνιζόταν στη Ρωσία, συνελήφθη με χασισέλαιο στο αεροδρόμιο της Μόσχας Σερεμέτιεβο τον Φεβρουάριο. Η σύλληψή της έγινε λίγες ημέρες μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, πυροδοτώντας φρενήρεις διαπραγματεύσεις μεταξύ των μυστικών υπηρεσιών των δύο χωρών, κι ενώ η δική της διεξαγόταν σε δικαστήριο έξω από τη ρωσική πρωτεύουσα. Η καταδίκη της θεωρήθηκε απαραίτητη, αναγκαίο βήμα για να καταστεί εφικτή η ανταλλαγή της Γκράινερ και του πρώην πεζοναύτη Πολ Γουίλαν, ο οποίος συνελήφθη το 2020 για κατασκοπεία με τον έμπορο όπλων Βίκτορ Μπουτ. Στα τέλη Ιουλίου η Ρωσία επιβεβαίωσε πως διεξάγονται διαπραγματεύσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες για την ανταλλαγή κρατουμένων, όμως δεν υπάρχει ακόμη συμφωνία για την ανταλλαγή της Γκράινερ με τον Μπουτ. Προχθές η Μόσχα εμφανίστηκε έτοιμη για την έναρξη σχετικών συνομιλιών.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΑΛΙΜΠΑΝ

Δεν είδαν, δεν ξέρουν για τον Αλ Ζαουάχρι

ΚΑΜΠΟΥΛΑ. Οι Ταλιμπάν δηλώνουν άγνοια για την παρουσία στο Αφγανιστάν του Αϊμάν αλ Ζαουάχρι, αρχηγού της Αλ Κάιντα, μερικά

24ωρα μετά την ανακοίνωση από τον Αμερικανό πρόεδρο Τζο Μπάιντεν της εξόντωσής του με πύραυλο που εκτοξεύθηκε από drone κατά της κατοικίας του στην Καμπούλ. «Οι ηγέτες του Ισλαμικού Εμιράτου του Αφγανιστάν ζήτησαν από τις υπηρεσίες Πληροφοριών να πραγματοποιήσουν εις βάθος και σοβαρή έρευνα για το περιστατικό», αναφέρεται στην επίσημη ανακοίνωση της κυβέρνησης της Καμπούλ, στην οποία οι Ταλιμπάν ανέφεραν για πρώτη φορά το όνομα του αρχηγού της Αλ Κάιντα. Η παρουσία του Αϊμάν αλ Ζαουάχρι στην Καμπούλ θέτει σε αμφισβήτηση την υπόθεση που έδωσαν οι Ταλιμπάν να μη δίνουν καταφύγιο σε τρομοκρατικές οργανώσεις στο Αφγανιστάν. «Αποδόθηκε δικαιοσύνη» στις οικογένειες των θυμάτων των πρωτοποριών κατά των Δίδυμων Πύργων και του Πενταγώνου, δήλωσε ο Τζο Μπάιντεν τη Δευτέρα, οπότε ανακοίνωσε τη δολοφονία του.

ΝΕΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ

Μπροστά η Τρας, έπειτα ο Σούνακ

ΛΟΝΔΙΝΟ. Ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Βρετανίας Ρίσι Σούνακ δήλωσε αυτήν την εβδομάδα ότι η μάχη ηγεσίας για την αντικατάσταση του πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον βρίσκεται ακόμα στην αρχή, μετά τη νέα δημοσκόπηση της YouGov που έδειξε ότι βρίσκεται πίσω από την αντιπάλου του Λιζ Τρας. Το κυβερνητικό Συντηρητικό Κόμμα επιλέγει νέο ηγέτη αφού ο Τζόνσον αναγκάστηκε να ανακοινώσει την παραίτησή του μετά τη μαζική αποχώρηση υπουργών από την κυβέρνηση του. Ο Σούνακ, του οποίου η παραίτηση μαζί με εκείνη του υπουργού Υγείας Σάτζιντ Τζάβιντ ήταν από τους παράγοντες που πυροδότησαν την πτώση του Τζόνσον, και η υπουργός Εξωτερικών Τρας είναι οι δύο υποψήφιοι που έχουν απομείνει στη μάχη. Πάντως, ο Τζάβιντ δήλωσε ότι στηρίζει την Τρας στη μεταξύ τους μονομαχία, απόφαση που αναμένεται να αποδυναμώσει περαιτέρω την υποψηφιότητα του Σούνακ.

«Πίσω από τον φακό νιώθω μόνο πόνο»

Ο Ευγένιος Μαλολέτκα, ο Ουκρανός φωτορεπόρτερ που απθανατίζει τον πόλεμο, μίλησε στην «Κ» από το μέτωπο

Συνέντευξη στη ΣΙΣΣΥ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΩ

Το απόγευμα μιας ζεστής Πέμπτης σε μια κατοικημένη γειτονιά στο Χάρκοβο, η Ναταλία Κολέσνικ βγήκε να κάνει κάτι συνηθισμένο, να τσίσει τις γάτες, όταν άρχισαν οι βομβαρδισμοί. Αλλά δεν υπάρχει τίποτα «συνηθισμένο» στη ζωή κοντά στη γραμμή του μετώπου στην Ουκρανία. Εγινε το ένα από τα τρία πτώματα αμάχων πολιτών. Ο άντρας της, Βίκτορ, έτρεξε σοκαρισμένος. Δεν ήθελε να την αφήσει να φύγει. Της χάιδεψε το κεφάλι.

«Μπαμπά, αυτό είναι», είπε ο γιος του, Ολεξάντερ, παρακολουθώντας τους διασώστες που περιμέναν να κλείσουν τη σακούλα με το πτώμα. «Είναι νεκρή. Σήκω πάνω».

«Δεν καταλαβαίνεις;» ρώτησε ο πατέρας του.

«Τι δεν καταλαβαίνω;» είπε ο γιος. «Αυτή είναι η μητέρα μου. Μπαμπά, σε παρακαλώ. Μπαμπά, σε παρακαλώ».

Ο Ευγένιος Μαλολέτκα αποτύπωσε τον διάλογο και τη σκηνή. Ο Ζένια για τους φίλους. Ουκρανός φωτορεπόρτερ. Σχεδόν κανείς από το ευρύ κοινό δεν γνωρίζει το όνομά του, ωστόσο οι περισσότεροι, στην Ελλάδα και στον κόσμο, έχουμε δει τις φωτογραφίες που τραβάει από την αρχή του πολέμου, στις 24 Φεβρουαρίου του 2022, αποτυπώνοντας σπαρακτικές στιγμές, θραύσματα της ουκρανικής καθημερινότητας που δημιουργεί η ρωσική επιθετικότητα. Νεκρά σώματα φίλων, συγγενών, παιδιών, που σηματοδοτούν αδιάνοπτες απώλειες, ανεπίπλωτο ψυχικό άλγος για τους ζωντανούς, με τα κατεστραμμένα κτίρια, άλλοτε εστίες μιας ειρηνικής καθημερινότητας, να γίνονται φόντο ενός ζοφερού παρόντος: «Για εμάς είναι σημαντικό οι Έλληνες, άλλοι φωτογράφοι και δημοσιογράφοι, ο κόσμος... να δει τι συνέβη στη Μαριούπολη, να δει αυτά που είδαν τα δικά μας μάτια», εξηγεί ο Ζένια Μαλολέτκα.

Μίλησαμε τηλεφωνικά ενώ ήταν στο Χάρκοβο. Πώς νιώθει πίσω από τον φακό τη στιγμή που τραβάει τους αλλόφρονες γονείς να μεταφέρουν το σώμα του άψυχου παιδιού τους στο νοσοκομείο, αποτυπώνοντας το απελπισμένο βλέμμα που συνοπάρχει με την αδιόρατη ελπίδα του «λάθους»;

«Θα μπορούσα να σας πω ότι συμβαίνει κάτι σαν μπάνιο

Ο Βίκτορ θρηνεί τη νεκρή γυναίκα του Ναταλία Κολέσνικ, ενώ οι διασώστες περιμένουν να κλείσουν τον νεκρόσακο. Είχε βγει, όπως έκανε κάθε απόγευμα, για να τσίσει τις γάτες στη γειτονιά της στο Χάρκοβο, όταν οι Ρώσοι άρχισαν να βομβαρδίζουν. Ο φωτορεπόρτερ Ευγένιος Μαλολέτκα (δεξιά) βρέθηκε μπροστά στο συγκλονιστικό γεγονός.

«Μιλάμε για έναν πόλεμο πυροβολικού. Αυτή τη στιγμή, ένα 5% των στρατιωτών μάχεται με τα όπλα του και το 95% του πολέμου διεξάγεται με το πυροβολικό».

ανγότητας, κάτι που σε κάνει να ξεχωρίζεις το σημαντικό της ζωής, αλλά αυτό που νιώθω είναι μόνο πόνος. Είναι ότι νιώθουν όλοι οι Ουκρανοί, οι φίλοι των χαμένων, οι συγγενείς. Όλοι έχουμε χάσει κάτι, κάποιον, όλοι χάνουμε κάτι καθημερινά. Το σπίτι μου στο Μπριντιάνσκ, η πόλη μου στην περιοχή της Ζαποριζία δυτικά της Μαριούπολης, βρίσκεται υπό κατοχή».

– Βρίσκεσαι πολύ συχνά στην πρώτη γραμμή. Φοβάσαι; Πώς το αντιμετωπίζεις; Κοιμάσαι τα βράδια;

– Προσπαθώ να κρατάω τον εαυτό μου σε μια συγκροτημένη ψυχολογική κατάσταση, να προσέχω και να κοιμάμαι, αλλά την

Βραβείο για την κάλυψη της Μαριούπολης

Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2022, κατά τη διάρκεια της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, οι συνεργάτες του Associated Press Μισλάβ Τσερνόβ και Ευγένιος Μαλολέτκα έμειναν στη Μαριούπολη και οι φωτογραφίες τους χρησιμοποιήθηκαν εκτενώς από τα δυτικά μέσα ενημέρωσης για την κάλυψη της κατάστασης. Στις 23 Μαΐου 2022, ο Μαλολέτκα μαζί με τον Τσερνόβ και τη Βασιλική Στεπανένκο απέσπασαν το διεθνές δημοσιογραφικό βραβείο Knight από το ICFJ (International Center For Journalists) και στις 29 Μαΐου ο Μαλολέτκα τιμήθηκε με το Διεθνές Βραβείο Φωτοδημοσιογραφίας Γιάννης Μπεχράκης από το Athens photo World, που δραστηριοποιείται από το 2019 υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του θανάση Σταυράκη. «Το όνομα του εκλιπόντος Γιάννη Μπεχράκη φέρει τη σφραγίδα της υψηλής ποιότητας της παγκόσμιας φωτοδημοσιογραφίας και είναι μια εξαιρετική τιμή να το παραλαμβάνεις από τη γυναίκα του, ως ο πρώτος Ουκρανός που τιμάται με αυτό σε μια εκδήλωση όπου συναντάς την πιο υψηλή ποιότητα, όχι μόνον ως προς την τέχνη αλλά ως προς την αξιοπιστία του φωτορεπορτάζ», λέει ο Ζένια. «Η τραγωδία της Μαριούπολης θα μείνει για πάντα μια τεράστια ουλή στην καρδιά μου. Το βραβείο είναι η αναγνώριση της δουλειάς όλων των δημοσιογράφων και ειδικά των Ουκρανών, οι οποίοι προσπαθούν να πουν στον κόσμο τι συμβαίνει στη χώρα μας και ένας τρόπος απόδοσης δικαιοσύνης για τους χιλιάδες νεκρούς ενός παράλογου πολέμου».

είδα στιγμή να το αντιμετωπίζω και κάπως σαν παιχνίδι σε καζίνο. Αν είναι να τύχει ας τύχει. Δεν γίνεται να μην κάνω αυτήν τη δουλειά. Φυσικά φοβάμαι. Είναι κοινότοπο ίσως αυτό που θα

να εριόλπης. Υπάρχουν φορές που για να φτάσεις να μιλήσεις με τους στρατιώτες νιώθεις σαν ποντίκι σε κλουβί, έρμαιο, ένας συνεχής στόχος. Δεν ξέρεις ποτέ θα σε πετύχουν. Σχεδόν όλα γίνονται κάτω από τον έλεγχο των drones, οπότε όπου βλέπουν, ακούν, παρακολουθούν ότι κινείται κάτι, δεν ενδιαφέρει εάν είναι αυτοκίνητο, άνθρωπος ή εκχθρός. Κινείσαι, σκοπεύουν, βομβαρδίζουν.

Μιλάμε για έναν πόλεμο πυροβολικού. Αυτή τη στιγμή, ένα 5% των στρατιωτών μάχεται με τα όπλα του και το 95% του πολέμου διεξάγεται με το πυροβολικό. Ο ήχος που καταγράφεται συνεχώς είναι αυτός των βομβαρδισμών, επικίνδυνος βέβαια αλλά και φοβερά σκληρός. Και δεν χρειάζεται να πηγαίνεις προς την πρώτη γραμμή ή να βρίσκεσαι εκεί διότι η Ρωσία, που διαβεβαιώνει ότι χτυπάει μόνο στρατιωτικούς στόχους –και καταλαβαίνουμε ότι έχει ανάγκη να το κάνει αυτό για λόγους εσωτερικής προπαγάνδας, για τους Ρώσους–, πλήττει συνεχώς πολιτικές υποδομές: σχολεία, πανεπιστήμια,

γειτονιές αμάχων. Και δεν το έκαναν μια φορά γιατί αστόχησαν, τυχαία. Το κάνουν συνεχώς και είμαστε μάρτυρες σε αυτό. Δεν τους κοστίζει τίποτα, δεν ενδιαφέρονται.

– Πώς νιώθεις για τους Ρώσους;

– Δεν νιώθω τίποτα! Απλώς προτιμώ να είμαι Ουκρανός! Είναι πολύ πιο ασφαλές (γελάει). Οι Ρώσοι δεν σκοπεύουν καλά και δεν πετυχαίνουν τον στόχο τους εύκολα, καταπατούν συμφωνίες και κανόνες. Δύο φορές υπογράφηκαν συμφωνίες, τις καταπάτησαν την άλλη ημέρα. Εμείς τους ξέρουμε από το παρελθόν: προετοιμαζόμαστε οκτώ χρόνια γι' αυτόν τον πόλεμο. Θα θέλαμε να τον αποφύγουμε, αλλά τελικά το γεγονός ότι ένα κομμάτι του στρατού μας προετοιμαζόταν ήταν καλό για όλους μας. Ο κόσμος δεν είχε καταλάβει τι συνέβαινε στην Ουκρανία από το 2014 και μετά, νομίζω ότι τώρα έχει αρχίσει να αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι μια επιχείρηση περιορισμένης κλίμακας σε μια γωνιά του κόσμου. Αυτός ο πόλεμος όσο πάει θα γίνεται και πιο σκληρός...

Γιατί αντέχει ακόμη η εικόνα του Πούτιν στην Ελλάδα

Του ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ

Ακόμη και σε χώρες με πληθυσμούς φιλικά προσηλωμένους, η δημοφιλία του Πούτιν κινείται σε ιστορικά χαμηλά μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Ποιες είναι όμως οι ρίζες της συμπαθείας στον Πούτιν; Αλλάζει ο τρόπος που τον βλέπουν οι Έλληνες;

Η πτώση στην αποδοχή της Ρωσίας καταγράφει διεθνώς ποσοστά ρεκόρ το 2022 σε σύγκριση με το 2020. Αν λάβει κανείς υπόψη τα ευρήματα που δημοσίευσε η γνωστή δεξαμενή σκέψης Pew Research Center, το πλήγμα στην εικόνα της Ρωσίας γίνεται πιο αισθητό ακόμη και στα 18 κράτη που τρέφουν θετικές γνώμες για τη χώρα. Στην Ελλάδα, η δημοφιλία της μειώθηκε κατά 31 ποσοστιαίες μονάδες. Όταν το ερώτημα λαμβάνει τον χαρακτήρα της εμπιστοσύνης στο πρόσωπο του Πούτιν, το ποσοστό των Ελλήνων που τον αποδοκιμάζουν «απολύτως ή λίγο» ανέρχεται πλέον στο 72%.

Ωστόσο, σχεδόν το 30% της ελληνικής κοινής γνώμης που εγκρίνει τον πόλεμο του Πούτιν στην Ουκρανία είναι το τρίτο υψηλότερο μετά της Μαλαισίας και της Σιγκαπούρης. Αλλωστε, δεν είναι μόνο ο Πούτιν που κάνει σε δημοφιλία στην Ελλάδα, αλλά και ο

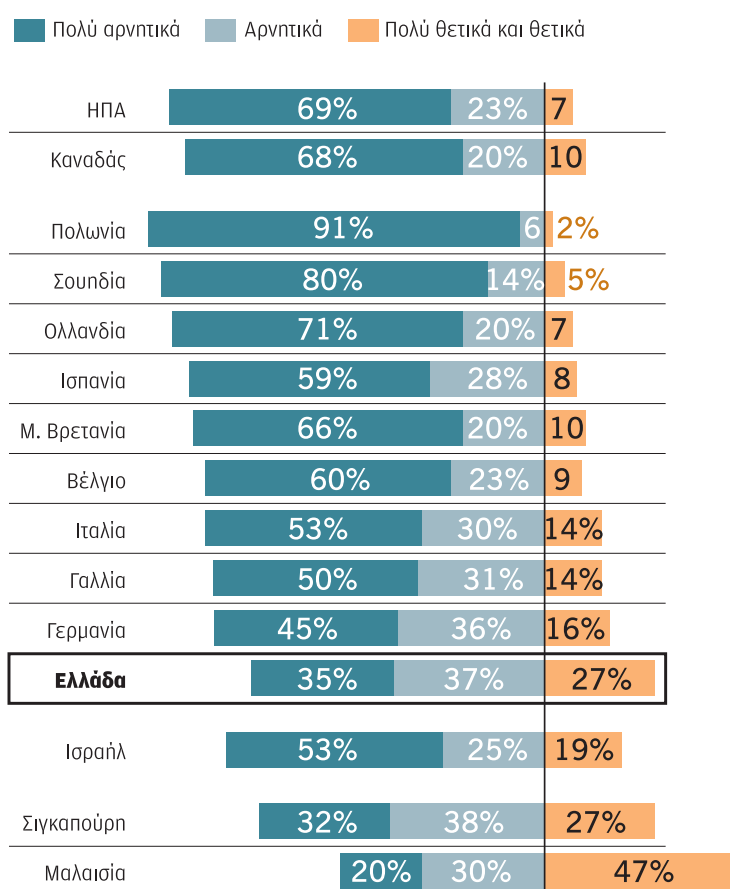
Μπλάντεν, ο οποίος μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία είδε το ποσοστό του να μειώνεται κατά 26% στη χώρα μας, όπου καταγράφεται η χαμηλότερη αποδοχή του: μόλις 41%.

Θα πρέπει ίσως να διακρίνει κανείς τη δημοφιλία της Ρωσίας από τη δημοφιλία του Πούτιν. «Υπάρχει το παραδοσιακό υπόστρωμα συμπαθείας και καλής θέλησης προς τη Ρωσία στην ελ-

ληνική κοινωνία για λόγους που γνωρίζουμε καλά: πολιτιστικοί/θρησκευτικοί λόγοι στα δεξιά, ψυχροπολεμική νοσταλγία στα αριστερά, ευρύτερος αντιδυτικισμός/αντιαμερικανισμός. Η δημοφιλία του Πούτιν ως προσωπικότητας, όμως, νομίζω πως πρέπει να κατανοηθεί μέσα στο πιο συγκεκριμένο πλαίσιο των οικονομικών και πολιτικών κρίσεων όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη συνολικά την τελευταία δεκαετία. Ο θαυμασμός για έναν «ισχυ-

ρο γκέιτ» που ξέρε να «βρίσκει λύσεις» και να «παίζει το παιχνίδι» αντανάκλα μια γενικότερη δυσανεξία με τη λειτουργία (και τις αποτυχίες, για να τα λέμε όλα) της φιλελεύθερης δημοκρατίας που έχει απογοητεύσει πολλούς πολίτες τα τελευταία χρόνια», τονίζει στην «Κ» ο αναπληρωτής καθηγητής στο London Metropolitan University, εταίρος του Chatham House, Αγγελος Χρυσόγελος, ο οποίος εντοπίζει την αυταρχική πολιτική του Πούτιν στη συνείδηση των υποστηρικτών του σαν το αντίθετο της τεχνοκρατικής και συχνά αναβλητικής λογικής που χαρακτηρίζει τα δυτικά πολιτικά συστήματα και ιδίως την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πώς βλέπουν τη Ρωσία στον κόσμο

ΠΗΓΗ: Pew Research Center

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ρό γκέιτ» που ξέρε να «βρίσκει λύσεις» και να «παίζει το παιχνίδι» αντανάκλα μια γενικότερη δυσανεξία με τη λειτουργία (και τις αποτυχίες, για να τα λέμε όλα) της φιλελεύθερης δημοκρατίας που έχει απογοητεύσει πολλούς πολίτες τα τελευταία χρόνια», τονίζει στην «Κ» ο αναπληρωτής καθηγητής στο London Metropolitan University, εταίρος του Chatham House, Αγγελος Χρυσόγελος, ο οποίος εντοπίζει την αυταρχική πολιτική του Πούτιν στη συνείδηση των υποστηρικτών του σαν το αντίθετο της τεχνοκρατικής και συχνά αναβλητικής λογικής που χαρακτηρίζει τα δυτικά πολιτικά συστήματα και ιδίως την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βαθύτερες αδυναμίες

«Είναι δηλαδή μια προβολή στο πεδίο των διεθνών σχέσεων των απογοητεύσεων που εκφράζονται και στο εσωτερικό των δυτικών δημοκρατιών. Αυτό ενδεχομένως εξηγεί τη δημοφιλία του Πούτιν και σε χώρες χωρίς τους πολιτιστικούς δεσμούς της Ελλάδας με τη Ρωσία, όπως η Ιταλία και η Γαλλία. Από αυτήν την άποψη, δεν θα πρέπει να πέσουμε στην παγίδα να βλέπουμε τη δημοφιλία του Πούτιν ως το πρόβλημα, αλλά αντίθετα να τη δούμε ως

σύμπτωμα βαθύτερων αδυναμιών στη σχέση του σύγχρονου πολίτη με τη φιλελεύθερη δημοκρατία».

Μεσολάβνησε όμως ένας πόλεμος. Από τη μια πλευρά, υπέστη πλήγμα η εικόνα του επιτιθέμενου, μπροστά στις βομβαρδισμένες πόλεις, στους νεκρούς αμάχους αλλά και στις οικονομικές παρενέργειες. Από την άλλη, η Ρωσία του Πούτιν διαπρέει ακόμη έναν ισχυρό πυρήνα συμπαθείας στην ελληνική κοινή γνώμη.

«Το θέμα πάντως δεν είναι τόσο η συμπαθεία προς τον Πούτιν, η οποία μετά τον πόλεμο μπορεί και να επανακάμψει, όσο η εντύπωση που πολλοί κόσμος έχει για αυτόν ως έναν ισχυρό γκέιτ που καταφέρνει πράγματα στη διεθνή σκηνή. Η εξέλιξη του πολέμου μέχρι στιγμής έχει χαλάσει αυτήν την αύρα του Πούτιν ως μαέστρου της διεθνούς διπλωματίας, τον έχει κάνει πιο «γέινο», έναν κανονικό πολιτικό που ακόμη και αν οι υποστηρικτές του βλέπουν μεγάλες επιτυχίες (την ενδυνάμωση των σχέσεων με την Κίνα και την Ινδία ή την πίεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενέργεια) δεν μπορούν να αγνοήσουν και τις αποτυχίες του (κυρώσεις στη Ρωσία και διεθνής απομόνωση, μεγάλες απώλειες στον πόλεμο), καταλήγει ο κ. Χρυσόγελος.

Το Κατάρ βρίσκεται μονίμως υπό αμφισβήτηση, με τους διοργανωτές ωστόσο να υπόσχονται ένα αξέχαστο και σίγουρα πιο... πολυτελές Μουντιάλ.

Το Μουντιάλ των προκλήσεων

Σε τρεις μήνες το Κατάρ θα φιλοξενήσει ένα διαφορετικό Παγκόσμιο Κύπελλο

Του **ΣΤΑΘΣ ΔΗΜΟΛΑ**

2 Δεκεμβρίου 2010, Ζυρίχη. Αυτό που σιγοψιθυρίζεται τους τελευταίους μήνες γίνεται πραγματικότητα. Ο τότε πρόεδρος της FIFA Ζεπ Μπλάτερ ανεβαίνει στο βήμα και, αφού ανακοινώσει πως η Ρωσία θα διοργανώσει το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου του 2018, ανοίγει και έναν δεύτερο φάκελο, ο οποίος έχει πάνω του φαρδύ πλατύ το όνομα του Κατάρ. Το ζάπλουτο εμιράτο της Μέσης Ανατολής αφήνει πίσω του στην ψηφοφορία για το Π.Κ. του 2022 τις ΗΠΑ, την Αυστραλία, τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία, και γίνεται η μικρότερη σε έκταση χώρα στον κόσμο που αναλαμβάνει ένα τόσο δύσκολο εγχείρημα.

Η ανάθεση του Μουντιάλ στο Κατάρ, και μάλιστα 12 χρόνια πριν από τη σέντρα, γεννάει από μόνη της πολλά ερωτήματα. Η έρευνα των ελβετικών αρχών δεν αργεί να ξεκινήσει, φέρνοντας σε δύσκολη θέση τόσο τον Ζεπ Μπλάτερ όσο και τον Μισέλ Πλατινί, ο οποίος από την καρέκλα του προέδρου της UEFA έχει ανεξήγητα ταχθεί υπέρ του Μουντιάλ στο εμιράτο. Ωστόσο, το... πετρέλαιο έχει ήδη μπει στο αυλάκι. «Η FIFA δεν θα το μετανιώσει» είναι τα λόγια του εμίρη εκείνου το βράδυ στη Ζυρίχη. Κανείς, όμως, δεν βάζει το χέρι του στη φωτιά για τις 32 ομάδες και τους εκατοντάδες χιλιάδες φιλάθλους που σε περίπου τρεις μήνες θα ταξιδέψουν στον Αραβικό Κόλπο.

Εκτοτε το Κατάρ βρίσκεται μονίμως στο στόχαστρο. Σύμφωνα με έρευνα του Guardian περισσότεροι από 6.500 εργάτες έχουν χάσει τη ζωή τους στα έργα που ξε-

Η ανάθεση του Μουντιάλ στο Κατάρ δημιούργησε πολλά ερωτήματα και η έρευνα των ελβετικών αρχών έφερε σε δύσκολη θέση τόσο τον Ζεπ Μπλάτερ όσο και τον Μισέλ Πλατινί.

Οι περιορισμοί λόγω θρησκείας, η λύση για τις υποδομές και οι κλιματικές συνθήκες,

κίνησαν το 2010, ενώ πρόσφατα η Διεθνής Αμνηστία κατήγγειλε ότι αρκετοί δουλεύουν επί χρόνια χωρίς ρεπό. Η ώρα όμως -σχεδόν- έφτασε. Στις 21 Νοεμβρίου στις 12 το μεσημέρι, Σενεγάλη και Ουλάνδία θα παραταχθούν στο Στάδιο Αλ Τουμάμα της Ντόκας και όλες οι απαντήσεις θα αρχίσουν να μπαίνουν στη σειρά. Μπορεί να διεξαχθεί Π.Κ. τον χειμώνα; Εχει το Κατάρ τις υποδομές να φιλοξενήσει φιλάθλο κοινό από όλα τα μέρη της Γης; Θα επηρεάσουν τη διοργάνωση οι περιορισμοί λόγω της θρησκείας; Πρόσφατα η FIFA εξέδωσε έναν κανονισμό συμπεριφοράς για τους φιλάθλους, που αφορά κυρίως την ενδυμασία και

τη χρήση αλκοόλ, ενώ και το Κατάρ από την πλευρά του ζήτησε σεβασμό στη χρήση της μπουργκας.

Οι Άραβες δεν είχαν λίγα προβλήματα να αντιμετωπίσουν. Το πρώτο αφορούσε τις κλιματικές συνθήκες, αφού το καλοκαίρι θα ήταν αδύνατο να διεξαχθούν αγώνες σε τόσο υψηλές θερμοκρασίες. Πρώτο Μουντιάλ τον χειμώνα και το πρόβλημα λύθηκε. Ενα ακόμη ζήτημα αφορούσε τα διαθέσιμα καταλύματα για τους οπαδούς, καθώς οι ξενοδοχειακές μονάδες στο εμιράτο των 2,6 εκατ. κατοίκων εκτός από περιορισμένες είναι και πανάκριβες. Σύμφωνα λοιπόν με τη διοργανώτρια αρχή, τη λύση εδώ θα τη δώσει η ακανθής έρημος. Περίπου 1.000 προκατασκευασμένα δωμάτια αναμένεται να τοποθετηθούν, προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα των 100.000 κλινών. Τα ξενοδοχεία και το «κωριό των φιλάθλων» ενδεχομένως να μην καλύψουν όλες τις ανάγκες του περίπου 1 εκατ. φιλάθλων, με

τους διοργανωτές να εξετάζουν και άλλες λύσεις, όπως η νοίκιαση κρουαζιερόπλοιων, αλλά και η παροχή κινήτρων στους ντόπιους για να νοικιάσουν τα σπίτια τους σε ξένους επισκέπτες. Οσο για το κόστος; Ποτέ δεν θα ήταν πρόβλημα. Το Κατάρ μέχρι πέρυσι είχε δαπανήσει για έργα υποδομής 138 δισ. δολάρια, σύμφωνα με τους New York Times.

Πλεονεκτήματα

Υπάρχει, βέβαια, και η άλλη όψη του νομίσματος, αφού το Κατάρ σε σχέση με άλλες χώρες που έχουν φιλοξενήσει Μουντιάλ έχει ένα σημαντικό πλεονέκτημα: δεν υπάρχουν μεγάλες αποστάσεις. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ το 1994, στη Βραζιλία το 2014, αλλά και στη Ρωσία το 2018, οι παίκτες περνούσαν περισσότερη ώρα σε αεροπλάνα παρά σε γήπεδα. Στο Κατάρ των 11.627 τ. κλμ., οι αθλητικές εγκαταστάσεις απέχουν το πολύ μία ώρα ή μία από την άλλη, δίνοντας την ευκαιρία και στους φιλάθλους να παρακολουθήσουν περισσότερους αγώνες. Είναι χαρακτηριστικό πως τέσσερα από τα οκτώ γήπεδα βρίσκονται στην Ντόχα και τα άλλα τέσσερα σε απόσταση μερικών χιλιομέτρων από την πρωτεύουσα. Επίσης, οι ποδοσφαιριστές τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο βρίσκονται στο καλύτερο επίπεδο φόρμας και όχι... ηλιοκαμένοι από τις ολιγοήμερες διακοπές έπειτα από μία ακόμη κοπιαστική σεζόν.

Τα 12 χρόνια πέρασαν και η ώρα της αλήθειας για το Κατάρ πλησιάζει. Αυτό το Μουντιάλ φαίνεται καταδικασμένο να διαφέρει -σχεδόν- σε όλα από τα 21 προηγούμενα.

ευρώ και έτσι ο Ολυμπιακός θα πάρει ένα ποσό κοντά στις 70 χιλιάδες ευρώ!

*****

Χειροκροτήθηκε ο Ηλιά

πολύ άτυχος ήταν ο Μάριος Ηλιά στον αγώνα του ΑΠΟΕΛ με την Κι-Ζιλζάρ την περασμένη Πέμπτη στο ΓΣΠ. Πάλεψε με σθένος σε όλο το παιχνίδι και έφτασε πολύ κοντά στο γκολ σε τρεις περιπτώσεις, μία στο α' ημίχρονο και δύο στο β' μέρος. Ο κόσμος χειροκρότησε τον 25χρονο Κύπριο διεθνή ο οποίος θα είναι και στην «Αστά-Αρένα» ο σέντερ φορ για τον ΑΠΟΕΛ. Προσαρμόστηκε στα δεδομένα της νέας του ομάδας και δείχνει ότι έχει τις ικανότητες αλλά και την θέληση για να βοηθήσει. Αν συνεχίσει να δουλεύει σκληρά και ευσυνειδίχτα, θα έρθουν και τα γκολ.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Δεν εξηγείται αλλιώς...

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Την ίδια ώρα που οι αθλητές μας σε υψηλού επιπέδου διοργανώσεις όπως είναι οι Μεσογειακοί και οι Κοινοπολιτειακοί διακρίνονται φτάνοντας ακόμη και στο βάθρο, στη βραχνισίδα ζούμε σ' έναν ξεχωριστό κόσμο που καμία σχέση δεν έχει με τον αθλητισμό. Η κυπριακή κοινωνία εμμένει να βράζει στο νερό της, αρνούμενη να εξελιχθεί, να διευρύνει τους ορίζοντες της, να αποκτήσει την κατάλληλη αθλητική παιδεία που θα τη διοικητούσε στην κοινωνία της και δη στο πρωτογενές υλικό, όπως είναι τα παιδιά και η νεολαία γενικότερα. Σε διοργάνωση όπως είναι οι Κοινοπολιτειακοί Αγώνες, στην οποία συμμετέχουν παρακάτω 72 χώρες πρώην αποικίες του αγγλικού στέμματος και διεξάγονται κάθε τέσσερα χρόνια, τα κυπριόπουλα κατάφεραν να φέρουν διακρίσεις που έμοιαζαν όνειρο απατηλό τα προηγούμενα χρόνια.

Την ίδια ώρα που το ποδόσφαιρο μοιάζει αιχμάλωτο από μια δράκα ανθρώπων που κινούν τα νήματα με σκοπό και μόνο το προσωπικό όφελος, λαμβάνοντας διαχρονικά αποφάσεις εις βάρος των γηγενών αθλητών άρα και της κοινωνίας, η συντριπτική πλειοψηφία επιμένει ν' ασχολείται μ' ένα προίον εις το οποίο οι συνθήκες να συμμετέχει εκτός από τη θέση του θεατή μοιάζουν εξαιρετικά δύσκολες.

Πώς είναι δυνατό οι ακαδημίες ποδοσφαίρου ανά την Κύπρο να φυτρώνουν σαν μανιτάρια σε κάθε γειτονιά και την ίδια ώρα οι ομάδες διά της Ομοσπονδίας να αυξάνουν τους ξένους από 15 σε 17 διατηρώντας ταυτόχρονα τον Κατάλογο Β' μέσα από τον οποίο παραχεται το δικαίωμα στις ομάδες να έχουν περιορισμένο αριθμό ξένων κάτω των 22 ετών; Πώς είναι δυνατό οι γονείς να εμμένουν σ' ένα άθλημα, η Ομοσπονδία του οποίου με τους

διαχρονικούς χειρισμούς της εκμηδενίζει τις πιθανότητες να διακριθεί και να συμμετάσχει στο υψηλότερο επίπεδο; Η «τύφλα» της κυπριακής κοινωνίας που βλέπει μόνο το ποδόσφαιρο ως αθλητισμό, πηγάει κυρίως από την ασχετοσύνη των ΜΜΕ, που διαχρονικά σεκοντάρουν στην «ποδοσφαιροποίηση» του νησιού και τον φανατισμό.

Η ευθύνη μών των δημοσιογράφων είναι τεράστια καθότι στην πλειοψηφία το συνάφι παραμένει καθλωμένο σε χαμηλά επίπεδα επαγγελματισμού, ακολουθώντας τον βούρκο που έχει υποπέσει η κοινωνία. Ακόμη μεγαλύτερη ευθύνη έχει το κράτος που δαπανεί υπέρτοκα ποσά για να στεγαστούν

Είναι ν' αναρωτιέσαι πώς ένα ολόκληρο νησί, ασχολείται μ' ένα άθλημα στο οποίο λίγο πολύ δεν συμμετέχει, αγνοώντας όλον τον υπόλοιπο αθλητισμό.

ποδοσφαιρικές εταιρείες ιδιωτικού συμφέροντος, χαρίζοντας χρέπη και οφείλες προς αυτό για να παραμείνουν βιώσιμες, την ίδια ώρα που μετράει κουκί-κουκί τα χρήματα που διοικητούνται σε άλλα αθλήματα. Είναι πάντως ν' αναρωτιέσαι πώς ένα ολόκληρο νησί, ασχολείται μ' ένα άθλημα το οποίο λίγο πολύ δεν συμμετέχει, αγνοώντας όλον τον υπόλοιπο αθλητισμό και τις αρετές που μπορεί να προσδώσει.

Μαζί και το κράτος που χτίζει «παλάτια» σε εταιρίες, ενώ οι δημοσιογράφοι έχουν ως κύρια έννοια αν έκλεισε ή όχι ένας ατίθιστος Καμερουνέζος παίκτης, μη προβάλοντας ένα δικό μας παιδί που πέτυχε στο διεθνές στερέωμα.

Δύσκολα δίνονται απαντήσεις και σωστές εξηγήσεις. Παλαβοί είμαστε... δεν εξηγείται αλλιώς.

Ανέκδοτο ο δωρεάν αθλητισμός

Του **ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Κοίτα να δεις πόσο ωραία είναι η Πολιτεία (Πρόεδρος, υπουργοί, πολιτικά κόμματα, Δήμοι) να δίνει λεφτά με τη σέσουλα για την ανέγερση γηπέδων σε ιδιωτικές εταιρείες! Πόσο όμορφα η Πολιτεία να παραχωρεί δωρεάν κρατική γη σε ιδιωτικές εταιρείες για την ανέγερση γηπέδων! Πόσο εύκολο ακούγεται να βγαίνουν από τα ταμεία του κράτους εκατομμύρια ευρώ για την αύξηση χωρητικότητας κλειστών αιθουσών!

Πόσο άσχημο είναι οι πολίτες απτής της χώρας, σε αντίθεση με τους επιχειρηματίες και τα ιδιωτικά συμφέροντα, να μην έχουν γήπεδα άθλησης δωρεάν. Οι αθλητικές επενδύσεις δυστυχώς δεν συνοπολογίζουν τον λαό αυτού του τόπου. Είναι ανέκδοτο ο δωρεάν αθλητισμός, όπως και η δωρεάν παιδεία.

Απουσιάζουν οι δημοτικές αθλητικές εγκαταστάσεις τις οποίες θα μπορεί να απολαμβάνουν δωρεάν οι δημότες. Στο εξωτερικό βλέπεις γήπεδα ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϊ, τένις κ.λπ., ανθρώπους ευδιάθετους που καθημερινά αθλούνται χωρίς το παραμικρό ή ελάχιστο κόστος. Άλλωστε πληρώνουν τους φόρους τους και η Πολιτεία τους επιστρέφει πίσω. Είναι υποχρεωμένη να το πράξει. Είναι η δέσμευση που έχει έναντι των πολιτών της. Είναι μέρος του κοινωνικού συμβολαίου που συνέταξε με τον λαό. Στην Κύπρο οι πολιτειακοί αξιωματούχοι δυστυχώς δεν έχουν ως προτεραιότητα τους τους σκληρά εργαζόμενους πολίτες της. Ούτε δείχνει ευαισθησίες σε τέτοιους είδους τομείς τους οποίους μάλλον θεωρεί είδος πολυτελείας. Αποτέλεσμα; Αν δεν πληρώσεις δεν μπορείς να αθληθείς σε αξιοπρεπείς εγκαταστάσεις.

Οι εξαφανισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις ευνοούν στην αύξηση κλινών σε νοσοκομεία και κλινικές. Το κοινωνικό συμβόλαιο Πολιτείας και λαού στην Κύπρο έπαψε προ πολλού να υφίσταται. Τα μόνα συμβόλαια που πλέον έχουν αξία είναι όσα αποφέρουν κέρδος.

Τα παιδιά μας δεν μπορούν να αθληθούν, αν δεν πληρώσουν. Οι γονείς μας δεν μπορούν να χαρούν την άθληση διότι δεν υπάρχουν οι χώροι. Εμείς δεν μπορούμε να αθλη-

Πόσο άσχημο είναι οι πολίτες απτής της χώρας, σε αντίθεση με τους επιχειρηματίες και τα ιδιωτικά συμφέροντα, να μην έχουν γήπεδα άθλησης δωρεάν.

θούμε παρά μόνο στα πεζοδρόμια, κινδυνεύοντας παράλληλα εκεί που δεν υπάρχουν πεζοδρόμια.

Κι όμως δίνουμε εκατομμύρια για τον επαγγελματικό αθλητισμό. Και κομπάζουμε. Φωτογραφίες, χαζοχαρούμενα πρόσωπα, ψήφους. Πώς να μην αυξάνονται τα φάρμακα. Σε σοβαρές χώρες κάθε Δήμος έχει τον χώρο του για τους δημότες του. Στην Κύπρο μόνο καφετέριες φυτρώνουν. Πού καιρός να δημιουργηθούν γήπεδα. Δεν είναι θέμα χρημάτων. Ούτε βούλησης. Μάλλον είναι θέμα κέρδους. Και τα παιδιά; Οι γονείς; Οι συνταξιούχοι; Πρέπει να πληρώνουν για τα αυτονόπια. Επειδή όσοι παίρνουν τις αποφάσεις δεν έχουν ανάγκη προφανώς από δωρεάν άθληση.

Μνημείο υποκρισίας

Η απόφαση της ΚΟΠ για αύξηση των ξένων και κοινοτικών ποδοσφαιριστών του καταλόγου Α' από 15 σε 17 αποτελεί μνημείο υποκρισίας εκ μέρους όλων αυτών που τη ψήφισαν. Ο Κύπριος ποδοσφαιριστής για τον οποίο κόπτονται είναι η τελευταία τους σκέψη. Ανεξαρτήτως της συγκεκριμένης απόφασης η πλειοψηφία των παραγόντων ενδιαφέρεται μόνο για το σωματειακό συμφέρον, ενώ είναι άτομα ανεπαρκή (ποδοσφαιρικά), αιωνίως απροετοίμαστα και σκεπτόμενα ως οπαδοί παρασυρόμενα από το τι λέει η μάζα, γιατί τη φοβούνται.

*****

Λαγκέλ Ζε

Η υπόθεση με τον Λαγκέλ Ζε έχει τελειώσει. Ευτυχώς για την Ομόνοια. Θα ήταν όμως καλό ο

Σταύρος Παπασταύρου να ζητήσει το σκεπτικό αυτών που αποφάσισαν να φέρουν αυτόν τον ποδοσφαιριστή που είχε ένα βιογραφικό... άστα να πάνε.

*****

Κορμπεράν και Κύπρος

Ο νέος προπονητής του Ολυμπιακού Κάρλος Κορμπεράν άρχισε την προπονητική του καριέρα στην Κύπρο και συγκεκριμένα εργάστηκε σε Δόξα και Ερμής την αγωνιστική περίοδο 2016-17. Απολύθηκε και από τις δύο ομάδες. Την τελευταία διετία ήταν προπονητής στη Χάντερσφιλντ με την οποία τη σεζόν που ολοκληρώθηκε έφτασε έως τον τελικό ανόδου από την Championship στην Premier League. Θέτουμε, μεταξύ άλλων, με μεγάλη επιτυχία στο πλευρό του Μαρσέλο Μπιέλας στη Λιντς. Ο Μπιέλας,

μία από τις μεγαλύτερες σύγχρονες προπονητικές μορφές, είχε πει για τον Κορμπεράν ότι είναι πολύ ταλαντούχος και ότι εκτιμά τη γνώμη του περισσότερο από τη δική του. Άνευ περαιτέρω σχολίου.

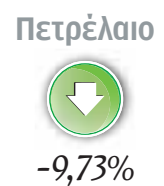
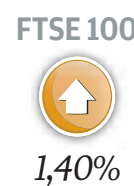
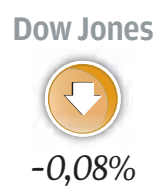
*****

Μεταγραφή Πιέρου

Από τη μεταγραφή του Πιέρου Σωτηρίου από την Βουλγαρική Λουντογκόρετς στη Χιροσίμα της Ιαπωνίας, ο Ολυμπιακός, ως η ομάδα που ανέδειξε τον Κύπριο διεθνή επιθετικό θα πάρει 70 χιλιάδες ευρώ. Οι «μαυροπράσινοι» διατηρούν το δικαίωμα βόση της συμφωνίας που έκαναν όταν έδωσαν τον Πιέρου στον ΑΠΟΕΛ, να λαμβάνουν ποσοστό 3,5% για κάθε μεταγραφή του. Γράφτηκε ότι η Χιροσίμα θα δώσει στην Λουντογκόρετς συνολικά 2.000.000

Μεταβολές εβδομάδας

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Εξαήμερη εργασία με επιπλέον αμοιβή

Νέα διάταξη, που ενσωματώθηκε στην παλαιά κλαδική σύμβαση, λύνει το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με την εξαήμερη εργασία σε μπαρ και εστιατόρια, στην Ελλάδα. Προβλέπει ένα επιπλέον ημερομίσθιο για τους εργαζομένους στον επισιτισμό, εάν εργαστούν σε ημέρα ανάπαυσής τους. Σελ. 6

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Το αμερικανικό LNG δεν σώζει την Ευρώπη

Καθώς η Ευρώπη προσπαθεί να απεξαρτηθεί από το ρωσικό αέριο, έχει στραφεί στο υδρογονοποιημένο φυσικό αέριο (LNG) και ειδικότερα στο αμερικανικό. Οι ΗΠΑ είναι πρώτες σε εξαγωγές φυσικού αερίου, αλλά πολιτικοί, οικονομικοί και τεχνικοί λόγοι τις εμποδίζουν να σώσουν την Ευρώπη. Σελ. 10

ΑΥΞΗΣΗ ΕΩΣ 22,4%

Φωτιά τα φοιτητικά ενοίκια στην Ελλάδα

Με αυξήσεις ενοικίων έως 22,4% σε σχέση με πέρυσι και μέσες ζητούμενες τιμές που εκκινούν από 300 ευρώ/μήνα για στούντιο σε Πατισίων και Αχαρνών και μέχρι και τα 800 ευρώ για μικρό διαμέρισμα σε Κολωνάκι και Λυκαβηττό, υποδέχεται τους φοιτητές η νέα ακαδημαϊκή χρονιά. Σελ. 12

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,68%	-0,44%
Γερμανία	0,84%	-0,04%
Γαλλία	1,39%	0,01%
Ιταλία	2,92%	-0,24%
Ισπανία	1,89%	-0,08%
Ιρλανδία	1,53%	0,09%
Ελλάδα	2,90%	0,00%
Ην. Βασίλειο	1,88%	0,02%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Επενδύσεις δεκάδων εκατ. στα ορεινά

Νέες τουριστικές και οικιστικές μονάδες και ανακαινίσεις υφιστάμενων με ιδιωτική πρωτοβουλία

Νέα νιοή στα ορεινά θέρετρα αναμένεται να δώσουν οι ιδιωτικές επενδύσεις με νέες τουριστικές και οικιστικές μονάδες και ανακαινίσεις υφιστάμενων. Μόνο για την αναπαλαίωση του ξενοδοχείου Βερεγγάρια στον

Πρόδρομο, το Guru της DTA και τα ξενοδοχεία που ανέλαβε η Property Gallery, οι επενδύσεις ξεπερνούν τα 100 εκατ. ευρώ. Την ίδια ώρα επενδυτές έκλεισαν το μάτι και σε μικρότερες επιχειρήσεις αναψυχής, κυρίως δε

στην περιοχή των Πλατρών, που φαίνεται να κερδίζει μέχρι στιγμής την προσοχή των επενδυτών. Η ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων αναμένεται ότι θα δώσει νέο ρυθμό ευρύτερα στις ορεινές κοινότητες, θα εν-

σχύσει την επισκεψιμότητα της περιοχής και θα αποτελέσει μοχλό για αναβάθμιση των παρεχόμενων υποδομών και υπηρεσιών. Πέρα από τα ξενοδοχεία, θα πρέπει ευρύτερα να εμπλουτιστεί το περιβάλλον της περιο-

χής με νέες δραστηριότητες και υποδομές ώστε η επερχόμενη ανάπτυξη να είναι αραγάς. Προσδοκία των τοπικών αρχών είναι μέχρι το 2026, το λιφτνγκ της περιοχής να έχει ολοκληρωθεί. Σελ. 3

Οι τουρίστες αλλάζουν προορισμό λόγω καύσωνα

Δύο χρόνια αφότου υποχρεώνονταν να αναβάλλουν διαρκώς τα σχέδια διακοπών τους λόγω πανδημίας, οι ταξιδιώτες αρνούνται πλέον να ματαιώσουν τα πλάνα τους ακόμη και όταν ξέρουν ότι θα βρεθούν απέναντι σε ακραία καιρικά φαινόμενα. Στελέχη της τουριστικής βιομηχανίας παρατηρούν, όμως, μια νέα τάση. Ετσι βλέπουν λόγω καιρικών συνθηκών να αυξάνεται η ζήτηση για ταξίδια στη Στοκχόλμη αντί για τη Ρώμη. Σελ. 2

Οδηγός μας η υπευθυνότητα και σταθερότητα της οικονομίας

Συνέντευξη Χρ. Ερωτοκρίτου

Η αναμενόμενη του πληθωρισμού και της ακρίβειας θα προκύψει μέσω συνεργασίας εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας, τονίζει η Πρόεδρος της Κοινωνοικονομικής Επιτροπής Οικονομικών Χριστίνα Ερωτοκρίτου. Επομαινεί ότι η Βουλή δεν είναι επικυρωτικό όργανο, απορρίπτει τα περί λαϊκισμού και τονίζει ότι ο οδηγός είναι η υπευθυνότητα και η σταθερότητα της οικονομίας. Σελ. 4

Χωρίς ψηφιακές δεξιότητες οι μισοί κύπριοι

Στοιχεία του δείκτη DESI

Ενας στους δύο Κύπριους δεν διαθέτει βασικές ψηφιακές δεξιότητες, ενώ χαμηλό είναι και το σκορ για τις πιο εξειδικευμένες ψηφιακές δεξιότητες, σύμφωνα με έκθεση του δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (DESI) για το 2022. Το πλέον ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ιπτικοί στον τομέα ICT (Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών). Σελ. 5

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΟΓΙΑ ΤΣΕΛΑΣΟΥΝ, ΝΤΟΡΑ ΓΙΑΚΟΒΑ και ΙΑΝ ΠΑΡΙ*

Οι επιδοτήσεις ρεύματος δεν βοηθούν στην εξοικονόμηση ενέργειας

Η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας έχει αυξήσει το κόστος της διαβίωσης για τους Ευρωπαίους. Δεδομένου ότι οι τιμές της ενέργειας αναμένεται να παραμείνουν σε επίπεδα πάνω από τα προ της κρίσης για αρκετό καιρό, η Ευρώπη πρέπει να προσαρμοστεί στους αυξημένους λογαριασμούς για τα ορυκτά καύσιμα. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αφίσουν το αυξημένο κόστος της ενέργειας να μεταβιβαστεί στον τελικό καταναλωτή ώστε να ενθαρρύνουν την εξοικονόμηση ενέργειας και τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων. Πρέπει να καταργηθούν τα οριζόντια μέτρα όπως είναι οι έλεγχοι των τιμών και οι πολιτικές παρεμβάσεις να είναι στοχευμένες, όπως, για πα-

ράδειγμα, τα επιδόματα στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος που υποφέρουν περισσότερο.

Μέχρι στιγμής, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν αντιδράσει στην άνοδο του κόστους της ενέργειας με οριζόντια μέτρα μείωσης του κόστους, όπως επιδόματα, φοροαπαλλαγές και ελέγχους στις τιμές. Ετσι όμως απλώς καθυστερούν την προσαρμογή στο ενεργειακό σοκ και αποδυναμώνουν τα κίνητρα που θα είχαν τα νοικοκυριά και επιχειρήσεις για να εξοικονομήσουν ενέργεια και να αναβαθμίσουν την αποτελεσματικότητα στη χρήση της ενέργειας. Διατηρούν, επίσης, σε υψηλά επίπεδα τη ζήτηση για ενέργεια και τις τιμές σε συγκριτικά υψηλά επίπεδα. Επιπλέον, το αυ-

Με τα μέτρα στήριξης οι κυβερνήσεις απλώς καθυστερούν την προσαρμογή των καταναλωτών στο ενεργειακό σοκ.

Ξανόμνο κόστος αυτών των μέτρων συμπέζει τα δημοσιονομικά περιθώρια των οικονομιών, καθώς οι τιμές παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Σε ορισμένες χώρες το κόστος θα υπερβεί το 1,5% του φετινού ΑΕΠ.

Οι κυβερνήσεις πρέπει, αντιθέτως, να στραφούν σε στοχευμένες πολιτικές όπως η ενίσχυση

του εισοδήματος των πλέον ευάλωτων. Αν για παράδειγμα μια κυβέρνηση αναλάβει πλήρως να καλύψει την αύξηση του κόστους διαβίωσης για το φτωχότερο 20% των νοικοκυριών θα της κοστίζει όσο το 0,4% του ΑΕΠ κατά μέσον όρο για όλο το 2022. Θα της κοστίζει όσο το 0,9% του ΑΕΠ να αποζημιώσει πλήρως το φτωχότερο 40%. Η μερίδα του πληθυσμού που θα λάβει αποζημίωση για το αυξημένο κόστος της ενέργειας θα ποικίλλει ανάλογα με τις κοινωνικές διαφορές και τα περιθώρια δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το ιδανικό θα ήταν, όμως, να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να αποκλείει σταδιακά τα υψηλότερα εισοδήματα.

Ορισμένες κυβερνήσεις στη-

ρίζουν τις επιχειρήσεις. Η τακτική αυτή είναι σκόπιμη μόνον όταν μια βραχυπρόθεσμη αύξηση των τιμών της ενέργειας μπορεί να οδηγήσει κάποιες βιώσιμες επιχειρήσεις στην πτώχευση. Θα ήταν αναγκαία, για παράδειγμα, αυτή η τακτική στην περίπτωση πλήρους διακοπής της παροχής ρωσικού αερίου στην Ευρώπη, οπότε θα πρέπει να υπάρξει δελτίο στην ενέργεια. Μπορεί επίσης να χρειαστούν στήριξη οι επιχειρήσεις που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην εισαγωγή και διανομή ενέργειας.

* Οι κ. Ογία Τσελασούν, Ντόρα Γιακόβα και Ιαν Πάρι είναι οικονομολόγοι του ΔΝΤ. Το κείμενο δημοσιεύθηκε στο blog του ΔΝΤ.

Καλό Καλοκαίρι!

Ευχόμαστε σε όλους όμορφες και ξέγνοιαστες στιγμές.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΑΣΑΙ ΚΑΝΤΕΜΠ** και **ΚΑΓΚΑΝ ΚΟΤΖΕ/ BLOOMBERG**

Η Τουρκία στη δίνη του πληθωρισμού

Ο υπερπληθωρισμός αποτελεί ήδη πραγματικότητα στην Τουρκία για πολλές ξένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη χώρα τουλάχιστον όταν πρόκειται για τις ανακοινώσεις των οικονομικών τους αποτελεσμάτων.

Πρόκειται για ευρύ φάσμα επιχειρήσεων που καλύπτει από τις μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου μέχρι κολοσσούς των τηλεπικοινωνιών όπως η εταιρεία Vodafone Group και μια ολλανδική εταιρεία εμπορίας καφέ. Όλες αυτές έχουν ήδη αρχίσει να χρησιμοποιούν μια λογιστική πρακτική γνωστή ως λογιστική του υπερπληθωρισμού που ουσιαστικά ενσωματώνει στα αποτελέσματα της εταιρείας τον αντίκτυπο από την υποτίμηση

Οι αναλυτές εκτιμούν ότι ο ετήσιος πληθωρισμός θα εκτοξευθεί το τρίτο τρίμηνο στο ρεκόρ του 91%.

του εγχώριου νομίσματος. Σύμφωνα με τη συμβουλευτική KPMG, η τακτική αυτή εφαρμόζεται σε οικονομίες στις οποίες οι αυξήσεις των τιμών την τελευταία τριετία ανέρχονται συνολικά, πλησιάζουν ή υπερβαίνουν το 100%.

Στην Τουρκία οι αυξήσεις των τιμών βρίσκονται σε διψήφια επίπεδα σχεδόν αδιάκοπα από τις αρχές του 2017. Φέτος, όμως, ο πληθωρισμός κυριολεκτικά έχει εκραγεί φτάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 25 ετών. Αιτίες είναι, βέβαια, η εκτόξευση των κόστους των εμπορευμάτων και η απροθυμία που επιδεικνύει η κεντρική τράπεζα της χώρας να

αυξήσει τα επιτόκια της. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις οικονομολόγων της Bloomberg Economics, ο ετήσιος πληθωρισμός θα εκτοξευθεί το τρίτο τρίμηνο στο ρεκόρ του 91% για να επιβραδυνθεί στο 69% στα τέλη του έτους.

Την Τρίτη ο όμιλος ING Groep NV ανακοίνωσε ότι για τις επιχειρήσεις του στην Τουρκία άρχισε να εφαρμόζει την πρακτική που είναι γνωστή ως κανόνας IAS 29. Αφορά και αυτή λογιστικές μεθόδους που αντανάκλουν τον υπερπληθωρισμό. Έχει προηγηθεί αντίστοιχη ανακοίνωση από την τράπεζα Banco Bilbao Vizcaya Argentina SA. Εξάλλου, ο τραπεζικός όμιλος Citigroup ανακοίνωσε ότι για τις επιχειρήσεις του στην Τουρκία μετατρέπει τα λογιστικά του βιβλία σε δολάρια, καθώς εκτιμά πλέον πως πρόκειται για μια οικονομία «υπερπληθωριστική». Και στις αρχές του έτους, η TAV Havalimanlari Holding, της οποίας ελέγχει πλειοψηφικό πακέτο η Aéroports de Paris, ανακοίνωσε ότι υιοθέτησε την ίδια μέθοδο για το τρέχον έτος.

Στην Τουρκία πάντως έχει από τον Ιανουάριο απαγορευτεί με προεδρικό διάταγμα στις ξένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο τοπικό νόμισμα, την τουρκική λίρα, να ανακοινώνουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα με τη λογιστική του υπερπληθωρισμού. Από την πλευρά τους, οι Τούρκοι αξιωματούχοι επιμένουν κατηγορηματικά ότι ο πληθωρισμός τείνει προς την καμπή του και σύντομα θα αρχίσει να επιβραδύνεται. Η τελευταία πρόβλεψη της κεντρικής τράπεζας, πουδόθηκε στη δημοσιότητα την περασμένη εβδομάδα, μιλάει για επιβράδυνση του πληθωρισμού στο 60,4% στα τέλη του έτους.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ελαφρυντικό

Ο **μπακσιόμος** προστασία για τη μετάδοση κρίσεων συνεπεία πράξεων νομισματικής πολιτικής υπήρξε το «ελαφρυντικό» σε σχέση με τη διπλάσια από την αναμενόμενη αύξηση των επιτοκίων στην ευρωζώνη. Η επίσημη πλέον παραδοχή εκ μέρους της ΕΚΤ ενισχύει τα σενάρια που θέλουν τη νομισματική αρχή να προβαίνει σε όσες αυξήσεις χρειαστούν προκειμένου να πετύχει τους στόχους της για τον πληθωρισμό χωρίς να βρίσκεται κάθε φορά αντιμέτωπη με τη συζήτηση για καταστάσεις που θα έχουν να διαχειριστούν οι πιο αδύναμες οικονομίες του ευρώ. Ο μπακσιόμος έρχεται ως ένα επιπλέον εργαλείο να θωρακίσει την ευρωζώνη έναντι καταστάσεων που εκτιμάται ότι πιθανόν να προκαλέσουν κρίση σε ένα μέρος της ευρωπαϊκής οικονομίας με σοβαρό τον κίνδυνο να «μολύνει» και άλλες οικονομίες.

Είδση

Το **στοιχείο** που «ανάγκασε» την ΕΚΤ στη διπλάσια από την αναμενόμενη αύξηση του επιτοκίου έχει να κάνει με τον πληθωρισμό Ιουνίου, καθώς η ένταση της ανόδου (8,6%) δεν άφηνε άλλα περιθώρια διατήρησης αρνητικών επιτοκίων. Ο πληθωρισμός Ιουνίου όμως, αν αναλυθεί, κρύβει μια πολύ σημαντική «είδηση» που έχει να κάνει με το μέρος του πληθωρισμού που αφορά στα τρόφιμα και βρίσκεται στο 8,9%. Με αυτό τον τρόπο αναδεικνύεται η σημαντικότητα των αγορών της Ρωσίας και της Ουκρανίας στην προμήθεια τροφίμων στην Ευρώπη και την κρίσιμότητα αυτών των δύο παραγωγών χωρών στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Το αναφέρουμε γιατί μέχρι στιγμής μόνο στο κομμάτι της ενέργειας είχαν επικεντρωθεί όλοι οι αναλύσεις, προσπαθώντας να αναλύσουν τις συνέπειες του πολέμου.

Συγκράτηση

Η **υποβάθμιση** των προσδοκιών για την ανάπτυξη είναι πλέον γεγονός οδηγούμενη από την έντονη αβεβαιότητα που βρίσκεται στον ορίζοντα. Η κατάσταση δεν είναι προς το παρόν ανησυχητική λόγω της κατάστασης που επικρατεί στην αγορά εργασίας όπου τα στοιχεία παραμένουν ενθαρρυντικά. Μόλις διαφανεί πρόβλημα στο επίπεδο απασχόλησης, τότε είναι που όλοι θα σημάνουν κόκκινο συναγερμό. Στη διεθνή ειδησιογραφία ενδιαφέρον παρουσιάζει αναφορά της KPMG για συγκράτηση των προσλήψεων στο Ηνωμένο Βασίλειο.

NPLS

Η **τραπεζική** ένωση για μεγάλο χρονικό διάστημα προωθούσε τη δημιουργία μιας δευτερογενούς αγοράς πώλησης NPLS σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο θα ήταν εφικτό να βελτιωθεί η πληροφόρηση και η τιμολόγηση αυτών των στοιχείων, προσελκύνοντας και επενδυτές από διαφορετικές χώρες. Αυτή η δυνατότητα προφανώς και δεν προχώρησε κυρίως λόγω πολιτικών

Η **ακρίβεια** θα μας απασχολήσει τον Σεπτέμβριο καθώς η συζήτηση παίρνει αναβολή λόγω καλοκαιρινής ραστώνης.

πίεσεων. Σε μια αποτίμηση της κατάστασης των NPLS σε πανευρωπαϊκό επίπεδο προκύπτει ότι η απομύκλευση τα τελευταία οκτώ χρόνια ήταν της τάξης των € 630δισ. ευρώ, κατεβάζοντας τα NPLS στα €369 δισ. από €1 τρις. που ήταν το 2014.

Προσγείωση

Με **ήπιους** τόνους επέλεξε να απευθυνθεί στο

προσωπικό ο ανώτερος εκτελεστικός διευθυντής της Ελληνικής Τράπεζας, σηματοδοτώντας ένα χρόνο στο τιμόνι της. Στο μήνυμά του ο κ. Gatzke θέλησε να διατηρήσει θετικό κλίμα, κάνοντας αναφορές για νέο σχέδιο εθελούσιων εξόδου και δηλώνοντας την πρόθεσή του να κατ'αλήξει η συλλογική σύμβαση με το προσωπικό η οποία εκκρεμεί από τον Ιανουάριο του 2019. Στο μήνυμα απουσιάζουν οι επιθετικές δηλώσεις του παρελθόντος πράγμα που ερμηνεύεται πως ο Γερμανός τραπεζίτης έχοντας διανύσει διαδρομή ενός έτους στην Κύπρο έχει προσγειωθεί στην πραγματικότητα.

Κίνδυνοι

Οι **επενδυτές** στα χρηματιστήρια αποτελούν μια ομάδα ενδιαφέροντος των ευρωπαϊκών αρχών, η οποία αναλύεται και συχνά παρακολουθείται στην προσπάθεια αναγνώρισης των κινδύνων με τους οποίους βρίσκονται αντιμέτωποι. Η δράση εντάσσεται στην προσπάθεια ενοποίησης των ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων κάτω από κοινή βάση λειτουργίας. Η τελευταία ανάλυση από πλευράς ESMA κατέδειξε τρεις κινδύνους για όσους επενδύουν στις αγορές και περιλαμβάνουν την περιορισμένη κατάρτιση των συμμετεχόντων, την αύξηση του τζίρου συναλλαγών σε περιόδους έντονων διακυμάνσεων και την δυνατότητα που προσφέρουν οι φορητές πλατφόρμες για επενδύσεις από νεαρούς ηλικιακά επενδυτές.

Διακοπές με βάση τη θερμοκρασία

Της **ΠΕΪΤΖ ΜΑΚ ΚΛΑΝΑΧΑΝ**

Το **φετινό** καλοκαίρι η Ευρώπη βρέθηκε στο στόχαστρο πρωτοφανούς καύσωνα, που προκάλεσε προβλήματα στις ταξιδιωτικές υποδομές. Ο διάδρομος προσγείωσης στο αεροδρόμιο Λούτον του Λονδίνου έλιωσε, στα σιδηροδρομικά δρομολόγια υπήρχαν μεγάλες καθυστερήσεις και ακυρώσεις, 12 μετεωρολογικοί σταθμοί σε όλη τη Γαλλία κατέγραψαν τις υψηλότερες θερμοκρασίες της Ιστορίας. Στη Νότια Ευρώπη, οι δασικές πυρκαγιές μετέτρεψαν σε αποκαϊδή αγαπημένους τουριστικούς προορισμούς, ενώ έφθασαν έως τα προάστια της Αθήνας.

Την ίδια στιγμή οι τουρίστες, που επί δύο χρόνια αναγκάστηκαν να μείνουν στα σπίτια τους, δεν θέλησαν να ακυρώσουν τα ταξιδιωτικά τους σχέδια, περιφρονώντας τις αντίξοες κλιματικές συνθήκες. Όπως επισημαίνουν, όμως, πολλοί ειδικοί του τουριστικού τομέα, ένας διαρκώς αυξανόμενος αριθμός ταξιδιωτών προσαρμόζει τις επιλογές του λαμβάνοντας υπόψη τις ακραία υψηλές θερμοκρασίες, είτε αλλάζοντας ολοκληρωτικά προορισμό είτε καθυστερώντας για μερικούς μήνες το ταξίδι του.

Με δεδομένη την ορμή της κλιματικής αλλαγής, θεωρείται βέβαιο ότι τέτοιες αλλαγές θα γίνονται όλο και πιο συχνές, ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Οι κλιματολόγοι, άλλωστε, εκτιμούν ότι η αφόρητη ζέση θα

Καύσωνας στην Κόρδοβα της Ισπανίας. Χώρες εξοικειωμένες με τις υψηλές θερμοκρασίες συνιστούν καλύτερες επιλογές για διακοπές.

εμφανίζεται συχνότερα στη Γηραιά Ήπειρο και οι περιόδοι καύσωνα θα είναι μακρύτερες, συχνότερες και εντονότερες.

Η Κάρεν Μάγκι, αντιπρόεδρος και γενική διευθύντρια του τουριστικού πρακτορείου In The Know Experiences, δηλώνει ότι φέτος, για πρώτη φορά στα μέσα Ιουλίου, οι πελάτες της άρχισαν να εκδηλώνουν επιθυμία να αλλάξουν ή να προσαρμόσουν τον προορισμό τους για να αποφύγουν τις ακραίες θερμοκρασίες. Την ίδια εμπειρία είχε και η τουριστική πράκτορας

Ντολέβ Αζάρια, ιδρύτρια του Azaria Travel. Πολλοί πελάτες της επέλεξαν να αποφύγουν τη Ρώμη και την Τοσκάνη και να ταξιδέψουν στη Σικελία, όπου τουλάχιστον θα απολάμβαναν τη θάλασσα αύρα της Μεσογείου.

Το φετινό καλοκαίρι, εξαιτίας της μεγάλης ζέσης, μπήκαν στο παιχνίδι και τουριστικοί προορισμοί όπως το Αμστερνταμ ή η Στοκχόλμη, παρότι δεν βρίσκονταν μεταξύ των αρχικών επιλογών των πελατών. Άλλοι ταξιδιώτες προσαρμόσαν το πρόγραμμά τους κατά τρόπο ώστε να αποφύγουν τις πολύ ζεστές ώρες, ταξιδεύοντας απόγευμα ή βράδυ.

Ο Ρικ Στιβς, ταξιδιωτικός συγγραφέας και διοργανωτής ταξιδιών, τονίζει ότι οι χώρες που είναι εξοικειωμένες με τις υψηλές καλοκαιρινές θερμοκρασίες, όπως η Ισπανία, συνιστούν καλύτερες επιλογές για θερινές διακοπές. «Αυτές οι χώρες, που είναι συνηθισμένες στην ακραία ζέση, έχουν προσαρμόσει τον τρόπο ζωής τους σε αυτή τη συνθήκη. Η σιέστα είναι διαδεδομένη, πολλοί πεζοδρόμοι είναι καλυμμένοι και έτσι ο κόσμος μπορεί να περπατάει στη σκιά, ενώ συνήθως τα εστιατόρια διαθέτουν εξωτερικούς χώρους που τους κτυπάει ελαφρό αεράκι».

Το πιο παράδοξο είναι ότι οι ταξιδιώτες που παραπονούνται για την υπερβολική ζέση είναι οι ίδιοι που συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή με τα αεροπορικά ταξίδια τους προς την Ευρώπη.

Τοξικά απορρίμματα στην Αφρική

Της **ΕΪΜΙ ΓΙ**

Αφού πέσει η νύχτα και οι δρόμοι της αγοράς Καραϊκού στο Νταρ ες Σαλάμ της Τανζανίας γεμίζουν σκουπίδια, απορριμματοφόρα οχήματα επελαύνουν, ενώ άνδρες και γυναίκες οπλισμένοι με σκουπές και γαλτόσες αρχίζουν την περισυλλογή. Στον αναπτυσσόμενο κόσμο, τα σκουπίδια δεν εξαφανίζονται εύκολα, ενώ η εικόνα επαγγελματικής αποκομιδής αποτελεί σημαντικό πρόοδο στη μεγαλύτερη πόλη της ανατολικής Αφρικής. Το πρόβλημα των απορριμμάτων δυσχεραίνει, όμως, ο αυξανόμενος όγκος ηλεκτρονικών σκουπιδιών, που περιλαμβάνουν από οθόνες υπολογιστών μέχρι τηλεοπτικές συσκευές και κινητά τηλέφωνα. Οι συμβατικές δημοτικές υπηρεσίες καθαριότητας δεν διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό και την τεχνογνωσία για να διαχειρισθούν τα ηλεκτρονικά απορρίμματα. Ο μεγαλύτερος όγκος τους αποθηκεύεται ή χρησιμοποιείται για ανταλλακτικά, προτού απορριφθεί σε χωματερές.

«Στην Τανζανία δεν υπάρχει καμία εκπαίδευση στη διαχείριση επικίνδυνων υλικών», λέει ο Άλαν Σούντι, επικεφαλής της εταιρείας διαχείρισης απορριμμάτων Green Waste Pro. Στο Νταρ ες Σαλάμ, εργάτες οι οποίοι συλλέγουν μπαταρίες μολύβδου αυτοκινήτων και εξαρτήματα πλιακών κατόπτρων, συνθιζούν να διαλύουν τα υλικά με τα χέρια, μαζεύοντας τα οξέα

«Στην **Τανζανία** δεν υπάρχει καμία εκπαίδευση στη διαχείριση επικίνδυνων υλικών», επισημαίνει ο επικεφαλής εταιρείας διαχείρισης απορριμμάτων.

σε δοχεία για να εξαχθεί ο ακριβός μόλυβδος από το εσωτερικό τους. Η ανακύκλωση του μολύβδου χωρίς το παραμικρό μέτρο προστασίας καταστρέφει την υγεία όσων δραστηριοποιούνται στην αγορά αυτή, μολύνοντας ταυτόχρονα το έδαφος και τον υδροφόρο ορίζοντα. Τα νερά και το έδαφος στις όχθες του ποταμού Μιμπάζι έχουν ήδη μολυνθεί.

Στην ανατολική Αφρική, οι μπαταρίες οξέος μολύβδου είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς εξαιτίας των συχνών διακοπών στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος. Το 2018, εταιρείες με έδρα την Αφρική, νότια της Σαχάρας και τη Νότια Ασία συγχώνευσαν τις δραστηριότητες τους, η οποία ίδρυσε πρόγραμμα παράρτημα στη Ρουάντα για ανακύκλωση ηλεκτρονικών απορριμμάτων. Στις νέες εγκαταστάσεις της Mobilis έξω από την πρωτεύουσα της Ρουάντα, Κιγκάλι, τα οξέα και τα πολυτίμα μετάλλα των παραπληθυσμένων μπαταριών διαχωρίζονται και συλλέγονται προκειμένου να αποσταλούν για χημική εξουδετέρωση στην Ευρώπη.

Το Le Chalet στις Πλάτρες.

Η οικιστική ανάπτυξη Guru.

Λιφτινγκ πολλών εκατομμυρίων στα ορεινά

Νέες τουριστικές και οικιστικές μονάδες και ανακαινίσεις υφιστάμενων αλλάζουν το προφίλ των θερέτρων του Τροόδου

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Σε δύο επίπεδα τρέχουν οι εξελίξεις για την αναβάθμιση των ορεινών περιοχών. Από τη μία, η Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδου, η οποία περιλαμβάνει δράσεις με προϋπολογισμό 470 εκατ. ευρώ, που άρχισαν ήδη να υλοποιούνται. Πρόκειται για δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην αναβάθμιση και την αναζωογόνηση των περιοχών και ανακαίτηση του οικονομικού τους μαρμασμού με την δημιουργία υποδομών, σχολών, ενίσχυση της εκπαίδευσης και της επιχειρηματικότητας, των ειδικών μορφών τουρισμού και των τουριστικών καταλυμάτων στα ορεινά. Το λιφτινγκ των ορεινών περιοχών ενισχύεται

Το 2024 αναμένεται να ολοκληρωθεί η οικιστική ανάπτυξη Guru στις Πλάτρες και δύο χρόνια αργότερα εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθούν οι εργασίες στο ξενοδοχείο Βερεγγάρια στον Πρόδρομο.

και από τις ιδιωτικές επενδύσεις. Και δεν είναι λίγες, ούτε αμελητέες. Μόνο για την αναπαλαίωση του ξενοδοχείου Βερεγγάρια στον Πρόδρομο, το Guru της DTA και τα ξενοδοχεία που ανέλαβε η Property Gallery, οι επενδύσεις ξεπερνούν τα 100 εκατ. ευρώ. Την ίδια ώρα επενδυτές έκλεισαν το μάτι και σε μικρότερες επιχειρήσεις αναψυχής, κυρίως δε στην περιοχή των Πλατρών, που φαίνεται να κερδίζει μέχρι στιγμής την προσοχή των επενδυτών. Η ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων αναμένεται ότι θα δώσει νέο ρυθμό ευρύτερα στις ορεινές κοινότητες, θα ενισχύσει την επισκεψιμότητα της περιοχής και θα αποτελέσει μοχλό για αναβάθμιση των παρε-

Πέρα από τα ξενοδοχεία, θα πρέπει ευρύτερα να εμπλουτιστεί το περιβάλλον της περιοχής με νέες δραστηριότητες και υποδομές ώστε η επερχόμενη ανάπτυξη να είναι αρραγή.

χόμενων υποδομών και υπηρεσιών. Προσδοκία των τοπικών αρχών είναι μέχρι το 2026, το λιφτινγκ της περιοχής να έχει ολοκληρωθεί.

Hotspot επενδύσεων

Στην περίπτωση των Πλατρών, το επενδυτικό φλερτ ξεκίνησε εδώ και καιρό. Μετουσιώθηκε στη συνέχεια σε συμφωνίες και συγκεκριμένες επενδυτικές προτάσεις. Η μεγαλύτερη επένδυση στην περιοχή προέρχεται από την εταιρεία DTA Group. Πρόκειται για την οικιστική ανάπτυξη Guru, η οποία έλαβε περί τα μέσα Ιουλίου, τη θετική γνωμάτευση από την Περιβαλλοντική Αρχή. Πρόκειται για επένδυση γύρω στα 47 εκατ. ευρώ

που κωροθετείται στις Πάνω Πλάτρες και περιλαμβάνει 71 διαμερίσματα, 5 μεζονέτες και 22 οικιστικές μονάδες. Διαθέτει επίσης γραφειακούς χώρους, γυμναστήριο, χώρους ευεξίας μίνι μάρκετ και εστιατόριο. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να διαρκέσουν περίπου 24 μήνες (τέλος του 2024).

Μικρότερα ξενοδοχεία

Μεγάλο άνοιγμα στις Πλάτρες επιχειρεί και η εταιρεία Property Gallery, με επενδύσεις που φτάνουν μέχρι στιγμής τα 42 εκατ. ευρώ. Η επένδυση της εταιρείας αφορά την αγορά και την ανακαίνιση τριών καταλυμάτων και ενός καταστήματος. Συγκεκριμένα του

Petit Palais Hotel (το οποίο ήδη επαναλειτουργεί), του καταστήματος Cleopatra, ύψους 5,5 εκατ. ευρώ, του Pendeli Hotel και του Splendid Hotel, ύψους 11 εκατ. ευρώ για το καθένα. Όσον αφορά το Splendid, πέραν της αγοράς και της ανακαίνισης, η επένδυση αφορά και την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το 2024. Στα 14 εκατ. ευρώ ανέρχεται το κόστος της 4ης επένδυσης της εταιρείας, το Le Platres Chalet, που αφορά μια καινούργια κατασκευή με επαύλεις, η οποία ωστόσο παραμένει επί του παρόντος στον πάγο. Η εταιρεία απέκτησε πρόσφατα και το αθλητικό κέντρο για 800.000 ευρώ και διαπραγματεύεται και

την απόκτηση ενός ακόμη διατηρητέου κτηρίου στην κοινότητα.

Γύρω στα 10-15 εκατ. ευρώ εκτιμάται από τον επενδυτή η ανάπτυξη Tree Hotel στις Πλάτρες. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό του έργου, η ξενοδοχειακή μονάδα θα έχει δυναμικότητα 128 κλίνες (64 καμπίνες) και θα περιλαμβάνει εστιατόριο, χώρους ευεξίας (θα παρέχονται υπηρεσίες θεραπείας/ ευεξίας στο spa), εσωτερική πισίνα, χώρους πολλαπλών χρήσεων, υπόγειους χώρους στάθμευσης και καμπίνες τοποθετημένες διάσπαρτα στον χώρο, κατά τρόπο που θα επιφέρει την ελάχιστη περιβαλλοντική επιβάρυνση. Μέχρι τις 2 Σεπτεμβρίου το έργο θα βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση,

ενώ με την εξασφάλιση των αδειών, η διάρκεια κατασκευής του δεν αναμένεται να ξεπεράσει τους 18 μήνες.

Στον κατάλογο των επενδυτών βρίσκονται και ο Λύσανδρος Ιωάννου της εταιρείας PHC, αλλά και ο Αλέξανδρος Διογένους. Ο μεν πρώτος ήταν από τους πρώτους που επέδειξαν ενδιαφέρον για την περιοχή, προχωρώντας στην αγορά του Mount Royal Hotel, ενός από τα παλαιότερα ξενοδοχεία στις Πλάτρες, του 1906, το οποίο χρειάζεται πλήρη ανακατασκευή. Ωστόσο, ποια θα είναι η νέα χρήση και μορφή του ακινήτου δεν έχει συγκεκριμενοποιηθεί. Εντός του 2022 δεν αποκλείεται να υπάρχουν εξελίξεις για το μέλλον του Minerva Hotel. Πρόκειται για προσωπική

Σε δύο χρόνια αναμένεται να επαναλειτουργήσουν και τα ξενοδοχεία Pendeli και Splendid στις Πλάτρες, μετά από ανακαίνιση ύψους 22 εκατ. ευρώ που ανέλαβε η εταιρεία Property Gallery.

επένδυση του Αλέξανδρου Διογένους (ΠΜ Τσεριώτης), μέσω της εταιρείας Oumethespsien Ltd. Ωστόσο και σε αυτή την περίπτωση οι οποίες αποφάσεις για τη μορφή και το ύψος της επένδυσης θα ληφθούν σε μεταγενέστερο στάδιο.

Στο μεταξύ, επαναλειτουργήσε τις προηγούμενες μέρες η Κοιλάδα, εστιατόριο από το 1930, που πλέον άνοιξε ως καφετέρια- lounge bar. Από την πλευρά του το κοινοτικό συμβούλιο, προσπαθεί να ενισχύσει την επισκεψιμότητα στην περιοχή, διοργανώνοντας σειρά μουσικών και θεατρικών εκδηλώσεων και θεματικά βιωματικά εργαστήρια λεβάντας από τον Ιούλιο μέχρι τις 4 Σεπτεμβρίου στο πολιτιστικό κέντρο των Πλατρών.

Το Βερεγγάρια του Προδρόμου

Η αναγέννηση του εμβληματικού ξενοδοχείου Βερεγγάρια αναμένεται ότι θα αναζωογονήσει και την κοινότητα του Προδρόμου. Μια κοινότητα η οποία ενώ κερδίζει έδαφος στο κομμάτι της εφοχικής κατοικίας, βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε οικονομικό μαρμασμό ενώ χρόνο με τον χρόνο ο πληθυσμός της μειώνεται. Η επένδυση όμως της bbf στο Βερεγγάρια, υπό τη διαχείριση της Thanos Hotels and Resorts θεωρείται ότι θα αλλάξει σε κάποιο βαθμό, τα δεδομένα. Το ξενοδοχείο θα περιλαμβάνει 40 δωμάτια-σουίτες ενώ

περιμετρικά θα ανεγερθούν επαύλεις για οικιστική χρήση. Σύμφωνα με πληροφορίες, ήδη έχει εκφραστεί ενδιαφέρον από δυνητικούς αγοραστές, αν και υπενθυμίζεται ότι το έργο βρίσκεται σε αρχικό στάδιο.

Αγοραστικό ενδιαφέρον έχει εκφραστεί όμως και για τεμάχια γης και ακίνητα γενικότερα στην περιοχή αναφέρει ο κοινοτάρχης Νέοφυτος Νεοφύτου, ο οποίος βλέπει προοπτική για ριζική αλλαγή στην κοινότητα. Μέχρι το 2026 και την ολοκλήρωση της ανακαίνισης του Βερεγγάρια αναμένεται

ότι σταδιακά θα ακολουθήσουν και άλλες αλλαγές. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν σκέψεις για αξιοποίηση του ξενοδοχείου Alps στο κέντρο της κοινότητας, αναμένεται να ξεκινήσουν τα μαθήματα στο Δασικό Κολλέγιο, ενώ πλησίον της κεντρικής πλατείας θα δημιουργηθεί κέντρο πληροφόρησης οικομουσειών Μαραθάσας, κάτι που περιλαμβάνεται στην Εθνική Στρατηγική. Υπάρχει επίσης ενδιαφέρον για αξιοποίηση του εστιατορίου Βυζάντιο, για τις ανάγκες των επισκεπτών του ξενοδοχείου Βερεγγάρια.

Η Βουλή δεν είναι επικυρωτικό όργανο

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου: Η αντιμετώπιση του πληθωρισμού θα προκύψει με συνεργασία εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών Χριστιάνα Ερωτοκρίτου μιλάει στην «Κ» για το έργο της Επιτροπής Οικονομικών φτάνοντας αίσίως στα μισά της διαδρομής του 2022, καθώς και για το έργο που έχει ενώπιόν της. Βλέπει αρκετή δουλειά από τον Σεπτέμβριο με εξόχως σημαντικά νομοσχέδια ενώπιον της Επιτροπής, αναφέρει ότι η ακρίβεια και ο πληθωρισμός ακριβούν σε μια δύσκολη εξίσωση που χρειάζεται σίγουρα καλό χειρισμό.

—Συμπληρώθηκαν 6 - 7 μήνες συνεδριών της Επιτροπής Οικονομικών. Πώς σχολιάζετε το μέχρι τώρα έργο της;

—Αυτή η χρονιά ήταν ιδιαίτερα δύσκολη αφενός γιατί υπήρχαν τα θέματα του Προϋπολογισμού, αφετέρου γιατί είχαμε ένα πακέτο νομοσχεδίων που αφορούσαν το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητα. Είχαμε ενώπιόν μας παράλληλα την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων, συνεπεία του κορωνοϊού και τους συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς που κατατέθηκαν για να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανάγκες. Υπήρξαν παράλληλα οι οικονομικές επιπτώσεις που προέκυψαν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Την ίδια στιγμή, είχαμε να χειριστούμε νομοσχέδια για εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου με στόχο η οικονομία μας να γίνει πιο ανταγωνιστική και παραγωγική. Προτεραιότητα επίσης πάντοτε είναι όλα τα νομοθετήματα που αφορούν την ανάπτυξη της οικονομίας να εδράζονται σε σωστή και υγιή βάση. Ενδεικτικά να αναφέρω ότι πριν από λίγες εβδομάδες υπερψηφίστηκε νομοσχέδιο για την ενδοοικονομική τιμολόγηση, κάτι πολύ σημαντικό για ομίλους που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν μέσω Κύπρου ή από την Κύπρο. Υπερψηφίστηκε επίσης πρόταση νόμου που αφορά την επισκόπηση λογαριασμών μικρών εταιρειών κάτι που έλειπε από τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια και επηρεάζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για να συνοψίσω, είναι μεν δύσκολο το έργο της Επιτροπής, όμως με σωστό προγραμματισμό και οργάνωση αλλά και με τη συνεργασία όλων των κομμάτων στην Επιτροπή καταφέραμε να κλείσουμε αυτή τη βουλευτική περίοδο έχοντας εξετάσει όλα τα σημαντικά νομοσχέδια και προτάσεις νόμου μέσα στα δοθέντα χρονοδιαγράμματα και δίχως να δημιουργηθεί κανένα πρόβλημα από οποιαδήποτε καθυστέρηση.

—Αντιλαμβάνομαι πως υπάρχει ακόμα μεγάλη δουλειά για την Επιτροπή από τον Σεπτέμβριο. Τι εκκρεμότητες υπάρχουν; Τι περιλαμβάνει η ατζέντα;

—Θα ασχοληθούμε εκτενώς με το εξαιρετικά σημαντικό νομοσχέδιο που αφορά το συντάξιο-δοτικό. Αν το είχαμε νωρίτερα από τα τέλη Ιουνίου που τελικώς κατατέθηκε ίσως να προλαβαίναμε να ολοκληρώσουμε την επεξε-

Το πρόβλημα που έχουμε στην Κύπρο σε σχέση με τις εκποιώσεις που δεν αντιμετωπίστηκε και μπορεί να κρεωθεί στην παρούσα κυβέρνηση, ξεκινά και σταματά στο δικαστικό σύστημα.

Η Επιτροπή δεν μπορεί με κλειστά μάτια να εγκρίνει και να απορρίπτει ν/σ δίχως να είναι πλήρως ενήμερη και δίχως να έχει όλα τα δεδομένα από όλους τους εμπλεκόμενους για ό,τι βρίσκεται ενώπιόν της.

ργασία και συζήτηση του μέχρι τα μέσα Ιουλίου. Θα πρέπει να συζητηθεί εκτενώς για να καταλήξουμε στο τελικό κείμενο. Ένα άλλο σημαντικό νομοσχέδιο που θα εξετάσουμε με την επανέναξη των εργασιών της Επιτροπής Οικονομικών είναι αυτό που αφορά το συντελεστή ΦΠΑ του 5% για την πρώτη κατοικία. Ως αποτέλεσμα της πολύ κακής διαχείρισης που υπήρξε στο θέμα του επενδυτικού προγράμματος, είχαμε συστάσεις, παραιτήσεις και προειδοποιήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για σημαντικές διαφοροποιήσεις που επηρεάζουν όλους όσους επιθυμούν να αποκτήσουν δική τους πρώτη κατοικία. Η «πίστωση» χρόνου όμως που έχει δοθεί για την αλλαγή του πλαισίου δίνει την ευκαιρία σε όσο το δυνατόν περισσότερο κόσμο να επωφεληθεί του μειωμένου ΦΠΑ 5% για τα πρώτα 200 τ.μ. για πρώτη κατοικία. Είναι σημαντικό όμως

πως θα αλλάξει το πλαίσιο, αλλά πρέπει να τονίσω ότι ήταν απαίτηση της Επιτροπής να επαναδιαπραγματευτεί το υπουργείο Οικονομικών τις παραμέτρους και να μην προχωρήσει χωρίς να διαπραγματευτεί περαιτέρω τις αλλαγές που πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτό είχε ως θετικό αποτέλεσμα να διαφοροποιηθούν οι παράμετροι. Για να δώσω ένα παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισηγήθηκε ότι αντί στα πρώτα 200 τ.μ. να επιβάλλεται μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ, να επιβάλλεται στα πρώτα 140 τ.μ. Η απαίτηση προς το υπουργείο Οικονομικών για επαναδιαπραγμάτευση είχε το αποτέλεσμα να αυξηθεί το όριο στα πρώτα 170 τ.μ. αντί στα 140 τ.μ.

—Να υποθέσω ότι θα υπάρξει και κίνηση της Επιτροπής για αντιμετώπιση του πληθωρισμού και της ακρίβειας;

—Η Επιτροπή εξέτασε και οδήγησε στην Ολομέλεια δύο προτάσεις νόμου. Η πρώτη, κατατέθηκε από το ΔΗΚΟ και αφορούσε την περαιτέρω μείωση του ΦΠΑ στο ηλεκτρικό ρεύμα ενώ η δεύτερη κατατέθηκε από το ΑΚΕΛ και αφορούσε την μείωση της τιμής των καυσίμων. Αμφότερες οι προτάσεις υπερψηφίστηκαν, αναπέμφθηκαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και η Ολομέλεια προ ολίγων ημερών απέρριψε τις αναπομπές. Η αντιμετώπιση του πληθωρισμού και της ακρίβειας θα προκύψει μέσω συνεργασίας εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας και όχι

με αντιπαραθέσεις. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο τονίσαμε πολλές φορές ότι η πρόθεση και η διάθεση μας δεν ήταν να έρθουμε σε αντιπαράθεση με κανένα. Ακριβώς το αντίθετο, πρόθεση και διάθεσή μας ήταν και είναι να εξετάσουμε μαζί και να υλοποιήσουμε με γρήγορους ρυθμούς μέτρα και πολιτικές που θα ελαφρύνουν τα κυπριακά νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Ίσως αυτό να αφορά μείωση φόρων, ίσως να αφορά μέτρα για να κόψουμε το «λίπος» από τα έξοδα του κράτους ώστε να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις για το μέλλον και ομάδες που έχουν περισσότερο ανάγκη. Πάντοτε αυτό θα πρέπει να γίνεται υπεύθυνα με γνώμονα τα δημοσιονομικά περιθώρια. Όμως πρέπει να γίνει η παραδοχή ότι η ακρίβεια για το επόμενο διάστημα θα παραμείνει, ο πληθωρισμός θα έχει περαιτέρω αυξητική πορεία, γι' αυτό πρέπει να δράσουμε έγκαιρα, για να προστατεύσουμε την οικονομία. Αλλά αυτό πρέπει να γίνει συλλογικά και πρέπει να υπάρχει η πολιτική βούληση.

Βελτίωση όχι καθυστέρηση —Πιστεύετε πως είναι προς στο συμφέρον το κράτους να καθυστερήσει τα νομοσχέδια που σχετίζονται με τα ορόσημα του Ταμείου Ανάκαμψης, άρα και τη ροή χρημάτων που θα λαμβάνει από Ευρώπη;

—Αντιλαμβάνομαι πως η ερώτησή σας εστιάζει στα νομοσχέδια που σχετίζονται με την αντιμε-

τώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανειών, τα οποία αποτελούσαν και το τελευταίο από τα 14 ορόσημα για να καταφέρει η Κυπριακή Δημοκρατία να αιτηθεί τη δόση των 85 εκατ. από το Ταμείο Ανάκαμψης. Χρειάστηκαν επτά μήνες για να περάσουν τα εν λόγω νομοσχέδια και ψηφίστηκαν εντός Ιουλίου. Πρέπει όμως να πω πως η Επιτροπή εκμεταλλεύτηκε αυτούς τους επτά μήνες ώστε να συζητήσει, να διαβουλευτεί, να διαπραγματευτεί και να διαμορφώσει τα εν λόγω νομοσχέδια καταλλήλως. Το τελικό κείμενο έχει τεράστιες διαφορές από αυτό που κατατέθηκε αρχικά από το υπουργείο Οικονομικών. Αυτές οι πολύ μεγάλες διαφορές και αλλαγές ήταν το αποτέλεσμα σκληρής δουλειάς αλλά και συνεργασίας όλων των κομμάτων που συμμετέχουν στην Επιτροπή καθώς και του υπουργείου Οικονομικών αλλά και την Κομισιόν. Η καθυστέρηση πολλές φορές χρεώνεται στη Βουλή, όμως όταν το χρονικό περιθώριο αξιοποιείται για να βελτιώσει ένα νομοσχέδιο, τότε επιτρέψτε μου να πω πως είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Εστιάζοντας στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο, η προστασία που παρέχεται στους εγγυητές, στους παρόχους εξασφάλισης και στα συνδεδεμένα πρόσωπα, όταν ένα δάνειο βρίσκεται στις εταιρείες διαχείρισης πιστώσεων, είναι πολύ πιο ισχυρή από τις αντίστοιχες διατάξεις που διέπουν όσων τα δάνεια τυγχάνουν διαχείρισης από πιστωτικά ιδρύματα. Με τις δράσεις μας αυτούς τους επτά μήνες απέκτησαν μεγάλη προστασία οι δανειολήπτες πάντοτε εντός των παραμέτρων που μας επιτρέπει η ιδιότητά μας ως κράτους-μέλους της Ε.Ε.

—Προβλέπετε άλλες καθυστερήσεις ή δυσκολίες για επόμενα ν/σ που σχετίζονται με δόσεις του Ταμείου;

—Δεν μου αρέσει η λέξη καθυστέρηση με τη στενή της έννοια. Η Επιτροπή δεν καθυστερήσει σε οποιοδήποτε ν/σ και χειρίστηκε όσο γρήγορα και παραγωγικά μπορούσε τα ν/σ που κατατέθηκαν μέχρι στιγμής. Εκείνο που μπορώ να πω με σιγουριά είναι ότι η Επιτροπή δεν μπορεί με κλειστά μάτια να εγκρίνει και να απορρίπτει ν/σ δίχως να είναι πλήρως ενήμερη και δίχως να έχει όλα τα δεδομένα από όλους τους εμπλεκόμενους για ό,τι βρίσκεται ενώπιόν της. Η Επιτροπή Οικονομικών δεν είναι επικυρωτικό όργανο κανενός. Η Επιτροπή θα εξετάζει και θα επεξεργάζεται ν/σ όπως πρέπει να το κάνει και θα τα οδηγεί στην Ολομέλεια, όταν όλα τα μέλη της Επιτροπής έχουν όλα τα δεδομένα ενώπιόν τους. Επαναλαμβάνω, ούτε η Βουλή είναι επικυρωτικό όργανο, ούτε φυσικά η Επ. Οικονομικών. Προκαλώ οποιονδήποτε να αναφερθεί έστω και σε ένα νομοσχέδιο που δεν το εξέτασε η Επιτροπή Οικονομικών αμέσως μετά την κατάθεσή του έστω και αν αυτό ανάγκασε τα μέλη της Επιτροπής να εργαστούν με ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα.

Αδυναμίες στο σύστημα Δικαιοσύνης

—Αλλαγές σε νομοσχέδια που σχετίζονται με τις εκποιώσεις ή τράπεζες τονίζουν πως επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις τόσο στα Πιστωτικά Ιδρύματα και στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όσο και στην πιστοληπτική διαβάθμιση της κυπριακής οικονομίας. Τι απαντάτε σε αυτό;

—Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις εκποιώσεις πρέπει να αλλάξει όταν δεν προσφέρει ένα διαφανές και δίκαιο πλαίσιο. Δεν έχει σημασία η συχνότητα των αλλαγών, αλλά η αναγκαιότητα των αλλαγών. Αν το πλαίσιο που διέπει τις εκποιώσεις είναι τέτοιο που επιτρέπει την κακοπιστία είτε από την πλευρά του πιστωτικού ιδρύματος, είτε του δανειολήπτη, τότε φυσικά πρέπει να αλλάξει. Μία αναστολή εκποίησης, μια τρίμηνη περίοδος για παράδειγμα, μπορεί να προσφέρει μια προσωρινή ανακούφιση αλλά δεν λύνει κανένα πρόβλημα και δημιουργεί ενδεχομένως νέα.

Υπάρχουν κόμματα που έχουν καταθέσει προτάσεις για αναστολή των εκποιώσεων. Το πρόβλημα που έχουμε στην Κύπρο σε σχέση με τις εκποιώσεις που δεν αντιμετωπίστηκε και μπορεί να κρεωθεί στην παρούσα κυβέρνηση, ξεκινά και σταματά στο δικαστικό σύστημα. Η αδυναμία της Πολιτείας να δώσει τη δυνατότητα είτε σε δανειολήπτη, είτε σε τραπεζικό ίδρυμα να έχει σύντομα δικαστική απόφαση που να αφορά χρέος και ενυπόθηκο ακίνητο έχει δημιουργήσει τη στρέβλωση στην αγορά. Δεν έχει μπει σε εφαρμογή κανένα πλάνο μέχρι σήμερα για να δώσει στη χώρα το απαραίτητο οικονομικό εργαλείο που ονομάζεται εύρυθμο σύστημα δικαιοσύνης.

Ως ΔΗΚΟ έχουμε απαιτήσει και έχουμε δέσμευση από το Υπουργείο Οικονομικών ότι εντός των επόμενων μηνών θα κατατεθεί ν/σ που θα αφορά τη δημιουργία δικαστικής δομής αποκλειστικά για επίλυση χρηματοοικονομικών διαφορών μέσα σε 60 ημέρες.

Υπευθυνότητα και σταθερότητα της οικονομίας

—Έχει δημιουργηθεί μια εικόνα πως ο λαϊκισμός της βουλής μπορεί να επηρεάσει την οικονομία. Ποια η θέση σας σε αυτό;

—Εγώ δεν μπορώ να μιλήσω για ολόκληρη τη Βουλή. Όσον αφοράμένα και το κόμμα μου, ποτέ ο λαϊκισμός δεν ήταν οδηγός μας για την κατάθεση οποιονδήποτε προτάσεων νόμου, αντιθέτως, κίνητρο μας ήταν πάντα το καλώς νοούμενο συμφέρον του τόπου, η υπευθυνότητα, η σταθερότητα. Ενεργούμε με κοινωνική ευαισθησία σε ομάδες του πληθυσμού που υποφέρουν ιδιαίτερα από τις δεδομένες συνθήκες. Υπενθυμίζω, η πρόταση του ΔΗΚΟ που αφορούσε στην αναστολή των εκποιώσεων αφορούσε την περίοδο των

lockdown μέχρι η οικονομία να αρχίσει ξανά να δουλεύει, άρα και οι πολίτες να ήταν σε θέση να πληρώσουν τα δάνειά τους. Επίσης, το ΔΗΚΟ είχε εγκρίνει την 9μηνη αναστολή καταβολής των δόσεων των δανείων κατά την πανδημία, δυνατότητα που είχε δώσει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών. Με τον ίδιο γνώμονα καταθέσαμε και την πρόταση για τη μείωση του ΦΠΑ του ηλεκτρικού ρεύματος από 19% σε 9% που και πάλι ήταν με τη σύμφωνη γνώμη των θεσμών. Τέλος, στο ίδιο πνεύμα υπευθυνότητας ήταν η πρόταση νόμου για μείωση συγκεκριμένων φόρων στο ηλεκτρικό ρεύμα δημοσιονομικού κόστους που ήταν και είναι εντός των δυνατοτήτων του κράτους και μέσα στη φύση

των μέτρων άλλων χωρών. Ο κόσμος όμως πρέπει να είναι ενήμερος για την ορθότητα των απόψεων και δράσεων του κάθε κόμματος και του κάθε μέλους του Κοινοβουλίου και τότε να καταλήγει σε συμπεράσματα περί λαϊκισμού. Αυτό που μπορώ να πω είναι ότι οδηγός μας είναι η υπευθυνότητα και η σταθερότητα της οικονομίας, με κοινωνική ευαισθησία και όχι λαϊκισμό.

—Όσον αφορά με τον Προϋπολογισμό του 2023, διαβλέπετε δυσκολίες για να περάσει όπως έγινε το 2020 με τον Προϋπολογισμό του 2021 ή το κοινοβουλευτικό σχήμα πλέον ευνοεί την έγκρισή του;

—Το ΔΗΚΟ πάντοτε θεωρούσε

την οικονομία εθνικό θέμα. Επειδή μερωτάτε για «επαναλήψεις» πρέπει να τονίσω πως εκείνη τη χρονική περίοδο είχαμε τις τεράστιες επιπτώσεις σε διεθνές επίπεδο που κόστισαν την αξιοπιστία της χώρας σε σχέση με το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα και τους λάθος χειρισμούς του. Εκείνη τη χρονική στιγμή είχαμε διαγνώσει ως ΔΗΚΟ ότι αυτοί οι χειρισμοί θα είχαν τεράστιο οικονομικό αντίκτυπο στο παρόν και στο μέλλον της χώρας και έπρεπε να λάβουμε μέτρα. Όταν το ΔΗΚΟ αποφάσισε για μία και μοναδική φορά να καταψηφίσει τον προϋπολογισμό δεν το έκανε επιπόλαια. Έπρεπε να δοθεί το μήνυμα εντός και εκτός Κύπρου ότι το πολιτικό σύστημα αντιλήφθηκε το πρόβλημα

και ήταν διατεθειμένο να λάβει μέτρα ανεξαρτήτως πολιτικού κόστους. Από εκεί και πέρα ο προϋπολογισμός του 2023 θα εξεταστεί διεξοδικά από την Επιτροπή

«Έπρεπε να δοθεί το μήνυμα εντός και εκτός Κύπρου ότι το πολιτικό σύστημα αντιλήφθηκε το πρόβλημα και ήταν διατεθειμένο να λάβει μέτρα ανεξαρτήτως πολιτικού κόστους», δήλωσε η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου.

και ήταν διατεθειμένο να λάβει μέτρα ανεξαρτήτως πολιτικού κόστους. Από εκεί και πέρα ο προϋπολογισμός του 2023 θα εξεταστεί διεξοδικά από την Επιτροπή

Οικονομικών και το κάθε κόμμα θα λάβει τις δικές του αποφάσεις για το ποια θα είναι η στάση του στην Ολομέλεια όταν θα τεθεί για ψήφιση.

Χωρίς ψηφιακές δεξιότητες το 50% των Κυπρίων

Βελτιωμένη η θέση της Κύπρου στον δείκτη DESI ωστόσο έχει πολύ δρόμο να διανύσει σε επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Στην 20 θέση η Κύπρος από τους 27, στον δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (DESI) για το 2022. Θετική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι η σχετική πρόοδος της χώρας, λαμβανομένου υπόψη του σημείου εκκίνησης της, υπερβαίνει το αναμενόμενο, όπως αναφέρεται στην έκθεση. Η πιο αξιοσημείωτη πρόοδος σημειώθηκε στους τομείς της συνδεσιμότητας, της ενσωμάτωσης της ψηφιακής τεχνολογίας και των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Ωστόσο, στους περισσότερους τομείς, το σκορ της Κύπρου είναι κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Για παράδειγμα στον τομέα των ψηφιακών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, καταγράφεται ότι ένας στους δύο Κύπριους δεν διαθέτει βασικές ψηφιακές δεξιότητες, ενώ χαμηλό είναι και το σκορ για τις πιο εξειδικευμένες ψηφιακές δεξιότητες. Το πλέον ανησυχητικό κατά τον Επίτροπο Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων Γιώργο Μιχαηλίδη είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχουν πτυχιούχοι στον τομέα ICT (Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών). Σε αυτό το κομμάτι εντοπίζεται και η μεγαλύτερη απόκλιση των επι-

δόσεων της Κύπρου σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Μιλώντας στην «Κ» ο κ. Μιχαηλίδης περιέγραψε τη δυσκολία εξεύρεσης ανθρώπινου δυναμικού με πτυχίο στον τομέα, ενώ τόνισε τον ρόλο του επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία ώστε οι μελ-

Παρά την πρόοδο, στον τομέα των δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών το σκορ της Κύπρου είναι 10 μονάδες κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.

λοντικοί φοιτητές να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και σε επαγγέλματα τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Συνδεσιμότητα

Η πιο αξιοσημείωτη πρόοδος έχει σημειωθεί στους τομείς της συνδεσιμότητας της ενσωμάτωσης της ψηφιακής τεχνολογίας και των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Σχετικά ικανοποιητικό είναι το γεγονός ότι το 66% των κυπριακών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ)

χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες και έχουν βασικό τουλάχιστον επίπεδο ψηφιακής έντασης, ποσοστό που υπερβαίνει τον μέσο όρο της Ε.Ε. (55%), με στόχος το 90% των ΜμΕ. Επιπλέον, το σκορ της χώρας στη διείσδυση ευρυζωνικών επικοινωνιών είναι πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και έχει βελτιωθεί η κάλυψη σε δίκτυα υψηλής χωρητικότητας, αν και εξακολουθεί να απέχει από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Υπάρχει επίσης ψηλή βαθμολογία στους δείκτες ετοιμότητας 5G και σχετικής κάλυψης. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αξιολογήθηκαν, η σχετική κάλυψη 5G ανέρχεται στο 75%, ποσοστό το οποίο πλέον δεν ευσταθεί, αφού ήδη η Cyta έχει ανακοινώσει κάλυψη 5G κατά 100%. Επιπλέον, σύμφωνα με τον αρμόδιο Επίτροπο, το τελευταίο διάστημα υπάρχει μεγάλη δυναμική στην υλοποίηση έργων δικτύων υψηλών ταχυτήτων fiber από τρεις παρόχους, Cyta, Epic, Cablenet. Και αυτό επειδή όπως αναφέρει, έχουν δημιουργηθεί οι συνθήκες ανταγωνιστικού περιβάλλοντος για τέτοιου είδους επενδύσεις.

Δημόσιες Υπηρεσίες

Παρά την πρόοδο, στον τομέα των δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών το σκορ της Κύπρου είναι 10

Το πλέον ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχουν πτυχιούχοι στον τομέα ICT (Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών).

μονάδες κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Συγκεκριμένα, οι ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες είναι αρκετά πιο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, όπως επίσης και οι χρήστες της ψηφιακής διακυβέρνησης. Περίπου το 63% των Κυπρίων ήδη αλληλοεπιδρούν ψηφιακά με τις δημόσιες υπηρεσίες, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ε.Ε. (65%). Οι επιδόσεις της Κύπρου όσον αφορά τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις δείχνουν ότι η χώρα πρέπει να συνεχίσει τις υπό εξέλιξη προσπάθειές της για να επιτύχει τον στόχο της ψηφιακής δεκαετίας για 100% διαδίκτυα παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ε.Ε. έως το 2030. Είναι σημαντικό ωστόσο το κράτος διαθέτει πλάνο ψηφιοποίησης του δημοσίου, επισημαίνει ο Επίτροπος. Πρόκειται για δράσεις που περιλαμβάνονται στην ψηφιακή στρατηγική για την Κύπρο (2020-2025) υπό την αρμο-

διότητα του υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής με στόχο την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της Κύπρου. Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις ψηφιακές δεξιότητες, ποσό 13,8 εκατ. ευρώ θα διατεθεί για τον ψηφιακό μετασχηματισμό σχολικών μονάδων για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την εκπαίδευση STEM. Σχεδόν 2 εκατ. ευρώ μέχρι το 2025 θα διατεθούν για το σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες (e-skills). Επίσης, συνολικά 14 εκατ. ευρώ θα διατεθούν για προγράμματα κατάρτισης για απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων για απασχολούμενους και ανέργους και για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας, μέχρι το 2025. Παράλληλα, θα τρέχει συγκεκριμένο σχέδιο κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες για άτομα άνω των 55 ετών, προϋπολογισμού 1 εκατ. ευρώ.

Ασθμαίνουμε στην έρευνα

Και ενώ η Κύπρος τρέχει να ανεβάσει επιδόσεις στην ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας και της συνδεσιμότητας, υστερεί στον τομέα της έρευνας. Σύμφωνα με την Eurostat, συνολικά η κατά κεφαλή δαπάνη για την έρευνα και την ανάπτυξη ανέρχεται στα 103 ευρώ, σε σύγκριση με 244 ευρώ στον μέσο όρο της Ε.Ε. Σε διάστημα μιας δεκαετίας, καταγράφηκε μια αύξηση 7 ευρώ στην κατά κεφαλή δαπάνη, ενώ υπήρξε μείωση σε σχέση με το 2020 (από 132 ευρώ). Οι κατά κεφαλή δαπάνες είχαν μειωθεί σημαντικά το 2012 και το 2013 (στα 81 και στα 67 ευρώ αντίστοιχα) και κυμάνθηκαν γύρω στα 70 ευρώ μεταξύ 2014 και 2018. Αυξήθηκαν εκ νέου το 2019 (92 ευρώ) και το 2020 (132 ευρώ).

Ο έμπιστος συνεργάτης στην ψηφιακή αναβάθμιση της εταιρείας σας.

Υπηρεσίες Ασφαλούς Διαχείρισης Εγγράφων και Αρχείων.

• Ψηφιοποίηση

• Φύλαξη

• Καταστροφή

Τηλ.: 22 507 507 | kaniklides@kaniklides.com | www.kaniklides.com

Σε 24 από 12 δόσεις η πάγια ρύθμιση οφειλών προς τον ΕΦΚΑ

Καταργείται η εισφορά 1% υπέρ ΤΠΔΥ για τους υπαλλήλους του Δημοσίου

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ρυθμίσεις-ανάσα για χιλιάδες ασφαλισμένους, κυρίως δημοσίων υπαλλήλων, αλλά και για οφειλότες του ΕΦΚΑ, παλαιούς και νέους, περιλαμβάνει το μίνι ασφαλιστικό σχέδιο νόμου που αναμένεται να εγκριθεί εντός του Αυγούστου από το υπουργικό συμβούλιο και να ψηφιστεί από τη Βουλή το φθινόπωρο. Πρόκειται για ένα «νομοσχέδιο σκουπά» με διατάξεις που έρχονται είτε να διορθώσουν λάθη του παρελθόντος, όπως είναι η 20ετής παραγραφή των οφειλών, που πλέον θα γίνει 10ετής, μετά και την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), είτε να βελτιώσουν κατά τι το εισόδημα για παράδειγμα των δημοσίων υπαλλήλων, με την κατάργηση της ειδικής εισφοράς 1% που επιβλήθηκε στις αμοιβές τους το 2011, στο πλαίσιο του πρώτου μνημονίου. Επίσης, όπως ανέφερε και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης από το βήμα της Βουλής, οι δόσεις της πάγιας ρύθμισης οφειλών στον ασφαλιστικό φορέα της χώρας, από 12 θα γίνουν 24, προκειμένου ο ΕΦΚΑ να εναρμονιστεί με την εφορία. Στις διατάξεις που «κτενίζονται» από τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Εργασίας, περιλαμβάνονται, επίσης, διαδικαστικά και τεχνικά θέματα λειτουργίας των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης.

Αναλυτικά, όπως έχει αποκαλύψει η «Κ», με το επίμαχο σχέδιο νόμου θα υπάρξει παρέμβαση στην κράτηση 1% από τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων, που πηγαίνει στο Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων. Αυτό που εξετάζεται είναι είτε αυτή η εισφορά να καταργηθεί είτε να προσμετρείται στις τακτικές εισφορές προς το ΤΠΔΥ και να έχει έτσι ανταποδοτικότητα στο εφάπαξ που λαμβάνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Μια ακόμη σημαντική δι-

Το νομοσχέδιο θα προβλέπει επίσης τη 10ετή παραγραφή των οφειλών προς τον ΕΦΚΑ, από 20ετή, μετά και την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Το μίνι ασφαλιστικό σχέδιο νόμου αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή προς ψήφιση το φθινόπωρο.

άταξη θα θέτει ως όριο, μετά το οποίο θα παραγράφονται οι αξιώσεις του ΕΦΚΑ προς τις επιχειρήσεις ή τους αυτοαπασχολούμενους με ασφαλιστικές οφειλές, τα 10 έτη. Η διάταξη έρχεται σε συνέχεια απόφασης του ΣτΕ, που έκρινε πως ο κανόνας της 20ετούς παραγραφής, όπως όριζε ο νόμος Κατρούγκαλου, είναι αντισυνταγματικός. Μάλιστα, από το 2027 και εφεξής, εξετάζεται η παραγραφή να προκύπτει μετά την Σετία. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η διάταξη θα ορίζει τη 10ετία ως χρονι-

κό όριο παραγραφής των απαιτήσεων του ΕΦΚΑ, τόσο «εν ευρεία», όσο και «εν στενή» έννοια. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι αν από τη στιγμή που ένα χρέος παράγεται και έως ότου ο ΕΦΚΑ βγάλει πράξη βεβαίωσης της οφειλής αυτής παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο των 10 ετών, ο επιπλέον της 10ετίας χρόνος παραγράφεται. Καθώς βέβαια ο νόμος Κατρούγκαλου προβλέπει διαδικασία καταλογισμού οφειλών και από το Κέντρο Εισπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ), η νέα διάταξη θέτει επίσης τη 10ετία ως χρονικό διάστημα έναρξης της παραγραφής, από την ώρα που φθάνει ένα χρέος στο Κέντρο έως ότου αυτό γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη και κινηθούν οι διαδικασίες εισπραξης.

Με στόχο την εναρμόνιση των όσων ισχύουν στο ΚΕΑΟ με αυτά που εφαρμόζονται από την ΑΑΔΕ, στο νομοσχέδιο θα

υπάρχει επίσης διάταξη με την οποία οι 12 δόσεις της πάγιας ρύθμισης οφειλών θα γίνονται 24.

Επίσης, θα προβλέπονται ενιαίοι όροι για την αίτηση διαδοχικής σύνταξης μεταξύ του ΕΦΚΑ και των φορέων εκτός αυτού, όπως είναι η ΤτΕ, ο ΕΔΟΕΑΠ, τα 4 ταμεία υποχρεωτικής επαγγελματικής ασφάλισης και τα ταμεία αλληλοβοήθειας.

Στην πράξη, θα ορίζεται ότι για την υποβολή της αίτησης θα πρέπει να υπάρχουν 1.000 ένοσημα στον τελευταίο φορέα, εκ των οποίων τα 500 στα 2 τελευταία χρόνια αντί 1.500 και 600 αντίστοιχα. Επίσης, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στις προτεινόμενες ρυθμίσεις περιλαμβάνονται θετικές παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό καθεστώς που διέπει τους ενστόλους και τα σώματα ασφαλείας όσον αφορά τη μάχιμη 5ετία.

Ρυθμίσεις-ανάσα για 150.000 ασφαλισμένους

Ανάσα σε περισσότερους από 150.000 ασφαλισμένους στον ΕΦΚΑ με χρέη προς το Κέντρο Εισπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια και κυρίως ενόψει της πανδημίας του κορωνοϊού, εκτιμάται ότι θα δώσει η διάταξη που θα αυξήσει σε 24 τις δόσεις για την πάγια ρύθμιση οφειλών. Συγκεκριμένα, οι ειδικοί εκτιμούν ότι οι περίπου 95.000 οφειλότες, οι οποίοι σύμφωνα με τα στοιχεία του ΚΕΑΟ στο α' τρίμηνο του 2022 ήταν ενταγμέ-

νοι στις 12 δόσεις, αυτόματα θα ενταχθούν στη ρύθμιση των 24 δόσεων με αποτέλεσμα να μειωθεί στο μισό το ποσό της μηνιαίας δόσης. Υπάρχουν βέβαια και οι περίπου 90.000 ασφαλισμένοι που βγήκαν εκτός της ρύθμισης, κατά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους και οι ειδικοί εκτιμούν ότι κάποιος από αυτούς, εφόσον οι δόσεις αυξηθούν, θα μπορούσαν να ενταχθούν εκ νέου. Σε κάθε περίπτωση, όπως ισχύει και σήμερα, στην πάγια ρύθμιση οφειλών μπορούν να

ενταχθούν και οι υπόλοιποι «αρρυθμιστοι» οφειλότες.

Η διάταξη της 10ετούς παραγραφής των οφειλών, όπως εκτιμούν στο υπουργείο Εργασίας, αφορά οφειλές ύψους 250 εκατ. ευρώ. Είναι χρέη για τα οποία δεν έχουν ασκηθεί εγκαίρως διακοπτικά της παραγραφής μέτρα, όπως είναι τα αναγκαστικά μέτρα εισπραξης (πλειστηριασμοί κ.λπ.), είτε από τον ΕΦΚΑ είτε από το ΚΕΑΟ. Οι ειδικοί της κοινωνικής ασφάλισης επισημαίνουν, μάλιστα, ότι η προωθούμενη παρέμβαση θα ανοίξει τον δρόμο της συνταξιοδότησης σε χιλιάδες ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους, που λόγω των αυξημένων χρεών προς τον ΕΦΚΑ δεν μπορούν να υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης. Με την παραγραφή ενός σημαντικού μέρους των οφειλών, κι εφόσον το εναπομείναν χρέος δεν ξεπερνάει τις 20.000 ευρώ για τους επαγγελματίες και τις 6.000 για τους αγρότες, η πόρτα της συνταξιοδότησης θα ανοίξει.

Επίσης αναφέρει ο οίκος, η Μάλτα, η Κύπρος, η Πορτογαλία, η Σλοβενία και η Κροατία είναι πιο ευάλωτες, επειδή είναι πιο πιθανό να δουν τις μεταβατικές αυξήσεις τιμών να γίνονται μόνιμες και να έχουν σχετικά χαμηλές δυνατότητες πολιτικές. Επίσης, παρόλο που η Ιταλία, η Γαλλία και η Ισπανία είναι λιγότερο ευάλωτες στον πληθωρισμό, τα ήδη υψηλά επίπεδα χρέους, η αυξημένη έκθεση σε κυμαινόμενα επιτόκια και οι σημαντικές πληρωμές κεφαλαίων και τόκων τους επόμενους 12 μήνες, αυξάνουν τους κινδύνους. Παράλληλα, η Ελλάδα και η Ρουμανία, αν και φαίνεται να ει-

Η Ελλάδα περισσότερο εκτεθειμένη σε σενάριο στασιμοπληθωρισμού

Ανίσχυρη εκτιμά πως είναι η Ελλάδα απέναντι στο «φάντασμα» του στασιμοπληθωρισμού ο οίκος αξιολόγησης Moody's, καθώς παρόλο που είναι λιγότερο εκτεθειμένη σε ένα σενάριο επίμονου υψηλού πληθωρισμού σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της νότιας Ευρώπης, οι δυνατότητες πολιτικής για την καταπολέμηση ενός στασιμοπληθωριστικού κύκλου είναι από τις πιο αδύναμες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μάλιστα, ο οίκος εκτιμά ότι το σενάριο του στασιμοπληθωρισμού είναι το πιο πιθανό πλέον για την Ε.Ε., κάτι που είναι πιστωτικά αρνητικό για τις πιο ευάλωτες χώρες.

Όπως επισημαίνει, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει επιδεινώσει την υποκείμενη ζήτηση και προσφορά και έχει ωθήσει τον πληθωρισμό σε επίπεδα που δεν παρατηρήθηκαν στην Ε.Ε. από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Συγκεκριμένα, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή έφτασε το 9,6% τον Ιούνιο του 2022, το υψηλότερο επίπεδο από το 1983, ενώ πάνω από τις μισές χώρες καταγράφουν διψήφια ποσοστά πληθωρισμού.

Μπορεί τα παγκόσμια ζητήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας, που ευθύνονται εν μέρει για την πρόσφατη άνοδο των τιμών, να έχουν μετριαστεί ελαφρώς, οι επιπλοκές συνεχίζουν να αναφέρουν μεγάλες ελλείψεις εξοπλισμού και υλικών. Αν και δεν είναι το βασικό σενάριο της Moody's, ωστόσο η πλήρης διακοπή των προμηθειών φυσικού αερίου από τη Ρωσία πιθανότατα θα εντείνει αυτές τις πιέσεις, θα αποδυναμώσει την οικονομική δραστηριότητα και θα αυξήσει τον κίνδυνο ενός στασιμοπληθωριστικού περιβάλλοντος.

Με βάση την ασθενέστερη οικονομική τους ανάπτυξη, τη μεγαλύτερη έκθεση σε επίμονο υψηλό πληθωρισμό και τις περιορισμένες δυνατότητες πολιτικές, τα κράτη της νότιας Ευρώπης εμφανίζονται περισσότερο εκτεθειμένα σε ένα σενάριο στασιμοπληθωρισμού, δηλαδή σε μια πολυετή περίοδο κατά την οποία ο πληθωρισμός παραμένει πολύ υψηλότερος από τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ παραμένει σημαντικά χαμηλότερη, στο μηδέν ή κοντά στο μηδέν.

Όπως αναφέρει ο οίκος, η Μάλτα, η Κύπρος, η Πορτογαλία, η Σλοβενία και η Κροατία είναι πιο ευάλωτες, επειδή είναι πιο πιθανό να δουν τις μεταβατικές αυξήσεις τιμών να γίνονται μόνιμες και να έχουν σχετικά χαμηλές δυνατότητες πολιτικές. Επίσης, παρόλο που η Ιταλία, η Γαλλία και η Ισπανία είναι λιγότερο ευάλωτες στον πληθωρισμό, τα ήδη υψηλά επίπεδα χρέους, η αυξημένη έκθεση σε κυμαινόμενα επιτόκια και οι σημαντικές πληρωμές κεφαλαίων και τόκων τους επόμενους 12 μήνες, αυξάνουν τους κινδύνους. Παράλληλα, η Ελλάδα και η Ρουμανία, αν και φαίνεται να ει-

Ο οίκος αξιολόγησης θεωρεί ότι το σενάριο του στασιμοπληθωρισμού είναι το πιο πιθανό πλέον για την Ε.Ε., κάτι που είναι πιστωτικά αρνητικό για τις πιο ευάλωτες χώρες.

Η Moody's εκτιμά ότι η χώρα έχει τα πιο αδύναμα «όπλα» σε ολόκληρη την Ε.Ε. για την καταπολέμησή του.

να λιγότερο εκτεθειμένες σε ένα σενάριο επίμονου πληθωρισμού, ωστόσο οι δυνατότητες πολιτικές για την καταπολέμηση ενός στασιμοπληθωριστικού κύκλου είναι από τις πιο αδύναμες στην Ε.Ε.

Για να καταλήξει σε αυτό το συμπέρασμα, ο οίκος αξιολογεί τις δυνατότητες πολιτικές των κρατών για την καταπολέμηση ενός στασιμοπληθωριστικού κύκλου με βάση:

– Την οικονομική δύναμη, η οποία αντικατοπτρίζει την ανθεκτικότητα της οικονομίας, καθώς και την αποτελεσματικότητα της νομισματικής και μακροοικονομικής πολιτικής.

– Τους δημοσιονομικούς δείκτες και την αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής πολιτικής, που απεικονίζουν τόσο την ικανότητα ενός κράτους να καταπολεμήσει τον στασιμοπληθωρισμό όσο και την πιθανότητα να το κάνει αποτελεσματικά μέσω στοχευμένων δημοσιονομικών πολιτικών.

– Τους κοινωνικούς κινδύνους, οι οποίοι καταδεικνύουν τις πιθανές πιέσεις που θα αντιμετωπίσουν οι κυβερνήσεις για να χρησιμοποιήσουν τη δημοσιονομική πολιτική για να στηρίξουν την οικονομία. Κατά τη Moody's, η Ελλάδα έχει τα πιο αδύναμα παραπάνω «όπλα» σε ολόκληρη την Ε.Ε., με τη δημοσιονομική ισχύ της να είναι πολύ χαμηλή εξαιτίας του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ, την οικονομική της ισχύ να είναι επίσης χαμηλή, η οποία αντικατοπτρίζεται στην πολύ χαμηλή τάση της ανάπτυξης (trend growth), ενώ αυξημένοι είναι οι κοινωνικοί κίνδυνοι λόγω του ακόμη υψηλού ποσοστού ανεργίας ιδίως στην ανεργία των νέων.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Με επιπλέον αμοιβή η εξαήμερη εργασία στον επισιτισμό

Νέα διάταξη, που ενσωματώθηκε στην παλαιά κλαδική σύμβαση και κηρύχθηκε υποχρεωτική από τον υπουργό Εργασίας Κωστή Χατζηδάκη, λύνει το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με την εξαήμερη εργασία σε μπαρ και εστιατόρια, καθώς προβλέπει ένα επιπλέον ημερομίσθιο για τους περίπου 400.000 εργαζομένους στον επισιτισμό εάν εργαστούν σε ημέρα ανάπαυσης τους. Το ημερομίσθιο αυτό θα καταβάλλεται προσ αυξημένο κατά 75%, εφόσον η απασχόλησή τους είναι σε ημέρα ανάπαυσης και αυτή πέφτει Κυριακή ή αργία.

Η προσθήκη αυτή εντάχθηκε στην κλαδική συλλογική σύμβαση εργασίας που καλύπτει το σύνολο των εργαζομένων στον επισιτισμό και την οποία ο υπουργός Εργασίας Κωστής

Χατζηδάκης με απόφασή του κήρυξε υποχρεωτική για το σύνολο των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στον κλάδο.

Αναλυτικά, το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας διατύπωσε θετική σχετική γνωμοδότηση προς τον υπουργό Εργασίας.

Η προσθήκη συμφωνήθηκε μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων και επαναλαμβάνει ότι «καθιερώνεται πενήνημερη εβδομαδιαία εργασία με 40 ώρες εργασίας και δύο ημέρες ανάπαυσης σε όλα τα καταστήματα». Προβλέπει, όμως, επιπλέον ότι εάν οι μισθωτοί στον επισιτισμό εργαστούν σε ημέρες ανάπαυσης τους, θα λαμβάνουν πρόσθετη αμοιβή και συγκεκριμένα αποζημίωση ίση με ένα ημερομίσθιο για κάθε ημέρα ανάπαυσης που εργάστηκαν, το οποίο θα καταβάλ-

εται προσ αυξημένο κατά 75% εφόσον η απασχόληση σε ημέρα ανάπαυσης λάβει χώρα καθ' ημέραν Κυριακή ή σε ημέρα θεσμοθετημένης από την εργατική νομοθεσία αργίας.

Η διάταξη προβλέπει, επίσης, πως η απασχόληση σε ημέρες ανάπαυσης, εφόσον προκύψει, αυξάνει τις μηνιαίες αποδοχές και το οφειλόμενο ασφαλιστικό ημερομίσθιο των εργαζομένων και λειτουργεί υπέρ αυτών. Και ορίζει ρητώς πως σε καμία περίπτωση η τυχόν εργασία τους κατά τις ημέρες αυτές δεν δύναται να θεωρηθεί απλή μεμονωμένη ή κατά σύστημα παράβαση του συστήματος της πενήνημερης εργασίας. Το πενήνημερο εξακολουθεί να ισχύει και η επιπλέον εργασία την έκτη ημέρα – με συνολικά 40 ώρες την εβδομά-

δα, ήτοι 6 ώρες και 40 λεπτά την ημέρα – γίνεται λόγω εποχικότητας και αυξημένου φόρτου εργασίας των επιχειρήσεων και δεν αποτελεί συμφωνία για καταστράτηγηση της πενήνημερης εργασίας. Σημειώνεται ότι η συλλογική σύμβαση εργασίας του κλάδου για την περίοδο από 22-2-2021 έως 22-2-2023 έχει ήδη κηρυχθεί υποχρεωτική με απόφαση του κ. Χατζηδάκη. Την προσθήκη συμφωνήσαν η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων στον Επισιτισμό - Τουρισμό, η Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών - Βιοτεχνών - Εμπόρων Ελλάδος, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εστιατορικών και Συναφών Επαγγελματιών και η Ομοσπονδία Επαγγελματιοβιοτεχνών Ζαχαροπλαστών Ελλάδος.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η προσθήκη συμφωνήθηκε μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων και επαναλαμβάνει ότι «καθιερώνεται πενήνημερη εβδομαδιαία εργασία με 40 ώρες εργασίας και δύο ημέρες ανάπαυσης σε όλα τα καταστήματα

Το αυξημένο ΑΕΠ προσφέρει περιθώρια επιπλέον στήριξης

Συμπληρωματικός προϋπολογισμός 2,2-2,3 δισ. ευρώ, χωρίς αύξηση ελλείμματος

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Χωρίς να αλλάξει τον στόχο για το πρωτογενές έλλειμμα, που θα παραμείνει στο 2% του ΑΕΠ, σύμφωνα με πηγές του οικονομικού επιτελείου, ετοιμάζεται ο συμπληρωματικός προϋπολογισμός, με βάση τον οποίο, όπως είπε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας, θα ενισχυθούν περαιτέρω νοικοκυριά και επιχειρήσεις, έναντι της ενεργειακής κρίσης και του πληθωρισμού.

Όπως αναφέρουν πηγές στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, το ΑΕΠ αναμένεται να είναι υψηλότερο, σύμφωνα και με την Κομισιόν, κατά 7 δισ. ευρώ, δηλαδή να φτάσει στα 204 δισ. ευρώ, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 197 δισ. ευρώ, με τη βοήθεια και του τουρισμού. Έτσι, τα επιπλέον έσοδα υπολογίζεται ότι θα είναι περίπου 2,2-2,3 δισ. ευρώ. Στο επίπεδο αυτό περίπου θα κινηθεί και ο συμπληρωματικός προϋπολογισμός, προσθέτοντας.

Οι αποφάσεις για τη διάθεση των επιπλέον πόρων αναμένεται να ανακοινωθούν τον Σεπτέμβριο στη ΔΕΘ από τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, όπως προκύπτει και από τις δηλώσεις του υπουργού Οικονομικών στην ΕΡΤ. «Στις αρχές του Σεπτεμβρίου θα δούμε πώς κινείται η οικονομία, πώς θα εξελιχθεί το ΑΕΠ το β' τρίμηνο και τις ανάγκες του δ' τριμήνου», είπε ο κ. Σταϊκούρας. «Όπως ή άλλως τον Σεπτέμβριο θα υπάρξουν ανακοινώσεις. Τυχαίνει να είναι τότε χρονικά και η ΔΕΘ».

Ο κ. Σταϊκούρας δεν θέλησε να

Το ΑΕΠ αναμένεται να είναι υψηλότερο κατά 7 δισ., δηλαδή να φτάσει στα 204 δισ. ευρώ, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 197 δισ. ευρώ, με τη βοήθεια και του τουρισμού.

υπερβεί σε συγκεκριμένες εξαγωγικές μέτρων, αν και άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο παράτασης του Fuel Pass 2, που τελειώνει τον Σεπτέμβριο, αύξησης του επιδόματος ακριβείας και αύξησης του κατώτα-

του μισθού. «Όλα στην ώρα τους», περιορίστηκε να σχολιάσει, ενώ για το πετρέλαιο θέρμανσης είπε ότι «προφανώς είναι ένα από τα στοιχεία που συνεκτιμούμε, όπως και πολλά άλλα μέτρα. Αλλά δεν μπορώ να σας πω από τώρα για το φθινό-

πωρο». Για το Fuel Pass σημείωσε ότι «θα το δούμε, ανάλογα και με την πορεία στις τιμές των καυσίμων. Σε κάθε περίπτωση, ο δημοσιονομικός χώρος θα επιστρέψει στην κοινωνία».

Στην πραγματικότητα, αυτό που παρακολουθούν με αγωνία στο υπουργείο Οικονομικών, προκειμένου να διαπιστώσουν τα περιθώρια στήριξης που υπάρχουν, είναι η τιμή του φυσικού αερίου και του ρεύματος. Οι υπολογισμοί για τη στήριξη των τιμολογίων έχουν γίνει σχεδόν με τη μισή τιμή από τα επίπεδα των 200 ευρώ η ΜWh. Επομένως, ένα μέρος των πρόσθετων πόρων που εξασφαλίζει η καλή πορεία των εσόδων και του τουρισμού φέτος θα απορροφηθεί για τη συνέχιση της επιδότησης των τιμολογίων ρεύματος.

Ο κ. Σταϊκούρας υποστήριξε ότι η ανταπόκριση των φορολογουμένων στις υποχρεώσεις τους (φόρος εισοδήματος, ΕΝΦΙΑ, επιστρεπτές προκαταβόλες, με τους πολίτες να πληρώνουν την προηγούμενη εβδομάδα 3 δισ. ευρώ χωρίς να μειωθούν οι καταθέσεις) και η πορεία του τουρισμού είναι αυτά που δημιουργούν τον πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο.

Η κυβέρνηση παραμένει σταθερή και στον στόχο της για επιστροφή σε πρωτογενή πλεονάσματα το 2023. Ο κ. Σταϊκούρας σημείωσε χθες με νόημα ότι «πρέπει να υπάρξει και ο δημοσιονομικός χώρος για να υλοποιηθεί η δέσμευση για την κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης από το 2023 για το σύνολο των εργαζομένων και τους συνταξιούχους».

Σε ανοδική τροχιά τα online φαρμακεία το α' 6μηνο του 2022

Υψηλό ρυθμό ανάπτυξης συνεχίζει να καταγράφει ο κλάδος των ηλεκτρονικών φαρμακείων, παρά το γεγονός ότι έχουν αρθεί τα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία. Βασικός λόγος είναι ότι τα ηλεκτρονικά φαρμακεία επιδεικνύουν έντονη δραστηριότητα στις προωθητικές ενέργειες, μεγαλώνοντας συνεχώς την πελατειακή τους βάση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Convert Group, οι πωλήσεις των ηλεκτρονικών φαρμακείων εκτιμάται ότι διαμορφώθηκαν σε 134 εκατ. ευρώ το α' εξάμηνο του 2022, καταγράφοντας αύξηση 9% σε σύγκριση με το α' εξάμηνο του 2021. Η αύξηση αυτή μάλιστα προέρχεται όχι από την αύξηση των τιμών, αλλά από τη σημαντική αύξηση του αριθμού των παραγγελιών καθώς και του αριθμού των προϊόντων ανά παραγγελία. Καθοριστικό ρόλο δε, σύμφωνα με την Convert Group, έχει αφενός η σημαντική αύξηση των πωλήσεων των μεγάλων «παικτών» του κλάδου, δηλαδή των ηλεκτρονικών φαρμακείων με μέσο όρο μηνιαίων επισκέψεων πάνω από 200.000, και αφετέρου η μεγάλη αύξηση αγορών από το Skrutz Marketplace.

Τέσσερα στα πέντε προϊόντα που πωλήθηκαν μέσω των ηλεκτρονικών φαρμακείων κατά το α' εξάμηνο του 2022 ήταν υπό καθεστώς προωθητικής ενέργειας - προσφοράς, με το μέσο ποσοστό αύξησης να διαμορφώνεται σε 39,5%. Αποτέλεσμα του παραπάνω ήταν να μειωθεί η αξία του μέσου «καλαθίου» κατά 2,10 ευρώ ή κατά 5%, στα 42,80

ευρώ, σε σύγκριση με το α' εξάμηνο του 2021, αλλά να αυξηθούν οι παραγγελίες κατά 21%, καθώς και ο αριθμός των προϊόντων ανά παραγγελία κατά 9%.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σε αξία πωλήσεων που καταγράφηκαν το α' εξάμηνο του 2022 σε σύγκριση με το α' εξάμηνο του 2021 είναι οι ακόλουθες: 64% σε προϊόντα υγείας (με τις χειρουργικές και φαρμακευτικές μάσκες αλλά και τα τεστ αντιγόνου να συγκαταλέγονται σε αυτήν την κατηγορία), 40% σε βρεφικά και παιδικά είδη, 13% σε συμπληρώματα διατροφής και βιταμίνες, 8% σε διάφορα προϊόντα και 1% σε προϊόντα ομορφιάς και προσωπικής φροντίδας. Μάλιστα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό της αξίας των πωλήσεων προέρχεται από την κατηγορία των προϊόντων ομορφιάς και προσωπικής φροντίδας (43%), οι κατηγορίες των προϊόντων υγείας, συμπληρωμάτων διατροφής και βιταμινών και βρεφικών - παιδικών ειδών συνεχίζουν να γνωρίζουν μεγαλύτερη ανάπτυξη συγκριτικά με το προηγούμενο έτος όσον αφορά τα συμβολή τους στη συνολική ανάπτυξη (κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες). Τα συμπληρώματα διατροφής και οι βιταμίνες συνέβαλαν στη συνολική ανάπτυξη κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες και στον συνολικό τζίρο κατά 26%, τα βρεφικά και παιδικά είδη συμμετέχουν στον συνολικό τζίρο κατά 15%, τα προϊόντα υγείας συμμετέχουν στον συνολικό τζίρο κατά 14% και στη συνολική ανάπτυξη κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία

Την αυστηρή τήρηση του κανόνα μείωσης του ελλείμματος κατά 0,5% του ΑΕΠ ετησίως, ώστε να επιτευχθούν οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι κάθε χώρας, ζήτησε ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Κρίστιαν Λίντνερ, ενόψει της συζήτησης για την αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων στην Ε.Ε. Υποστήριξε, σε συνέντευξή του στη Handelsblatt, ότι η εφαρμογή του κανόνα αυτού για τα ελλείμματα, που ισχύει αλλά στην πράξη δεν επιβάλλεται, πρέπει να γίνει δεσμευτική και να οδηγήσει σε απόρριψη των οικονομικών σχεδίων των χωρών που δεν τον τηρούν. Αντιθέτως, σε «ανάλλαγμα» δέχθηκε να καταργηθεί ο μη ρεαλιστικός στόχος της μείωσης του χρέους κάθε χώρας κατά το 1/20 του υπερβάλλοντος το 60% του ΑΕΠ της. Όπως είπε, ο κανόνας αυτός «έχει ξεπεραστεί από τις εξελίξεις» μετά το τεράστιο χρέος που οι κυβερνήσεις υποχρεώθηκαν να επιμισθώσουν εξαιτίας της πανδημίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΜΑΚΛΗΣ

Το ψηφιακό Success Story του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας

Το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας πρωτοπορεί και έχει ήδη εισέλθει στην ψηφιακή εποχή. Πέραν από την πολυδιαφημισμένη ψηφιοποίηση των λογαριασμών υδροληψίας με το ολόγαν «Περνάμε το χαρτί στην ιστορία», ο Οργανισμός έχει εργαστεί πολυεπίπεδα, κάνοντας στροφή και στην πράσινη κυκλική οικονομία. Αποτέλεσμα, η άμεση και απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των καταναλωτών με σύγχρονα εργαλεία και από την άλλη η εξοικονόμηση κονδυλίων για την υλοποίηση σημαντικών βελτιωτικών - και όχι μόνο - έργων. Στο τιμόνι αυτού του ψηφιακού ταξιδιού, ο διευθυντής του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας Κωνσταντίνος Παρμακλής.

-Δώστε ιδιαίτερη βαρύτητα στη συνολική ψηφιοποίηση του Οργανισμού, αποτελεί προτεραιότητά σας.

-Είναι γεγονός αυτό που αναφέρετε και στόχος μας είναι τον Μάιο του 2024, που είναι το ορόσημο της έναρξης της λειτουργίας των Επαρχιακών Συμβουλίων, να έχουμε παραδώσει έναν ολιστικό ψηφιοποιημένο Οργανισμό. Η ψηφιοποίηση του Συμβουλίου, τόσο σε επίπεδο εξυπηρέτησης του καταναλωτή όσο και σε επίπεδο εργασίας των εργαζομένων, αποτελεί ένα μεγάλο μέρος του στρατηγικού πλάνου που βρίσκεται σε τροχιά υλοποίησης. Για εμάς η μετάβαση του Οργανισμού στη νέα εποχή του ψηφιακού κόσμου και της πράσινης κυκλικής οικονομίας είναι το κλειδί για ένα μακροπρόθεσμο επιτυχημένο και σύγχρονο Οργανισμό Δημοσίου Δικαίου Κοινής Ωφελείας, όπως θα είναι το νέο Επαρχιακό Συμβούλιο. Είμαστε, για παράδειγμα, πολύ περήφανοι που εγκαταστήσαμε το ενεργειακά αναβαθμισμένο και ανακαινισμένο κεντρικό κτήριο του Συμβουλίου.

-Μία από τις πιο αισθητές ενέργειές σας, με επίδραση στην καθημερινότητα του καταναλωτή, ήταν η ψηφιοποίηση των λογαριασμών υδροληψίας. Υπήρξε ανταπόκριση από το κοινό; Πέραν από την αμεσότητα στην πληρωμή, ποια άλλα οφέλη προκύπτουν;

-Βεβαίως υπήρξε ανταπόκριση και μας χα-

ροποίησε ιδιαίτερα η συνεργασία των καταναλωτών. Όσο για τα οφέλη, αυτά είναι και βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Το προφανές είναι ότι με μερικά clicks πληρώνεις τον λογαριασμό σου. Όμως, με την αποστολή των λογαριασμών υδροληψίας στους καταναλωτές, τόνοι από χαρτί κατέληγαν στον κάλαθο των ακρήστων. Με την ψηφιοποίηση των λογαριασμών υδροληψίας, θα εξοικονομηθούν πέραν από 120 τόνοι χαρτιού και 240.000

Σχεδιάζουμε την ολιστική αλλαγή των συμβατών υδρομέτρων με έξυπνα ψηφιακά υδρόμετρα για αυτόματη καταγραφή της ύδρευσης.

ευρώ τον χρόνο. Μέσα στην επόμενη δεκαετία, θα εξοικονομήσουμε περίπου 2,5 εκατομμύρια ευρώ, χρήματα που θα επανεπενδύθουν στο δίκτυο ύδρευσης. Οφείλω να αναφέρω ότι προνοήσαμε για άτομα που δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο ή δεν διαθέτουν έξυπνες συσκευές (π.χ. άτομα τρίτης ηλικίας) να μπορούν να αποταθούν τηλεφωνικά στο Συμβούλιο ώστε να τους βοηθήσουμε με την ψηφιοποίηση του λογαριασμού τους. Επίσης, υπάρχει η επιλογή να εξουσιοδοτηθεί τρίτο άτομο και να υλοποιήσει εκ μέρους τους τη διαδικασία.

-Επενδύσατε όμως και στα ψηφιακά Μέσα του Συμβουλίου, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και στην ιστοσελίδα του.

-Με ανανεωμένη όψη, η ιστοσελίδα του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας παρέχει υψηλής ποιότητας ψηφιακή περιήγηση στους καταναλωτές, με εργαλεία που διευκολύνουν την καθημερινότητά τους. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι οι πληρωμές λογαριασμών και η επικαιροποίηση στοιχείων.

-Ενα διαχρονικό παράπονο των πολιτών είναι οι αναπάντεκες κλήσεις προς Οργανι-

σμού και Υπηρεσίες. Όμως, έχετε κάνει και εδώ τη διαφορά.

-Είναι γεγονός ότι εντοπίσαμε την ανάγκη και προχωρήσαμε στον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών εξυπηρέτησης των καταναλωτών μέσω εισερχόμενων κλήσεων. Προχωρήσαμε το 2020 σε συμφωνία με εξειδικευμένο τηλεφωνικό κέντρο και έτσι καταφέραμε να ανταποκριθούμε στο 100% σε κάθε εισερχόμενη κλήση.

-Μπορείτε να μας εξηγήσετε τι είναι το λεγόμενο disaster recovery, το οποίο έχετε εξασφαλίσει ως υπηρεσία;

-Ως Οργανισμός μεριμνήσαμε και έχουμε διασφαλίσει την επιχειρησιακή συνέχεια του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας, εντός 24 ωρών ακόμα και σε περίπτωση ολικής καταστροφής. Προχωρήσαμε σε σύμβαση συμφωνίας με τη CYTA για αγορά υπηρεσιών φύλαξης των δεδομένων του Συμβουλίου σε δικές της εγκαταστάσεις.

-Ποια είναι τα επόμενα βήματά σας, ψηφιακά και μη;

-Σχεδιάζουμε την ολιστική αλλαγή των

συμβατών υδρομέτρων με έξυπνα ψηφιακά υδρόμετρα για αυτόματη καταγραφή της ύδρευσης. Επίσης, μέσα από την άντληση κονδυλίων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αλλά και από τα Διαρθρωτικά Ταμεία του κράτους, το ΣΥΛ προχωρεί εντός του 2022 και του 2023 σε ανέγερση τριών νέων υδατοδεξαμενών στην πρωτεύουσα, ώστε να αυξηθεί η επάρκεια νερού στην περίπτωση διακοπής της ύδρευσης.

-Τι άλλα βήματα έχουν γίνει ή χρειάζεται να γίνουν ώστε να επιτευχθεί στην ολότητά της η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην οποία στοχεύετε;

-Με την εφαρμογή Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (Enterprise Resource Planning - ERP) το ΣΥΛ έχει κατορθώσει να εξαλείψει διπλοεγγραφές πληροφοριών και έχει πετύχει την ταυτόχρονη διανομή της πληροφορίας σε όλα τα τμήματα που τη χρειάζονται. Η εφαρμογή της τεχνολογίας στο ΣΥΛ και η χρήση της σε όλες τις διαδικασίες, αλλά περισσότερο η εφαρμογή της χρήσης υπολογιστών παλάμης στα συνεργεία που ενεργούν στους δρόμους, εξυπηρετώντας τους καταναλωτές,

με άμεση επικοινωνία μαζί τους για διαρροές και υπερκαταναλώσεις μέσω μηνυμάτων στο κινητό είτε μέσω εφαρμογής που μπορούν να εγκαταστήσουν στις ψηφιακές έξυπνες συσκευές τους, έχει δώσει νέα διάσταση στην εξυπηρέτηση των πολιτών. Επόμενος στόχος, η παροχή όλων των υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, δίνοντας τη δυνατότητα στους καταναλωτές να διαχειρίζονται από εκεί τις μερίδες των λογαριασμών τους. Θα ακολουθήσει η δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας μέσω της νέας του ιστοσελίδας όπου από εκεί οι καταναλωτές μας θα μπορούν να εξυπηρετηθούν εξ αποστάσεως για όλες τις υπηρεσίες που παρέχει το ΣΥΛ, από το αίτημα για σύνδεση νερού σε νέο υποστατικό μέχρι και την εξ αποστάσεως ηλεκτρονική αποσύνδεση της ύδρευσης. Το ΣΥΛ επενδύει επίσης με ιδιαίτερο ζήλο σε τεχνολογίες που αφορούν τον έλεγχο των διαρροών και ιδιαίτερα στην ποιότητα του νερού. Μέσω τεχνολογίας τηλεμετρίας (Scada) το ΣΥΛ έχει τη δυνατότητα να ανιχνεύει εξ αποστάσεως διαρροές στο δίκτυο ύδρευσης, την πληρότητα των υδατοδεξαμενών και τη σωστή ποσοτική χλωρίωση του νερού. Στα σκαριά βρίσκεται και ολοκληρωμένη διαδικασία WSP (Water Safety Plan), όπου θα δίνει ζωντανή πληροφόρηση μέσω της ιστοσελίδας στους καταναλωτές για το ύψος της ποιότητας του πόσιμου νερού στις περιοχές διαμονής των καταναλωτών μας.

-Πώς απαντάτε σε όσους «φοβούνται» την τεχνολογία και κατ'επέκταση την εποχή της ψηφιοποίησης;

-Αντιλαμβάνομαι την ανησυχία γι' αυτό κι είμαι της άποψης ότι «όλα με μέτρο». Σε όλες τις αλλαγές χρειάζεται ένα εύλογο μεταβατικό στάδιο, σεβασμός στις ανησυχίες των καταναλωτών αλλά κι ενθάρρυσή τους για τα οφέλη μιας τέτοιας αλλαγής. Η βελτίωση της καθημερινότητας των καταναλωτών και η προστασία του περιβάλλοντος, μέσα από την πράσινη οικονομία, είναι προτεραιότητα για εμάς και τα ψηφιακά μέσα αποτελούν έναν από τους ισχυρότερους συμμάχους.

«Καμπανάκι» ύφεσης η μείωση της βιομηχανικής παραγωγής

Κάτω από το όριο των 50 μονάδων υποχώρησε τον Ιούλιο ο δείκτης PMI

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Κάτω από το φράγμα των 50 μονάδων, το οποίο υποδηλώνει ύφεση, υποχώρησε τον Ιούλιο ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση, γνωστός ως δείκτης PMI, καθώς καταγράφηκε υποχώρηση της παραγωγής και ακόμη χειρότερα μείωση των παραγγελιών τόσο από την εγχώρια αγορά όσο και από το εξωτερικό. Αν και η S&P Global που καταρτίζει τον εν λόγω δείκτη εξακολουθεί να διατηρεί θετικό το πρόσημο για την πορεία της βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα όσον αφορά το σύνολο του τρέχοντος έτους, με την πρόβλεψη να είναι ελαφρώς αναθεωρημένη προς τα πάνω σε σύγκριση με αυτή που είχε κάνει τον Μάιο, τα μηνύματα από τον κλάδο της μεταποίησης είναι εξαιρετικά ανησυχητικά, δεδομένου μάλιστα ότι ο PMI θεωρείται ένας πρόδρομος δείκτης για την πορεία της οικονομίας συνολικά.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η S&P Global, ο δείκτης PMI υποχώρησε τον Ιούλιο στις 49,1 μονάδες από τις 51,1 μονάδες τον Ιούνιο. Η τιμή αυτή μάλιστα είναι μικρότερη και από αυτή που καταγράφηκε τον Φεβρουάριο του 2021 (49,4 μονάδες), την τελευταία φορά που ο δείκτης PMI υποχώρησε κάτω από τις 50 μονάδες, εξέλιξη όμως που σχετιζόταν με την πανδημία η οποία βρισκόταν ακόμη σε έξαρση, και τόσο στην Ελλάδα όσο και σε πολλές άλλες χώρες υπήρχε αναστολή μεγάλου μέρους της οικονομικής δραστηριότητας. Υπενθυμίζεται ότι στη συνέχεια της περυσινής χρονιάς η ελληνική μεταποίηση είχε διαγράψει έντονη ανοδική πορεία, σημειώνοντας διψήφιο ρυθμό ανάπτυξης τόσο από άποψη παραγωγής όσο και από άποψη τζίρου.

Η υποχώρηση της παραγωγής

Ο δείκτης PMI υποχώρησε τον Ιούλιο στις 49,1 μονάδες από τις 51,1 μονάδες τον Ιούνιο. Η τιμή αυτή είναι μικρότερη και από αυτή που καταγράφηκε τον Φεβρουάριο του 2021 (49,4 μονάδες), την τελευταία φορά που ο PMI υποχώρησε κάτω από τις 50 μονάδες, κάτι που παραπέμπει σε συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας.

Πέραν της μείωσης παραγωγής, ο δείκτης PMI καταγράφει και υποχώρηση των παραγγελιών τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και από το εξωτερικό.

για δεύτερο συνεχή μήνα συνέβαλε στη συνολική πτώση. Η μείωση της παραγωγής επιταχύνθηκε με τον δριμύτερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από τα τέλη του 2020, καθώς οι επιχειρήσεις δήλωσαν ότι οι χαμηλότερες εισροές νέων παραγγελιών και οι δυσκολίες συνθήκες ζήτησης οδήγησαν σε μειωμένες απαιτήσεις παραγωγής. Οι νέες παραγγελίες συρρικνώθηκαν απότομα τον Ιούλιο, σε έντονη αντίθεση με την ισχυρή αύξηση που παρα-

τηρήθηκε στις αρχές του έτους. Ο ρυθμός συρρίκνωσης αυξήθηκε στον ταχύτερο που έχει καταγραφεί από τον Δεκέμβριο του 2020, καθώς οι επιχειρήσεις υπογράμμισαν ότι οι έντονες πληθωριστικές πιέσεις μείωσαν την αγοραστική ικανότητα των πελατών. Παράλληλα, η ζήτηση των πελατών από το εξωτερικό σημείωσε περαιτέρω υποχώρηση. Οι νέες παραγγελίες εξαγωγών μειώθηκαν με τον δριμύτερο ρυθμό που έχει καταγραφεί σε διάστημα ενάμιση έτους.

Το πιο ανησυχητικό ίσως στοιχείο είναι αυτό που αφορά τη μη πραγματοποίηση προσληψέων ή ακόμη χειρότερα τη μείωση προσωπικού στον κλάδο της μεταποίησης, με την ανάλυση της S & P Global να κάνει λόγο για πλεονάζον προσωπικό. Η απασχόληση συνολικά στον κλάδο της μεταποίησης αυξήθηκε, αν και οριακά, με τον βραδύτερο ρυθμό από τον Φεβρουάριο του 2021. Ωστόσο,

ορισμένες εταιρείες ανέφεραν μείωση στον αριθμό των εργαζομένων, κάτι που σημαίνει είτε απολύσεις είτε μη προσλήψεις κυρίως στην περίπτωση εποχικού προσωπικού.

Υπάρχουν, πάντως, και δύο θετικά στοιχεία, με το πρώτο ειδικά να είναι άγνωστο το πόσο θα διαρκέσει και το δεύτερο να είναι αρκετά παρακινδυνευμένο. Συγκεκριμένα, το ένα θετικό στοιχείο είναι ότι υποχώρησε ο ρυθμός αύξησης του κόστους. Ωστόσο, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει νέο γύρο ανατιμήσεων. Το δεύτερο θετικό στοιχείο είναι ότι τον Ιούλιο βελτιώθηκαν οι προσδοκίες για την παραγωγή όσον αφορά το 2023. Εάν, ωστόσο, ο πόλεμος στην Ουκρανία συνεχισθεί για πολύ ακόμη και υπάρξει νέα έξαρση της πανδημίας, ουδείς μπορεί να αποκλείσει μια γενικευμένη ύφεση που θα προκαλέσει συρρίκνωση της παραγωγής.

Διακοπές στις παραλίες με κριτήριο το χαμηλό κόστος για τους Έλληνες

Το χαμηλό κόστος αλλά και η σχέση ποιότητας-τιμής είναι ορισμένα από τα βασικότερα κριτήρια για να επιλέξουν πολλοί Έλληνες που θα πάνε διακοπές, σε μία μάλιστα περίοδο που το κύμα ακρίβειας τις καθιστά για κάποιους είδος πολυτελείας. Σύμφωνα με έρευνα της Focus Bari / YouGov, η οποία απεικονίζει τις στάσεις, απόψεις και προθέσεις των Ελλήνων σχετικά με τα ταξίδια και τις διακοπές, αρκετά δημοφιλείς διακοπές για το 53% όσων συμμετείχαν στην έρευνα είναι τα παραθαλάσσια μέρη, ενώ ακολουθούν οι σύντομες διακοπές σε μία άλλη πόλη (39%) καθώς και η επίσκεψη σε φίλους, οικογένεια (36%), εναλλακτική λύση που συνήθως προκρίνεται από πολλούς σε περίπτωση που δεν βρίσκουν καταλύματα ή δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερα υψηλές τιμές. Διακοπές πεζοπορίας στην εξοχή επιλέγει μόλις το 15%, ενώ μικρό ποσοστό της τάξεως του 9% απάντησε πως φέτος δεν θα πάει καθόλου διακοπές.

Όπως αναφέρει η έρευνα, στην οποία συμμετείχε ένα δείγμα 9.477 ατόμων από άνδρες και γυναίκες μεταξύ 18-64 ετών, τις πρόσφατες διακοπές τους επέλεξαν 6 στους 10 Έλληνες (61%) λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση ποιότητας-τιμής, τα φυσικά κάλλη του προορισμού που έχουν επιλέξει (50%) και φυσικά το χαμηλό κόστος για τα ξενοδοχεία αλλά και τα ακτοπολιτικά εισιτήρια (42%).

Ακολουθούν και με μεγάλη διαφορά, έπονται ο πολιτισμός και τα μνημεία στην περιοχή (29%), οι φίλοι/οικογένεια που υπάρχουν εκεί (25%) ή το γεγονός ότι ο προορισμός προτάθηκε από την παρέα (22%). Παράλληλα, οι αναμνήσεις από έναν τόπο (21%), η νυχτερινή ζωή (16%) αλλά και οι αθλητικές δραστηριότητες που μπορεί να προσφέρει ο εκάστοτε προορισμός (11%), δεν φαίνεται να αποτελούν βασικά κριτήρια για να επι-

λέξει κάποιος τις διακοπές του. Ενώ μεγάλη μερίδα του κόσμου ταξίδεψε τους τελευταίους 12 μήνες σε κάποιο μέρος της Ελλάδας, επιλογή που έγινε λόγω και των περιορισμών στις μετακινήσεις κατά την περίοδο του κορωνοϊού, το 62% των συμμετεχόντων δείχνει διατεθειμένο να ταξιδέψει πλέον μακριά για να γιορτάσει καινούργια μέρη.

Ωστόσο, ένας στους δύο συμφωνεί πως τα ταξίδια σε κοσμοπολιτικά μέρη και αξιοθέατα είναι ακριβά, ενώ το 42% τπρεί αυστηρά τον προϋπολογισμό που έχει θέσει για να πραγματοποιήσει τις διακοπές του. Μεγάλη ανυπομονησία για να

Μικρό ποσοστό της τάξεως του 9% απάντησε πως φέτος δεν θα πάει καθόλου διακοπές.

Ξοδέψει χρήματα στις διακοπές έχει το 35% των συμμετεχόντων, με ένα 20% να ψωνίζει σε καταστήματα duty free επωφελομένου και τις προσφορές των καταστημάτων.

Το κινητό τηλέφωνο δεν αποχωρίζεται στις διακοπές του το 59% των Ελλήνων, δεδομένου ότι 8 στους 10 (79%) εκτιμούν πως το τηλέφωνο ή το tablet μπορεί να βελτιώσει την ταξιδιωτική του εμπειρία. Ενα εξισού μεγάλο ποσοστό, της τάξεως του 62%, έχει ανάγκη την επαφή με το τηλέφωνο για να μη χάσει τίποτα όσο λείπει, ενώ αντίστοιχο ποσοστό δεν το αποχωρίζεται επιθυμώντας να κρατήσει επαφές με τους δικούς του ανθρώπους το διάστημα που θα λείπει διακοπές.

Αντίθετα, λίγοι θεωρούν ότι η τεχνολογία μπορεί να τους εμποδίσει να τις απολαύσουν (19%), με σχεδόν έναν στους δύο (49%) να διαφωνεί με αυτή την άποψη.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Τα τιμολόγια ρεύματος για τον Αύγουστο

Σε ισχύ είναι από την 1η Αυγούστου τα νέα τιμολόγια ρεύματος, ενώ οι σχετικοί λογαριασμοί θα αρχίσουν να φτάνουν στους καταναλωτές από τον Σεπτέμβριο. Οι εταιρείες προχώρησαν το Σαββατοκύριακο σε αναπροσαρμογή των τιμολογίων που είχαν ανακοινώσει στις 25 Ιουλίου, ως αποτέλεσμα της ψήφισης τροπολογίας εκ μέρους της κυβέρνησης, την περασμένη Πέμπτη, με την οποία έβαζε φραγή στα πάγια, με ανώτατο όριο τα 5 ευρώ. Έτσι, όσες εταιρείες είχαν καθορίσει υψηλότερο πάγιο υποχρεώθηκαν να το αναπροσαρμόσουν, αυξάνοντας, όμως, τις τιμές χρέωσης της kWh. Σε κάθε περίπτωση, αυτό καθιστά τα τιμολόγια πιο διαφανή και συγκρίσιμα, διευκολύνοντας τους καταναλωτές να επιλέγουν πάροχο. Σημειώνεται ότι οι καταναλωτές μπορούν πλέον να αλλάζουν πάροχο χωρίς επιβάρυνση.

Στο εξής κάθε 20 του μηνός οι καταναλωτές θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται για τις χρεώσεις των παρόχων και να αποφασίζουν ποιον προτιμούν. Έτσι, τα τιμολόγια Σεπτεμβρίου θα ανακοινωθούν στις 20 Αυγούστου. Η ρήτρα αναπροσαρμογής έχει καταργηθεί. Αναλυτικά, τα τιμολόγια των μεγαλύτερων προμηθειών, μετά και τις τελευταίες τροποποιήσεις, λόγω πλαφόν στο πάγιο, είναι τα εξής: - ΔΕΗ: Για κατανάλωση έως 2.000 κιλοβατώρες, 0,486 ευρώ/kWh. Από 2.000 κιλοβατώρες και πάνω, 0,498 ευρώ/

Στο εξής κάθε 20 του μηνός οι καταναλωτές θα ενημερώνονται για τις χρεώσεις των παρόχων και θα αποφασίζουν ποιον προτιμούν.

Αναπροσαρμογές στην τιμή kWh μετά το πλαφόν των 5 ευρώ στις πάγιες χρεώσεις.

kWh. Πάγιο 3,5 ευρώ τον μήνα. Νυχτερινό τιμολόγιο 0,445 ευρώ/kWh.

- Protergia: Χρέωση ενέργειας ημέρας 0,54913 ευρώ/kWh. Χρέωση ενέργειας νύκτας 0,54555 ευρώ/kWh. Μην-

ιαίο πάγιο 5 ευρώ.

- Ηρών: Για ημερήσια και νυχτερινή κατανάλωση, ανεξαρτήτως του ύψους της, 0,575 ευρώ/kWh, πάγιο 3 ευρώ τον μήνα.

- Elredison: Τιμολόγια από 0,9395 έως 1,0024 ευρώ ανά κιλοβατώρα, με επιστροφή τον επόμενο μήνα του Elredison Loyalty Pass. Το πάγιο κυμαίνεται από 1,5 ευρώ το τετράμηνο έως 5 ευρώ τον μήνα.

- Nrg: Τιμή ενέργειας 0,499-0,569 ευρώ/kWh ανάλογα με το πρόγραμμα και πάγιο 1,8-5 ευρώ τον μήνα ανάλογα με

την ενεργοποίηση ή μη e-bill και πάγια εντολής.

- Φυσικό Αέριο Ελληνική Εταιρεία Ενέργειας: τιμή με έκπτωση συνδέσις 0,563-0,576 ευρώ/kWh, χωρίς έκπτωση συνδέσις 0,583-0,591 ευρώ/kWh. Πάγιο 5 ευρώ.

- Volterra: Χρέωση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας: 0,6700 ευρώ/kWh, πάγια χρέωση: 4,5 ευρώ/30 ημερολογιακές ημέρες.

- Watt + Volt: 0,62 ευρώ/kWh για το πρόγραμμα zerO+ για όλες τις κατηγορίες πελατών.

- Zenith: Χρέωση ενέργειας 0,5550 ευρώ/kWh, πάγιο 4,5 ευρώ.

Από τις παραπάνω τιμές αφαιρείται ποσό ύψους 0,37700 ευρώ η kWh που είναι η κρατική επιδότηση στα τιμολόγια του ρεύματος για τον Αύγουστο, όπως έχει ήδη ανακοινωθεί. Έτσι, διαμορφώνεται μια τιμή ρεύματος 0,15-0,17 ευρώ ανά kWh.

Με το νέο καθεστώς έχει επιβληθεί επίσης πλαφόν στα έσοδα που εισπράττουν οι ηλεκτροπαραγωγοί, το οποίο αναπροσαρμόζεται κάθε μήνα με απόφαση της ΠΑΕ.

Οι τιμές που θα εισπράττουν οι ηλεκτροπαραγωγοί για τον Αύγουστο είναι: λιγνιτικές μονάδες 205,38 ευρώ ανά MWh, μονάδες φυσικού αερίου συνδυσμένου κύκλου 422,39 ευρώ ανά MWh, μονάδες φυσικού αερίου ανοικτού κύκλου 594,76 ευρώ ανά MWh, μεγάλα υδρονλεκτρικά 112 ευρώ ανά MWh και καρτοφυλάκια ΑΠΕ 85 ευρώ ανά MWh.

Σύμφωνα με έρευνα της Focus Bari / YouGov, αρκετά δημοφιλείς διακοπές για το 53% όσων συμμετείχαν στην έρευνα είναι τα παραθαλάσσια μέρη, ενώ ακολουθούν οι σύντομες διακοπές σε μία άλλη πόλη (39%) καθώς και η επίσκεψη σε φίλους, οικογένεια (36%).

Σε χαμηλό πενταετίας το καταναλωτικό κλίμα

Στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων 5 ετών βρέθηκε τον Ιούλιο ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης που μετράει το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), με τα μέτρα στήριξης του εισοδήματος που έχει λάβει μέχρι στιγμής η κυβέρνηση να μη φαίνονται ικανά να διαιλύσουν την αβεβαιότητα που υπάρχει στα νοικοκυριά κυρίως για τον επερχόμενο χειμώνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι και μεταξύ των επιχειρήσεων επικρατεί απαισιοδοξία, με τις επιχειρηματικές προσδοκίες να υποχωρούν σε κατασκευές και μεταποίηση και να βελτιώνονται ελαφρώς σε λι-

νεμπόριο και υπηρεσίες, κυρίως λόγω της θετικής επίδρασης της αυξημένης τουριστικής κίνησης. Ειδικότερα, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης διαμορφώθηκε στις -55,3 μονάδες (από -52,5 μονάδες τον Ιούνιο), επίπεδο πολύ χαμηλότερο εκείνου πριν από ένα χρόνο (-31,4 μονάδες τον Ιούλιο του 2021). Το 74% θεωρεί ότι έχει επιδεινωθεί η οικονομική του κατάσταση τους τελευταίους 12 μήνες, το 68% αναμένει περαιτέρω επιδείνωση το επόμενο δωδεκάμηνο, ενώ το 78% εκτιμά ότι και η οικονομική κατάσταση της χώρας θα χειροτερέψει το επόμενο διάστημα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Διαμάχη για επιβολή φόρου στα υπερκέρδη πετρελαϊκών

DEUTSCHE WELLE

Μια σειρά ανακοινώσεων για τα δυσθεώρητα κέρδη των πετρελαϊκών κολοσσών έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις, καθώς οι καταναλωτές ανά τον κόσμο αγωνίζονται να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση και τις συνέπειές της. Επαναφέρει πρωτίστως το ακανθώδες θέμα της φορολόγησης των υπερκερδών αυτών των εταιρειών.

Τελευταία στη σειρά η BP, που την Τρίτη ανακοίνωσε τεράστια αύξηση κερδών από το β' τρίμηνο του έτους. Ήταν τα μεγαλύτερα κέρδη που έχει σημειώσει ο βρετανικός κολοσσός τα τελευταία 14 χρόνια, καθώς έφτασαν στα 8,5 δισ. δολ., ποσό υπερτριπλάσιο εκείνου που κατέγραψε την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Ήταν το δεύτερο πιο κερδοφόρο τρίμηνο στην ιστορία της BP. Είχαν προηγηθεί οι ανακοινώσεις των αμερικανικών κολοσσών ExxonMobil και Chevron, με τα κέρδη της πρώτης να φτάνουν στα 17,9 δισ. δολ. υπερβαίνοντας το προηγούμενο ρεκόρ της κατά 2 δισ. δολ. και της δεύτερης να σημειώνουν επίσης νέο ρεκόρ φτάνοντας στα 11,6 δισ. δολ. Και βέβαια η μεγαλύτερη πετρελαϊκή της Ευρώπης, η Shell, ανακοίνωσε ότι κατέγραψε νέο ρεκόρ κερδών ύψους 11,5 δισ. δολ.

Τα ιλιγγιώδη κέρδη που σημειώνονται ενώ εκτοξεύεται στα ύψη ο πληθωρισμός, δυσχεραίνοντας τη ζωή των ανθρώπων ανά τον κόσμο, έχουν οδηγήσει σε αλληλέγγυες εκκλήσεις προς τις κυβερνήσεις για να αυξήσουν τους φόρους στις πετρελαϊκές. Τον Μάιο η Βρετανία ανακοίνωσε φόρο 25% στα «υπερκέρδη» των εταιρειών πετρελαίου και φυσικού αερίου. Σύντομα παρουσίασε ανάλογο νομοσχέδιο και η Ιταλία. Στις ΗΠΑ ο

πρόεδρος Τζο Μπάιντεν υφίσταται εντεινόμενες πιέσεις από τα μέλη του κόμματός του για να επιβάλει φόρους στα υπερκέρδη, αν και είναι δεδομένο ότι τυχόν προσπάθειά του προς αυτήν την κατεύθυνση θα προσκρούσει σε πολλά εμπόδια. Στη Γερμανία ο υπουργός Οικονομικών Κρίστιαν Λίντνερ αντιστέκεται επίμονα στις εκκλήσεις για την επιβολή αντίστοιχου φόρου μολονότι οι εταίροι στον κυβερνητικό συνασπισμό τον υποστηρίζουν. Ο Λίντνερ θεωρεί πως ένας φόρος στα κέρδη των πετρελαϊκών μπορεί να επιταχύνει τον πληθωρισμό στις τιμές των καυσίμων. Την άποψή του υποστηρίζει και η επιτροπή ανεξάρτητων οικονομολόγων που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες στο γερμανικό υπουργείο Οικονομικών. Έχουν προειδοποιήσει πως οι πολιτικοί «πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί όταν υποστηρίζουν και χρησιμοποιούν τέτοιου είδους φόρους, που είναι μεν δημοφιλείς αλλά μακροπρόθεσμα οικονομικά επικίνδυνοι». Οι πετρελαϊκές είναι ασφαλώς εναντίον των φόρων στα υπερκέρδη τους και αντιπροτείνουν να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στις πιο καθαρές μορφές ενέργειας προκειμένου να στρέψουν τη βιομηχανία σε μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα. Έτσι, η BP συνόδεψε την ανακοίνωση των κερδών της με υποσχέσεις για επενδύσεις στην αιολική ενέργεια και στις μπαταρίες ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Ο διευθύνων σύμβουλος της Shell Μπεν βαν Μπέρντεν τάχθηκε υπέρ των επενδύσεων στην πράσινη ενέργεια ως εναλλακτική στη φορολογία και υποστήριξε πως «έτσι η κοινωνία δεν θα επηρεάζεται πλέον τόσο από τις μεταβολές στις τιμές των υδρογονανθράκων».

Αλμα εσόδων για ρωσικές εταιρείες με νέα αναψυκτικά τύπου cola

Σπεύδουν με επενδύσεις να επωφεληθούν από την απουσία Pepsi και Coca-Cola

Ενώ οι μεγαλύτερες εταιρείες παραγωγής αναψυκτικών παγκοσμίως, όπως η Pepsi και η Coca-Cola, έχουν κόψει τους δεσμούς τους με τη Ρωσία, η ρωσική Chernogolonka που δραστηριοποιείται στον ίδιο κλάδο σπεύδει να επωφεληθεί από την αποχώρηση αυτών των εταιρειών και θέτει στόχο να αποκτήσει το 50% μιας αγοράς που αγγίζει σε αξία τα 9 δισ. δολ. Η εταιρεία Chernogolonka παράγει αναψυκτικά τύπου cola, ενεργειακά ποτά, ενώ από τον περασμένο Μάιο λάνσαρε και την Cola Chernogolonka. Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Reuters, η μαζική αποχώρηση δυτικών εταιρειών από τη Ρωσία αλλά και η επιβολή κυρώσεων έπειτα από την εισβολή της στην Ουκρανία συνιστά μια –μη αναμενόμενη– ευκαιρία για τις εγχώριες επιχειρήσεις. Σε συνέντευξή της στο Reuters η CEO της ρωσικής εταιρείας, Natalia Sakhnina, επισήμανε πως η εταιρεία θα διπλασιάσει τα μεγέθη της κατά τη φετινή χρονιά, εκτιμώντας πως μέσα σε δύο χρόνια το μερίδιό της στην αγορά θα αγγίξει το 30%, από 8,5% που ήταν προς τα τέλη του 2021. «Ήμασταν, είμαστε και θα είμαστε ο βασικός ρωσικός παραγωγός αναψυκτικών», τόνισε η ίδια. «Φιλοδοξούμε να γίνουμε ο απόλυτος κυρίαρχος στη ρωσική αγορά και δουλεύουμε πάνω σε αυτό». Σύμφωνα με στοιχεία του Statista που επικαλείται το Reuters, τα έσοδα του κλάδου των μη αλκοολούχων ποτών στη Ρωσία αγγίζουν τα 8,8 δισ. δολάρια. Παρότι ανθρακούχα ανα-

Η Chernogolonka παράγει αναψυκτικά, ενεργειακά ποτά, ενώ από τον περασμένο Μάιο λάνσαρε και την Cola Chernogolonka. Τα νέα αναψυκτικά τύπου cola που λάνσαρε ρωσικές εταιρείες σημείωσαν άνοδο στις πωλήσεις κατά 5% στη συγκεκριμένη κατηγορία το πρώτο εξάμηνο του 2022.

ψυκτικά τα οποία παράγουν η Coca-Cola και η PepsiCo είναι ακόμη διαθέσιμα στη Ρωσία, σύντομα αυτά προβλέπεται να εξαφανιστούν καθώς τα αποθέματα μειώνονται. Έτσι, αυτό το κενό θα σπεύσουν να καλύψουν τοπικοί παραγωγοί, όπως η Chernogolonka. Η εν λόγω εταιρεία έχει ήδη διπλασιάσει τον όγκο πωλήσεων στη νότια πόλη της Ρωσίας, Κρασνοντάρ, ενώ, σύμφωνα με την κ. Sakhnina, έχει αυξήσει την παραγωγή της δυναμικά έως 50% μέχρι στιγμής στην πόλη Νοβοσιμπίρσκ. Όπως αναφέρουν στοιχεία της Nielsen στη Ρωσία, τα νέα αναψυκτικά τύπου cola που λάνσαρε εταιρείες όπως η Chernogolonka αλλά και ο αντα-

γωνιστής της, Ochakovo, σημείωσαν άνοδο στις πωλήσεις κατά 5% στη συγκεκριμένη κατηγορία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022. «Η εταιρεία μας δεν είχε παρουσία στην κατηγορία αναψυκτικών τύπου cola», δηλώνει η ίδια, αναφερόμενη σε μια κατηγορία αναψυκτικών που αντιπροσωπεύει σήμερα περίπου το 50% του συνόλου της αγοράς. «Εμείς εισήλαμε σε αυτή την αγορά φέτος και η απόφαση αυτή συνέπεσε με την αποχώρηση διεθνών παικτών που δραστηριοποιούνται εκεί. Συνεπώς, εάν αξιολογήσουμε τις προοπτικές και τους στόχους μας, αυτά είναι σχεδόν απεριόριστα». Προκειμένου να ανταποκριθεί στη ζήτηση για τα

αναψυκτικά της, η Chernogolonka προχωρεί στην ανέγερση παραγωγικής μονάδας 40.000 τ.μ. στην περιοχή, επένδυση που αγγίζει τα 50 εκατ. δολ. Η πρώτη φάση της υλοποίησής της εκτιμάται πως θα ολοκληρωθεί τον Μάρτιο του 2023. Παράλληλα, η εταιρεία άρχισε από τον Απρίλιο να προμηθεύει με τα προϊόντα της τα ρωσικά καταστήματα της Burger King και KFC, ενώ είναι σε συζητήσεις να προμηθεύει και τα καταστήματα της αλυσίδας Vkusno & tochka, τα αντίστοιχα McDonald's, τα οποία άνοιξαν με αυτή την επωνυμία μετά την πώληση της άδειας από τη McDonald's σε τοπικό παίκτη.

REUTERS

PIK 1

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση
Αντρέας Κημήτρης

8.00 μ.μ.
PIK 1 (Με ταυτόχρονη μετάδοση
στη νοηματική από το PIK 2)

PIK

ψηφιακός Ηρόδοτος

Σας ευχαριστούμε που γράφετε μαζί μας την Ιστορία

- 10.000 ιστορικά ντοκουμέντα στη διάθεση της κοινωνίας
- 170.000 χρήστες στην ιστοσελίδα μας <https://www.digital-herodotus.eu/>
- Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων
- Πολιτισμική προσφορά, διεθνής αναγνώριση

(Φωτογραφία: Λευκωσία, περίοδος Αγγλοκρατίας ΓΤΠ)

Το αμερικανικό LNG δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της Ευρώπης

Στα όριά της η παραγωγή υδροποιημένου φυσικού αερίου στις ΗΠΑ - Δεν υπάρχουν σχέδια αύξησης των εξαγωγών

Καθώς η Ευρώπη προσπαθεί να απεξαρτηθεί από το ρωσικό αέριο, έχει στραφεί στο υδροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) και ειδικότερα στο αμερικανικό. Σήμερα οι ΗΠΑ είναι πρώτες σε εξαγωγές φυσικού αερίου, αλλά πολιτικοί, οικονομικοί και τεχνικοί λόγοι τις εμποδίζουν να σώσουν κυριολεκτικά την Ευρώπη. Στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί στην εκτόξευση της ζήτησης από την Ευρώπη, η υπερδύναμη αύξησε δυναμικά τις εξαγωγές της στο καύσιμο και, σύμφωνα με την αμερικανική Υπηρεσία Ενημέρωσης για την Ενέργεια (EIA), τους τελευταίους έξι μήνες οι καθημερινές εξαγωγές της αυξήθηκαν κατά 12%, σε 11,2 δισ. κυβικά πόδια ημερησίως. Η Γηραιά Ηπειρος εκτόπισε την Ασία από την πρώτη θέση σε εισαγωγές αμερικανικού LNG και απορρόφησε το

71% των αμερικανικών εξαγωγών του καυσίμου, πληρώνοντας βεβαίως υψηλότερο τίμημα, που οι φτωχότερες χώρες, όπως η Βραζιλία ή το Μπαγκλαντές, δεν

Η Γηραιά Ηπειρος εκτόπισε την Ασία από την πρώτη θέση σε εισαγωγές αμερικανικού LNG και απορρόφησε το 71% των αμερικανικών εξαγωγών του καυσίμου.

μπορούσαν να διαθέσουν. Ορισμένες εξαγωγικές επιχειρήσεις έφτασαν στο σημείο να σπάσουν τα συμβόλαιά τους με φτωχές χώρες και να κατευθύνουν το

αέριό τους στην Ευρώπη, από όπου άντλησαν γενναία κέρδη. Τον Μάρτιο ο Αμερικανός πρόεδρος υποσχέθηκε πως η υπερδύναμη θα εξαίγει περισσότερο LNG στην Ευρώπη, αλλά η αμερικανική βιομηχανία του κλάδου έχει υπερβεί τα όριά της. Επιπλέον η Ευρώπη εξαρτάται εδώ και πάρα πολλά χρόνια από το ρωσικό αέριο που μεταφέρεται μέσω αγωγών από τη Ρωσία, με αποτέλεσμα στο μεγαλύτερο μέρος της να μην έχει επαρκείς υποδομές για την εισαγωγή LNG, ακόμη κι αν οι ΗΠΑ μπορούσαν να της διαθέσουν περισσότερο. Στο μεταξύ, έχει μεσολαβήσει τον Ιούνιο η έκρηξη που σημειώθηκε στις εγκαταστάσεις της εταιρείας Freeport LNG στο Τέξας, στον κόλπο του Μεξικού. Ως εκ τούτου βραχυπρόθεσμα θα μειωθούν οι εξαγωγές αμερικανικού LNG. Οπως επισημαί-

Η έκρηξη που σημειώθηκε τον Ιούνιο στις εγκαταστάσεις της εταιρείας Freeport LNG στο Τέξας, στον κόλπο του Μεξικού, θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν βραχυπρόθεσμα οι εξαγωγές αμερικανικού LNG.

νει ο Γιουτζίν Κιμ, διευθυντής ερευνών στο τμήμα αμερικανικού φυσικού αερίου στη Wood Mackenzie, «και πριν από την έκρηξη στη Freeport LNG οι ΗΠΑ δεν ήταν κατάλληλα εξοπλισμένες για να τροφοδοτήσουν την Ευρώπη με το καύσιμο, καθώς οι αμερικανικές βιομηχανίες του είδους είχαν ήδη φτάσει στα όρια της παραγωγικής τους δυνατότητας». Ο Γιουτζίν Κιμ τονίζει άλλωστε πως «προς το παρόν τουλάχιστον, δεν υπάρχει στα σκαριά

κανένα νέο σχέδιο που θα μπορούσε να αυξήσει τις εξαγωγές αμερικανικού LNG». Η υπάρχουσα παραγωγική δυνατότητα είναι ως επί το πλείστον δεσμευμένη με μακροπρόθεσμα συμβόλαια που έχουν συναφθεί με χώρες εκτός Ευρώπης. Δεν αναμένεται άλλωστε να γίνουν νέα έργα υποδομών για εξαγωγές του καυσίμου πριν από το 2024 στην καλύτερη περίπτωση. Αλλά ακόμη και όταν γίνουν, ο Κιμ εκτιμά πως δεν θα έχουν και πάλι αρκε-

τή παραγωγική δυνατότητα για να καλύψουν τις ανάγκες της Ευρώπης σε φυσικό αέριο.

Όσον αφορά κάποιες άλλες χώρες που αναμενόταν να αναπτύξουν σημαντική παραγωγή LNG και εξαγωγική δραστηριότητα, όπως η Αυστραλία, αλλά και οι βιομηχανίες φυσικού αερίου χωρών της Δυτικής Αφρικής, τελικά έχουν καθηλωθεί εξαιτίας πολιτικών και οικονομικών διενέξεων.

DEUTSCHE WELLE

Οι ΗΠΑ επιθυμούν να προστατεύσουν τους μοναδικούς αμερικανικούς κατασκευαστές μικροτσιπ μνήμης, τη Western Digital Corp. και τη Micron Technology, οι οποίες, με τη σειρά τους, αντιπροσωπεύουν από κοινού περίπου το ένα τέταρτο της αγοράς των συγκεκριμένων τσιπ.

Φουντώνει η μάχη ΗΠΑ - Κίνας για τα μικροτσιπ

Το ενδεχόμενο να περιορίσουν την αποστολή αμερικανικού εξοπλισμού σε κινεζικές εταιρείες που ειδικεύονται στην παραγωγή μικροτσιπ μνήμης, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνεται και ο κινεζικός κολοσσός Yangtze Memory Technologies Corp., εξετάζουν οι ΗΠΑ, σύμφωνα με πηγές με γνώση του θέματος τις οποίες επικαλείται σε ρεπορτάζ του το Reuters. Οπως αναφέρει το ειδησεογραφικό πρακτορείο, πρόκειται για μία προσπάθεια από την πλευρά των ΗΠΑ να ανακόψει την ανοδική τάση που καταγράφει ο κλάδος των ημιαγωγών στην Κίνα, προστατεύοντας έτσι τις αμερικανικές εταιρείες. Σε περίπτωση που ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν προβεί σε μια τέτοια κίνηση, θα μπορούσε να επιφέρει πλήγμα -σύμφωνα με τις ίδιες πηγές- και στις εταιρείες από τη Νότια Κορέα, τον κολοσσό Samsung και τη SK Hynix. Αυτό θα

συμβεί διότι η Samsung διατηρεί δύο μεγάλα εργοστάσια στην Κίνα ενώ η SK Hynix αγοράζει τα NAND τσιπ της αμερικανικής Intel, τα οποία κατασκευάζονται στην Κίνα. Εάν κάτι τέτοιο εγκριθεί, τότε θα αποκλειστεί η αποστολή αμερικανικού εξοπλισμού για την κατασκευή μικροτσιπ σε εργοστάσια στην Κίνα, τα οποία κατασκευάζουν τα προηγμένα μικροτσιπ NAND. Τα συγκεκριμένα τσιπ αποθηκεύουν τα δεδομένα τόσο σε συσκευές όπως είναι τα smartphones και οι υπολογιστές όσο και σε κέντρα δεδομένων του μεγέθους των Amazon, Facebook και Google. Το πόσα gigabytes σε δεδομένα έχει ένα κινητό τηλέφωνο ή ένα λάπτοπ καθορίζεται από τον αριθμό αυτών των τσιπ που έχουν οι παραπάνω συσκευές, αλλά και από το πόσο προηγμένα είναι τεχνολογικά. Σημειώνεται πως με αυτήν την κίνηση οι ΗΠΑ επιθυμούν να προστα-

τεύσουν τους μοναδικούς αμερικανικούς κατασκευαστές μικροτσιπ μνήμης, τη Western Digital Corp. και τη Micron Technology, οι οποίες, με τη σειρά τους, αντιπροσωπεύουν από κοινού περίπου το ένα τέταρτο της αγοράς των συγκεκριμένων τσιπ (NAND chips). Σύμφωνα με το Reuters, οι Αμερικανοί αξιωματούχοι εξετάζουν το ενδεχόμενο να απαγορεύσουν τις εξαγωγές υλικού προς την Κίνα για την παραγωγή των NAND chips τα οποία έχουν πάνω 128 στρώσεις. Σημειώνεται πως η LAM Research αλλά και η Applied Materials, είναι οι βασικοί προμηθευτές τέτοιων εξαρτημάτων.

Το Reuters αναφέρει πως οι σχέσεις να υλοποιηθεί αυτό το σχέδιο είναι ακόμη σε αρχικό στάδιο, ενώ δεν υπάρχει κάποιο προσχέδιο πρότασης των κανονισμών που θα επιβληθούν. Εκπρόσωπος του υπουργείου Εμπορίου

των ΗΠΑ, υπεύθυνος για τους ελέγχους στις εξαγωγές, δεν αναφέρθηκε στους πιθανούς περιορισμούς, ωστόσο σημείωσε πως η διοίκηση Μπάιντεν επιδιώκει να περιορίσει τις προσπάθειες της Κίνας να δημιουργήσει προηγμένες τεχνολογικά ημιαγωγούς ώστε να αντιμετωπίσει σοβαρούς κινδύνους στην εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ. Οι αμερικανικές εταιρείες Western Digital και Micron Technology δέχονται πιέσεις από τις πολύ χαμηλές τιμές της κινεζικής YMTC, όπως αναφέρει έκθεση που συνέταξε ο Λευκός Οίκος τον Ιούνιο του 2021. Υπενθυμίζεται πως, την προηγούμενη εβδομάδα, το αμερικανικό Κογκρέσο ενέκρινε νομοσχέδιο το οποίο αναμένεται να βοηθήσει τις ΗΠΑ να ανταγωνιστούν την Κίνα μέσα από επενδύσεις πολλών δισ. για την ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής ημιαγωγών.

REUTERS

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΚΡΑΤΙΚΑ ΒΡΑΒΕΙΑ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ 2022

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (Υπουργείο Εσωτερικών) ανακοινώνει την προκήρυξη των Κρατικών Βραβείων Αρχιτεκτονικής, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Θα δοθούν τρία βραβεία σε ισάριθμες κατηγορίες.

Η ημέρα υποβολής των έργων είναι η 21η Οκτωβρίου 2022. Οι λεπτομερείς όροι και έντυπα συμμετοχής βρίσκονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως: www.moi.gov.cy/trp.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1
ενημερωτική
εφαρμογή
στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της
Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

INVESTORS
IN PEOPLE
Silver
UNIF 2022

ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΘΕΣΗΣ
ΒΟΗΘΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο ακυρώνει την προκήρυξη που έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας την 22α Ιουλίου 2022 - Κύριο Μέρος, Τμήμα Α, Αριθμός Εφημερίδας 5450 και Αριθμός Γνωστοποίησης 755, η οποία αφορούσε μία (1) κενή μόνιμη θέση Βοηθού Λογιστικού Λειτουργού. Η εν λόγω κενή μόνιμη θέση έχει δημοσιευθεί στην εφημερίδα Καθημερινή στις 24 Ιουλίου 2022.

Σημείωση: Για όσα άτομα έχουν υποβάλει αίτηση και έχουν καταβάλει προς τούτο σχετικό τέλος, αυτό θα τους επιστραφεί.

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

INVESTORS
IN PEOPLE
Silver
UNIF 2022

ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΘΕΣΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο ακυρώνει την προκήρυξη που έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας την 1η Ιουλίου 2022 - Κύριο Μέρος, Τμήμα Α, Αριθμός Εφημερίδας 5446 και Αριθμός Γνωστοποίησης 647, η οποία αφορούσε μία (1) κενή μόνιμη θέση Πολιτικού Μηχανικού.

Σημείωση: Για όσα άτομα έχουν υποβάλει αίτηση και έχουν καταβάλει προς τούτο σχετικό τέλος, αυτό θα τους επιστραφεί.

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

INVESTORS
IN PEOPLE
Silver
UNIF 2022

ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΘΕΣΕΩΝ
ΒΟΗΘΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο ακυρώνει την προκήρυξη που έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας την 22α Ιουλίου 2022 - Κύριο Μέρος, Τμήμα Α, Αριθμός Εφημερίδας 5450 και Αριθμός Γνωστοποίησης 754, η οποία αφορούσε τέσσερις (4) κενές μόνιμες θέσεις Βοηθού Γραμματειακού Λειτουργού. Οι εν λόγω κενές μόνιμες θέσεις έχουν δημοσιευθεί στην εφημερίδα Καθημερινή στις 24 Ιουλίου 2022.

Σημείωση: Για όσα άτομα έχουν υποβάλει αίτηση και έχουν καταβάλει προς τούτο σχετικό τέλος, αυτό θα τους επιστραφεί.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα αποτελέσματα σκλήρυνσης της νομισματικής πολιτικής

Των **ΤΟΜΠΙΑΣ ΑΝΤΡΙΑΝ, ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΕΡΣΕΓΚ** και **ΦΑΜΠΙΟ ΝΑΤΑΛΟΥΤΣ***

Οι κεντρικές τράπεζες των μεγάλων οικονομικών μέχρι και πριν από λίγους μήνες αναμενόταν πως θα μπορούσαν να συσφίξουν τη νομισματική πολιτική τους πολύ σταδιακά. Ο πληθωρισμός φαινόταν πως επηρεάζεται από το παράδοξο μείγμα των κραδασμών στην εφοδιαστική αλυσίδα με την πανδημία και την πρόσφατη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Υπό το πρίσμα αυτό θεωρητικά θα αποκλιμακωνόταν ραγδαία, απ' τις στιγμές υποχωρούσαν και οι προαναφερθείσες πιέσεις. Σήμερα, ο δείκτης έχει εκπνευστεί σε επίπεδα ρεκόρ πολλών δεκαετιών και οι πιέσεις των τιμών επεκτείνονται στην αγορά στέγης και σε άλλες υπηρεσίες, οπότε οι κεντρικές τράπεζες αναγνωρίζουν την ανάγκη να κινηθούν σαφώς ταχύτερα και να εμποδίσουν το ανεξέλεγκτο των προσδοκιών του πληθωρισμού και το πλήγμα στην αξιοπιστία τους. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, η Τράπεζα του Καναδά και η Τράπεζα της Αγγλίας έχουν ήδη αυξήσει τα επιτόκια τους σε σημαντικό βαθμό και έχουν δηλώσει την πρόθεσή τους να συνεχίσουν την ίδια πορεία με μεγαλύτερες αυξήσεις φέτος. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πρόσφατα προχώρησε σε διόγκωση του κόστους δανεισμού πρώτη φορά σε διάστημα δεκαετίας. Οι κινήσεις των κεντρικών τραπεζών και οι ανακοινώσεις τους για την ενδεχόμενη πορεία της πολιτικής τους συνετέλεσαν από τις αρχές του έτους σε σημαντική άνοδο των πραγματικών επιτοκίων (ήτοι, των προσαρμοσμένων στον πληθωρισμό), που αφορούν τα κρατικά ομόλογα. Αυτή η εξέλιξη οδηγεί σε ακόμη μεγαλύτερο κόστος δανεισμού για καταναλωτές και επιχειρήσεις, ενώ συμβάλλει σε δραστηκή πτώση στις τιμές των μετοχών παγκοσμίως. Η προσέγγιση αμφοτέρων των κεντρικών τραπεζών και των αγο-

ρών φανερώνει ότι η σκλήρυνση των συνθηκών δανεισμού θα είναι αρκετή για να αποκλιμακώσει σχετικά γρήγορα τον πληθωρισμό με κατεύθυνση τον επίσημο στόχο του. Αυτό φαίνεται στους δείκτες των προσδοκιών πληθωρισμού, που αποτυπώνουν μια επαναφορά του δείκτη στο σχεδόν 2% εντός των επόμενων δύο ή τριών ετών τόσο για τις ΗΠΑ όσο και για τη Γερμανία. Οι προβλέψεις των κεντρικών τραπεζών, όπως οι τελευταίες τριμηνιαίες της Ομοσπονδιακής Τράπεζας, δείχνουν σε μια ανάλογη συγκράτηση στον ρυθμό ανέδου των τιμών, κάτι που αποτυπώνεται και σε δημοσκοπήσεις οικονομολόγων και επενδυτών. Και αυτό είναι λογικό φανές για τους εξής λόγους: – Η νομισματική και δημοσιονομική σύσφιξη θα αποθερμάνει τη ζήτηση για καύσιμα και άλλα αγαθά εκτός του κλάδου της ενέργειας. Αυτό θα οδηγήσει σε βραδύτερη αύξηση των τιμών των αγαθών ή ακόμη και σε κάμψη τους, ενώ μπορεί να μειώσει και τις τιμές της ενέργειας υπό τον όρο πως δεν παρατηρούνται διαταραχές στην αγορά εμπορευμάτων. – Οι πιέσεις από την πλευρά της προσφοράς θα εξασθενήσουν όσο υποχωρεί η πανδημία και οι εγκλεισμοί και οι διακοπές στην παραγωγή ελαττώνονται. – Η πιο αργή ανάπτυξη της οικονομίας σταδιακά θα ωθήσει καθοδικά τον πληθωρισμό του κλάδου παροχής υπηρεσιών και θα ανακόψει την αύξηση των μισθών.

* Ο κ. Τομπίας Αντρίαν και ο κ. Κρίστοφερ Ερσεγκ και Φάμπιο Ναταλούτσι είναι, αντίστοιχα, διευθυντής και αναπληρωτής διευθυντής του Τμήματος Κεφαλαιαγορών του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Πρόσθετα κέρδη λόγω αύξησης επιτοκίων περιμένουν οι τράπεζες

Αιτία η διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια χορηγήσεων και καταθέσεων

Έχοντας διανύσει μια δύσκολη δεκαετία αρνητικών επιτοκίων που διέβρωσαν την κερδοφορία τους, οι ευρωπαϊκές τράπεζες προσβλέπουν τώρα σε αυξημένα κέρδη χάρη στη συντονισμένη αύξηση του κόστους δανεισμού. Την περασμένη εβδομάδα η ΕΚΤ προχώρησε στην πρώτη αύξηση επιτοκίων από τον Σεπτέμβριο του 2011 ανεβάζοντας επιθετικά το κόστος του δανεισμού κατά 50 μονάδες βάσης. Είχαν προηγηθεί σαφώς πιο επιθετικές αυξήσεις επιτοκίων από την αμερικανική Federal Reserve και από την Τράπεζα της Αγγλίας, καθώς οι κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο προσπαθούν να ανακόψουν τη διασπαστική εκτόξευση του πληθωρισμού, που σε πολλές περιοχές αναμένεται να φτάσει σύντομα σε διψήφια ποσοστά.

Οι απόψεις διίστανται, βέβαια, ως προς το ποιος θα είναι ο επιδόσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών τώρα που αυξάνονται τα επιτόκια έπειτα από μια δεκαετία στασιμότητας. Πολλοί εκφράζουν αμφιβολίες για το κατά πόσον θα επωφεληθούν οι τράπεζες και αν θα καταγράψουν καταιγισμό από κέρδη, όπως ελπίζουν. Κι αυτό γιατί απειλούνται αφενός από τον κίνδυνο της ύφεσης και αφετέρου από το ενδεχόμενο να τους επιβάλουν νέους φόρους οι κυβερνήσεις. Πολλές τράπεζες, πάντως, προεξοφλούν εκτόξευση των κερδών τους. Μαζί τους και πολλοί από τους αναλυτές του κλάδου.

Η HSBC που συγκεντρώνει πλεόνασμα καταθέσεων ύψους 700 δισ. δολαρίων, έχει υπολογίσει πως μια αύξηση των επιτοκίων κατά μία εκατοστιαία μονάδα θα της αποδώσει έσοδα 5 δισ. δολαρίων ετησίως.

Μιλώντας στους Financial Times η Μαγκνταλένα Στοκλόσα, αναλύτρια της Morgan Stanley, χαρακτήρισε την άνοδο των επιτοκίων «παράγοντα που αλλάζει το παιχνίδι» και «τον μεγαλύτερο δομικό καταλύτη για τις ευρωπαϊκές τράπεζες». Τόσο η ίδια όσο και άλλοι αναλυτές προεξοφλούν πως όσες τράπεζες έχουν μεγαλύτερους ισολογισμούς και δανειακά χαρτοφυλάκια θα επωφεληθούν τα μέγιστα.

Για παράδειγμα, η HSBC συγκεντρώνει σε παγκόσμιο επίπεδο πλεόνασμα καταθέσεων ύψους 700 δισ. δολαρίων και έχει υπολογίσει πως μια αύξηση των επιτοκίων κατά μία εκατοστιαία μονάδα θα της αποδώσει έσοδα ύψους 5 δισ. δολαρίων ετησίως μόνο από τη διαφορά

ανάμεσα στο επιτόκιο χορηγήσεων και στο επιτόκιο καταθέσεων. Το ποσό αυτό ισοδυναμεί με το 1/10 των εσόδων της από την περασμένη χρονιά, που έφτασαν στα 50 δισ. δολάρια.

Ομοίως η Lloyds Bank υπολογίζει πως θα προσέθετε στα έσοδά της το πρώτο έτος 675 εκατ. στερλίνες, ποσό αντίστοιχο των 825 εκατ. δολαρίων. Οπως επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα, η άνοδος των επιτοκίων και οι συνεπακόλουθες μεταβολές στις αγορές αναμένεται να αποβούν προς όφελος των μεγάλων επενδυτικών τραπεζών. Οι Barclays, BNP Paribas και Deutsche Bank έχουν συγκεντρώσει δισεκατομμύρια ήδη από τους επενδυτικούς τους βραχίονες καθώς

αυξήθηκε η δραστηριότητα της πελατείας τους.

Σύμφωνα με την Bank of America, μέσα σε ένα χρόνο μόνο οι τράπεζες της E.E. θα εμφανίζουν κάθε τρίμηνο πρόσθετα έσοδα ύψους 17 δισ. ευρώ από τη διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο χορηγήσεων και το επιτόκιο καταθέσεων.

Οπως επισημαίνει, πάντως, η βρετανική εφημερίδα, το κόστος ζωής έχει εκτοξευθεί στα ύψη, με αποτέλεσμα καταναλωτές και επιχειρήσεις, ιδιαιτέρως οι μικρές, να αγωνίζονται να αντεπεξέλθουν στον πληθωρισμό. Γι' αυτό και το ερώτημα είναι πόσα από αυτά τα έσοδα των αυξημένων επιτοκίων χορηγήσεων θα καθούν εξαιτίας μη εξυμνητούμενων δανείων.

michaelkyprianou

Advocates - Legal Consultants

Η δικηγορική εταιρεία Michael Kyprianou & Co LLC, ανακοινώνει το άνοιγμα γραφείου στην Γερμανία

Η δικηγορική εταιρεία Michael Kyprianou & Co LLC, μία από τις κορυφαίες νομικές εταιρείες της Κύπρου, ανακοινώνει το άνοιγμα του διεθνούς γραφείου της στην Φρανκφούρτη/Main της Γερμανίας, διευρύνοντας περαιτέρω την παγκόσμια εμβέλεια της εταιρείας. Έχοντας συνεργαστεί με τον πιστοποιημένο εμπειρογνώμονα δικηγόρο για το τραπεζικό δίκαιο και το δίκαιο των κεφαλαιαγορών, Benjamin Hasan (LL.M.), το γραφείο στην Φρανκφούρτη ειδικεύεται στο διεθνές εμπορικό δίκαιο, το τραπεζικό δίκαιο, το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς, το εργατικό δίκαιο, το ποινικό δίκαιο, το διοικητικό δίκαιο, στο ρυθμιστικό αδικήμα και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και συμμόρφωσης, παροχή συμβουλών και εκπροσώπησης ιδιωτών και εταιρικών πελατών. Η προσφορά νομικών και συμβουλευτικών

υπηρεσιών στη γερμανική γλώσσα στην Κύπρο από το 2021, «η επέκταση στη νέα αγορά τοπικά ήταν το επόμενο λογικό βήμα. Η εταιρεία έχει ήδη δει τα πρώτα αποτελέσματα προσφέροντας τις υπηρεσίες της σε γερμανόφωνους πελάτες στην Κύπρο και στο εξωτερικό και τώρα εξυπηρετεί τους πελάτες της επίσης από τα νέα γραφεία στην Φρανκφούρτη της Γερμανίας», λέει ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας, Μενέλαος Κυπριανού.

Το γραφείο του Michael Kyprianou στην Φρανκφούρτη βρίσκεται στην οδό Thurn-und-Taxis-Platz 6, 60313 Frankfurt am Main, Germany. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με την τοπική ομάδα μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης frankfurt@kyprianou.com.

Για περισσότερες πληροφορίες αποσταθείτε στην ιστοσελίδα www.kyprianou.com

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΛΙΜΙΤΕΔ

Πληροφορούνται οι Μέτοχοι της Ελληνικής Τράπεζας Δημόσιας Εταιρείας Λίμιτεδ (η «Τράπεζα») ότι η Έκτακτη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας, με σκοπό να εξετασθούν και αν κριθεί σκόπιμο να ψηφιστούν τροποποιήσεις στο Καταστατικό της Τράπεζας, θα πραγματοποιηθεί στο Εγγεγραμμένο Γραφείο της Τράπεζας στη Γωνία Λεωφ. Λεμεσού & Λεωφ. Αθαλάσσης 200, Στρόβολος, 2025 Λευκωσία, Κύπρος, την Τετάρτη 31 Αυγούστου 2022 στις 11:00 π.μ.

Η Τράπεζα παρακολουθεί την κατάσταση σε σχέση με την πανδημία του Κορωνοϊού (COVID-19) και θα ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να τηρούνται τα διατάγματα και τα υγειονομικά πρωτόκολλα που θα ισχύουν κατά τη δεδομένη στιγμή. Σε περίπτωση που οποιαδήποτε τέτοια μέτρα ή/και περιορισμοί αναμένεται να ισχύουν για την Έκτακτη Γενική Συνέλευση, θα παρασχεθούν στους Μετόχους πρόσθετες πληροφορίες από την Τράπεζα σε εύθετο χρόνο.

Το πλήρες κείμενο της Ειδοποίησης Σύγκλησης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης καθώς και όλα τα συνοδευτικά έγγραφα έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας <https://www.hellenicbank.com> (επιλέξτε Σχέσεις Επενδυτών / Ανακοινώσεις στο ΧΑΚ-ΕΚ ή Σχέσεις Επενδυτών / Πληροφορίες Μετόχων (προχωρήστε κάτω) / Πληροφορίες Γ.Σ.).

Αντίγραφο της Ειδοποίησης Σύγκλησης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης καθώς και όλων των συνοδευτικών εγγράφων, είτε σε ηλεκτρονική είτε σε έντυπη μορφή, είναι επίσης διαθέσιμα, χωρίς χρέωση, στην Υπηρεσία Μετοχών & Χρεογράφων, Γωνία Λεωφ. Λεμεσού & Λεωφ. Αθαλάσσης 200, Στρόβολος, 2025 Λευκωσία, Κύπρος (Τηλέφωνα: 22500650 / 22500794, Φαξ: 22500065, Ηλεκτρονική Διεύθυνση: shares@hellenicbank.com).

Υπενθυμίζεται ότι:

(α) Το Πληρεξούσιο Έγγραφο πρέπει να αποσταλεί δεόντως στην Τράπεζα τουλάχιστο 48 ώρες πριν από το χρόνο έναρξης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης.

(β) Οι Μέτοχοι και/ή οι αντιπρόσωποί τους που θα παραστούν στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση θα πρέπει να προσκομίσουν την πολιτική τους ταυτότητα ή οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό ταυτότητας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ

Το συντομότερο δυνατόν η αναζήτηση κατοικίας για φοιτητές

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος οι φορείς της αγοράς ακινήτων σπεύδουν να δημοσιεύσουν μερικές πρακτικές συμβουλές τόσο για ιδιοκτήτες όσο και για ενοικιαστές, ώστε να αποφευχθούν δυσάρεστες καταστάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, ο Σύλλογος Μεσιτών Αθηνών - Αττικής αναφέρει ότι θα πρέπει η αναζήτηση φοιτητικής στέγης να γίνει το συντομότερο δυνατό, καθώς τα ποιοτικά διαμερίσματα εξαφανίζονται εν ριπή οφθαλμού μόλις βγουν οι βάσεις. «Αν το αφήσετε για την τελευταία στιγμή, τα διαθέσιμα ακίνητα θα είναι ελάχιστα και κατά τις ημέρες των εγγραφών δεν αποκλείεται να ανέβουν τα ενοίκια ακόμη περισσότερο».

Επίσης, δεν χρειάζεται το ακίνητο να βρίσκεται πολύ κοντά στο πανεπιστήμιο. «Προτιμήστε να βρείτε ακίνητο από το οποίο ο φοιτητής με λίγη ώρα περπάτημα θα φτάνει στο πανεπιστήμιο του ή, εναλλακτικά, σε περιοχή με συχνή συγκοινωνία προς το πανεπιστήμιο. Η τιμή του θα είναι σαφώς καλύτερη από αυτή του ακινήτου που θα είναι δίπλα στο οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα», σημειώνεται. Αν πάλι ο χρόνος είναι λιγοστός ή ο τόπος διαμονής βρίσκεται σε άλλη πόλη και η μεταβαση είναι δύσκολη, συνιστάται η ανάθεση σε νόμιμο μεσίτη, ώστε να αναζητήσει εκείνος το κατάλληλο ακίνητο. Σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να δίνονται προκαταβολές σε αμφίβολες «εταιρείες»

Σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να δίνονται προκαταβολές σε αμφίβολες «εταιρείες» συμβούλων ακινήτων ή παροχής υπηρεσιών.

συμβούλων ακινήτων ή παροχής υπηρεσιών. Ο νόμιμος μεσίτης δεν παίρνει προκαταβολή για τον εαυτό του, καθώς αμείβεται μόνο όταν υπογραφεί το ενοικιαστήριο συμβόλαιο. «Αν δεν σας βρει σπίτι, δεν του κρωστάτε τίποτα», τονίζει ο Σύλλογος Μεσιτών Αθηνών - Αττικής. Χρήσιμες συμβουλές και προς τους ιδιοκτήτες, ιδίως εκείνους που εκμισθώνουν το ακίνητό τους για πρώτη φορά, παρέχει και η ΠΟΜΙΔΑ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Ακινήτων), μέσω άρθρου της Βασιλικής Παραδιά, δικηγόρου. «Οι ιδιοκτήτες πρέπει πάντοτε να προτιμούν τον καλό ενοικιαστή από το καλό μίσθωμα, δηλαδή να μην επιμένουν σε υψηλό ποσό ενοικίου, γιατί κάτι τέτοιο εγκυμονεί τον ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο πλήρους αφερεγγυότητας του ενοικιαστή και σημαντικής ζημίας εις βάρος τους, ιδιαίτερα από κάποιους που θέλουν να εγκατασταθούν στο ακίνητό τους με το εξαρχής σχέδιο να μην πληρώσουν απολύτως τίποτα».

Επίσης, οι ιδιοκτήτες δεν πρέπει να παίρνουν ποτέ προκαταβολή ενοικίου ή εγγύησης και δεν δίνουν ποτέ τα κλειδιά του ακινήτου τους, έστω και προσωρινά, πριν βεβαιωθούν για τα πλήρη στοιχεία του ενδιαφερόμενου ενοικιαστή και πριν υπογράψουν έγγραφο μισθωτήριο. «Επίσης, δεν νοικιάζουμε ποτέ ακίνητο με ενεργό σύνδεση ρεύματος, φυσικού αερίου ή τηλεφώνου στο όνομα μας ή δικού μας προσώπου».

Αυξημένα ενοίκια και μικρή διαθεσιμότητα για φοιτητική στέγη

Έως και 22,4% υψηλότερα από πέρυσι τα μισθώματα, μείωση 25% της διαθεσιμότητας

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Με αυξήσεις των ζητούμενων ενοικίων έως και 22,4% σε σύγκριση με πέρυσι και μέσες ζητούμενες τιμές που εκκινούν από 300 ευρώ/μήνα για ένα στούντιο στον άξονα της Πατισίων και της Αχαρνών και φτάνουν μέχρι και τα 800 ευρώ για ένα διαμέρισμα της τάξεως των 60-65 τ.μ. στο Κολωνάκι και τον Λυκαβηττό, υποδέχεται τους φοιτητές η νέα ακαδημαϊκή χρονιά που βρίσκεται επί θύραις. Σύμφωνα με τα στοιχεία του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών Spiritogatos, σε πανελλαδικό επίπεδο, για το 2022, η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης φοιτητικών κατοικιών καταγράφει αύξηση κατά 7,7% σε σχέση με πέρυσι, ενώ το μέσο ζη-

Παραδοσιακά υψηλότερες σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα παραμένουν οι τιμές ενοικίασης φοιτητικών σπιτιών στην Αθήνα, με την υψηλότερη ζητούμενη τιμή να εντοπίζεται στις περιοχές Κολωνακίου - Λυκαβηττού, Μετς, Κουκακίου, Δάφνης, Γουδίου και Ιλίσιας.

Στου Ζωγράφου, η μέση τιμή διαμορφώνεται σήμερα στα 10 ευρώ/τ.μ., αυξημένη κατά 12% από πέρυσι.

τούμενο ενοίκιο ανέρχεται σε 8,3 ευρώ/τ.μ. Την ίδια στιγμή, το διαθέσιμο απόθεμα φοιτητικών κατοικιών καταγράφει σημαντική πτώση κατά 25% σε σχέση με το ίδιο διάστημα του 2021. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα αισθητό σε πόλεις της περιφέρειας, που ταυτόχρονα είναι και δημοφιλείς τουριστικά –όπως π.χ. τα Χανιά ή η Κέρκυρα– και λιγότερο στην Αθήνα.

Το βέβαιο είναι ότι η φετινή χρονιά έχει σημαντικές ιδιαιτερότητες σε σχέση με το 2021, αλλά και το 2020, όταν λόγω της πανδημίας η ζήτηση για φοιτητικές κατοικίες ήταν μικρότερη. Φέτος, όχι μόνο έχει αυξηθεί σημαντικά, αλλά ταυτόχρονα οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να αντιμετωπίσουν και τις σημαντικές υψηλότερες τιμές

σε σχέση με το 2019. Για παράδειγμα, στου Ζωγράφου η μέση τιμή διαμορφώνεται σήμερα σε 10 ευρώ/τ.μ., αυξημένη κατά 12% από πέρυσι, με αποτέλεσμα ένα δωάρι διαμέρισμα να «ζητάει» 450 ευρώ κατά μέσο όρο κι ένα στούντιο 360 ευρώ. Αντίστοιχα, στην Κυψέλη (πλησίον ΑΣΟΕΕ), η μέση ζητούμενη τιμή διαμορφώνεται σε 8,5 ευρώ/τ.μ. και παρότι ελαφρώς χαμηλότερη από πέρυσι (-1,4%), εξακολουθεί να μεταφράζεται σε μέσο μηνιαίο κόστος ενοικίασης της τάξεως των 420 ευρώ για ένα δωάρι ή 310 ευρώ για ένα στούντιο. Σύμφωνα με την ανάλυση του Spiritogatos.gr, «παραδοσιακά υψηλότερες σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα παραμένουν οι τιμές ενοικίασης φοιτητικών σπιτιών στην Αθήνα, με την υψηλότερη ζητού-

μενη τιμή να εντοπίζεται σε Κολωνάκι - Λυκαβηττός, Μετς, Κουκάκι, Δάφνη, Γουδί και Ιλίσια. Στο Γουδί και τα Ιλίσια σημειώθηκε σημαντική αύξηση ζητούμενης τιμής κατά 16,1% και 7,1% αντίστοιχα, σε 10,8 και 10,7 ευρώ/τ.μ.

Όπως αναφέρει ο Διευθυντής Μεταποστίμια ανακινούνθηκαν στα τέλη Ιουλίου, δηλαδή έναν μήνα νωρίτερα από προηγούμενες χρονιές, επομένως και η περίοδος της φοιτητικής αναζήτησης ξεκινάει νωρίτερα. Αυτό αποτελεί μια νέα συνθήκη για την αγορά και ενδεχομένως να σχετίζεται με την πολύ μεγάλη μείωση της διαθεσιμότητας που παρατηρούμε φέτος, με βάση

τα πρώτα δεδομένα. Πιστεύουμε ότι η μείωση αυτή της διαθεσιμότητας θα παραμείνει, αλλά ενδεχομένως να περιοριστεί σταδιακά όσο περισσότερα ακίνητα αρχίσουν να διατίθενται προς φοιτητική ενοικίαση με το πέρας της τουριστικής περιόδου», πρόσθεσε ο κ. Μελαχρονίδης.

Σύμφωνα με τον ίδιο, «φέτος μάλιστα που οι τιμές δείχνουν να φτάνουν σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, παρατηρούμε από τα πρώτα δεδομένα αναζητήσεων στις σελίδες του δικτύου μας περισσότερες μεταβολές στις περιοχές αναζητήσεων –πιο μακριά από τις σχολές σε περιοχές με καλή συγκοινωνία– αλλά και αύξηση των αναζητήσεων για μεγαλύτερα διαμερίσματα, στα οποία θα μπορούν να συγκαταλογισθούν οι φοιτητές».

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Οι κτηματικές επιδόσεις Ιουλίου

Με την οικονομία στις κόκκινες προειδοποιήσεις και τον καιρό στις κίτρινες προειδοποιήσεις έκλεισε και ο Ιούλιος. Το κοντέρ της κτηματαγοράς έδειξε πως συνολικά οι επενδυτές συνεχίζουν απτόητοι στις εξαγορές ακινήτων, θωρακίζοντας έτσι τα χαρτοφυλάκια τους έναντι του πληθωρισμού και της οικονομικής αβεβαιότητας.

Τρεις από τις τέσσερις παραλιακές επαρχίες οδηγούν την κούρσα: η Λεμεσός έχοντας τη μερίδα του λέοντος φαντάζει ασταμάτητη. Όμως αξιοσημείωτη είναι η ανάκαμψη της Πάφου μετά το βαρύ πλήγμα που υπέστη την προηγούμενη διετία, αλλά και η άνοδος της Λάρνακας, η οποία φαίνεται πως μπαίνει για τα καλά στη σφαίρα των σοβαρών επενδυτικών επιλογών. Η επαρχία Αμμοχώστου παρέμεινε μια σταθερή επιλογή χωρίς εξάρσεις. Η Λευκωσία πάντα τέτοια εποχή χαρακτηρίζεται από μειωμένη δραστηριότητα, αλλά φέτος τον Ιούλιο κατέγραψε αισθητή μείωση σε μεταβιβάσεις, ενώ διατήρησε μια οριακή άνοδο σε νέα πωλητήρια έγγραφα.

Πιο αναλυτικά τα δεδομένα έχουν ως εξής:

Τον Ιούλιο του 2022 σημειώθηκαν συνολικά 1.519 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Σε σχέση με τις 1.818 πωλήσεις του περασμένου Ιουνίου, είναι μειωμένες κατά 16,5%. Σε σχέση όμως με τις 1.462 πωλήσεις του Ιουλίου του 2021 είναι αυξημένες κατά 3,9%. Απλά για σκοπούς αναφοράς, η επίδοση σε αριθμό πωλήσεων του φετινού

Οι επενδυτές συνεχίζουν απτόητοι στις εξαγορές ακινήτων, θωρακίζοντας έτσι τα χαρτοφυλάκια τους έναντι του πληθωρισμού και της οικονομικής αβεβαιότητας.

Ιουλίου είναι η καλύτερη για κάθε έτος μεταξύ των ετών 2009 και 2021 (περιλαμβανομένων).

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για τον Ιούλιο είναι εξαιρετική αφού κατατέθηκαν συνολικά 1.218 πωλητήρια έγγραφα, γεγονός που συνιστά 41% αύξηση σε σχέση με τον περσινό Ιούλιο.

Οι συνολικές αξίες συναλλαγών τον Ιούλιο κυμάνθηκαν περίε των €343 εκατ. Συγκρινόμενες με τον Ιούλιο του 2021 όπου οι αξίες ήταν περίε των €263 εκατ., συνιστούν μια αύξηση της τάξης του 27,5%. Σε απόλυτους αριθμούς κινήθηκαν περίπου στα ίδια επίπεδα του περασμένου Ιουνίου.

Πώς διανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 407 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €64,7 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του

Η Λευκωσία πάντα τέτοια εποχή χαρακτηρίζεται από μειωμένη δραστηριότητα, αλλά φέτος τον Ιούλιο κατέγραψε αισθητή μείωση σε μεταβιβάσεις, ενώ διατήρησε μια οριακή άνοδο σε νέα πωλητήρια έγγραφα.

Ιουλίου 26,8% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 18,9% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Ιούλιο πέρυσι είχε καταγράψει 485 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €78 εκατ. Επιπλέον η Λευκωσία κατέγραψε και 260 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 6% αυξημένα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος - Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι οριακά καλύ-

τερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (+4%), αλλά οι μεταβιβάσεις παρουσίασαν σοβαρή κάμψη.

Η Λεμεσός κατέγραψε 456 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €137 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουλίου 30% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 40% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Ιούλιο πέρυσι είχε καταγράψει 441 συναλλαγές

συνολικής αξίας περίε των €102 εκατ. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 410 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 48% αυξημένα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος - Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι κατά 53% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι και φαίνεται πως η Λεμεσός διανύει μια περίοδο επενδυτικής ευφορίας.

Η Λάρνακα κατέγραψε 280 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €65,4 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουλίου 18,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Ιούλιο πέρυσι είχε καταγράψει 233 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €33 εκατ. Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 223 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 69% αυξημένα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος - Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι κατά 60% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι. Η Λάρνακα ξεκάθαρα βαδίζει προς μια νέα εποχή επενδυτικής δραστηριότητας και θα απασχολήσει θετικά τη χώρα μας.

Η Πάφος κατέγραψε 280 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €61,8 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουλίου 18,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 18% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Ιούλιο πέρυσι είχε καταγράψει 208 συναλλαγές συ-

νολικής αξίας περίε των €33,7 εκατ. Επιπλέον η Πάφος κατέγραψε και 265 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 82% αυξημένα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος - Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι κατά 74% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι. Η Πάφος ανέκαμψε αρκετά σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν και χαρακτηρίζεται πλέον από επενδυτική ευφορία και οδηγεί την κούρσα μαζί με Λεμεσό και Λάρνακα.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 96 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €14,3 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουλίου 6,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,2% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Ιούλιο πέρυσι είχε καταγράψει 95 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €16,5 εκατ.

Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 60 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 5% μειωμένα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος - Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι οριακά αυξημένη κατά 2% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι.

Για να δούμε πως θα συμπεριφερθεί και ο Αύγουστος με όλες αυτές τις κίτρινες προειδοποιήσεις καύσωνα.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Γενικά είμαι αισιόδοξος για το μέλλον (σ.σ. του σινεμά). Και πώς να μην είμαι; Δεν ξέρω να κάνω και τίποτε άλλο!» λέει ο Ααρν Ράιντερ.

«Ιδανική η Ελλάδα για το Χόλιγουντ»

Ο Ααρν Ράιντερ, από τους πιο επιτυχημένους Αμερικανούς παραγωγούς, μιλάει στην «Κ»

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ο Ααρν Ράιντερ είναι από εκείνους τους Αμερικανούς παράγοντες του σινεμά που χαιρετάει να τους παίρνεις συνέντευξη. Προσπής, κουλ και με αίσθηση του χιούμορ, σε κάνει να αισθανθείς αμέσως άνετα κι ας πρόκειται για έναν από τους πιο επιτυχημένους παραγωγούς του σύγχρονου Χόλιγουντ, με συνεργάτες όπως ο Κρίστοφερ Νόλαν και ο Ντενί Βιλνέβ. Εμείς τον συναντήσαμε στην Costa Navarino, όπου βρέθηκε προ ολίγου καιρού για να πάρει μέρος, ως σύμβουλος, στο διεθνές κινηματογραφικό εργαστήριο «Oxbelly». «Δεν έχω ξανακάνει ποτέ κάτι τέτοιο, πιθανότατα θα με κατατρέψει...», λέει γελώντας ο πεννητάρης Ράιντερ και αμέσως πάνει να αφηγείται την εμπειρία του με τη νέα γενιά: «Σχεδόν σε όλη μου την καριέρα ήμουν ο νεότερος άνθρωπος στην αίθουσα και μια μέρα συνειδητοποίησα πως αυτό άλλαξε. Τον περασμένο Μάρτιο γυρίσαμε μια μικρή ταινία στην Αλαμπάμα με σκηνοθέτη έναν 24χρονο. Το συνεργείο είχε και εκείνο πάνω-κάτω την ίδια ηλικία, ήταν πραγματικά φοβερή εμπειρία, ένιωθες όντως τη φρεσκάδα και την εφευρετικότητα μιας νέας γενιάς, ήταν συναρπαστικό. Το κακό όμως είναι πως όταν έχεις 20 και βάλε χρόνια διαφορά με τους άλλους, έρχονται σε σένα μόνο για συμβουλές ή... άδεια».

Η εμπειρία του Ράιντερ, πάντως, η οποία συμπεριλαμβάνει την παραγωγή ταινιών όπως το «Memento», η «Αφιξη» και το «Prestige», μπορεί να δώσει απαντήσεις σε άλλα, πολύ σοβαρά ζητήματα της βιομηχανίας, όπως π.χ. η πρόσφατη κάμψη του Netflix και των υπόλοιπων streaming πλατφορμών. «Πιθανότατα πρόκειται για πρόσκαιρο φαινόμενο. Για όσους από εμάς παρατηρούμε τι κάνει το Netflix τα τελευταία 10 χρόνια, έμοια-

ζε αναπόφευκτο. Οποιος ήθελε Netflix το είχε, ώσπου έφτασε στο σημείο να αναρωτηθεί: "Χρειάζομαι όντως το Netflix;". Το κακό είναι ότι ακολούθησαν και οι υπόλοιποι παίκτες και έτσι διέλυσαν (σ.σ. χρησιμοποιεί μια πιο ωμή φράση) το οικοσύστημά μας, που σε γενικές γραμμές δούλευε καλά. Η προσέλευση στους κινηματογράφους συνέχιζε να ανεβαίνει πριν από την πανδημία. Κατά τη διάρκεια της ένα γκρουπ εταιρειών βρήκε την ευκαιρία να ξεκινήσει τις πλατφόρμες τους και αυτό άλλαξε τα πάντα».

Όταν του επισημαίνω πως η συγκεκριμένη εξέλιξη πιθανότατα απλώς επιταχύνθηκε κατά μερικά χρόνια, δεν δείχνει να συμφωνεί. «Ξέρεις, όλοι το λένε αυτό, ότι θα γινόταν ούτως ή άλλως σε 8-10 χρόνια. Η αλήθεια είναι ότι δεν έχουμε ιδέα για το τι θα γίνει σε 10 χρόνια στην κινηματογραφική βιομηχανία. Πιστεύεις ότι η αγορά της βιντεοκασέτας προβλέψε την πτώση της; Προσωπικά, δεν έχω πειστεί ότι το κοινό δεν θέλει πια να

«Η αλήθεια είναι ότι δεν έχουμε ιδέα για το τι θα γίνει σε 10 χρόνια στην κινηματογραφική βιομηχανία. Προσωπικά, δεν έχω πειστεί ότι το κοινό δεν θέλει πια να πάει στην αίθουσα».

πάει στην αίθουσα». Παρόμοια είναι η αντίδρασή του όταν του αναφέρω και τη (δημοφιλή) θεωρία περί σινεμά δύο ταχυτήτων, με τα μεγάλα μπλοκμπάστερ και τις καλλιτεχνικές ταινίες να κατευθύνονται στις αίθουσες και όλη την υπόλοιπη παραγωγή να καταλήγει στις πλατφόρμες. «Μου ακούγεται σαν να προσπα-

Ταινίες όπως η οσκαρική «Αφιξη» (επάνω) του Ντενί Βιλνέβ ή το «Mud» με τον Μάθιου Μακόναχι φέρουν την υπογραφή του Ααρν Ράιντερ.

θούμε να προβλέψουμε το μέλλον, και αυτό δυστυχώς μπορεί να δράσει και σαν αυτοεκπληρούμενη προφητεία».

«Είναι όμως και δική μας ευθύνη να βρούμε τρόπο να κάνουμε ταινίες που θα ιντριγκάρουν το κοινό να τις δει στο σινεμά. Δες για παράδειγμα το "Everything, Everywhere, All at

Once". Δεν έχει σταρ ηθοποιούς, ούτε καν πολύ σαφή πλοκή, και όμως έσκισε στις αίθουσες, γιατί είναι ένα σπουδαίο, σύγχρονο φιλμ. Απλώς πρέπει να θυμίσουμε στους ανθρώπους, ότι μπορούν να κάνουν ένα και μόνο πράγμα για δύο ώρες και η ζωή θα συνεχιστεί να είναι ΟΚ. Γενικά είμαι αισιόδοξος για το μέ-

λλον. Και πώς να μην είμαι; Δεν ξέρω να κάνω και τίποτε άλλο!» καταλήγει γελώντας ο Ράιντερ.

Το περιβάλλον γύρω μας γρήγορα φέρνει την κουβέντα και την Ελλάδα ως κινηματογραφικό προορισμό, ο οποίος ανέρχεται τα τελευταία χρόνια. «Πείθομαι όλο και περισσότερο πως η Ελλάδα μπορεί να γίνει προορισμός για το σινεμά. Μάλιστα, έχουμε στα σκαριά ένα μεγάλο πρότζεκτ των 100 εκατ. δολαρίων, το οποίο θα ήθελα πολύ να φέρουμε εδώ. Τα οικονομικά κίνητρα στην Ελλάδα είναι πλέον πολύ ελκυστικά (σ.σ. εννοεί το cash rebate του EKOME), ενώ και το κλίμα είναι πολύ πιο ήπιο από τη Σερβία, όπου οι άνθρωποι είναι πιο διστακτικοί να δουλέψουν, εξαιτίας της στάσης που κράτησε στο θέμα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία».

Η τοποθεσία, ωστόσο, είναι συχνά καθοριστικής σημασίας

«Έχουμε στα σκαριά ένα μεγάλο πρότζεκτ των 100 εκατ. δολαρίων, το οποίο θα ήθελα πολύ να φέρουμε εδώ. Τα οικονομικά κίνητρα στην Ελλάδα είναι πλέον πολύ ελκυστικά».

στοιχείο για την επιτυχία μιας ταινίας. Θυμίζω στον συνομιλητή μου το «Mud», εκείνη την υπέροχη ταινία δικής του παραγωγής, που μας επαναστότησε επί της ουσίας το εκρηκτικό τσλέντο του Μάθιου Μακόναχι το 2012. «Το "Mud" ήταν πράγματι μία από τις λίγες ταινίες που έχω κάνει και έχουν γυριστεί

ακριβώς στον τόπο όπου έπρεπε. Είναι στο Αρκανσο, κοντά στο μέρος όπου μεγάλωσε ο σκηνοθέτης, Τζεφ Νίκολς, και είναι όντως ιδανικό για την ατμόσφαιρα της ιστορίας που θέλαμε να αφηγηθούμε».

Ως παραγωγός, το τωρινό άγκος του Ααρν Ράιντερ είναι αν θα ολοκληρώσει εγκαίρως την επόμενη ταινία του, ώστε να προβληθεί στο επερχόμενο Φεστιβάλ Βενετίας. Με αυτό το τελευταίο τον συνδέει και μια ιστορία, η οποία σήμερα μοιάζει εξωφρενική. «Η Βενετία έγινε το αγαπημένο μου φεστιβάλ όταν πήγαμε εκεί με το "Memento" του Νόλαν. Όλη τη χρονιά οι πάντες μάς έλεγαν ότι η ταινία είναι κάλια. Τα φεστιβάλ την απέρριπταν. Τελικά πήγαμε στη Βενετία και ο Ιταλός διανομέας τη βρήκε κάλια κι εκείνος. Μας είπε μάλιστα να προετοιμαστούμε, γιατί το ιταλικό κοινό μπορεί να γίνει στα αλήθεια σκληρό. Θυμάμαι μόνο ότι στην πρεμιέρα, στην αρχή της προβολής έβαλα το χέρι μου στο γόνατο της γυναίκας μου και όταν το άφησα στο τέλος είχε σχηματιστεί ένας τεράστιος λεκές από ιδρώτα. Το κοινό χειροκροτούσε όρθιο επί οκτώ λεπτά. Ήμουν μόνο 27 χρόνων και έβαλα απλώς τα κλάματα».

Την οσκαρική «Αφιξη», όμως, του Ντενί Βιλνέβ την είχαν λατρέψει όλοι εξ αρχής, παρατηρώ. «Όλοι εκτός από το στούντιο που τη γύρισε», απαντά με νόημα. «As πούμε ότι είχαν κάποιες... ερωτήσεις. Είναι συχνό φαινόμενο αυτό το δημιουργικό πάρε-δώσε μεταξύ κινηματογραφιστών και στούντιο. Οι πρώτοι προσπαθούν να κρατήσουν την ταινία πολύ συγκεκριμένη, όπως την έχουν στο μυαλό τους, ενώ το στούντιο από την πλευρά του θέλει να την κάνει ελκυστική σε όσο πιο ευρύ κοινό γίνεται. Τις περισσότερες φορές η "ζυγαριά" κλίβηται ακριβώς εκεί που πρέπει. Αυτή είναι η μαγεία του καλού εμπορικού σινεμά».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

7.8 -13.8.22

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

«Σμύρνη μου αγαπημένη»

Την Πέμπτη 11 Αυγούστου στο θερινό σινεμά «Κωνσταντία» θα προβληθεί η ελληνική ταινία «Σμύρνη μου αγαπημένη» στο πλαίσιο του Μαραθώνιου Θερινών Προβολών. Στη Μυτιλήνη του 2015, η νεαρή Έλεν Γουίλιαμ διαβάζει τα απομνημονεύματα της προ-προγιαγιάς της Φιλίως Μπαλατζή και μεταφέρεται νοερά στην κοσμοπολίτικη Σμύρνη έναν αιώνα πριν. Σκηνοθεσία: Γρηγόρης Καρναντζής. Παίζουν: Μιμή Ντενίση, Λεωνίδα Κακούρη, Μπουράκ Χακί, Κρατερό Κατσούλη, Κατερίνα Γερονικολού. Θερινός Κινηματογράφος Κωνσταντία, την Πέμπτη 11 Αυγούστου στις 9:00 μ.μ. Σόλωνος Μιχαηλίδη 15, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Windcraft Music Fest στα Κατύδατα

Από την εθνική και την τζαζ μέχρι την ακουστική techno - το μουσικό φεστιβάλ με πρωταγωνιστές τα πνευστά επιστρέφει με χορευτική διάθεση. Το Windcraft Music Fest ετοιμάζει ένα γκρουβόταο και δυναμικό comeback, με ένα διεθνές line-up από σχήματα που παντρεύουν τις παραδοσιακές μουσικές του κόσμου με την τζαζ και τα χορευτικά beats της ηλεκτρονικής μουσικής. Για όγδοον χρονιά, το Windcraft Music Fest θα πραγματοποιηθεί στο χωριό Κατύδατα της επαρχίας Λευκωσίας στις 5, 6 και 7 Αυ-

γούστου 2022, στήνοντας μια αέρινη γιορτή με πρωταγωνιστές τα πνευστά και καλώντας άτομα κάθε ηλικίας να συμμετέχουν. Το καθεμμένο μουσικό φεστιβάλ θα περιλαμβάνει συναυλίες, ποικίλα εργαστήρια, παιδικές παραστάσεις, περιπάτους και διαδραστικές εγκαταστάσεις, καθώς και τριήμερα μουσικά σεμινάρια για πνευστά και φωνή. Την Κυριακή θα ακουστούν το Windcraft Band, ο Αλέξης Κασινός Quintet και το Technobrass. Κατύδατα Λευκωσίας, Κυριακή 7 Αυγούστου, ώρα 7:00 μ.μ. Εισιτήρια Soldoutticketbox

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Χώρα - Ιωάννης Κισσονέργης

Η έκθεση έρχεται να διανθίσει την 33χρονη πολιτιστική δράση του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου, εκπληρώνοντας ταυτόχρονα και έναν από τους πρωταρχικούς στόχους του: να προβάλλει τη μοναδικότητα της σύγχρονης ιστορίας της πρωτεύουσας. Η Χώρα, Λευκωσία όπως ήταν πριν από 100 και πλέον χρόνια, αποκαλύπτεται στο κοινό μέσα από τον ιδιάζοντα χρωστήρα του γενάρχη -θα τολμούσαμε να χαρακτηρίσουμε- της κυπριακής τοπογραφίας, του Ιωάννη Κισσονέργη. Πρόκειται για έναν φρόρο τιμής στον Λευκωσιώτη Κισσονέργη, τον άνθρωπο που άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στην πόλη με τον δικό του τρόπο. Ο Κισσονέργης γεννήθηκε και μεγάλωσε, δίδαξε και έδρασε στη Χώρα, στη δική του πόλη, τη Λευκωσία. Δεν είναι τυχαίο που δημιούργησε μεγάλο αριθμό έργων τα οποία συνδέονται και απεικονίζουν την πόλη του, τους τόπους που πέρασε σημαντικό χρόνο της ζωής του. Ταυτόχρονα, οι τοπογραφίες του αγαπήθηκαν και από ξένους επισκέπτες που ήθελαν να αποκτήσουν ενθύμια και εικόνες από το νησί. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 30 Οκτωβρίου 2022. Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων, Ιπποκράτους 15-17, Λευκωσία. Τρίτη-Κυριακή, 10:00 π.μ. - 4:30 μ.μ.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

21ο Animafest Cyprus

Το Διεθνές Φεστιβάλ Animation της Κύπρου Όψεις του Κόσμου (Animafest Cyprus) εισέρχεται από φέτος στην τρίτη του δεκαετία. Μια πολυδιάστατη, δυναμική και πρωτοπόρα διοργάνωση που ανανεώνεται συνεχώς, φέτος θα μας χαρίσει εξαιρετικής ποιότητας θεαματικά προγράμματα σε πρώτη Παγκύπρια προβολή αλλά και αρκετές παγκόσμιες πρεμιέρες. Το κοινό που θα επισκεφθεί φέτος το Φεστιβάλ θα έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει ταινίες που έχουν βραβευθεί στα σημαντικότερα φεστιβάλ του πλανήτη αλλά και υποψήφια

για τα βραβεία Όσκαρ. Οι παράλληλες δραστηριότητες φέτος περιλαμβάνουν εκθέσεις, εργαστήρια για μικρούς και μεγάλους και συναυλίες, με φόντο την πανέμορφη Σαλαμιού της επαρχίας Πάφου. Το πρωτόπορο φεστιβάλ Animation της Κύπρου έχει κερδίσει όλα αυτά τα χρόνια τις καρδιές όχι μόνον των ντόπιων επισκεπτών αλλά και της διεθνούς κοινότητας, που το κατατάσσει ανάμεσα στα πιο σημαντικά Φεστιβάλ διεθνώς. Σαλαμιού, Πάφος, από τις 10 έως τις 13 Αυγούστου. Δείτε το αναλυτικό πρόγραμμα www.animafest.com.cy.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Latin Jazz Μουσική με τους Macumba

Οι Macumba σας προσκαλούν σε μια μουσική βραδιά, ξέφρενης χορευτικής λάτιν τζαζ, στον κήπο του Τεχνόπολις 20 στην Πάφο για να απολαύσετε μια διαφορετική προσέγγιση της λάτιν μουσικής, ένα εκρηκτικό μείγμα βραζιλιάνικης funk, σάμπα, ρούμπα, guaguanco, afro-cuban, μέσα από μία σύγχρονη jazz αισθητική. Το γνωστό συγκρότημα Macumba υποσχεται ένα δυναμικό ρεπερτόριο που περιλαμβάνει πρωτότυπα τραγούδια και διασκευές της λάτιν-τζαζ μουσικής. Αποτέλεσμα της συνεργασίας ανάμεσα

στον Ηλία Ιωάννου, Γιώργο Μορφίτη, Rodrigo Caceres και Ρόδο Παναγιώτου, οι Macumba δίνουν έναν φρέσκο αέρα στην μουσική σκηνή του νησιού. Αφρο-κουβανέζικοι και βραζιλιάνικοι ρυθμοί και χρώματα μπλέκουν σε μια μοντέρνα τζαζ αισθητική - και το αποτέλεσμα καταγράφεται στον δίσκο τους 'Como Jugando' του 2019. Λεωφ. Νικολάου Νικολαΐδη 18, Πάφος. Παρασκευή 12 Αυγούστου, ώρα 8:00 μ.μ. Κρατήσεις και πληροφορίες τηλέφωνο 70002420, www.technopolis20.com

ΕΚΘΕΣΗ

«2η Τριετία Αφίσας Κύπρου» στη ΣΠΕΛ

Η διεθνής Τριετία Αφίσας Κύπρου (Cyprus Poster Triennial-CPT) είναι ένας μη κερδοσκοπικός θεσμός που έχει στόχο να προβάλει και να διαδώσει τη γνώση και τη δημιουργικότητα στον τομέα της γραφιστικής, εστιάζοντας στην αφίσα ως κύριο μέσο οπτικής επικοινωνίας. Από τις απαρχές της εμφάνισής τους τον 15ο αιώνα στην Ευρώπη, μέχρι και τη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, οι αφίσες κάναμε και με την Αμμόχωστο, ως μέσο πληροφόρησης, αλλά και ως εργαλεία κοινωνικής αλλαγής, καθώς ευαισθητοποιούν

το κοινό για κρίσιμα ζητήματα και συμβάλλουν στη διάδοση επαναστατικών ιδεών και πολιτικής προπαγάνδας. Η διεθνής Τριετία Αφίσας Κύπρου φιλοδοξεί πρωτίστως να εδραιωθεί ως θεσμός γραφιστικής δημιουργίας στον χώρο της Μεσογείου και παράλληλα να αποτελέσει χώρο συνάντησης σχεδιαστών/τών από όλο τον κόσμο. Κρατική Πνακοθήκη Σύγχρονης Τεχνής - ΣΠΕΛ, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 8 Οκτωβρίου 2022. Αμμοχώστου 73, Λευκωσία. Κλειστή τις δημόσιες αργίες και μεταξύ 14 - 29 Αυγούστου 2022.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Λήθη, αδιαφορία ή damnatio memoriae;

Η πολύ σπουδαία δουλειά που επιτελεί εδώ και πολλά χρόνια η Διοικητική Επιτροπή Πολιτιστικών Κληρονομιάς θα πρέπει να ενισχυθεί έτι περισσότερο, διότι όσα από στα Κατεχόμενα μένουν ασυντήρητα εντός πολύ λίγου θα είναι και διαγώντα να να κλαίς. Εννοείται πως κανείς φορέας του δεν μπορεί να κάνει κάτι μόνος του, κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να καταφέρει τίποτε μόνό του, και φυσικά τίποτε δεν μπορεί να γίνει χωρίς χρήματα, μα και καλή διάθεση. Επαναλαμβάνω, το έργο της Διοικητικής Επιτροπής Πολιτιστικών Κληρονομιάς είναι σημαντικότερο, οι άνθρωποι της επιτροπής κάνουν ό,τι μπορούν, αλλά δεν τα προλαβαίνουν όλα, δεν μπορούν να είναι παντού.

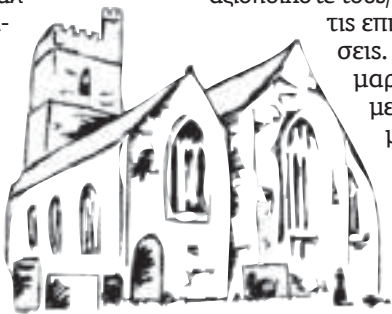
Και αυτό το παντού πρέπει να καλυφθεί με κάποιον τρόπο, ιδού πεδίο δόξης λαμπρόν για τις ενώσεις κατεχομένων δήμων και κοινοτήτων. Οφείλουν να σπκώσουν τα μανίκια τους και να ξεκινήσουν την καταγραφή των μνημείων που βρίσκονται στα διοικητικά όρια τους, να βρουν ανθρώπους, ιστορικούς, βιβλιοθηκονόμους, αρχαιολόγους που θα αναλάβουν να περπατήσουν σπιθαμή προς σπιθαμή τους τόπους εκείνους. Είναι δύσκολο, σαφώς, αλλά γίνεται, είναι κοστοβόρο, αλλά δεν είναι ακατόρθωτο να βρεθούν χρήματα από διάφορες πηγές. Οι κατεχόμενες κοινότητες και οι κατεχόμενοι δήμοι θα πρέπει επιτέ-

λους να καταλάβουν ότι ο τόπος τους βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης από τον χάρτη. Νέοι και νέες με πολύ καλές σπουδές στις ανθρωπιστικές επιστήμες στην Κύπρο υπάρχουν, γιατί δεν τους αξιοποιούν οι Ενώσεις; Γιατί δεν πηδούν το υπουργείο Εσωτερικών και τον κ. Νουρή, ο οποίος τόσο πολύ κόπτεται για την αλλοίωση του πολιτισμού μας να κάνει κάτι; Γιατί δεν ενδιαφέρονται να σώσουν ψήγματα της ιστορίας του τόπου τους;

Γιατί δεν αξίζει να σωθούν γλυπτά, όπως αυτό του Ιωάννη Λαμπαδίτη, του Τήνιου γλυπτή, συγγενή του Γιαννούλη Χαλεπά, το οποίο ανακάλυψα, όταν επισκέφθηκα το κοιμητήριο της Κερύνειας, στο μνήμα του Γρηγόριου Δημητριάδη, «ανδρί ευσεβεί χρυσώ τε και τα μάλιστα φιλοπάτριδι και των καλών ζηλωτή», ο οποίος απεβίωσε και ετάφη στο κοιμητήριο το 1906, σε ηλικία 75 ετών. Υπογράφει ο καλλιτέχνης: Ι. Λαμπαδίτης, Τήνιος, Αθήναι. Πιο κάτω υπάρχει μικρό έργο του Κύπριου γλυπτή Ανδρέα Θυμόπουλου, ο οποίος υπογράφει στα αγγλικά: Α. Thympoulos, Sculptor, Nicosia... μιας και προκειται για τον τάφο της

Latifa Nassir, από την Αίγυπτο. Σίγουρα δεν είμαι μόνο εγώ που ενθουσιάζομαι, όταν βρίσκω τέτοια ονόματα χαργμένα στα μάρμαρα. Φυσικά και δεν είναι μόνο αυτά τα γ, ίσως αυτά θεωρηθούν ελάσσονα έργα τέχνης, είναι και τα εκπληκτικά καμπαριάρια της περιοχής της Μόρφου, οι ναοί με τις ενδιαφέρουσες επιγραφές, είναι τα απομεινάρια μιας άλλης εποχής, μνημεία που η τουρκική εισβολή και συνεχιζόμενη κατοχή τα καθιστούν έρμια του χρόνου και της ανθρώπινης αδιαφορίας. Σε μερικά χρόνια δεν θα έχουν μείνει και πολλά όρθια, και όχι από μισαλλοδοξία, όχι, απλώς από αδιαφορία. Η μισαλλοδοξία έκανε τη δουλειά της και στις δύο πλευρές, διότι και από εδώ έχουμε κάνει τη ζημιά μας.

Η μίση πρέπει να τα καλύψει ο κατοχικός στρατός για να κάνουμε κάτι; Έτσι δεν κάναμε και με την Αμμόχωστο; Υπάρχουν πολλοί και πολλές εκεί έξω, αξιοποιήστε τους/τες, επωφεληθείτε από τις επιστημονικές τους γνώσεις. Ό,τι γράφει στο μάρμαρο ενός τάφου, ενός μεγάρου ή στην αναθηματική πλάκα στην είσοδο ενός τζαμιού ή μιας φουντάνας, ουδέν πέραν τούτου. Κατεχόμενοι δήμοι και κοινότητες, υπουργείο Εσωτε-

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Ν. Κυριόσογλου, ένας εξαιρετικός πιανίστας

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα αποδείχθηκε η τακτική συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών στις 27 Μαΐου. Ο Μάρκος Μπος διύθυσε την ορχήστρα με μεγάλες επιτυχίες σε τρία έργα τελείως διαφορετικά μεταξύ τους: τη Συμφωνία αρ. 35 με την προσωνημία «Χάφνερ» του Μότσαρτ, το δεύτερο Κοντσέρτο για πιάνο του Λιστ και τη σουίτα από το μπαλέτο «Το πουλί της φωτιάς» του Στραβίνσκι.

Αρχή έγινε με μια ανάγνωση της «Χάφνερ», η οποία από κάθε άποψη έκοβε την ανάσα. Οι γοργές ταχύτητες που επέλεξε ο Μπος και στα τέσσερα μέρη του έργου έφεραν κάποιες φορές σε δύσκολη θέση τα έγχορδα, αλλά το συνολικό αποτέλεσμα υπήρξε ιδιαίτερα θετικό. Ήταν μια ερμηνεία ιστορικά ενημερωμένη, συναρπαστική, αέρινη, αλλά ταυτόχρονα έντονα δραματική, όπως φάνηκε ήδη από τα πρώτα μουσικά μέτρα. Η ταχύτητα δεν στέρνεσε τον ανάλαφρο και κομψό χαρακτήρα από το δεύτερο μέρος, ούτε την ευγένεια από το Τρίο του μενουέτου που ακολουθεί. Τα παραπάνω στοιχεία συνδυάστηκαν στο θεαλλώδες τελικό μέρος, το οποίο μουσικά έχει συνάφεια με την «Απαγωγή από το σεράι», όπερα του Μότσαρτ που πρωτοπαρουσιάστηκε την ίδια εποχή, αλλά ως ατιμόσφαιρα φέρνει στον νουν την εξίσου θεαλλώδη Εισαγωγή από τους «Γάμους του Φίγκαρο».

Η βραδιά έκλεισε με τη σουίτα από το μπαλέτο «Το πουλί της φωτιάς». Το έργο, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Παρίσι το 1910 από τα Ρωσικά Μπαλέτα του Σεργκέι Ντιγκίλεφ, έκανε τον μέχρι τότε άγνωστο 28χρονο Στραβίνσκι διάσημο. Στη διάρκεια των ετών που ακολούθησαν, από το περίπου 50λεπτο μπαλέτο, ο συνθέτης δημιούργησε τρεις ορχηστρικές σουίτες (1911, 1919, 1945), με στόχο την αυτόνομη παρουσίασή τους σε αίθουσες συναυλιών. Ο Μπος επέλεξε

Ο Νίκος Κυριόσογλου ερμήνευσε υποδειγματικά το δεύτερο κοντσέρτο για πιάνο του Φραντς Λιστ.

την εκτενέστερη, αυτή του 1945, η οποία παρακολουθεί την εξέλιξη της πλοκής του μπαλέτου. Με τη συνδρομή των υποδειγματικών πνευστών, των τυμπάνων και της άρπας, ο Γερμανός αρχιμουσικός έδωσε μια ανάγνωση που διατήρησε τη θεατρικότητα της αφήγησης αλλά ταυτόχρονα ανέδειξε τον μοντερνισμό της παρτιτούρας, δηλαδή το στοιχείο που την κάνει ενδιαφέρουσα στην αίθουσα συναυλιών.

Ανάμεσα στα δύο έργα το κοινό απόλαυσε τον εξαιρετικό Νίκο Κυριόσογλου ως σολίστ στο δεύτερο Κοντσέρτο για πιάνο του Λιστ. Τεχνικά και δεξιοτεχνικά σίγουρος, ο πανίστας διαθέτει μεγάλη μουσικότητα και μοιάζει να κατανοεί πολύ καλά το συναισθηματικό της κατεξοχόν ρομαντικής μουσικής.

Με μεγάλο και στιβαρό ήχο άρθρων το φορτωμένο μουσικό κείμενο, δίνοντας νόημα στις φράσεις. Ήταν μεγάλος στην συνομιλία του με την ορχήστρα, όσο και εξαιρετικά εκφραστικός στα σολιστικά εδάφια, υπήρξε τρυφερός και συναισθηματικός στον διάλογο με το «τέλο (Αυτέρους Πούφους)», όπως και άκρως δεξιοτεχνικός, στοιχείο αναμενόμενο σ' ένα έργο του Λιστ, έστω και αν στο συγκεκριμένο ο συνθέτης επικεντρώνεται στον σολίστα λιγότερο απ' ό,τι στο πρώτο του Κοντσέρτο. Ο Λιστ χαρακτηρίζει το έργο «συμφωνικό κοντσέρτο» και η ορχήστρα υπό τον Μπος φανέρωσε τον λόγο. Παρέμεινε ισότιμα σε διάλογο με τον πιανίστα και πρόβαλε αποτελεσματικά τη συμφωνική σκέψη του συνθέτη, τόσο τις όψεις μεγάλου λυρισμού όσο και τα περισσότερα εξωστρεφή μέρη.

Η ζωή χωρίς αξίες είναι στεγνή ζωή

Η σπουδαία ερμηνεύτρια Μαρία Φαραντούρη μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Με επίκεντρο τον Πύργο Μπαζαίου το Φεστιβάλ Νάξου φέτος συμπτύσσεται με τον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων στον εορτασμό για το «Έτος Ιάκωβου Καμπανέλλη» με πρωτότυπες παραγωγές στο νησί, γενέθλιο τόπο του συγγραφέα. Μία από τις πολύ σημαντικές εκδηλώσεις είναι αυτή που θα πραγματοποιηθεί στις 19 Αυγούστου στο Αμφιθέατρο Ι. Ψαρράς στο χωριό Φιλίτι. Εκεί η Μαρία Φαραντούρη, που δεν χρειάζεται περαιτέρω συστάσεις, θα ερμηνεύσει έργα του Ιάκωβου Καμπανέλλη που έχουν μελοποιηθεί από τους μεγάλους συνθέτες Μ. Θεοδωράκη, Στ. Ξαρχάκο, Μ. Χατζιδάκι. Κεντρική θέση έχει το εμβληματικό έργο του Καμπανέλλη «Μαουτκάουζεν». Μαζί της ο ερμηνευτής Βασίλης Γιοδάνης και εξαμελές μουσικό σχήμα. Η «Κ» συνομιλήσε ηλεκτρονικά μαζί της, παρά τον τεράστιο φόρτο παραστάσεων της ερμηνεύτριας αυτό το καλοκαίρι.

– Τι συμβολίζει για εσάς ο Καμπανέλλης;

– Με το άκουσμα του ονόματος Καμπανέλλης ανακαλώ το προσωπικό μου βίωμα, την πρώτη μου δηλαδή συνάντηση μαζί του στο σπίτι του Μίκη Θεοδωράκη το 1964, τότε που μας παρουσίασε για πρώτη φορά ο Μίκης την

μπαλάντα του «Μαουτκάουζεν». Θυμάμαι την εικόνα του Ιάκωβου Καμπανέλλη να στέκεται ακουμπώντας στο πιάνο να βουρκώνει από συγκίνηση ακούγοντας τον Μίκη να τραγουδάει τα ποιήματά του. Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης ήταν ευαίσθητος και σεμνός άνθρωπος, αλλά κυρίως σημαντικός θεατρικός συγγραφέας και ποιητής. Η παρουσία του αλλά και η προσφορά του ήταν τεράστια στον θεατρικό, πνευματικό και καλλιτεχνικό μας χώρο.

– Είστε η φωνή των μεγάλων δημιουργών. Εβλεπαν σε εσάς τη φωνή τους. Σας φόβισε ποτέ αυτό το βάρος; Το συνειδητοποιήσατε εξαρχής ή σας πήρε καιρό;

– Σίγουρα, την αναγνώριση της φωνής μου από τους μεγάλους Έλληνες και ξένους δημιουργούς δεν την αισθάνθηκα ποτέ ως βάρος, αλλά αντίθετα ως δύναμη και ως ευθύνη. Ημουν από τη φύση μου συνεσταλαμμένη αλλά η φωνή μου και το συναίσθημα που έβγαине από αυτήν μου έδινε πάντα αυτοπεποίθηση. Το καλοκαίρι του 1964, όταν πρωτάκουσε ο Μίκης τη φωνή μου και μου είπε ότι γεννήθηκε για τα τραγούδια του, θυμάμαι ότι με τη μητέρα μου είχαμε ταξιδέψει στο νησί όπου γεννήθηκε, τα Κύθηρα, και σε μία επίσκεψή μας στο μοναστήρι της Αγ. Μόννης, ψηλά στο βουνό, κοιτάζοντας την ανοικτή

θάλασσα μπροστά μου, σκέφτηκα πως έτσι θα είναι η ζωή μου μέσα από το τραγούδι, δηλαδή ένα ταξίδι με ανοιχτούς ορίζοντες.

– Ζούμε την επανάληψη ζοφερών στιγμών, χωρίς όμως τους μεγάλους συνθέτες. Αισθάνεστε μόνη ή παρακολουθείτε τη δράση νέων δημιουργών;

– Όσο υπάρχει ζωή και δημιουργία, δεν υπάρχει μοναξιά, γιατί η τέχνη πάντα βρίσκει τον τρόπο να ανθίζει ακόμα και μέσα από τις χαραμάδες. Αν όμως κάτι έχει αλλάξει από το παρελθόν, είναι ότι ο κόσμος δεν φαίνεται πια να αναζητάει τα μεγάλα μεγέθη, τους μεγάλους δημιουργούς. Όμως, θέλω να ελπίζω ότι είναι κάτι προσωρινό, γιατί στις συναυλίες μου εισπράττω το ακριβώς αντίθετο. Τραγουδώντας το «Canto Générale» στο Ηρώδειο στις αρχές Ιουλίου, είδα ένα γεμάτο θέατρο με νέους ανθρώπους να τραγουδούν και να αγαπούν ένα τόσο μεγάλο και δύσκολο έργο. Παρακολουθώ τους νέους καλλιτέχνες με ενδιαφέρον. Έχουν αλλάξει φυσικά τα πράγματα σήμερα. Σήμερα, δεν υπάρχουν δίσκοι, ούτε καν cd. Επικρατεί το Διαδίκτυο. Ευτυχώς όμως που υπάρχουν ζωντανές συναυλίες.

– Όσες φορές συνομιλήσατε έγινε και σε μένα αντιληπτό το πλήθος των παραστάσεων και με διαφορετικούς δημιουργούς

Η Μαρία Φαραντούρη θα εμφανιστεί στις 19 Αυγούστου στο Αμφιθέατρο Ι. Ψαρράς στο χωριό Φιλίτι της Νάξου, όπου θα ερμηνεύσει έργα του Ιάκωβου Καμπανέλλη.

που είχατε αυτόν τον καιρό. Αισθανθήκατε ποτέ κουρασμένη; Οτι κάσατε το νόημα της τέχνης σας;

– Αν είμαι κουρασμένη; Ναι, είμαι, αλλά εκτός σκηνής. Πάνω στη σκηνή βρίσκω πάντα τη δύναμη και το νόημα της τέχνης μου. Είναι τέτοια η αξία και το βάρος των συνθετών που ερμηνεύω, του Θεοδωράκη και του Χατζιδάκι, αλλά και νεότερης γενιάς συνθετών, όπως των Μάνου Λοΐζου, Ελένης Καραϊνδρου, Λένας Πλάτωνος, Μιχάλη Γρηγορίου, Νίκου Κηπουρού, που η μουσική και τα τραγούδια τους μένουν στον χρόνο. Το έργο τους είναι κλασικό πλέον, διαπερνά την εποχή τους και ανακαλύπτεται και από τις νεότερες γενιές.

– Πέρασατε δυσκολίες στην πρώην κιόλας παιδική σας ηλικία. Πώς μεταφράστηκε αυτό στη ζωή σας;

– Η αγάπη μου για το τραγούδι ξεπερνούσε κάθε δυσκολία. Θυ-

μάμαι, μικρή, βρέθηκα στην απομόνωση νοσοκομείου όπου τραγουδούσα μόνη μου ξεπερνώντας τους φόβους μου. Έτσι συνέχισα μεγαλώνοντας. Είχε ένα νόημα η ζωή μου. Μετά, προστέθηκε και ο γιος μου, ο Στέφανος, μουσικός σήμερα και αυτός. Ημουν και εξακολούθη να είμαι ένας γνήσιος αισιόδοξος άνθρωπος.

– Με αφορμή το «Μαουτκάουζεν» του Καμπανέλλη, και όσα συμβαίνουν στην Ουκρανία από τους Ρώσους, πιστεύετε ότι είμαστε καταδικασμένοι στο να επαναλαμβάνεται η Ιστορία; Είστε άνθρωπος που ελπίζει;

– Ασφαλώς και ελπίζω. Πιστεύω σε έναν καλύτερο κόσμο, χωρίς πολέμους και αθώα θύματα. Όμως, είναι δύσκολο αυτό να συμβεί. Η Ιστορία αυτό μας διδάσκει. Σήμερα έχουμε τον πόλεμο στην Ουκρανία. Φοβάμαι ότι ο ένας πόλεμος φέρνει τον άλλο και γι' αυτό ο αγώνας μας υπέρ

της ειρήνης δεν τελειώνει. Όμως, η ιστορία της ανθρωπότητας δεν είναι μόνο πόλεμος και βία αλλά και ιστορία της αλληλεγγύης και της ανθρωπιάς. Χωρίς αυτά η ανθρωπότητα δεν θα είχε αντέξει μέχρι σήμερα. Η ζωή χωρίς αξίες είναι στεγνή ζωή. Όσοι επέζησαν από το Ολοκαύτωμα του στρατοπέδου του Μαουτκάουζεν και των άλλων κολαστηρίων, πίστευαν σε αξίες ζωής. Είχαν μια άσβεστη φλογίτσα μέσα τους.

– Σήμερα έχετε αποθημένα; Τι σας ξεκουράζει; Ποιο είναι το μικρό σας καταφύγιο;

– Αποθημένα όχι, ποτέ δεν είχα. Με ξεκουράζουν οι παρέες μου, οι στενοί μου φίλοι, επίσης τα βιβλία, η μουσική πολλών ειδών. Υπάρχουν όμως και πολλά που θα ήθελα να κάνω, αλλά λόγω συνθηκών δεν γίνεται. Σήμερα έχουμε τον πόλεμο στην Ουκρανία. Φοβάμαι ότι ο ένας πόλεμος φέρνει τον άλλο και γι' αυτό ο αγώνας μας υπέρ

SUMMER TOUR

POWERED BY: cytamobile, vodafone

DEE JAY 93.5 RADIO

SPONSORED BY: POKKA, LIVE the coffee experience

THE ISLAND'S DJ

ΣΑΒΒΑΤΟ 09/07 ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ/ NISSI BAY 11:00 -13:00 LIVE LINK 13:00-19:00 MUSIC	ΣΑΒΒΑΤΟ 13/08 ΠΑΦΟΣ/ ΠΟΛΗ CAMPING AREA 11:00 - 13:00
ΚΥΡΙΑΚΗ 17/07 GOVERNOR'S CAMPING AREA 11:00 - 13:00	ΣΑΒΒΑΤΟ 20/08 ΛΑΡΝΑΚΑ/ ΦΟΙΝΙΚΟΥΔΕΣ 18:00-20:00
ΚΥΡΙΑΚΗ 07/08 ΛΑΡΝΑΚΑ/ MACKENZY 11:00-13:00	

4^ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Γεύσεων Αγίας Νάπας
Έκθεση Παραδοσιακών Προϊόντων και Παρουσίαση Κυπριακής Χειροτεχνίας 2022

4th Ayia Napa Festival of Traditional Flavors
Exhibition of traditional products and presentation of Cypriot handicrafts 2022

12-13-14 /08 /2022

19:00
Κεντρική Πλατεία Αγίας Νάπας
Ayia Napa Central Square

“Ελάτε στην Αγιάναπα, κρασί να το γευτούμε τζαι’ αφού καλοκαρτίσουμε για σας θα ευχηθούμε”

Υπό την αιγίδα της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Κλέλιας Βασιλείου

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

#PameAyiaNapa #EnjoyRespectAyiaNapa

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ / FREE ENTRANCE

AYIA NAPA MUNICIPALITY

Ο «Κόμπι», ένα τσοπανόσκυλο των Πυρηναιών, έχει μετατραπεί στα χέρια του μεγάλου Ισπανού σχεδιαστή σε έναν από τους πιο επιτυχημένους χάρτινους ήρωες στην ιστορία του δυτικού κόσμου.

Ο σκύλος που... άλλαξε τη Βαρκελώνη

Ο δημιουργός του τσοπανόσκυλου «Κόμπι», της μασκώτ των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992, Χαβιέ Μαρισκάλ, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟ

Λωζάννη, 1986. Ο πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής Χουάν-Αντόνιο Σάμαρανκ ανακοινώνει ότι η Βαρκελώνη έχει επιλεγεί να διοργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1992. Η πρωτεύουσα της Καταλωνίας ακούει με ενθουσιασμό, φοράει τα γιορτινά της και στρώνεται στη δουλειά. Ξέρει καλά πως, ύστερα από σαράντα χρόνια δικτατορίας, αυτή είναι η ευκαιρία της. Όλα τα γρανάζια της μοναδικής συγκυρίας μοιάζει να λειτουργούν με τον πιο συγχρονισμένο τρόπο: τοπικοί άρχοντες και απλοί πολίτες, πολιτικοί και λαός, τεκνοκράτες και καλλιτέχνες, όλοι μαζί γίνονται μια γροθιά και δίνουν στην πόλη νέο πρόσωπο. Σε αυτή τη μεγάλη μεταμόρφωση, ο αρχιτέκτονας Οριόλ Μποχίγκα στέκεται πρωτεργάτης, καταφέροντας να ενώσει την πόλη με το παραμελημένο θαλάσσιο μέτωπό της. Είναι όμως και κάποιος άλλος δίπλα του, αυτός στον οποίο η Ιστορία χρεώνει το λαμπερό, μοντέρνο πρόσωπο της ολυμπιακής Βαρκελώνης: ο εικονογράφος, γραφίστας και βιομηχανικός σχεδιαστής Χαβιέ Μαρισκάλ.

Γεννημένος το 1950 στην πρωτεύουσα του ισπανικού Νότου, τη Σεβίλλη, άρχισε να διακρίνεται στον χώρο του ντιζάιν όταν το 1980 συνεργάστηκε με τον αρχιτέκτονα Φερνάντο Σάλας πάνω στον σχεδιασμό του μπαρ «Ντούπλεξ» στη Βαλένθια. Το χαρακτηριστικό, ομώνυμο σκαμπό που σχεδίασε για το μπαρ αυτό αποτελεί θρίαμβο του σύγχρονου βιομηχανικού ντιζάιν. Το ίδιο ισχύει και για το τραπέζι που τρώει με όνομα «Hilton», που, το 1981, ο μεγάλος Ιταλός βιομηχανικός σχεδιαστής Ετόρε Σόττας συμπεριλαμβάνει στην πρώτη συλλογή επίπλων και αντικειμένων του ντιζάιν κινήματος «Μέμφις».

Η παγκόσμια αναγνώριση, όμως, έρχεται όταν κερδίζει τον διαγωνισμό για τον σχεδιασμό της οπτικής ταυτότητας και των μασκώτ των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο «Κόμπι», ένα τσοπανόσκυλο των Πυρηναιών που μετατρέπεται στα χέρια του μεγάλου σχεδιαστή σε έναν από τους πιο επιτυχημένους χάρτινους ήρωες στην ιστορία του δυτικού κόσμου (και την πιο κερδοφόρα και ευπώλητη μασκώτ στην ιστορία των Αγώνων), κωδικοποιεί μέσα στις

“

Οι Βαρκελωνέζοι μπορούν να είναι σαν τους Γερμανούς, απολύτως οργανωμένοι, αλλά την ίδια στιγμή θέλουν να γλεντήσουν – ακριβώς όπως και οι Έλληνες.

απλές, σχεδόν παιδικές, γραμμές του όλο το πνεύμα εκείνης της μεγάλης και χαρμόσυνης αστικής μεταμόρφωσης. Κρύβει όμως μέσα στο κατά τα άλλα αθώο, οικουμενικά αποδεκτό και κατανοητό του βλέμμα και την κοφτερή πρωτοπορία που έρχεται από τις υποκοιτούρες αιχμής του δρόμου, του περιθωρίου, που ο Μαρισκάλ ήξερε καλά, όπως τα κόμικς και το γκράφιτι.

Ο Μαρισκάλ είναι ένας ζωτανός γίγαντας του παγκόσμιου ντιζάιν, ο οποίος, σήμερα, στα 72 του, συνεχίζει να παράγει τις ηδονικές, μεσογεικές εικόνες του, με τη φρεσκάδα και τον ενθουσιασμό παιδιού. Μετά την ταινία animation που είχε κάνει το 2010, το «Τσίκο & Ρίτα», στην οποία πρωταγωνιστεί ένας τζαζ μουσικός στην Κούβα του '40 (και που πήρε Όσκαρ καλύτερου animation film), τελειώνει ένα νέο animation (με πρωταγωνιστή και πάλι μουσικό, αλλά αυτή τη φορά της μόδας νόβα, στο Ρίο ντε Τζανέιρο του '70), και, ακριβώς τριάντα χρόνια μετά εκείνους τους αξέχαστους Ολυμπιακούς Αγώνες, ξαναζωντανεύει τον «Κόμπι», σχεδιάζοντας νέες εκδοχές του. Με αφορμή αυτή την επέτειο, είχαμε πρόσφατα την τιμή να μιλήσουμε μαζί του.

– Τι θυμάστε από τον Κόμπι, εκείνες τις ημέρες των Ολυμπιακών του '92;

– Ο Κόμπι ήταν ο πρωταγωνιστής, και όλοι εμείς μαζί. Όλοι τον έβλεπαν παντού, όλοι έλεγαν το όνομά του. Είχε

«Ξέρετε, σας ζηλεύουμε πολύ στην Ισπανία, γιατί θα θέλαμε να έχουμε κι εμείς χιλιάδες νησιά σαν εσάς, αλλά έχουμε μόνο τέσσερα», λέει ο Χαβιέ Μαρισκάλ.

“

Ήταν μια υπέροχη εποχή. Θέλαμε να φωνάξουμε σε όλο τον πλανήτη: «Είμαστε στην Ισπανία, ο Φράνκο έχει φύγει».

κυκλοφορήσει μέχρι και μια χειρονομία που τον αναπαριστούσε, για τους κωφάλαλους. Ο Κόμπι συμβόλιζε τον πολιτισμό της Μεσογείου και την αναγέννηση της Βαρκελώνης.

– Ποια ήταν η αίσθηση και το πλαίσιο αυτής της αναγέννησης;

– Ήταν μια υπέροχη εποχή. Θέλαμε να φωνάξουμε σε όλο τον πλανήτη: «Είμαστε στην Ισπανία, ο Φράνκο έχει φύγει, και βρισκόμαστε σε μια σπουδαία πόλη με δυνατό μεσογειακό ταμπεραμέντο, όπου μας αρέσει να πίνουμε κρασί, να τρώμε ντομάτες με ψωμί στην παραλία, να ζούμε όλοι μαζί στον δρόμο, να χαϊρόμαστε τη ζωή, και ταυτόχρονα θέλουμε να κάνουμε αλλαγές, να δημιουργήσουμε πρωτοπορία». Θελήσαμε να επανεφεύρουμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

– Και η Ιστορία έδειξε πως το καταφέρατε.

– Ναι, με τον πιο επιτυχημένο τρόπο. Ήταν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες που πήγαιναν μαζί με τους Παραολυμπιακούς. Η πρώτη φορά που υπήρξαν οι τεχνολογίες στην τηλεόραση να φτάνει η εικόνα στις άκρες του κόσμου. Όλοι και όλα ήταν απόλυτα συντονισμένα και δούλευαν σαν ρολόι. Καθότι, ξέρετε, οι Βαρκελωνέζοι μπορούν να είναι σαν τους Γερμανούς, απολύτως οργανωμένοι. Αλλά την ίδια στιγμή θέλουν να γλεντήσουν, να περάσουν καλά, σαν Μεσόγειοι που είναι – ακριβώς όπως και οι Έλληνες.

– Πράγματι, τα θέματα των στίχων σας συχνά έχουν κάτι πολύ... ελληνικό. Φαίνεται πως η Μεσόγειος είναι το συνδεδεμένο μας στοιχείο.

– Ναι, φυσικά, είναι η μεσο-

γειακή ζωή που και οι δύο ζούμε. Όταν έρχομαι στη χώρα σας, νιώθω σαν να είμαι σπίτι μου. Μου είναι τόσο γνώριμη, ο τρόπος που ζουν οι άνθρωποι είναι τόσο κοντά στον δικό μας.

– Τι κάνει ο Κόμπι αυτές τις ημέρες;

– Μου στέλνει καρτ ποστάλ από όλο τον πλανήτη: από την Ιαπωνία, τη Νέα Υόρκη, το Μπουένος Αϊρες, τον Νότιο Πόλο. Κάποιες φορές είναι τραβηστές, άλλες φορές είναι ένας λευκός άνδρας, άλλες ένα μαύρο κορίτσι, κάποιες άλλες είναι γκέι. Εχω σχεδιάσει αμέτρητες παραλλαγές του τον τελευταίο καιρό και δοκιμάζω την τύχη μου στο metaverse, μετατρέποντάς τις σε NFT. Επίσης, επειδή τώρα μετράμε ακριβώς 30 χρόνια από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, φτιάχνω παντού στους δρόμους της Βαρκελώνης γκράφιτι με τη φάτσα του. Εχω φτιάξει κάτι σαν «graffiti tag», με τον Κόμπι να μοιάζει σαν να ξεπροβάλλει πίσω από τον τοίχο.

– Ποια είναι τα πλάνα σας για τον προσεχή καιρό;

– Τελειώνω το νέο μου animation, το «They Shot the Piano Player» («Πυροβόλησαν τον πιανίστα»), που η ιστορία του διαδραματίζεται στο Ρίο ντε Τζανέιρο το '60 και το '70. Είναι στην ουσία ένα ντοκιμαντέρ πάνω στην εξαφάνιση ενός μουσικού της μόδας νόβα. Δουλεύω σε αυτή την ταινία τρία χρόνια τώρα. Είναι τόσο απίστευτα κουραστική η τέχνη του animation, ιδίως όταν τα καρέ γίνονται με το χέρι, όπως τα κάνω εγώ. Αλλά ελπίζουμε να τελειώσουμε τον Σεπτέμβριο και την επόμενη χρονιά να βγούμε στα παγκόσμια φεστιβάλ, στις Κάννες, στο Σάντανα... Επίσης, θα βρεθώ στη χώρα σας για 12 ημέρες, την τελευταία εβδομάδα του Σεπτεμβρίου. Ο φίλος Φερνάντο Τρουέμπα, με τον οποίο είχαμε σκηνοθετήσει μαζί το «Τσίκο & Ρίτα», θα γυρίσει τη νέα του ταινία σε ένα βουνό τρεις ώρες βόρεια από την Αθήνα... (σ.σ. εννοεί το Πήλιο, όπου ο Τρουέμπα θα γυρίσει το «Haunted Heart» με πρωταγωνιστή τον Μαρ Ντίλον). Πρώτα ωστόσο θα πάω σε ένα νησί, που δεν θυμάμαι το όνομά του. Θυμάμαι όμως πόσο υπέροχο είναι. Ξέρετε, σας ζηλεύουμε πολύ στην Ισπανία, γιατί θα θέλαμε να έχουμε κι εμείς χιλιάδες νησιά σαν εσάς, αλλά έχουμε μόνο τέσσερα.

Ο ρυθμός μεταναστεύει μέσα στον χρόνο

Η Κούλα Σαββίδου μιλάει στην «Κ» για την έκθεση που παρουσιάζει «Χρόνος. και Χρόνος Ξανά» στη Rodeo Gallery στην Αθήνα

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Με την Κούλα Σαββίδου προσπαθήσαμε εδώ και αρκετό καιρό να κάνουμε μια συνέντευξη αλλά πάντα κάτι πρόκυπτε... και μέσα από τη συζήτησή μας τελικά κατάλαβα ότι δύσκολα μπορείς να πιέσεις τον χρόνο για κάτι, θα έλθει την κατάλληλη στιγμή. Αφορμή, λοιπόν, για τη συνέντευξη μας στάθηκε η έκθεση που παρουσιάζει στη Rodeo Gallery στην Αθήνα με τίτλο «Χρόνος. και Χρόνος Ξανά». Όπως μου λέει η ίδια για τον τίτλο της έκθεσης «Ο τίτλος προέκυψε διότι είχε καιρό να εκθέσω, όχι να δουλέψω, διότι πάντα δούλευα αλλά είχε κάπου στα 30 χρόνια να κάνω ατομική έκθεση και ο χρόνος έδειχνε την απουσία και τον ρυθμό της ατομικής έκθεσης». Με την Κούλα Σαββίδου μιλήσαμε επίσης και για τη μετανάστευση, για τη σημερινή κοινωνία αλλά και για το μέλλον του ανθρώπου.

—Πώς προέκυψε ο τίτλος για την έκθεσή σας «Χρόνος. και Χρόνος Ξανά»;

—Είχε κάπου στα 30 χρόνια να κάνω ατομική έκθεση και ο χρόνος έδειχνε την απουσία και τον ρυθμό. Ήθελα να έχει ένα ρυθμό γι' αυτό έχει επιλεγεί ο τίτλος όπως ο ρολόι που μετρά τον χρόνο, χρόνος και χρόνος, ξανά και ξανά, κάθε λεπτό είναι και μια στιγμή. Πάντα δούλευα με τον ρυθμό μέσα στον χρόνο δηλαδή και το δίπλωμά μου στη Σχολή είχε σχέση με την ταχύτητα, με την κίνηση στον χρόνο, δεν είναι κάτι νέο.

—Τι είναι αυτό που σας γοητεύει

ει στον χρόνο;

—Δεν γοητεύει πάντα ο χρόνος, μπορεί να τρομάξει εξίσου. Δεν είναι μόνο στα εικαστικά που υπάρχει ο χρόνος αλλά και στη μουσική, υπάρχει ο ρυθμός μέσα στον χρόνο αλλά και σε όλες τις τέχνες, ο ρυθμός είναι αυτός που δημιουργείται.

—Μιλήστε μου για τα έργα που παρουσιάζονται στη Rodeo Gallery στην Ελλάδα;

—Τα έργα που εκτίθενται στη Rodeo είναι πολύ παλιά, υπάρχουν και δύο πιο πρόσφατα έργα, συνολικά εκτίθενται επτά γλυπτά

«Όταν βγαίνεις από την υπόστασή σου τη φυσική και πας κάπου αλλού, είναι εκεί που παραμορφώνεται η ζωή και μεταφορτώνεται εσύ σαν άτομο...»

που χρονολογούνται από το 1990 μέχρι το 1995, εκτός από τα δύο, από το 2000 μέχρι τώρα. Η Rodeo παρουσιάζει δύο εκθέσεις ταυτόχρονα με τον Θανάση Τότσικα και εμένα. Τα έργα αναφέρονται σε μια προσωπική μυθολογία. Στην εποχή που άρχισε το μεταναστευτικό ρεύμα στην περιοχή όχι τώρα μόνο αλλά από τους αρχαίους χρόνους γίνονταν αυτό. Όταν έγιναν τα συγκεκριμένα γλυπτά, έφευγε κόσμος, για να βρει ένα καλύτερο αύριο. Αυτά τα έργα απεικονίζουν τη μετανάστευση είτε από το σώμα μας, είτε από τον τόπο, η εννοιολογικά. Τα πιο

«Δεν μου αρέσουν τα fast food γενικά. Πλέον, πριν να τελειώσουμε ένα έργο, εκτίθεται, εγώ ήθελα να μεγαλώσω μέσα στον χώρο μου, να έχω την πολυτέλεια να τα δουλεύω, να τα βλέπω, να τα ζω και μετά να αφήσω ελεύθερα για να εκτεθούν» λέει η Κούλα Σαββίδου για έργα της στη Rodeo Gallery στον Πειραιά.

πολλά έργα ανήκουν σε μια ενότητα, όπως το έργο το «Γάλα του Leonardo» ή εάν θέλετε «Γυναίκα – Πουλί», που αναφέρεται σ' ένα βιβλίο του Φρόνιτ που αναφέρονταν στον Ντα Βίντσι. Οι δύο κόρες Νεφέλη και Miss Elicopter, το Γάλα του Leonardo και το Τραγούδι στη Γη ανήκουν στην ενότητα «Των Μοναχικών Διάβαση Αδιάβατων Μονοπατιών» που έγινε στο Diaspro Art Centre στη Λευκωσία το 1995. Το τέταρτο

γλυπτό είναι μια ανθρωπόμορφη ανδρική φιγούρα με ένα δέντρο στον ωμό είναι από το τραγούδι «Φυγή» που πάλι έγινε την περίοδο 1990-1995. Επίσης στην έκθεση παρουσιάζεται ένα γλυπτό από πέτρες που ταλαντεύεται μέσα στον χώρο, είναι ένα μικρό γλυπτό αλλά σταθμός για τη μετέπειτα δουλειά μου, όπου με πήγε κάπου αλλού. Με προβληματίζε πάντα το θέμα της οικολογικής καταστροφής της γης, παρουσι-

άζονται εδώ δύο έργα εντελώς πρόσφατα άπτιλα, πιο αφαιρετικά ένα μαξιλάρι με ένα ράφι καρφωμένο και ένα επιτοίχιο.

—Εσείς βιώσατε τη μετανάστευση;

—Όχι στην κυριολεξία της αλλά εσωτερικά. Ο τρόπος που αλλάζουμε μέσα στα χρόνια, ο τρόπος που βλέπουμε τα πράγματα και αυτό είναι μια μετανάστευση. Αλλά δεν έχει καθόλου μεταφυσική υπόθεση μέσα η δουλειά μου, ο τρόπος δηλαδή που βλέπω τα πράγματα έχει σχέση με το υποσυνείδητο αλλά όχι με το μεταφυσικό. Όταν βγαίνεις από την υπόστασή σου τη φυσική και πας κάπου αλλού, είναι εκεί που παραμορφώνεται η ζωή και μεταμορφώνεται εσύ σαν άτομο χωρίς να χάσεις την υπόστασή σου. Όπως οι πρόσφυγες φεύγουν από τον τόπο τους να πάνε αλλού, μαζί όμως με αυτή τη φυγή χάνεται και κάτι άλλο, αλλάζουν τρόπο σκέψης, τρόπο ζωής.

—Εκτός από τη Rodeo στην Αθήνα, φέτος είχατε και αναδρομική έκθεση στο The Island Club στη Λεμεσό.

—Φέτος συνολικά έχω κάνει δύο ατομικές εκθέσεις από τον Δεκέμβριο μέχρι τώρα. Αποφάσισα φέτος, διότι ωρίμασαν τα πράγματα μέσα μου. Πάντα συνδέομαι με τους ανθρώπους που μπορεί να με προσεγγίσουν έτσι και έγινε με τον Χριστόδουλο Παναγιώτου στη Λεμεσό στο The Island Club και με τη Σύλβια Κούβαλη στη Rodeo στην Αθήνα, όταν ήλθαν και είδαν τη δουλειά μου. Ήταν οι άνθρωποι που μ' έκαναν να αποφασίσω να κάνω αυτές τις εκθέσεις.

Ο άνθρωπος έχει τη δύναμη να επιβιώνει

—Πώς αποφασίσατε να ακολουθήσετε τον δρόμο των τεχνών;

—Κατάγομαι από οικογένεια καλλιτεχνών, από πάντα το είχα, από τον καιρό που γεννήθηκα. Το ήξερα από την αρχή. Πριν από το '74 είχα αποφασίσει ότι θα πήγαινα στη Γαλλία για σπουδές και έγινε ο πόλεμος. Έφυγα αμέσως μετά τον πόλεμο, με πάρα πολλές δυσκολίες, δούλευα και σπούδαζα συγχρόνως. Ήταν δύσκολα χρόνια, όταν τώρα σκέφτομαι, καταλαβαίνω ότι τίποτα δεν άλλαξε τελικά, είναι τα ίδια πράγματα, συμβαίνουν ακόμα και σήμερα. Είμαστε μια απομονωμένη κοινωνία που αναμασάμε πάντα τα ίδια πράγματα δυστυχώς. Σε μια κοινωνία μοναχική που έχει επιβληθεί σε εμάς από τότε που γεννήθηκα, να κοιτάμε μέσα από καθρέπτες, να ξερουμε μόνο τους εαυτούς μας και αυτούς να αναγνωρίζουμε σαν μια γενική πραγματικότητα, τότε με διακατέχει ένα αίσθημα κατεπείγουσας ανάγκης. Έχω δει πολύ πρόσφατα κάτι πολύ περιεργό...! Ένα γραμματοκιβώτιο πάνω σε έναν τάφο! ακόμα υπάρχω και εξακολουθώ

«Δεν έχω υποστεί εγώ κάποια σωματική βία. Όμως, δεν ζω εκτός εποχής, ο ρόλος του καλλιτέχνη είναι καταγραφεί την εποχή του.»

να σκέφτομαι και να δημιουργώ.

—Σας προβληματίζει η σημερινή κοινωνία;

—Ναι, με προβληματίζει η σημερινή κοινωνία που αλλάζει. Πάντα ήταν αβέβαιο το μέλλον, ο κόσμος όμως μπορούσε να ονειρεύεται και να αγωνίζεται από ό,τι θυμάμαι για τα πράγματα που επιθυμεί και που θέλει. Βλέπω τους νέους τρομοκρατημένους για το μέλλον και ένα ερώτημα που τους απασχολεί και δεν μπορώ να τους απαντήσω. Αλλά πά-

γντό να τρώει. Να μην υποχρεώνονται οι άνθρωποι να φεύγουν από τα περιβάλλοντά τους και εάν φεύγει να είναι από δική του επιλογή. Κάτι που με ανησυχεί πολύ είναι η ρατσιστική συμπεριφορά, η βία, ο εθνικισμός και οι διακρίσεις. Κάτι που με σόκαρε ήταν προχθές στις ειδήσεις όταν επιτεθήκαν σε μια μαύρη με το μωρό στην αγκαλιά της στη Λάρνακα. Αυτά τα πράγματα με ενοχλούν πάρα πολύ. Εύχομαι να μη συνεχίσουν να υπάρχουν, να μην υπάρχει βία. Δεν έχω υποστεί εγώ κάποια σωματική βία. Όμως, δεν ζω εκτός εποχής, ο ρόλος του καλλιτέχνη είναι καταγραφεί την εποχή του.

—Γιατί αισθανόμαστε όλοι αυτή την αβεβαιότητα και πώς μπορούμε να επιπλεύσουμε;

—Διότι με την πρόθεση να βάλεις μια πέτρα στον λαϊκό σου να πνίγεις μπορεί να μάθεις να κολυμπάς και να επιβιώνεις. Γενικά ο άνθρωπος έχει τη δύναμη να καταφέρει, να επιβιώσει και να κτίσει για το αύριο...

Πληροφορίες: «Χρόνος. και Χρόνος Ξανά», Rodeo Gallery Piraeus, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι 24 Σεπτεμβρίου 2022.

FOR SALE
LUXURY OFFICE
521sq, Egkomi
TEL: 99697799

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ

A.PHOTO/ARIEL SCHNITZ

ΧΑΪΦΑ

Πολλαπλός Μοντιλιάνι

Είναι ήδη ζωγραφισμένος και από τις δύο πλευρές του και εκτίθεται στο Μουσείο Χεκτ της πόλης του Ισραήλ. Στη μία του πλευρά υπάρχει ο πίνακας «Γυμνό με καπέλο» και στην άλλη το πορτρέτο της ερωμένης του Μοντ Αμπράντ. Τώρα οι επιστήμονες του Πανεπιστημίου της Χάιφα με τη βοήθεια της τεχνολογίας ανακάλυψαν ότι ένα, αλλά τρία ακόμη σκίτσα που έκανε ο Μοντιλιάνι στον συγκεκριμένο καμβά, προκαλώντας εκ νέου το ενδιαφέρον για τον πίνακα.

A.PHOTO/ΝΑΛΙΑ ΡΙΣΑΒΕΝΚΟ

ΜΠΟΥΕΝΟΣ ΑΪΡΕΣ

Στη θέση τους

Η ενημέρωση υπάρχει, οι συνέπειες είναι ορατές καθημερινά, μήπως χρειαζόμαστε περισσότερη ενσυναίσθηση για το περιβάλλον; Κάπως έτσι πρέπει να σκέφτηκαν οι επιμελητές της 11ης Τεχνόπολης για την επιστήμη και την τεχνολογία στην Αργεντινή και δημιούργησαν μια άκρως εφιαλτική και ρεαλιστική εγκατάσταση για τους επισκέπτες, που τους δίνει τη δυνατότητα από τον τεχνικό βυθό που βρίσκονται να δουν τα αποσπασματικά της ρύπανσης των θαλασσών.

COURTESY/ IAC

ΜΠΑΡΙ

Η επιστροφή της Αρτεμισίας

Στη δημοσιότητα έδωσε η αστυνομία της Ιταλίας, και συγκεκριμένα το τμήμα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, τον ανακτημένο πίνακα της Αρτεμισίας Τζεντιλέσκι, «Caritas Romana» που απεικονίζει την Περό να θηλάζει τον πατέρα της, καταδικασμένο σε ασιτία. Ο πίνακας της διάσημης Ιταλίδας ζωγράφου του 17ου αιώνα εξήχθη παράνομα από τη χώρα το 2019 για να δημοπρατηθεί στη Βιέννη, με τα αρμόδια τμήματα να μπλοκάρουν την πώληση και να τον επιστρέφουν στη χώρα.

A.PHOTO/ΚΙΝ ΓΚΕΙΝΓΚ

ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ

Απαγορευμένη Πόλη

Για το κοινό άνοιξε η πολυαναμενόμενη έκθεση στο Μουσείο του Παλατιού με 900 σπάνια αντικείμενα της κινεζικής κληρονομιάς, δάνειο από το Μουσείο του Παλατιού του Πεκίνου. Κάποια από αυτά ταξιδεύουν για πρώτη φορά στην πόλη και άλλα εκτίθενται για πρώτη φορά στο κοινό, με θεματικές που χωρίζονται στην κληρονομιά, την αρχιτεκτονική και τη ζωή από την Απαγορευμένη Πόλη, την απεικόνιση του αλόγου στην κινεζική τέχνη, την καλλιγραφία.

©WOODRUFFENL

ΒΑΣΕΝΑΑΡ

ΕΔΑΦΟΣ

«Τη σκηνή που του αξίζει» θέλησαν να προσφέρουν στον βραβευμένο με Τέρνερ σερ Αντονι Γκόρμλι οι υπεύθυνοι του μουσείου Βόρλιντεν στην Ολλανδία. Ετσι, η έκθεση με τίτλο «Ground», που θα διαρκέσει μέχρι τον Σεπτέμβριο, θα επεκταθεί και στο καταπράσινο κτήμα του μουσείου με πλήθος έργων από σχεδόν όλη την καλλιτεχνική πορεία του γλύπτη που εξερευνά τη σχέση του ανθρώπινου σώματος και του χώρου που το περιβάλλει.

Δύο γυναικεία πορτρέτα με παραδοσιακές φορεσιές καταγράφει ο φακός του εικονολήπτη, από τα 40 συνολικά έργα του Χαν Γιουσέν που φιλοξενούνται στο Παλάτζο Μποναπάρτε.

Η Στέγη
του Κόσμου
στη Ρώμη

Μακρύτριχες κατσίκες και βοσκοί, μοναχοί με άλικα ράσα και προσκυνητές, μάγουλα κατακόκκινα, έτοιμα να σκάσουν σε χαμογελαστά πρόσωπα ανθρώπων της γης, έρχονται σε πλήρη αντιδιαστολή με τη φρίκα διακόσμηση του Παλάτζο Μποναπάρτε. Η κατοικία της Λετίσια Ραμολίνο, που ο δευτερότοκος γιος της θα στεφόταν αυτοκράτορας της Γαλλίας, στην πιάτσα Βενέτσια στο κέντρο της Ρώμης, είναι ο χώρος όπου εκτίθενται 40 έργα μεγάλων διαστάσεων του Κινέζου καλλιτέχνη Χαν Γιου-

σέν με τίτλο «Θιβέτ, λαμπρότητα και αγνότητα». Η έκθεση αφορά εξ ολοκλήρου τη «Στέγη του Κόσμου», όπου ο Χαν Γιουσέν άρχισε να ζωγραφίζει για πρώτη φορά το 2006. Οι μοναχοί του Θιβέτ, οι κάτοικοι του οροπεδίου, το μοναδικό τοπίο της περιοχής είναι τα αποκλειστικά θέματα αυτής της αναδρομικής έκθεσης που διοργανώθηκε από τον δήμο της Ρώμης σε επιμέλεια των Νικολίνα Μπιάνκι και Γκαμπριέλε Σιμοντζίνι.

Γεννημένος το 1954 στην επαρχία της Τζιλίν, ο Χαν Γιουσέν άρ-

χισε να ζωγραφίζει τα πρώτα του πορτρέτα την εποχή που εργαζόταν στο τμήμα προπαγάνδας των σιδηροδρόμων Χαντάν, ενώ αργότερα σπούδασε με την καθοδήγηση των ακαδημαϊκών Λι Χούα και Σου Γκαολί. Καλλιτέχνης με πλήθος αναδρομικών και ατομικών εκθέσεων, καταφέρνει να συνδυάσει «την αρχαία καλλιγραφία και τις ζωγραφικές παραδόσεις της Κίνας με την ευρωπαϊκή κληρονομιά τέχνης της ελαιογραφίας» όπως αναφέρει το κείμενο για τη βράβεισή του στην Μπιενάλε της

Φλωρεντίας το 2019. Ποιητής και φωτογράφος αλλά πάνω από όλα καλλιτέχνης με αναμφισβήτητη εικονιστική ικανότητα δείχνει με τη συλλογή αυτών των έργων την προτίμησή του στο παραδοσιακό, καταγράφοντας στον καμβά του μια περιοχή ακόμη άσπιλη από την τεχνολογία και την εξέλιξη, γεμάτη καθαρότητα και πνευματικότητα.

Αξίζει τον κόπο να περιηγηθεί κανείς στον επίσημο λογαριασμό του ζωγράφου στο Instagram, που καταγράφει ως επί το πλείστον τις φάσεις δημιουργίας αυτής της

συλλογής έργων. Θιβετιανοί με τα καλά τους ή άλλοι με τα σκονισμένα και φθαρμένα καθημερινά τους ρούχα, κορίτσια που χαμογελούν ντροπαλά και ο Χαν Γιουσέν ντυμένος πάντα με τη ρόμπα εργασίας του, το πλατύγυρο καπέλο του και με το βαβαλέτο του βυθισμένο στο χώμα, να ζωγραφίζει τόσο τα τοπία του όσο και τα εντυπωσιακά και ζωντανά πορτρέτα της έκθεσης εκ του φυσικού.

🕒 Διάρκεια έκθεσης έως 4 Σεπτεμβρίου 2022.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Ταξίδι #4

Την πιο αποκαρδιωτική περιγραφή της καταστροφής στη Μικρά Ασία δίνει υπαξιωματικός της 7ης Μεραρχίας ονόματι Τάκνς Κόντος στο βιβλίο του «Μικρασία Τέλος», που εξέδωσε το 1960.

Σειρά τηλεγραφικών, στακτών προτάσεων, ορισμένες από τις οποίες δεν βγάζουν νόημα, με τον τρόπο που δεν βγάζει νόημα η αλληλουχία στίχων κρυπτικών: «Σάββατο 13 Αυγούστου 1922. Ευρέτ-Μπογιαλή-Σινάν Πασά, κανονίδι ο ήλιος δεν φαίνεται. Νύχτα Σινάν Πασά. Τμήματα ανακατωμένα. Τα βεγγαλικά και οι τρακατρούκες, και Διαταγή επιχειρήσεων. Τουφεκιάς όλη την ώρα. (...) Το αεροδρόμιο που καίγεται. Τ' αρχεία τα ρούχα, (το γραφτό του κακομοίρη). Το Παν. Ο λόχος Στρατηγείου. (Που είναι τα ρούχα μας;). Μια νύχτα περικυκλωμένοι. Από πα-

Το φακούλεμα των οπιτιών. Τα ένστικτα του εμπρηστή. (...) Δίψα τρομερή στον κάμπο της Φιλαδέλφειας.

ντού τουφεκιάς. Κρύο και κρύο. Ο Μουτούσης. (...)

Τετάρτη 17 Αυγούστου. Παρατηρητήριο. Επίθεση δυο μεραρχιών. Κρισιμότνς. Ο Πλαστήρας, (άκρον αριστερόν) βλέπει το Ν. Συγκρότημα (Τρικούπη). Δελτίον Β. Συγκροτήματος. Ηρεμία. – «Πας ανώτερος να τουφεκίζει». Νύχτα-φεγγάρι. Φέβγουμε σαν κατσίκια. «Που πάτε για το Χριστό» – χαλασμός κυρίου – σάλπιγγες – ζήτω – «πίσω φαυλοκράτες». Το άλογο του επιτελικού. Ο πληγωμένος. «Την Παναγία σας». (...)

Μουδανιά, Αύγουστος 1922. Το ταξίδι της υποχώρησης. Φωτογραφία από τα αρχεία της Εταιρείας Φίλων του Λαού.

Πέμπτη 18 Αυγούστου. (...) Η Δευτέρα μεραρχία. Κατά το βραδάκι μερικές τουφεκιάς. Τα χωριά καίγονται. (...) Παρασκευή-Σάββατο 19 και 20 Αυγούστου. (...) Η απαισιότερη πορεία. Κούραση τρομερή. Τα χωριά καίγονται. Την αυγή σταφύλια. Στάση στο δάσος. (...)

Κυριακή-Δευτέρα 21-22 Αυγούστου. Το φακούλεμα των οπιτιών. Τα ένστικτα του εμπρηστή. (...) Δίψα τρομερή στον κάμπο της Φιλαδέλφειας. Μεσημέρι 22 Φιλαδέλφεια που καίγεται. Τα τραίνα. (...)

Τρίτη 23 Αυγούστου. (...) Ας πάει στο διάβολο για ψυχραιμία. Η συστάδα των δένδρων. «Όσοι δεν έχουν μουλάρη». (...) «Πάρ' τον κάτω». Ρόδια. Η φάλαγγα των φυγάδων. Ολα καίγονται. Οι «Σάρδεις» με τη φωτιά. Ο Πακτώλος με τα χρυσάφια του Αχ-

μετλή. Το μουλάρη που είνε πεσμένο, η ζάχαρη. (...)

Παρασκευή-Σάββατο-Κυριακή 26-27-28 Αυγούστου. Πρωί δρόμο. Φάλαγγες και φάλαγγες. Στη 16 η ώρα «Τάκν για κύττα, για κύττα». Η Σμιύρνη και τα κάραβια, «οι μύριοι και τα κέρατά τους». Η κωλομάκν. (...)

Δεν το ξέρι ο Τάκνς Κόντος αλλά είναι ποιητής, όχι όμως λυρικός μα δωρικός, ανελέητος:

«Τετάρτη-Πέμπτη 31 Αυγούστου-1 Σεπτεμβρίου. (...) Τα μύγδαλα του Ουζούν Κιοπρού. Ο κωλικός. Τα μπουρλότα της υποχώρησης. Η καβάλα ανάμεσα στα μύγδαλα. (...) Οι σειρήνες των βαποριών. (...)

Παρασκευή 2 Σεπτεμβρίου. Κατά τις 2 ξεκινάμε κι' εμείς. Τραγωδία. Νύχτα ακόμα Τσεσμές. Το μακελειό των ζωντανών. Πάλι η «Καλιόπη». Επιβιβάζομαστε. Ώρα 17. Χιος».

ΠΕΡΙ ΓΡΑΦΗΣ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Αναζητώντας διέξοδο

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΛΕΣΚΗΣ
«Ανοιχτός ουρανός»
εκδ. Βακκικόν, 2022, σελ. 95

Ο Γιώργος Μολέσκης αναζητεί μια διέξοδο και από το πρώτο ποίημα της τελευταίας του ποιητικής συλλογής με τον τίτλο «Ανοιχτός ουρανός» (εκδ. Βακκικόν 2022) φαίνεται να τη βρίσκει, το ομολογεί ο ίδιος στο ομότιτλο ποίημά του: «Γιατί το φως κι ο ανοικτός ουρανός | είναι πάντα μια διέξοδος». Σε 53 ποιήματα ο Γιώργος Μολέσκης διαγράφει μια διαδρομή, κοιτώντας πάντοτε μπροστά, αφήνοντας το βλέμμα του να πετάξει προς τον ορίζοντα, το αύριο, που θα φέρει την άνοιξη και την ανάστασή!

Η συλλογή του αυτή μιλάει για το σήμερα, ή αν θέλετε για το πολύ πρόσφατο χθες, το χθες της καραντίνας και του εγκλεισμού, που μοιάζει όμως να το συνηθίζουμε με το χθες πολλών καλοκαιριών πίσω... Δες το ποίημα Μνήμη Αδαμάντιου Διαμαντή «Ο Κόσμος της Κύπρου», εκεί ο Μολέσκης στρέφει το βλέμμα στον Τομπούλα και με τη γνώση του σήμερα βέβαια, γράφει πως γύριζαν ξυπόλυτοι στους δρόμους χωρίς να ξέρουν, χωρίς καν να προβλέπουν την αυριανή τους μέρα... και εδώ πάλι ο ποιητής μοιάζει να κοιτάζει μπροστά, «σε ένα άγνωστο μας κόσμο | που είναι το δικό μας μέλλον!».

Ενδιαφέροντα τα όσα γράφει για τους ποιητές και τα ποιήματα και πώς αυτά γεννιούνται, άλλωστε και ο ίδιος δεν είναι σμμερινός στην ποίηση, έχει καταλάβει πως φτιάχνεται ένα ποίημα... «Μπορείς ν' αρμέξεις απ' το στήθος της μέρας | την πρώτη λέξη, που θα γεννήσει | ένα καινούριο ποίημα» («Πρωτομαγιά») και αυτό το γάλα, αυτό το δώρο της φύσης πάντοτε είναι αιτία για μια αρχή, αλλά και μια ανάσταση, ένθεη, ποικιλοτρόπως ένθεη. Αυτή ακριβώς η ανάσταση είναι νιώθω ένα ζητούμενο που διατρέχει ολόκληρη τη συλλογή, μια ελπίδα για το αύριο του ανθρώπου, του Μίσια του ίδιου, που φαίνεται ότι το ένστικτό του τον οδηγεί σε άνοιξες που οι άνθρωποι χωρίς κόπο μετέτρεψαν σε βαριούς χειμώνες και να ένα παράπονο ή μία τοποθέτηση για τους ποιητές «Οι ποιητές σιω-

Στο τρίτο μέρος, ο Μολέσκης μιλάει ξεκάθαρα για τον τόπο του, την καθημαγμένη Κύπρο.

πούν, δυσοίωνα τ' αστέρια | βιασμός ο έρωτας, αίμα το κρασί».

Είναι ένθεη η συλλογή, έχει αρώματα της άνοιξης, και μοιάζει να παραπονιέται ο Μολέσκης γιατί παρά τα πολλά αρώματα, του γιασεμιού, του πακιστανού, σαν να αποδιώχνουμε την Ανατολή μας και κυνηγάμε τη Δύση... [Αρώμα γιασεμιού].

Ο Γιώργος Μολέσκης στον «Ανοιχτό ουρανό» αναστοχάζεται το αύριο, αντικρίζοντας τα αρχαία ελληνικά παρελθόν, «Ανεβαίνοντας στην Ακρόπολη», «Πρωτοχρονιά στον Κεραμεικό», «Το Ταξίδι του Αρτεμίδωρου», «Μια πλιόλουστη μέρα του χειμώνα στο Σούνιο»... ποιήματα των οποίων η κοινή συνισταμέ-

νη είναι το σήμερα, το αύριο, η αιωνιότητα, και ξάφνου η συλλογή γίνεται ταξιδιωτική, δημιουργώντας μια ανισορροπία, με ό,τι προηγήθηκε και ό,τι ακολουθεί «Ισλανδία», «Εκκλησιαστικό όργανο στο Ρεύκιαβικ», «Δύο αιωνόβια ορχεία», «Στην Ινδία με τους θεούς».

Το δεύτερο μέρος της συλλογής του Μολέσκη πάνε το νήμα του πρώτου μέρους και οδηγεί ολόκληρο τον «Ανοιχτό ουρανό» σε συγκεκριμένα μονοπάτια, που θα καταλήξουν στο τρίτο μέρος και το πιο ενδιαφέρον. Από το γενικό στο ειδικό, οι σκόρπιοι στίχοι ποιητικής τώρα γίνονται ποιητής Γιώργος Μολέσκης, χαρακτηριστικό παράδειγμα το ποίημα «Τούτες οι λέξεις», ενώ και το αγαπητικό «Όταν πεθαίνουν οι ποιητές» που γράφτηκε στη μνήμη του Μιχάλη Πασιαρδή, το οποίο αμέσως με επέστρεψε στο ποίημα «Τα παλιά βιβλία», όχι για τη συγγενεία τους στο περιεχόμενο αυτό καθαυτό, αλλά γιατί μνημονεύουν τον ίδιο τον άνθρωπο, είτε ως δημιουργό στίχων που οι στίχοι τους βγαίνουν από τις σελίδες σκονισμένων βιβλίων και κατεβαίνουν από τα ράφια των βιβλιοθηκών «Όταν πεθαίνουν οι ποιητές», είτε ως απλό αναγνώστη που έγραψε χειρόγραφα μία επγραφή ενάμιση αιώνα πριν. Την ίδια αίσθη-

ση έχω με το «Θυμούνται...» και τον «Κόσμο της Κύπρου». Στο τρίτο μέρος, ο Μολέσκης μιλάει ξεκάθαρα για τον τόπο του, την καθημαγμένη Κύπρο, με μαεστρία, ένας ποιητής της γενιάς της εισβολής, αφού μας συστηθεί, σε πόλεμο γεννήθηκε «Όταν γεννήθηκαν...!» γράφει για την Κύπρο, στην οποία ο πόλεμος ήρθε κάποια καλοκαιρία αργότερα και έκτοτε ποτέ δεν έφυγε και μάλιστα έγινε σχεδόν κανονικότητα ο στρατιωτικός αέρας, άλλους τους βολεύει και άλλους, όπως ο Μολέσκης εν προκειμένω, τους κλαίει, τους πνίγει, όπως ξεκάθαρα φαίνεται στο ποίημα «Η σκόνη», αλλά και το «Γράμμα στον Φικρέτ Ντεμιράν», «Η Νεκρή μας Ζώνη».

Η συλλογή του Γιώργου Μολέσκη είναι προσωπική, και ταυτόχρονα αφορά τον συλλογικό, διαπνέεται από τον άνθρωπο, τον ανέστιο, τον τσακισμένο, τον ματαιωμένο, αλλά και από τη φύση, που ο ίδιος ο άνθρωπος-θεός δεν ξέρει πώς να της φερθεί, αφού η φθορά του είναι τέτοια, χαρακτηριστικά τα ποιήματα «Τι μας έφερε η Βροχή» και «50 Βαθμοί Κελσίου». Είναι μία συλλογή βιωματική, μία δημιουργική ποιητική ανακούφιση, που αρχίζει με την ελπίδα, γιατί αυτή χρειάζεται ο κόσμος της Κύπρου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΒΕΡΓΕΤΗ

Ο Νίκος Βεργέτης ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Από τις εκδόσεις Κέλευθος κυκλοφορούν τα βιβλία του «Χόλι μάουντεν» (2017) και «Ιπποκράτους και Ασκληπιού γεννιά» (2019) και από τις εκδόσεις Έρμα το «Τορκί Μπαρ» (2021). Από τον Οκτώβριο του 2020 βρίσκεται πίσω από τις εκδόσεις Κυψέλη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Την αυτοβιογραφία του Κιθ Ρίτσαρντς και το «Πέθανε με τα μάτια ανοικτά» του Ντέρεκ Ρέιμοντ.

Ποιος ήρωας/ηρώίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Κάποιος από τους Μυστικούς Επτά ή τους Πέντε Φίλους. Πισορικός, να είμαι έτοιμος να πιστέψω στο σιδηρόποτε και ακόμα πιο έτοιμος να κάνω τα πάντα για την παρέα μου.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και θνητούς;

Θα προτιμούσα οικοδεσπότης να είναι ο Χάντερ Σ. Τόμπσον ώστε να έχουμε όλα τα απαραίτητα. Από εκεί και πέρα, Ρομπέρτο Μολάνο, Σάρα Κέιν, Τζακ Λόντον, Αλεξάντρα Πισαρνίκ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Ότι «κάθε ελεύθερο λεπτό είναι μια σύντομη ιστορία με αίσιο τέλος». Από το «Ξανταράμ» του Γκρέγκορι Ντέιβιντ Ρόμπερτς. Δεν είναι στοιχείο, αλλά είναι κάτι που δεν μου είχε περάσει ποτέ από το μυαλό και μου άρεσε.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά;

Το «Μαγικό δέρμα» του Ονορέ ντε Μπαλζάκ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

Το «Ερίκ Καστέλ», ένα κόμικ που έβγαίνει όταν ήμουν πισορικός. Πρέπει να είχα διαβάσει κάθε τεύχος του περισσότερες

από τριάντα φορές. Στη λογοτεχνία σπανίως να διαβάσω ένα βιβλίο πάνω από μία φορά. Μου αρέσει τα βιβλία να μου αφήνουν έπειτα από καιρό μια αίσθηση «περίεργη» παρά να τα θυμάμαι με λεπτομέρειες. Γι' αυτό και υπάρχουν πολλά που θεωρώ αγαπημένα και σχεδόν δεν θυμάμαι την πλοκή τους.

Η μνήμη και η λήθη μοιάζουν να είναι βασικοί πυλώνες στις ιστορίες σας. Ποιοι άλλοι;

Το ψέμα και η αλήθεια. Με μια ξεκάθαρη διάθεση να υποστηρίξω το ψέμα.

Γιατί το ψέμα;

Επειδή έχει τόσο λιοιδορηθεί σε σχέση με την κατ' εμέ υπερεκτιμημένη ειλικρίνεια. Φανταστείτε έναν κόσμο μέσα στην ειλικρίνεια. Νομίζω ότι θα ήταν φρικτός και αφόρητος. Αντιθέτως το ψέμα μπορεί να φτιάξει ωραίες ιστορίες, να δημιουργήσει ζωή από το τίποτα, να απογειώσει τη φαντασία μας, να γεννήσει προσδοκίες, να ρίξει λίγη... σάλας στη διεκπεραιωτική καθημερινότητά μας.

Από το «Χόλι μάουντεν» μέχρι το «Τορκί Μπαρ» έχετε αλλάξει ως συγγραφέας; Κι αν ναι, με ποιο τρόπο;

Αν έχω αλλάξει σε κάτι, αυτό έχει να κάνει με το γεγονός ότι δεν ψάχνω πια μια συνθήκη για να μιλήσω γι' αυτά που με καίνε, όπως για παράδειγμα ο ετοιμοθάνατος στο «Χόλι μάουντεν», αλλά θέλω να κατασκευάζω ιστορίες που να τα εμπειρέσουν. Κι αν δεν χωράνε, μου βγαίνει να προσπατήσω την ιστορία και όχι να τα πω με το ζόρι.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Θυμωμένα θύματα

ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΟΓΙΑΝΟΥ
Αυτές
εκδ. Πόλις, σελ. 96

Οι γυναίκες του βιβλίου βρίσκονται στην ακμή του θυμού τους. Τις διεγείρει η προσημονία της βίας. Στην κατακλιδα των διηγημάτων σαρώνουν με μια τελεσιδικία χειρονομία κάθε συγκατάβαση που τις ταπειώνει. Επείγονται να τσακίσουν την ψυχία της ζωής τους με μια διαπεραστική, πελώρια κραυγή. Αυτές που ήταν πάντοτε υποταγμένες, αμιλπτες και προσπνεύς, βρίσκουν το θάρρος στις τελευταίες φράσεις να κάνουν εκκωφαντικό θόρυβο. Μία νοσοκόμα φεύγει από τη βραδινή βάρδια, διασχίζοντας έναν διάδρομο με κλειστές πόρτες, πίσω από τις οποίες σοβούν αδυσώπητες εκκλήσεις. Πατώντας τέρμα το γκάζι, φεύγει διά παντός από τον χρόνο, συμπαραλιάζοντας την ακινησία του. Μια φοιτήτρια, προχωρώντας σε έναν επιθετικό διάδρομο της Σχολής της, νιώθει να την περιγελούν οι φοιτητικές αφίσες, που της απευθύνουν λέξεις ακατάληπτες. Αυτή την περιγελαστική ακατάληπτα περιλούζει με τον καφέ της. Μια μητέρα, απυδισμένη με την «έφηβη βεβαιότητα» της κόρης

της, την τάζει τα απομεινάρια του ομφάλιου λώρου, μπουκώνοντας την μητρικό θυμό.

Οι ηρωίδες της Ευγενίας Μπογιάνου είναι ακνές, αδιόρατες, σβησμένες από την πλήξη. Είναι πλάσματα της συνήθειας και της ανίας. Τα στίπια τους τα χνουδιάζει ένα πέπλο πάχνης, ωρρευμέντες από παλιοκαιρίες αναμονές για κάτι σπουδαιότερο από το τίποτα. Στις γωνίες κουρνιάζει μια νυσταλέα ψυχία. Είναι ασυντρόφευτες. Το μόνο που η Λ. βλέπει από τον εραστή της είναι ένα «ο» πάνω στα χείλη του. Η γλίσχρα ηδονή τη βύθιζε στο μηδέν. Στις μοναχικές γυναίκες κάνουν παρέα ενοχλητικά συναισθήματα, προσωποποιημένα σε δυναστικές οντότητες. Στριμωγμένη στο «λεωφορείο της υπακοής», η Θ. αιθύνουν λέξεις ακατάληπτες. Αυτή την περιγελαστική ακατάληπτα περιλούζει με τον καφέ της. Μια μητέρα, απυδισμένη με την «έφηβη βεβαιότητα» της κόρης

τι, μια γυναίκα με πονεμένα γό-

νατα κάθεται δίπλα στην οκληρή συγκάτοικό της, την επανάληψη, απλωμένη στον καναπέ σαν στρώμα σκόνης, ένα πάλλευκο αν και βρώμικο πλάσμα, που ήθελε να το αφανίσει. Γερμένη στον πάγκο ενός μπαρ, η Δ. βουτάει μέσα στο άπατο ποτήρι της, κάνοντας θρύψαλα τη φλύαρη αυτοσυντήρηση, που επέμενε να τη σώσει. Μια φίλη είχε η Π., τη βραδύτητα, και «την έκανε χαλκομαγία στο κόμμα με το παπούτσι». Ο χρόνος βιαζόταν.

Η βία ενεδρεύει και στην ανηλικιότητα. Ένα κορίτσι, που ονειρεύεται λουλούδια, γεμίζει τις τσέπες του με τις πέτρες στη φωνή της μητέρας του. Όταν το βράδυ τη λυγίζει, ξεχνάει τα ολάνθηστα λιβάδια για να παραδοθεί σε ένα άγριο πετροβόλημα. Ένα άλλο κορίτσι ξυνη με λύσσα την πληγή στο γρατζουνισμένο της γόνατο και βλέπει το αίμα να αντανάκλα ένα φως «αδιανόητο, ιδιοφυές». Μια άλλη γδέρνεται περιπαθώς με

αγκάθια, θέλοντας να αποσπάσει με τη ματωμένη της όψη δάκρυα αφιερωμένα μόνο σε εκείνη.

Στα διηγήματα της Μπογιάνου πνέει μια φεμινιστική αύρα, που το ράπισμά της ακούγεται σαν επαναστατικό σάλπισμα. Οι άντρες αναφέρονται με το όνομά τους, ενώ οι γυναίκες με το αρχικό τους, σχηματίζοντας το στερεοτυπικό δίπολο καταπεσθή και θύματος. Όπως ο πόνος που καταλαμβάνει την Υ., ενσαρκωμένος σε στυγνό εραστή. Η εξέγερση των αδικημένων γυναικών, δεν είναι παρά ένα ξέσπασμα της φαντασίας τους, μια αιματοβαμμένη ψευδαισθήση. Περισσότερο ενδιαφέρον από την πολεμική οπτική, έχει η γραφή. Οι σύντομες φράσεις παρατάσσουν στιγμήματα χαμηλότοπων στιγμών που κατατείνουν στην έκρηξη. Ο παρατακτικός ρυθμός της γραφής, συντονίζεται με την κυρίαρχη συνθήκη των ηρωίδων, την πλήξη. Όμως, από ένα σημείο και πέρα, το αφηγηματικό μοτίβο καταντάει κουραστικό και στάσιμο. Μόνο χάρη στη φανταστική δριμύτητα των καταληκτικών φράσεων, η Μπογιάνου κατορθώνει να εγκαταστήσει το απροσδόκητο και το ανεπανόρθωτο μέσα σε έναν χρόνο ακυρωμένο από τη μονοτονία.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY**ΝΙΝΙ ΜΑΡΚΑΤΟΣ**
Το παιδί της θάλασσας
εκδ. Το βιβλίο, σελ. 20

Η συγγραφέας και εικονογράφος του παιδικού βιβλίου «Το παιδί της θάλασσας» είναι βραβευμένη θεατρική συγγραφέας με πολλές διακρίσεις στον καλλιτεχνικό χώρο και βραβευμένη ραδιοφωνική παραγωγός υπό την αιγίδα της UNESCO(2009). Έχει συμμετάσχει σε λογοτεχνικές παρουσιάσεις βιβλίων και έχει σκηνοθετήσει παραστάσεις για το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ είναι εικονογράφος παιδικών παραμυθιών. Έργα της βρίσκονται τόσο ψηφιακά στο διαδίκτυο όσο και έντυπα και έχει κερδίσει την αγάπη των μικρών της φίλων. «Το παιδί της θάλασσας» είναι μια γλυκιά, όμορφη, καλοκαιρινή ιστορία, με ρίμα, για παιδιά. Μπορεί επίσης να γίνει ένα χρήσιμο εργαλείο για τον εκπαιδευτικό μιας και είναι ένα αλληγορικό κείμενο που μέσα από τους στίχους του μεταδίδει όμορφα μηνύματα στα παιδιά, τα οποία θα τα βοηθήσουν να αντιληφθούν την αξία του να έχει κάνει καλές όνειρα και να βάζει στόχους στη ζωή του αλλά, και πώς η αισιοδοξία και η αυτοπεποίθηση κάνουν τη ζωή να φαντάζει πάντα πιο όμορφη, ενώ τα όνειρα μπορούν να γίνουν και αληθινά!

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διανέμεται δωρεάν από την εφαρμογή Read Library. Άδεια διανομής: Creative Commons BY-NC-SA

Επισκεφθείτε τον ιστότοπο <https://www.read-library.com/> για περισσότερα βιβλία και πληροφορίες.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakis@spmedia.com

Το animation δεν είναι μόνο ένα πράγμα

Ο Γιώργος Τσαγγάρης μιλάει για το 21ο Φεστιβάλ Animation Κύπρου που γίνεται στη Σαλαμιού της επαρχίας Πάφου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Για ακόμη μία χρονιά το διεθνές Φεστιβάλ Animation Κύπρου Όψεις του Κόσμου, ταξιδεύει στη Σαλαμιού, και από τις 10 έως τις 13 Αυγούστου όσοι ανηφορήσουν στην Πάφο θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ταινίες που έχουν βραβευθεί στα σημαντικότερα φεστιβάλ του πλανήτη αλλά και υποψηφίες για τα βραβεία Όσκαρ. Επίσης, έχουν προγραμματιστεί και παράλληλες δραστηριότητες που φέτος περιλαμβάνουν εκθέσεις, εργαστήρια για μικρούς και μεγάλους, καθώς και συναυλίες. Ο Γιώργος Τσαγγάρης, ένας από τους εμπλεκόμενους του Φεστιβάλ μιλάει στην «Κ» για το φεστιβάλ, λέγοντας: «Γίναμε σαν τα

“

Το Διεθνές Φεστιβάλ Animation της Κύπρου είναι ένας από τους σπόρους που φυτέψαμε μαζί τότε, έγινε δέντρο και σήμερα απολαμβάνουμε τους καρπούς του.

πουλιά, ρίχναμε σπόρους, καλλιεργώντας ένα όνειρο, που αργότερα έγινε ιδέα και σήμερα τη βλέπουμε να ανθίζει στον τόπο μας. Το Διεθνές Φεστιβάλ Animation της Κύπρου είναι ένας από τους σπόρους που φυτέψαμε μαζί τότε, έγινε δέντρο και σήμερα απολαμβάνουμε τους καρπούς του». **–20 Φεστιβάλ Animation Κύπρου έως τώρα, Γιώργε, τι έχει προσφέρει στην κινηματογραφική κουλτούρα του τόπου μας;**

–Το 2001 σε μια συνάντησή μου με την Έλενα Χριστοδουλίδου, ανώτερη λειτουργό στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, μου ανακοίνωσε πως προσκάλεσε ένα σπουδαίο άνθρωπο του Σινεμά να συνεργαστεί με την Κύπρο για τη δημιουργία του πρώτου Διεθνούς Φεστιβάλ Ανεξάρτητου Κινηματογράφου στον τόπο μας. Ήταν ο Δημήτρης Εϊπίδης, ο άνθρωπος που μεταξύ πολλών άλλων δημιούργησε το τμήμα «Νέοι Ορίζοντες» στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, ανοίγοντας ένα παράθυρο σε ένα σπουδαίο σινεμά που μέχρι τότε ήταν άγνωστο στην Ευρώπη. Είχα τότε τη μεγάλη τιμή να σχεδιάζω τις αφίσες του Φεστιβάλ και έτσι μιλήθηκα και εγώ σε τούτο το σπουδαίο σινεμά, άγνωστο μέχρι τότε

Στο φετινό Φεστιβάλ φιλοξενούνται 41 ταινίες από 21 χώρες, ανάμεσά τους και τέσσερις παγκόσμιες πρεμιέρες σημαντικών σκηνοθετών.

σε πολλούς από εμάς στην Κύπρο. Μάθαμε μέσα από τον χώρο του μύθου, να ανακνεύουμε τα δύσκολα θέματα, τις ανθρωποκεντρικές ιστορίες που γεννά η πραγματικότητα. Γίναμε σαν τα πουλιά, ρίχναμε σπόρους, καλλιεργώντας ένα όνειρο, που αργότερα έγινε ιδέα και σήμερα τη βλέπουμε να ανθίζει στον τόπο μας. Το Διεθνές Φεστιβάλ Animation της Κύπρου είναι ένας από τους σπόρους που φυτέψαμε μαζί τότε, έγινε δέντρο και σήμερα απολαμβάνουμε τους καρπούς του.

–Εμπλεκείτε στη Σαλαμιού, μια απομακρυσμένη κοινότητα της Κύπρου, και τελικά πετύχατε να συγκαταλέγεται το Animafest Cyprus σε ένα από τα πιο σημαντικά Φεστιβάλ διεθνώς... Ποιο είναι το μυστικό σας;

–Όλα αυτά τα χρόνια ταξίδεψα σε πολλά φεστιβάλ και ευτύχησα να γνωρίσω και να συνδεθώ με κορυφαίες προσωπικότητες του τομέα αυτού. Είναι αμέτρητοι όλοι αυτοί οι καλλιτέχνες και προγραμματιστές ξένων φεστιβάλ που τους προσκάλεσα να επισκεφτούν την Κύπρο, είτε για να παρουσιάσουμε το έργο τους ή για να προσφέρουν διάφορα εργαστήρια. Όλοι τους έφευγαν μαγεμένοι με και συγκινημένοι από την εμπειρία τους στο Κυπριακό Φεστιβάλ. Έβλεπαν απλούς ανθρώπους της υπαίθρου πλάι σε νέους από τις πόλεις και πολλούς καλλιτέχνες να παρακολουθούν ανάμεσα σύγχρονες ταινίες σε απομακρυσμένες κοινότητες. Ένωσαν πως αυτό το φεστιβάλ ξεχωρίζει από όλα τα άλλα, είναι αυθεντικό

και πρωτότυπο, πως νοιάζεται για την κοινωνία. Και φυσικά τις θετικές τους εντυπώσεις τις διέδιδαν και σε άλλους. Αυτή η εκτίμηση κατά την άποψή μου δημιουργήσε και τα διεθνή θεμέλια, στερεώνοντας έτσι το Φεστιβάλ μας πλάι σε σημαντικά άλλα φεστιβάλ στον παγκόσμιο χάρτη. Ήταν δηλαδή για εμένα μια αποστολή να διαδώσω διεθνώς τις ομορφιές και τους ανθρώπους του τόπου μας, τοποθετώντας τη διοργάνωση του φεστιβάλ στην καρδιά αυτής της ιδέας. Ο Theodore Ushev ένας από τους σημαντικότερους σκηνοθέτες της εποχής μας, όταν επισκέφτηκε το Φεστιβάλ μας το 2016 είπε χαρακτηριστικά: «Εσείς στο Μουσείο Χαράκτικής Χαμπί και στο Animafest εργάζεστε για να μεταδώσετε τις αξίες της τέχνης

στη συλλογική συνείδηση και αυτό είναι το σπουδαιότερο στην τέχνη».

–Θα προβάλλετε 4 ταινίες Κυπρίων δημιουργών και φοιτητικές ταινίες από το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, το Cyprus Academy of the Arts, πάμε καλά λοιπόν; Πώς βλέπετε το Animation σινεμά της χώρας;

–Προβάλαμε αμέτρητες δουλειές των κυπριακών σχολών όλα αυτά τα χρόνια και αυτό είναι πολύ σημαντικό, γιατί όλοι αυτοί οι νέοι έρχονται στο φεστιβάλ και έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν τις ταινίες τους πλάι σε ένα διεθνές διαγωνιστικό πρόγραμμα με τις κορυφαίες παραγωγές του πλανήτη. Αυτό θεωρώ πως είναι ένα σχολείο. Είναι

επίσης και ένα είδος ουσιαστικής ανάπτυξης που προσφέρει κάθε χρόνο το φεστιβάλ. Εκτός βεβαίως από τα αμέτρητα εργαστήρια που διοργανώνουμε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, πολλά χρόνια τώρα. Είναι πολλοί οι νέοι που μεγάλωσαν στο φεστιβάλ και σήμερα είναι δίπλα του. Είναι πολλοί και οι νεοεισερχόμενοι. Το αγαπούν και το νιώθουν δικό τους ως ένα χώρο δημιουργικό που μέσα σε αυτόν έχουν τη δυνατότητα να εκφραστούν, να συναντηθούν, να μοιραστούν ιδέες και προβληματισμούς, να συνδεθούν δημιουργικά! Έτσι κατά την άποψή μου προχωρούν και διευρύνονται οι ιδέες! Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε με χαρά πολλούς νέους να αντιλαμβάνονται το animation με την πλατιά του έννοια, δηλαδή να το προσεγγίζουν καλλιτεχνικά και όχι μόνον εμπορικά. Αυτή είναι και η πρόθεση του φεστιβάλ όλα αυτά τα χρόνια: να προβάλλει την τέχνη του animation ως ένα ισχυρό και σύγχρονο εκφραστικό μέσο στα χέρια της ανεξάρτητης δημιουργίας και όχι ως ένα είδος υπερπαραγωγής που απευθύνεται μόνο σε παιδιά.

–Υπάρχει το κοινό που μπορεί να υποστηρίξει τέτοιες δημιουργίες; Ποια είναι η συμβολή του φεστιβάλ στην καλλιέργειά του;

–Το Animation είναι μια τέχνη με πολλές εκφάνσεις και πολλά καλλιτεχνικά στρώματα ανθρώπων που ασχολούνται με αυτό. Δεν είναι όλοι οι ίδιοι. Επικρατεί δηλαδή η λανθασμένη εντύπωση πως το animation είναι μόνο ένα πράγμα. Είναι πολλοί οι εκφραστές του και πολλές φορές δεν συγκλίνουν καθόλου μεταξύ τους. Υπάρχει δηλαδή το καλλιτεχνικό, το πειραματικό, το χειροποίητο, το βίντεο που προορίζεται για τις γκαλερί, αυτό για τις διαφημίσεις ή για εμπορικές παραγωγές, τηλεοπτικές σειρές, ταινίες προπαγάνδας, ή ταινίες ντοκιμαντέρ κ.ο.κ. Αυτό που θέλω να πω είναι πως οι περισσότεροι έχουν στον μυαλό τους το animation ως ένα είδος όπως παρουσιάζεται κυρίως από τα μέσα ενημέρωσης, ειδικά μέσω των studio της Disney που έχει δημιουργήσει ένα κώδικα για το τι θεωρείται καλό και τι κακό animation. Αργότερα ήρθε η τηλεόραση, το κινητό τηλέφωνο, το iPad, οι υπολογιστές κ.λπ. Από τη μια, αυτά τα νέα μέσα έκαναν το animation πολύ προσίτο, αλλά ταυτόχρονα το κάνουν και πολύ ανούσιο πολλές φορές, με την έννοια ότι όλα πλέον φαίνονται ίδια. Αλλά γι' αυτό υπάρχουν τα φεστιβάλ, για να παρουσιάζουν ταινίες που δεν έχουν στόχο το κέρδος και τη μαζικότητα. Εκεί μπορεί κάποιος να γνωρίσει την πραγματική πρωτοπορία και να καλλιεργήσει την αισθητική του.

Κορυφαίες, βραβευμένες ταινίες από κάθε γωνιά του πλανήτη

–41 ταινίες στο Διεθνές διαγωνιστικό από 21 χώρες. Θα ήθελα να παρουσιάζαμε μερικούς από τους δημιουργούς που θα φιλοξενηθούν στο διεθνές διαγωνιστικό πρόγραμμα και τα μέλη της Διεθνούς Κριτικής Επιτροπής

–Στο πρόγραμμα φέτος φιλοξενούνται όπως και κάθε χρόνο, κορυφαίες, βραβευμένες και πολυταξιδεμένες ταινίες από κάθε γωνιά του πλανήτη. Την ίδια ώρα έχουμε την μεγάλη τιμή να παρουσιάζουμε τέσσερις παγκόσμιες πρεμιέρες σημαντικών σκηνοθετών: Την ταινία «The dog Apartment» του Priit Tender από την Εσθονία που παρουσιάζει ένα πρώην χορευτή μπαλέτο να καταβάλλει μάταιες προσπάθειες να απεξαρτηθεί από το αλκοόλ και την καθημερινή του ρουτίνα. Επίσης σε παγκόσμια πρεμιέρα η ταινία «The hour coat» της σκηνοθέτριας πειρα-

ματικών ταινιών Amy Kravitz, επίτιμης προέδρου φέτος του Διεθνούς Φεστιβάλ Animation της Ottawa. Οι δύο άλλες ταινίες που έχουν στο φεστιβάλ μας παγκόσμιες πρεμιέρες είναι η ταινία της Γερμανίδας σκηνοθέτριας Melanie Jilg, «Hello Darkness My Good Friend» και η πειραματική ταινία «White sateen», της Ιρανής Shiva Sadegh Asadi. Στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνεται η υποψήφια για Όσκαρ ταινία «Bestia» του Χιλιανού σκηνοθέτη Hugo Covarrubias, Βασισμένη σε πραγματικά γεγονότα της περιόδου της δικτατορίας στη Χιλή. Θα δούμε την τελευταία ταινία του Ιάπωνα Atsushi Wada «Bird in the Peninsula», της Σλοβένας Spela Cadez «Steakhouse», το οποίο απέσπασε το βραβείο κριτικής επιτροπής στο Φεστιβάλ του Annecy, την ταινία «A bite of Bone» της νεοεμφανιζόμενης Homaní Yano από την

Ο Γιώργος Τσαγγάρης είναι επιμελητής του Φεστιβάλ Animation Κύπρου Όψεις του Κόσμου.

Ιαπωνία που απέσπασε το μεγάλο βραβείο στο φεστιβάλ της Ottawa, η ταινία «The Garbage

man» της Laura Goncalves από την Πορτογαλία που απέσπασε το πρώτο βραβείο στο φεστιβάλ του Zagreb στην Κροατία, η καινούργια ταινία του Αμερικανού Steven Elizabeth Hobbs από το Ηνωμένο Βασίλειο, «Tender Parts», ενός σημαντικού σκηνοθέτη που ασχολείται κυρίως με το πειραματικό σινεμά, η καινούργια ταινία του Ολλανδού σκηνοθέτη Paul Driessen, «The 2 Shoes», αναφερόμαι απλώς σε κάποιες.

Ειδικό αφιέρωμα

Ξεχωρίζει, επίσης, το ειδικό αφιέρωμα στις δύο σκηνοθέτριες της φετινής κριτικής επιτροπής, της Lucija Mržlak από την Εσθονία και της Elizabeth Hobbs από το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά και η ταινία της έναρξης του φεστιβάλ «Mount Fuji from a moving train» ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του πειραματικού σινεμά στις μέρες μας

του Pierre Hebert από τον Καναδά, τον οποίο είχαμε και την τιμή να φιλοξενήσουμε στο φεστιβάλ μας το 2019. Στην διεθνή κριτική επιτροπή φέτος είναι και Clémence Bragard, μία από τις προγραμματίστριες στο Διεθνές Φεστιβάλ του Annecy.

Ξεχωριστό φέτος και ενισχυμένο είναι και το κυπριακό διαγωνιστικό πρόγραμμα που διαθέτει δύο τμήματα, φοιτητικό και επαγγελματικό και περιλαμβάνει ταινίες από καταξιωμένους Κύπριους καλλιτέχνες αλλά και νέους φοιτητές.

Ξεχωρίζει και η αφίσα του φεστιβάλ που φέτος προέρχεται από την Ιαπωνία και τη σχεδίασε η Sarina Nihei. Την πρώτη νύχτα του φεστιβάλ το κοινό θα έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει μία από τις πιο πολυβραβευμένες ταινίες με τίτλο «Small People with Hats».

Θα ήταν παράληψή μου να

Πληροφορίες: Το αναλυτικό πρόγραμμα στη σελίδα του φεστιβάλ στο Facebook και στην ιστοσελίδα www.animafest.com.cy. Σαλαμιού Πάφου από τις 10 έως τις 13 Αυγούστου.

«Δεν μου αρέσει η σοβαροφάνεια»

Ο επιχειρηματίας και ιδρυτής θρυλικών κλαμπ της Αθήνας Τάσος Μελετόπουλος έκρυβε ανέκαθεν καλλιτεχνικές ανησυχίες

Συνέντευξη στον ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

Η μουσική ήταν πάντοτε στη ζωή του Τάσου Μελετόπουλου, αλλά αυτό δεν είναι γνωστό σε πολλούς. Σπάνια ένας τόσο εσωστρεφής και ολιγόλογος άνθρωπος όσο ο Τάσος έχει βρεθεί στο επίκεντρο της κοινωνικής ζωής και μάλιστα για δεκαετίες. Ο Τάσος Μελετόπουλος είναι ένας καλλιτέχνης κρυμμένος σε κοινή θέα. Καλλιτέχνης, γιατί δεν ήταν απλώς ο ιδιοκτήτης των κλαμπ «Εργοστάσιο», «Αεροδρόμιο» και «Ατομο», αλλά κάτι περισσότερο. Αυτά τα κλαμπ ήταν μάλλον «καλλιτεχνικές εγκαταστάσεις» (art installations) του Μελετόπουλου, παρά κλαμπ. Η σύλληψη, τα σκηνικά, αλλά και ο κόσμος τους, η λειτουργία τους, ήταν σαν μια καλλιτεχνική μεταφορά, σαν μια αφήγηση, σαν μια αναπαράσταση της κοινωνικής ζωής της Αθήνας τις δεκαετίες '80 και '90. Αυτά τα κλαμπ δεν ήταν «πωλητήρια ποτών», αλλά χώροι ιδιαίτερης ενέργειας και ευγένειας. Η «καλή Αθήνα», η καλλιτεχνική Αθήνα και η ζωντανή Αθήνα κάθε ηλικίας έλαβε μέρος στα κλαμπ-installations του Τάσου. Ο ίδιος ήταν εκεί, κάθε βράδυ, διακριτικά, δεν παρίστανε το «αφεντικό». Πίσω από τον επιχειρηματία κρυβόταν ένας σκηνοθέτης, ένας συγγραφέας, ένας ποιητής, ένας ζωγράφος και κυρίως ένας μουσικός. Μόνο οι λίγοι φίλοι του το ήξεραν, δεν είχε ποτέ καμιά αγωνία προβολής. Σήμερα έχει επικεντρωθεί σχεδόν αποκλειστικά στη μουσική.

– Είστε ένας «επίμονος μουσικός» που γράφει τραγούδια

διαρκώς στο background άλλων επαγγελματικών δραστηριοτήτων;

– Ξεκίνησα να γράφω τραγούδια στα 18 και συνεχίζω μέχρι σήμερα, ποτέ όμως δεν ήταν η μοναδική μου ασχολία. Αυτό έγινε επειδή είχα παράλληλα επιχειρηματικές δραστηριότητες οι οποίες απαιτούσαν πολύ από τον παραγωγικό μου χρόνο, αλλά επίσης επειδή μου άρεσε να ασχολούμαι και με άλλες δραστηριότητες που είχαν σχέση με την τέχνη, όπως

«Δεν καταλαβαίνω γιατί στην Ελλάδα αποστρέφονται τον όρο “pop”». Αν κάτι αρέσει σε πολλούς ακόμη καλύτερα, δεν χρειάζεται να κάνουμε “δύσκολη” μουσική για να είναι ποιητική».

η συγγραφή μυθιστορημάτων, η ποίηση και η ζωγραφική. Η μουσική είναι, όμως, για εμένα ο πιο ουσιαστικός τρόπος έκφρασης.

– Γιατί θέλετε να διατηρήσετε μια «ιδανική απόσταση» από τη δημοσιότητα την ίδια ώρα που είστε από πολύ νέος ένας πολύ γνωστός Αθηναίος;

– Το βασικό μου πρόβλημα ήταν πάντα ότι λόγω δουλειάς (συνδιοκτικότητας και ιδρυτής των κέντρων διασκέδασης «Εργοστάσιο», «Αεροδρόμιο», «Ατομο...»), έπρεπε να είμαι πολύ κοινωνικός, ενώ είμαι από τη φύση μου

Ο Τάσος Μελετόπουλος ήταν συνδιοκτικτής και ιδρυτής των κέντρων διασκέδασης «Εργοστάσιο», «Αεροδρόμιο» και «Ατομο». Παράλληλα, σκηνοθέτης, συγγραφέας, ποιητής, ζωγράφος και κυρίως μουσικός.

πολύ εσωστρεφής. Χαίρομαι που όσο περνούν τα χρόνια μπορώ να ακούω περισσότερο τον εαυτό μου και τις ανάγκες μου, και να διατηρώ τις κοινωνικές συναναστροφές που πραγματικά απολαμβάνω.

– Ποια είναι τα νέα τραγούδια σας;

– Η Νεφέλη Φασούλη τραγούδησε τέσσερα τραγούδια μου με αγγλικό στίχο. Το πρώτο από αυτά, «Totally confused», κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο και πριν από λίγες ημέρες ανέβηκε στο YouTube το δεύτερο από αυτά με

τίτλο «as#OLE». Ετοιμάζω αυτές τις ημέρες πέντε νέα τραγούδια με αγγλικό στίχο για ανδρική φωνή. Επίσης έχω συνθέσει και ένα μουσικό έργο για χοροθέατρο σε στίχους του ποιητή Γιώργου Κακουλίδη, «Το τραγούδι του Φαύνου», που τώρα δουλεύω ελπίζοντας κάποια στιγμή να παρουσιαστεί.

– Τα τραγούδια σας έχουν χαρακτηριστεί από τον Γιάννη Νένε ως «αισθηματική pop». Πώς ορίζετε την αισθηματική pop;

– Όταν γράφω τραγούδια δεν σκέφτομαι σε ποια κατηγορία

ανήκουν. Δεν είμαι θεωρητικός της μουσικής, ούτε έχω σπουδάσει μουσική. Έτσι τα τραγούδια μου μπορεί να τα χαρακτηρίσει κάποιος όπως θέλει ή να τα κατατάξει σε οποιαδήποτε κατηγορία. Αισθηματικά είναι σίγουρα και pop ελπίζω να γίνουν. Δεν καταλαβαίνω γιατί στην Ελλάδα αποστρέφονται τον όρο «pop». Αν κάτι αρέσει σε πολλούς ακόμη καλύτερα, δεν χρειάζεται να κάνουμε «δύσκολη» μουσική για να είναι ποιητική.

– Τα τραγούδια σας εκπέμπουν συνωμοτικότητα, κιού-

μορ και σιγουριά – είναι σαν παιχνίδι. Το περίφημο «ανεκπλήρωτο αίσθημα» και το δράμα που χαρακτηρίζει συχνά την τραγουδοποιία δεν φαίνεται να σας απασχολούν ιδιαίτερα. Αυτή η προσέγγιση στη μουσική είναι αντικατοπτρισμός του τρόπου ζωής και του τρόπου σκέψης σας πέρα από τη μουσική;

– Ναι, συμβαδίζει απολύτως με τον τρόπο ζωής και τον τρόπο σκέψης μου. Δεν μου αρέσει η σοβαροφάνεια και βλέπω πολλές φορές καλλιτέχνες να πέφτουν σε αυτήν την παγίδα. Μου αρέσει το συναίσθημα χωρίς το δράμα, μου αρέσει το κιούμορ χωρίς την προσβολή και μου αρέσει το παιχνίδι χωρίς τον ανταγωνισμό. Μου αρέσει να εκφράζομαι χωρίς να προσποιούμαι.

– Γράφετε και τους στίχους. Ποια είναι τα βασικά θέματα, ποια είναι η ατμόσφαιρα που αναδημιουργείτε μέσα από στίχους και μουσική;

– Πάντα γράφω τη μουσική πρώτα και μετά ακούγοντάς την σκέφτομαι ιστορίες: ποιος θα μπορούσε να πρωταγωνιστεί σε αυτήν την ιστορία, τι σκέφτεται, τι θέλει να πει και σε ποιον; Όταν καταλήξω στην ιστορία που θέλω να αφηγηθώ, αρχίζω να γράφω τους στίχους. Με βασανίζει λίγο το να βρω τις λέξεις που ταυτόχρονα ταυρίζουν νοηματικά και ρυθμικά στη σύνθεση, αλλά το παλεύω μέχρι να βγει. Κάνω και λάθη, αλλά δεν με απασχολεί ιδιαίτερα: αν με απασχολούσε, μάλλον δεν θα έγραφα τίποτα ποτέ.

Για τον άπληρο και τον χορειασμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romios Katsoris

Χρίστος Ζαβός

Εφραίμ Γεωργίου

ΜΑΠΠΕΣ SHOW!

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
15:00 - 17:00

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Ο Μπραντ Πιτ στο... εξπρές των δολοφόνων

Ενα ενήλικο φιλμ πασπαλισμένο με χρυσόσκονη από τον Ντέιβιντ Λέιτς

Bullet Train ★★½
ΔΡΑΣΗΣ (2022)

Σκηνοθεσία: Ντέιβιντ Λέιτς
Ερμηνείες: Μπραντ Πιτ, Τζόι Κινγκ, Ααρν Τέιλορ-Τζόνσον

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ενα από τα πιο πολυαναμενόμενα φιλμ του φετινού καλοκαιριού έρχεται αυτή την εβδομάδα στις αίθουσες. Και μόνο το όνομα του Μπραντ Πιτ στον πρωταγωνιστικό ρόλο φτάνει για να τραβήξει την προσοχή, σε μια ταινία που διαδραματίζεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στο εσωτερικό μιας γιαιπωνέζικης υπερταχείας. Ο επαγγελματίας εκτελεστής

Ο εκτελεστής... «Πασχαλίτσα» προσπαθεί, μεταξύ άλλων, να ακολουθήσει τις συμβουλές του ψυχαναλυτή του, προκειμένου να διορθώσει το διαταραγμένο κάρμα του.

με το κωδικό όνομα... «Πασχαλίτσα» (Πιτ) επιβιβάζεται στο τρένο αποφασισμένος να ξορκίσει την πρόσφατη κακοτυχία του και να φέρει εις πέρας μια φαινομενικά εύκολη αποστολή. Πολύ γρήγορα, ωστόσο, τα πράγματα θα περιπλοκωθούν, καθώς στο συγκεκριμένο δρομολόγιο επιβαίνουν αρκετοί ικανότατοι δολοφόνοι από όλη την υφήλο, καθένας με τους δικούς του αντικρουόμενους σκοπούς. Προφανώς θα ακολουθήσει μακελειό.

Ο σκηνοθέτης του απολαυστικού «Atomic Blonde» αλλά και του «Deadpool 2», Ντέιβιντ Λέιτς, αναλαμβάνει εδώ να οδηγεί

σει το τρένο της διασκέδασης, έχοντας φυσικά στη διάθεσή του και το μεγάλο ατού ενός σταρ του βεληνεκού του Μπραντ Πιτ. Ο Αμερικανός ηθοποιός διατηρεί την κουλ περσόνα που μας έχει παρουσιάσει και σε άλλες πρόσφατες ταινίες του, ερμηνεύοντας ένα δολοφόνο που προτιμά τα βεγγαλικά από τα πιστόλια, ενώ παράλληλα προσπαθεί να ακολουθήσει τις συμβουλές του ψυχαναλυτή του, προκειμένου να διορθώσει το διαταραγμένο κάρμα του.

Γενικώς η κωμική δράση έχει εδώ τον πρώτο λόγο, με σεκάνς άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο επιτυχημένες, οι οποίες πάντως συνθέτουν ένα διασκεδαστικό σύνολο δίχως μεγαλύτερο βάθος ή άλλες βλέψεις. «Κλειδί» είναι σίγουρα οι χαρακτήρες (π.χ. ένα ανεκδιήγητο δίδυμο Βρετανών εκτελεστών), σε σχέση τουλάχιστον με την πλοκή, η οποία παραμένει σε γενικές γραμμές υποτυπώδης και δεν δικαιολογεί τις γεμάτες δύο ώρες της διάρκειας. Στα θετικά, πάντως, συγκαταλέγεται και η αισθητική, επηρεασμένη φανερά από τα ιαπωνικά κόμικς και έναν ιδιότυπο φουτουρισμό, που έρχεται σε αντίθεση με τις μάλλον παραδοσιακές μεθόδους που προτιμούν οι πρωταγωνιστές-δολοφόνοι.

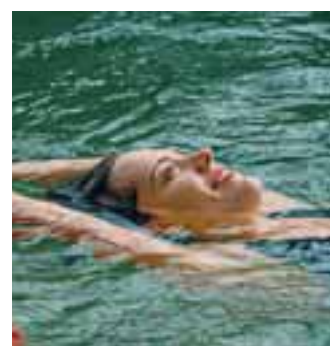
Όπως και να έχει, το σπλάτερ είναι άφθονο, σε ένα καθαρά ενήλικο φιλμ, το οποίο ωστόσο είναι πασπαλισμένο με αρκετή χρυσόσκονη, ώστε να μην μπορεί να χαρακτηριστεί θρίλερ. Αντιθέτως, μοιάζει πολύ πιο συχνό το κλείσιμο του ματιού στον θεατή, αλλά και οι αναφορές σε άλλες ταινίες του είδους. Στην ίδια λογική εντάσσονται και τα «αστέρια» cameo από ηθοποιούς όπως ο Τσάνιγκ Τέιτομ, ο Μάικλ Σάνον και η Σάντρα Μπούλοκ.

Η κωμική δράση έχει τον πρώτο λόγο, με σεκάνς άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο επιτυχημένες, οι οποίες πάντως συνθέτουν ένα διασκεδαστικό σύνολο δίχως μεγαλύτερο βάθος ή άλλες βλέψεις.

HOME CINEMA

Το «τέρας» μιας ηθικοπλαστικής θρησκείας

Επάνω, ο Αντριου Γκάρφιλντ πρωταγωνιστεί στη σειρά «Under the Banner of Heaven» που προβάλλεται από το Disney+. Κάτω, η Ισάσο Αράνα στην ταινία «Η Παρθένος του Αυγούστου», που είναι διαθέσιμη από το Cινοβο.

Under the Banner of Heaven

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ (2022)
Δημιουργός: Ντάστιν Λανς Μπλακ
Ερμηνείες: Αντριου Γκάρφιλντ, Σαμ Γουόρθινγκτον

Μία από τις τελευταίες και πιο ενδιαφέρουσες προσθήκες στην πλατφόρμα του Disney+ προέρχεται από το δίκτυο FX. Η μίνι σειρά των επτά επεισοδίων, διά χειρός του βραβευμένου με Όσκαρ σεναριογράφου Ντάστιν Λανς Μπλακ («Milk»), μας στέλνει στη Γιούτα της δεκαετίας του 1980. Εκεί στην πρωτεύουσα των Μορμόνων –και ένα από τα πιο ισχυρά προπύργια του αμερικανικού συντηρητισμού– συντελείται ένα άγριο έγκλημα μέσα στην οικογενειακή εστία. Ο ντετέκτιβ Τζεμ Πάριρ, πιστός Μορμόνος και ο ίδιος, θα κληθεί να εξιχνιάσει την υπόθεση, η οποία θα τον οδηγήσει στο άδυτο μιας από τις πιο ισχυρές οικογένειες του θρησκευτικού κύκλου της περιοχής. Οι δε εξελίξεις θα τον οδηγήσουν στα άκρα και θα δοκιμάσουν τις αντοχές της πίστης του. Ακολουθώντας αρκετά πετυχημένα το πρότυπο σειρών όπως το «True

Detective», το αστυνομικό θρίλερ ξεδιπλώνεται μέσα από τη διαδοχή σύγχρονων δράσης και εκτεταμένων φλας μπακ, τα οποία μας βοηθούν να κατανοήσουμε το υπόβαθρο των ηρώων και των κινήτρων τους. Στο επίκεντρο φυσικά βρίσκεται η πολύ ιδιαίτερη ιστορία του κινήματος των Μορμόνων (LDS) και η επιρροή της στην αμερικανική κοινωνία. Η σκοτεινή πλευρά της κατά τα άλλα άμεμπτης ηθικοπλαστικής θρησκείας, γίνεται ουσιαστικά εδώ το τέρας που καλείται να αντιπαλέψει ο ήρωας.

Η Παρθένος του Αυγούστου

★★★
ΚΟΜΕΝΤΙ (2019)
Σκηνοθεσία: Χονάς Τρουέμπα
Ερμηνείες: Ισάσο Αράνα, Βίτο Σαντζ, Ισαμπέλ Στοφέλ

Από την πλατφόρμα του Cινοβο επιλέγουμε ένα φιλμ ταιριαστό με τη θερινή ραθυμία. Λίγο πριν κλείσει τα 33 της χρόνια, η Εύα παίρνει την απόφαση να περάσει τον Αύγουστο στη Μαδρίτη, αντί για κάποιο παραλιακό τουριστικό θέρετρο. Μένοντας στο σπίτι

ενός συναδέλφου που λείπει σε διακοπές, η κοπέλα περνάει δύο εβδομάδες γεμάτες απρόσμενες συναντήσεις, κάνει νέες φίλιες, ενώ παράλληλα πραγματοποιεί ένα ταξίδι εξπρές προς την ωριμότητα, που θα τη βοηθήσει στη συνέχεια της ζωής της. Η ταλαντούχος Ισάσο Αράνα, η οποία συνοπτογράφει και το σενάριο, αποκαλύπτει στον ρόλο μιας ιδιαίτερης νεαρής γυναίκας, που περνάει επί της ουσίας μια δεύτερη ενήλικηση, καταμεσής του καύσωνα του Αυγούστου. Λιγότερο από πρόθεση και περισσότερο τυχαία, κάνει καινούργιες γνωριμίες, γίνεται τουρίστρια στην πόλη της, ενώ ταυτόχρονα εξερευνά τις δικές της παρορμήσεις. Ο Χονάς Τρουέμπα («Οι ρομαντικοί εξόριστοι»), από την πλευρά του, μοντάρει το σύνολο σαν διαδοχική διαλογική σεκάνς, πάντα με πρωταγωνίστρια την Εύα και παρτενέρ γνωστούς-αγνώστους, ακόμη και μια περίπτωση στην οποία εκείνη κρυφακούει μια συνομιλία. Η ατμόσφαιρα που κυριαρχεί εδώ (στα λόγια, στα χρώματα, στη μουσική) είναι αυτή της θερινής ραθυμίας, αλλά όχι και της ερημιάς.

PIK1

THΛ.: 22862000

- 21.00 Παραδοσιακή βραδιά
- 07.30 Θεία Λειτουργία
- 10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
- 11.00 Κοίτα με στα μάτια
- 11.30 Χρυσές συνταγές Weekend Edition Play List - (Ε)
- 12.00 Ψυχαγωγική εκπομπή. Road Story - (Ε)
- 13.30 Αμνησθεία περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
- 14.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
- 15.30 Προσωπογραφίες - (Ε)
- 17.00 Εκείνη & εκείνοι
- 17.55 1974, Τετάρτη 31 Ιουλίου - (Ε)
- 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
- 18.20 Ειρήνη Πάσι - (Ε)
- 19.00 Κωμωδία εποχής. Προζεντιτής της μπακίρας - (Ε)
- 19.00 Κυπριώτικο σκετσ.
- 19.55 1974, Τετάρτη 7 Αυγούστου - (Ε)
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 21.00 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 22.40 1974, Τετάρτη 7 Αυγούστου - (Ε)
- 22.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 22.50 Κοινοπολιτειακοί Αγώνες - Birmingham 2022 - (Ε)
- 23.45 Autism Stables Ρομαντική κομεντί.
- 01.15 Επαν. προγραμμάτων

PIK2

THΛ.: 22862000

- 22.00 About Hope
- 07.30 Μαγειρήματα - Μαγειρήματα - (Ε)
- 07.50 Παιδική ζώνη α. Ο μικρός Νουδωτός β. Το θαυμαστό ταξίδι γ. Γκάρφιλντ δ. Ασυνόμορς Σαϊνς ε. Μίνι Pet Pals στ. Σούπερ μπαμπάς ζ. Η Μπο ταξιδεύει
- 11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 11.30 Παιδική ζώνη
- 15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 16.00 Μανώλης και Κατίνα Κωμική σειρά.
- 16.30 Ιστορίες του χωρικού Κωμική σειρά.
- 17.00 Euromaxx Design Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 17.30 Art of Space (Ε)
- 18.00 Farming of the planet (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα Με τον Καθηγητή κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη
- 19.30 Σελίδες ιστορίας - (Ε)
- 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
- 19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
- 21.05 Κοινοπολιτειακοί Αγώνες - Birmingham 2022 - (Ε)
- 22.00 About Hope Αισθηματική κωμωδία.
- 23.30 The Sixties - (Ε)
- 00.15 Επαν. προγραμμάτων

ALPHA

THΛ.: 22212400

- 21.00 Το νησί
- 06.00 60' Ελλάδα Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 07.15 Dina's Bakery Με την Ντίνα Νικολάου.
- 08.30 10' λεπτά κήρυγμα
- 09.15 Η φαμίλια - (Ε)
- 10.00 Τετ-Α-Τετ στον Alpha - (Ε)
- 11.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
- 12.00 Fishy Ταξιδιωτική εκπομπή
- 13.00 The Chase - (Ε)
- 14.45 Άσε μας με μαμά Κωμική σειρά.
- 15.45 Το σόι σου - (Ε)
- 16.30 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
- 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
- 18.10 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
- 18.30 Kitchen Lab Με τον Άκη Πετρετζίκη.
- 19.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 21.00 Το νησί Δραματική σειρά.
- 22.00 My Blueberry Nights Αισθηματική δραματική ταινία με τους Νόρα Τζόνσον, Τζούν Λο, κ.ά.
- 23.45 Singles
- 01.15 Οι ιστορίες του αστυνομίου Μπέκα - (Ε)
- 02.00 Επαν. προγραμμάτων

ANT1

THΛ.: 22200200

- 21.15 Το καφέ της Χαράς
- 07.10 Ο κόσμος να χαλάσει-(Ε) Κωμική σειρά.
- 08.00 Mamma Mia - (Ε)
- 08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
- 09.00 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
- 09.30 Άκρως οικογενειακών Κωμική σειρά.
- 11.10 Daddy cool - (Ε)
- 12.00 Κωμική σειρά.
- 13.40 Ενώπιος ενώπιω, III Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Χατζηνικολάου
- 14.50 Θα βρεις τον δασκαλό σου Κωμική σειρά.
- 15.40 Κάνε γονείς με δυο καλό - (Ε)
- 16.30 Εκείνες κι εγώ - (Ε)
- 17.30 5 X 5 - (Ε)
- 18.00 Τα νέα του ANTI σε 10' 5 X 5
- 18.15 Συνέχεια.
- 18.40 ROUK ZOUK Special - (Ε)
- 20.15 Τα νέα του ANTI
- 21.15 Το καφέ της Χαράς Ελληνική σειρά.
- 22.10 La Pasta Pomiliwri - (Ε)
- 23.00 Όχι τώρα αγαπούλα Θεατρική κωμωδία.
- 00.45 Εγκλήματα - (Ε)
- 02.00 Χωρίς όρια - (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

- 22.15 Κόκκινο ποτάμι
- 05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φοίτη Μαυραγάνη.
- 09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσολάκη.
- 13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
- 15.15 Τώρα για φαγητό - (Ε)
- 16.15 Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 17.30 Cash or trash - (Ε)
- 18.00 OMEGA NEWS
- 18.10 Cash or trash
- 19.10 Ρίξε μια ζαριά ΟΜελαπαιχνίδι.
- 20.10 OMEGA NEWS
- 21.15 Τροχός της τύχης ΟΜελαπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Νατάσα Κουβελά.
- 22.15 Κόκκινο ποτάμι - (Ε)
- 00.15 Ρίξε μια ζαριά - (Ε)
- 02.00 OPEN Weekend - (Ε)
- 04.30 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

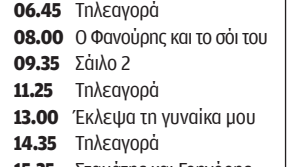
THΛ.: 22580100

- 22.00 Η αρπαγή (Taken)
- 06.00 Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
- 06.30 Ταξιδιωτική εκπομπή. Όταν μεγαλώσω - (Ε)
- 07.30 Κωμική σειρά.
- 07.30 Συνταγές ψυχικής - (Ε)
- 08.20 Εκπομπή μαγειρικής.
- 08.20 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
- 09.00 Όρα για φαγητό - (Ε)
- 09.30 Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργ. Μπαρμπαρίγου.
- 09.30 Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνα Θεοχάρη.
- 10.20 Κάτι ξαναφίρνεσαι - (Ε)
- 11.40 Εκπομπή μαγειρικής.
- 12.30 Άλλα λόγια θκείει παπά Κωμική σειρά.
- 13.00 The Masked Singer - (Ε)
- 15.00 BBQ Stories - (Ε)
- 16.00 Εκπομπή μαγειρικής.
- 16.00 Η πεθερά - (Ε)
- 17.00 Κωμική σειρά.
- 17.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
- 18.00 Κωμική σειρά.
- 18.00 Γεγονότα σε συντομία
- 18.10 Passenger Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 19.10 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
- 20.00 Κωμική σειρά.
- 20.00 Τομές στα γεγονότα
- 21.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
- 22.00 Κωμική σειρά.
- 22.00 Η αρπαγή (Taken) Ταινία δράσης.
- 00.00 Γεγονότα σε τίτλους
- 00.10 Στην υγειά μας με παιδιά
- 03.00 Dot. - (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577

- 06.45 Τηλεαγόρα
  - 08.00 Ο Φανούρης και το σόι του
  - 09.35 Σάιλο 2
  - 11.25 Τηλεαγόρα
  - 13.00 Εκλεψα τη γυναίκα μου
  - 14.35 Τηλεαγόρα
  - 15.25 Στοιμάτης και Γρηγόρης
  - 17.00 Τηλεαγόρα
  - 19.05 Το ταξίδι
  - 21.00 Ξένη ταινία
  - 23.00 Οι εξολεθρευτές
  - 01.10 Τυφλός έρωτας
  - 03.00 Wisegal
- PLUS** THΛ.: 22259000
- 07.50 Παιδικό παραμύθι.
  - 09.00 Cook Eat - (Ε)
  - 11.00 Τηλεαγόρα
  - 14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
  - 16.35 Τηλεαγόρα
  - 18.30 Αόρατος φακός
  - 19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
  - 19.55 Αόρατος φακός
  - 20.15 Ο καιρός
  - 20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
  - 21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
  - 22.25 Ξένη ταινία
  - 00.05 Ξένη ταινία
  - 01.40 Ξένες σειρές

MOVIES BEST

- 21.15 The Trip To Greece
  - 06.50 Avant!
  - 09.15 That Good Night
  - 11.00 Dreambuilders
  - 12.30 A House On Fire
  - 14.05 The Divine Order
  - 15.45 Down With Love
  - 17.35 Four Kids And It
  - 19.35 V.C. Andrews' Heaven
  - 21.15 The Trip To Greece
  - 23.15 Alone
  - 01.00 Something Wild
  - 03.00 Fighting With My Family
  - 04.50 The Wipers Times
- GREEK CINEMA**
-
- 20.00 Τα κίτρινα γάντια
  - 09.00 Οι γενναίοι πεθαίνουν δύο φορές
  - 10.30 Ο Θόδωρος και το δίκαιο
  - 12.10 Ο εχθρός του Λαού
  - 13.50 Ο αστάχας
  - 15.15 Κοντσέρτο για πολυβόλα
  - 17.05 Μακροχρόνια και Κοντογυριές
  - 18.25 Γκόλφω
  - 20.00 Τα κίτρινα γάντια
  - 21.30 Ο φίλος μου, ο Λευτεράκης
  - 23.05 Αιχμάλωτοι του μίσους
  - 00.50 Οικόπεδα με δόσεις

Οι επαναστάσεις του Γιάννη Ξενάκη

Εκθεση στο Παρίσι για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου Έλληνα συνθέτη και αρχιτέκτονα του 20ού αιώνα

Της **ΤΖΙΝΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

H in situ εγκατάσταση ήχου και φωτός της καλλιτεχνικής ομάδας ExperiensS, που αποτελεί μεταφορά των περιφημων «Πολύτοπων» του συνθέτη, είναι το αποκορύφωμα της έκθεσης «Revolutions Xenakis» που φιλοξενήθηκε στη Cité de la Musique στο Παρίσι, με αφορμή τα 100 χρόνια από τη γέννηση ενός από τους σημαντικότερους συνθέτες αλλά και αρχιτέκτονες του 20ού αιώνα. Με μια περιοδικότητα εικοσαλέπτου, φωτεινά στιγμάτα σε αυστηρό κάρναβο πάλονται ρυθμικά στην οροφή, αναβοσβήνουν –άλλοτε χωρίς προφανές μοτίβο και άλλοτε βγαλμένα από πολυπαραγοντική εξίσωση– σκαρφίζοντας νεφελώματα και γαλαξίες. Λαμπιέρα σύννεφα αστρικής σκόνης σε τέμπο γραφικών παραβολοειδών παραστάσεων.

Η κυματοειδής ηχητική μάζα διαστέλλεται και συστέλλεται παράγοντας ηχοτροπία της «στοκαστικής» μουσικής του Ξενάκη. Ο ήχος –εκκεντρικός και διαυγής– αναμετρείται με το ρευστό φως, στροβιλίζεται στον χώρο και σφηνώνεται στον εγκέφαλο του θεατή/ακροατή ως μοναδική οπτικοακουστική εμπειρία. Φόρος τιμής στο υπερθέαμα «La Légende d' Eer» που έλαβε χώρα το 1978 στο Παρίσι, στο «Διάτοπο», την εφήμερη κατασκευή σε σχέδια του ίδιου του Ξενάκη, μπροστά από το Κέντρο Πομπιντού.

Στην πρώτη γραμμή της πιο ριζοσπαστικής νεωτερικότητας, λάτρης της ελληνικής αρχαιότητας και του Πλάτωνα, «γεννημένος είκοσι πέντε αιώνες αργότερα», όπως θα πει. Πολυσιδεής και επαναστάτης. Συνθέτης, αρχιτέκτονας, μηχανικός, εμπνευστής της ηλεκτροακουστικής ψηφιακής μουσικής, αμφισβήτησε τις θεμελιώδεις αρχές των κύριων μεταπολεμικών μουσικών κινημάτων. Οραματίστηκε μεγάλονοα «βαγκνερικά» ου-τοπικά θεάματα. Τα 150 και πλέον έργα του βάζουν τα μαθηματικά σε πρώτο πλάνο, χρησιμοποιώντας ηχητικές μάζες ως πηγή ανήκουστων ηχοχρωμάτων. Εισάγει στις συνθέσεις του τη θεωρία των Πιθανοτήτων και των Συνόλων, εμπλέκει τη θερμοδυναμική, τη Χρυσή Τομή και την Ακολουθία Φιμπονάτσι σε μια αέναη προσπάθεια για καινοτομία. Η κάθε σύνθεση καθορίζεται κατά την εκτέλεσή της. Χώρος και χρόνος τέμνονται εις το διηνεκές δημιουργώντας ψηφιακά έργα τέχνης.

Η έκθεση, σε επιμέλεια της κόρης του Μάχης Ξενάκη και του Τιερί Μανιγκέ, σε εξαιρετική μουσειογραφική μελέτη του αρχιτέκτονα Ζαν-Μισέλ Βιλμό, αποτυπώνει άρτια την απεραντοσύνη του Ξενάκη. Πρωτότυπα έγγραφα και αρχειακά ντοκουμέντα από την ιδιωτική του συλλογή, προβολές σε οθόνες, αντικείμενα, φωτογραφίες, μακέτες, χειρόγραφα και παρτι-

τούρες. Ένας ηχητικός στροβιλισμός, μια περιπλάνηση με τα ακουστικά στα αυτιά, αναζητώντας το σημαντικότερο ανήκουστο του Ξενάκη. Ένας καμπύλος χώρος με ανοίγματα-σχισμές που παραπέμπει στη Villa Maïche, το σπίτι που σχεδίασε για την κόρη του –ζωγράφο και γλύπτρια– και τον Γάλλο σύζυγό της, συνθέτη Φρανσουά-Μπερνάρ Μας, το 1966 στην Αμοργό, φιλοξενεί αντικείμενα του ατελιέ του. Οικογενειακές φωτογραφίες, γλυπτά, κοχύλια, μουσικά όργανα, ζωγραφικά έργα, ένα μαυροπίνακα με μαθηματικούς υπολογισμούς. Βιβλία. Εκτύπωση από το «Μεγάλο κύμα» του Χοκουσάι. Μια μακέτα του Διατόπου του Μπομπούρ. Ελληνικής καταγωγής, ο Γιάννης Ξενάκης (1922-2001) γεννιέται στη Βραίλα της Ρουμανίας. Η μητέρα του πεθαίνει νωρίς. Μεγαλώνει σε οικοτροφείο στις Σπέτσες.

Κατοχή, Αντίσταση, φυγή

Φοιτητής στην Αθήνα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, κομμουνιστής, εντάσσεται στην Αντίσταση και στο ΚΚΕ. Συμμετέχει στα Δεκεμβριανά, όπου τραυματίζεται σοβαρά από θραύσμα αγγλικής οβίδας, κάνοντας το μάτι του. Η εμπειρία αυτή εγγράφεται στο πρόσωπό του και στοιχειώνει το έργο του. «Για μένα, η εκπληκτικότερη μουσική είναι αυτή των διαδηλώσεων που άκουσα στην Αθήνα», θα πει ο ίδιος. «Η ρυθμική σάρωση που μεταμορφώθηκε σε χαοτικό μείγμα ήχων και κραυγών, τραυματισμένοι και νεκροί σημαδεμένοι με όπλα, ριπές από σφαίρες, εκρήξεις, φώτα από πυρομαχικά που έμοιαζαν με πυροτεχνήματα. Αυτή η εξω-

Εφευρέτης του UPIC, του πρώτου συνθεσάιζερ ήχου γραφικών, μιας μηχανής με την οποία συνθέτετε μουσική χωρίς να έχεις ιδέα από νότες και αρμονίες.

πραγματική μουσική το καθιστούσε θέαμα. Ακόμη προσπαθώ να αναπαραγάω τον ήχο που άκουσα όταν η σφαίρα χτύπησε στο πρόσωπό μου».

Φοβούμενος την εξορία, δραπέτευε στην Ιταλία. Καταδικάζεται σε θάνατο για λιποταξία. Εξόριστος, το 1947 φτάνει στο Παρίσι. Με σπουδές πολιτικού μηχανικού στο ΕΜΠ, εργάζεται ως αρχιτέκτονας δώδεκα χρόνια πλάι στον Λε Κορμπιζιέ, τον σημαντικότερο αρχιτέκτονα του μοντερνισμού. Συμμετέχει στον σχεδιασμό των εμβληματικότερων έργων του: οικιστικό συγκρότημα Cité Radieuse στη Μασσαλία και στη Ναντ, Μονή Λα Τουρέτ, μητρόπολη Σαντιγκάρ στην Ινδία. Το 1958 σχεδιάζει το Παβίλιον Philips για τη Διεθνή Έκθεση Βρυξελλών, σημείο τομής στη

Το 1968, κρατώντας τις ιδιότυπες μουσικές παρτιτούρες του.

μουσική του πορεία. Ο Λε Κορμπιζιέ οραματίζεται το Παβίλιον ως «ηλεκτρονικό ποίημα». Αναθέτει στον Εντγκάρ Βαρέζ τη μουσική, και ο Ξενάκης αναλαμβάνει –εκτός από την αρχιτεκτονική σύνθεση– τη δημιουργία ενός ηχητικού κομματιού 2,5 λεπτών, του Concret PH, που ακούγεται κατά την είσοδο και την έξοδο. Θα γίνει από τα επιδραστικότερα έργα στην ηλεκτρονική μουσική –ο πρώτος πειραματισμός μικροδομικής σύνθεσης–, θα γνωρίσει τεράστια επιτυχία και θα σημαίνει το τέλος της συνεργασίας του με τον γεωκεντρικό Λε Κορμπιζιέ.

Αρχιτέκτονας της μουσικής, μελετά τον ρυθμό, τις συμμετρίες, τις περιστροφές, τις διαφορετικές κατευθύνσεις, τις επαναλήψεις, τον όγκο που γεννιέται χωροχρονικά. Ο σχεδιασμός του

ρυθμού της όψης των κυματοειδών υαλοπινάκων της Μονής Λα Τουρέτ εμπνέεται από την έρευνά του για τις διαφορετικές πυκνότητες μάζας ήχου στο έργο του «Μεταστάσεις».

Μαθητής του Ολιβιέ Μεσιάν (ηγετική μορφή του μουσικού κινήματος «Νέα Γαλλία»), πειραματίζεται με τη διάχυση του ήχου στον χώρο. Πολλαπλά ηχεία τοποθετούνται σε διαφορετικά σημεία. Οι μουσικοί βρίσκονται στο κέντρο και οι ακροατές ολόγυρα, ή το αντίθετο, ενώ συχνά παίζουν ενώ κινούνται. Η μουσική του οικοδομεί χώρους. «Η αρχιτεκτονική είναι παγωμένη μουσική», θα πει ο Γκαίτε· και ο ίδιος: «Μια μουσική σε κίνηση». Με πολυτοπική είναι παγωμένη μουσική, θα πει ο Γκαίτε· και ο ίδιος: «Μια μουσική σε κίνηση». Με πολυτοπική είναι παγωμένη μουσική, θα πει ο Γκαίτε· και ο ίδιος: «Μια μουσική σε κίνηση». Με πολυτοπική είναι παγωμένη μουσική, θα πει ο Γκαίτε· και ο ίδιος: «Μια μουσική σε κίνηση».

1969, η «Περσέφασσα» παίζεται στα ερείπια της Περσέπολης στο Ιράν από έξι μουσικούς κρουστών γύρω από το κοινό.

Τα «Πολύτοπα» είναι τα πιο σημαντικά του έργα. Site specific πολυδιάστατα έργα, υπερθέαμα φωτός και ήχου: από το Μόντρεαλ (1967) και την Expo '70 στην Οζάκα μέχρι το Φεστιβάλ Τέχνης του Σιράζ με το «Περσέπολις» στο Ιράν (1971). Το 1978 επιστρέφει στην Ελλάδα με το «Πολύτοπο των Μυκηνών». Εκεί, η τεχνολογία συναντά την αρχαιότητα και τη φύση. 40.000 θεατές παρακολούθησαν τη γη του Αγαμέμνονα να σειεται και να λάμψει μέσα από στρατιωτικούς προβολείς και έξι χιλιάδες αναμμένα κεριά κρεμασμένα στα κέρατα τριών χιλιάδων κατοίκων που ανέβαιναν το βουνό. Ηλεκτρονικά φλας, λέιζερ,

διασπορά και ένταση ήχου, κινήσεις ορχήστρας/θεατών, αρχιτεκτονική και μουσική γεννούν μια διαδραστική τέχνη που σε βυθίζει σε έναν ωκεανό ήχων και ψυχεδελικών συναισθημάτων.

Η τεχνολογία

Ο Ξενάκης ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε ψηφιακά εργαλεία και υπολογιστή για να συνθέσει. Εφευρέτης του UPIC, του πρώτου συνθεσάιζερ ήχου γραφικών, μιας μηχανής με την οποία συνθέτετε μουσική χωρίς να έχεις ιδέα από νότες και αρμονίες. Τα σχέδιά σου μετατρέπονται σε μουσική.

Τέχνη και επιστήμη μπλέκονται στα έργα του. Δεν γράφει μελωδίες, διαλέγει ήχους. Χρησιμοποιεί μαθηματικούς υπολογισμούς και εξερευνά ρυθμούς. Απορρίπτει το κοινό λεξιλόγιο της μουσικής, επινοεί δικό του, χρησιμοποιεί μιλιμετρέ χαρτί. Οι παρτιτούρες του δεν είναι παρά σχέδια. Σύννεφα από φύκια στον ωκεανό. Γραμμές που τέμνονται στον χώρο και στον χρόνο, πολλαπλασιασμοί και διαιρέσεις, κλίμακες που απογειώνονται εκστατικά. Γραφήματα εμποτισμένα με χρώματα, αποχρώσεις του μπλε και του πράσινου, κίτρινο φόντο και φούξια σημειώσεις. Τα «μουσικά του διαγράμματα», όπως και τα αρχιτεκτονικά του σχέδια, είναι έργα τέχνης.

Συνοδοιπόρος των πολεοδομικών προβληματισμών της εποχής του, αναζητά την ουτοπία. Σχεδιάζει τις «Κοσμικές πόλεις», που υπερβαίνουν τα σύννεφα και φέρνουν τον άνθρωπο σε επαφή με τον ουρανό και τα αστέρια. Κοιτάζει προς το σύμπαν και συζητά για κλιματικά ρυθμιζόμενες πόλεις με υπερταχείες κατακόρυ-

Συζητούσε για κλιματικά ρυθμιζόμενες πόλεις με υπερταχείες κατακόρυφες επικοινωνίες και καινοτόμα συστήματα ανακύκλωσης ήδη από το 1965.

φες επικοινωνίες και καινοτόμα συστήματα ανακύκλωσης ήδη από το 1965.

Τον Μάη του '68, πανό γράφει: «Κάτω ο Γκουόν! Ζήτω ο Ξενάκης!». Κάτω οι όπερες και τα σολφέζ, ζήτω η επανάσταση κατά της παράδοσης. Η μουσική του φαντάζει ακόμη έργο επιστημονικής φαντασίας. Ο συγχρονισμός του φωτός και του ήχου αποτέλεσε το λεξιλόγιο της τέχνης.

Αγάπησε εξίσου τη φύση και την τεχνολογία. Τη Μεσόγειο, τον ήχο της θάλασσας, τον ουρανό και τον ήλιο. Την Κορσική. Το ψάρεμα και τον καγιάκ. Λάτρευε τα κύματα. Την εικόνα και τον ήχο τους. Εκστατικά βυθίζονταν μέσα τους. Το «Ωμέγα» είναι το τελευταίο του έργο. Ζήτησε οι στάχτες του να σκορπιστούν στη θάλασσα.

Βρυξέλλες, 1958, μαζί με τον Λε Κορμπιζιέ. Εργάστηκε δώδεκα χρόνια πλάι στον σημαντικότερο αρχιτέκτονα του μοντερνισμού.

H in situ εγκατάσταση ήχου και φωτός της καλλιτεχνικής ομάδας ExperiensS, που αποτελεί μεταφορά των περιφημων «Πολύτοπων» του Ξενάκη.

1980. Εμπνευστής της ηλεκτροακουστικής ψηφιακής μουσικής, αμφισβήτησε τις θεμελιώδεις αρχές των κύριων μεταπολεμικών μουσικών κινημάτων.

EUROMONEY
AWARDS FOR EXCELLENCE
CYPRUS 2022
BEST BANK

Καλύτερη Τράπεζα στην Κύπρο για το 2022

Σύμφωνα με το διεθνές περιοδικό
«Euromoney»

Σε μια δύσκολη και κομβική για την παγκόσμια οικονομία και το χρηματοπιστωτικό σύστημα περίοδο, η βράβευσή μας ως η «Καλύτερη Τράπεζα» στην Κύπρο για το 2022, από το διεθνές έγκυρο περιοδικό «Euromoney», αποκτά ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα.

Ευχαριστούμε τους μετόχους μας που μας στηρίζουν διαχρονικά, το προσωπικό για την υπευθυνότητα και τον επαγγελματισμό του κι εσάς τους πελάτες μας, για τη συνεχή στήριξη και εμπιστοσύνη που μας δείχνετε, κρατώντας μας στην πρώτη θέση.

bankofcyprus.com 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

